

GYAKORLATI

ILIR NYELVTAN.

TANKÖNYVÜL ÉS MAGÁNHASZNÁLATRA

IRTA:

MIHÁLOVICS JÁNOS

KÉPEZDEI TANÁR.

Baja, 1874.

SZIGRISZT GYULA BIZOMÁNYA.

PÉCSETT,
NYOM. A LYC. NYOMD. RAMAZETTER K.
1874.

Előszó.

Az e műre vonatkozó „Előfizetési felhívás“ világosan kifejezi a czélt, melyet szerző művével elérni akar, s ez: hogy minden magyarnak alkalom nyújtassék az ilir, illetőleg: délszláv nyelv megtanulására anélkül, hogy ő magyar lenni megszűn-
nék. — Ha tanuljuk a francia, angol, olasz vagy más tőlünk távollakó nemzetek nyelvét, nem látom át, miért ne tanulnók meg a köztünk élő nemzeti-
ségek nyelvét. Különös hasznát veszik azok, akik e nemzetiségek közt hivataloskodnak, vagy csak hivatalt vállalni akarnak. — A mi a művet illeti, az oly egyszerű, könnyen felfogható nyelven, s lehető legrövidebb kifejezésekkel s magyarázatokkal van írva, hogy azt mindenki aki valaha bármily nyelvtant tanult, könnyen felfoghatja s megértheti. — Számítottam arra, és ez nehezité feladatomat, hogy necsak mint tankönyv legyen használható, hanem hogy magán használatra is alkalmas legyen. Magán használatnál nem levén magyarázó tanár jelen, jó-
nak láttam a gyakorlatban előforduló szavak magyarázát inkább többször leírni, mintsem hogy a magántanuló egyszer valamely szavat nem találván, el ne igazodhassék, s így kedvét veszítse a tanulástól.

A mennyire a nyelv sajátosságai megengedték, iparkodtam azt a magyar nyelv sajátosságai szerint előadni, s e végett, különösen az igék némely módjainál nem követtem a „Mazuranics“-féle horvát nyelvtant, melyet különben művemben vezérfonalul használtam. Hogy mennyire értem el célomat, azt a következés fogja megmutatni, s hogy művem mennyire üti meg a mértéket, azt az elfogulatlan szakértő bírálókra bízom.

A szerző.

I. Fejezet.

A betűk és hangjaik.

Az ilir nyelvet beszélő nemzetiségek, a mennyiben azok vagy r. katolikusok, vagy görögkeletiek két féle betűket használnak. A g. keletiek használják az ugynevezett ciril betűket, római katolikusok pedig latin betűkkel élnek.

A mennyiben a latin betűk a nyelv sajátosságos hangjaihoz nem kielégítőek, régenten összetett mássalhangzókkal éltek, most azonban már a cseh ékezetet több mássalhangzónál elfogadták s így betűiket nagyban egyszerűsítették.

A hangzók. Glasice v. glasnici.

Hangzó jegyük eredetileg öt van, s ezek: a, e, i, o, u. Hangjaik az egy *a* jegyet kivéve, melynek hangja hasonlít a magyar *á* jegy hangjához, épen úgy használatnak mint a magyarban, p. *baba*, *bábá*, *nagyanya*; *egede*, *hegedű*; *ili*, vagy; *olovo*, *olom*; *um*, *ész*.

Az *e* jegy használatik még kétfélekép: mint félhang s mint kettőshang. Mint félhangot használja több író, megfordított ékezettel è. A legujabb írók azonban mint feleslegest kihagyják. Használatik az előbbieknél a szótag közepén *r* mássalhangzó előtt, p. *vèrt*, *kert*; *hèrt*, *agár*; *kèrv*, *vér*; *cèrn*, *fekete* stb. Az utóbbiaknál azonban mint felesleges kihagyatik s lesz: *vrt*, *hrt*, *krv*, *crn*; s ez helyesen van, mert e szavakat valóban az *e* hang nélkül röviden kell kimondani.

Használatik az *e* mint kettős hang *v* ékezettel ě, ennek azonban különféle hangja van; hosszú szótagban úgy mondatik ki, mint *ie* egy tagban, rövid szótagban mint *je*. p.

vrěme vřicme, idő; *děte diete*, gyermek; — *dělo djelo*, tett, cselekedet; *město mjesto*, hely. A köznép, a szerbeket kivéve, legtöbb helyen *i* hangot ad neki, p. *svět svit*, világ; *lěto lito*, nyár, év.

Vannak még e nyelvben összetett kettős hangzók is, melyek közbeszédben egy szótagban mondatnak ki, költészetekben azonban majd egy, majd két szótagban használatnak, ilyenek *eo*, p. *angjeo* angyal; *beo*, fehér; *ao*, p. *misao* gondolat, *topao*, meleg.

A mássalhangzók. Suglasnici.

A mássalhangzók következőkép hangzanak:

- b.* mint a magyar *b*. p. *bob* bab.
- c.* mint a magyar *c* v. *cz*. p. *car*, császár; *carica*, császárnő.
- č.* mint a magyar *ty*. p. *čud*, valakinek természete; *čúra*, pulyka; *moč*, tehetség; *noč*, éj.
- č.* mint a magyar *cs*. p. *čam*, fenyűszál; *čun*, čolnak; *čoban*, juhász.
- d.* mint a magyar *d*. p. *dim*, füst; *dug*, adósság; *dol*, völgy, *dan*, nappal.
- f.* mint a magyar *f*. p. *fat*, ől; *furuna*, kemencze.
- g.* mint a magyar *g*. p. *golub*, galamb; *igla*, tű;
- h.* a szótag elején ha nem áll több mássalhangzóval és a szó közepén, mint a magyar *h*. p. *halat*, szerszám; *hoču*, akarok; *pohod*, látogatás. A szó elején azonban, ha utánna még egy mássalhangzó van és a szó végén hangja nem hallható, p. *hleb* v. *kruh*, kenyér; *hrast*, tölgyfa; *hrom*, sánta.
- j.* mint a magyar *j*. p. *jaje*, tojás; *jabuka*, alma. — Ugyan a *j* használják az összetett mássalhangzók lágyításához s hasonlít magyarban az *y*-hoz.
- k.* mint a magyar *k*. p. *kom*, törköly; *kum*, koma; *kuna*, menyét; *kap*, csepp.

- l. mint a magyar l. p. *lonac*, fazék; *lim*, bádóg; *lud*, bolond.
- m. mint a magyar m. p. *mama*, anya; *muka*, kín; *muha*, légy.
- n. mint a magyar n. p. *noga*, láb; *nos*, orr; *novine*, ujság.
- p. mint a magyar p. p. *papir*, papiros; *pero*, toll; *patka*, nőtény kácsa.
- r. mint a magyar r. p. *roj*, raj; *rob*, rab; *rep*, fark.
- s. mint a magyar sz. p. *som*, harcsa; *sir*, turó; *sat*, óra; *selo*, falu. Ha pedig fölébe v ékezetet tétetik, akkor egyenlő a magyar s-sel.
- š. mint a magyar s. p. *šešir*, kalap; *kaša*, kása; *šuma*, erdő.
- t. mint a magyar t. p. *top*, ágyú; *tor*, akol; *tele*, borgyú.
- v. mint a magyar v. p. *vol*, ökör, *voz*, szekér; *vuna*, gyapju; *vino*, bor.
- z. mint a magyar z. p. *zob*, zab; *zub*, fog; *zora*, hajnal; fellül egy v ékezettel lesz:
- ž. mint a magyar zs. p. *žena*, nő; *žir*, makk; *muž*, férj; *nož*, kés.

Összetett mássalhangzók. Složeni suglasnici.

- dj.gj. — mint a magyar gy. — dj iratik azon származtatott szavaknál, melyeknek töve *d* betűn végződik p. *grad*, vár; *gradjanin*, városi polgár; *grozd*, szőlőfürt; *grozdje*, szőlő, gj. iratik a szó elején p. *gjuro*, György; *gjurgjevo*, György napja.
- dž. mint a magyarban dzs. p. *džigerica*, máj; *džak*, zsák; *džamija*, mecset.
- lj. ugy hangzik mint a magyar ly. p. *ljubav*, szeretet; *kralj*, király; *polje*, mező.
- nj. mint a magyar ny. p. *konj*, ló; *njuh*, szaglás; *njiva*, szántóföld.
- tj és é. mint a magyar ty. tj iratik azon származtatott szavakban, melyeknek töve *t* betűn végződik, p. *cvět*, virág

cvětje, virággyűjtemény; *lěto*, nyár; *prolětje*, tavasz.
Másutt é iratik, mint fennebb.

A mássalhangzók felosztása.

Felosztatnak 1-ör a kimondási szervek szerint.

- a) ajakhangúakra. — b, p, m, v, f.
- b) foghangúakra.*) — d, t, c, č, z, ž, s, š.
- c) nyelvhangúakra. — l, n, r, é, j és:
- d) torokhangúakra. — g, h, k.

2-or. Természetők szerint kemény és lágyhangúakra.
— Lágyhangúak mind azon mássalhangzók melyek:

- a) ékezzel lágyítottak meg, p. é, č, ž, š.
- b) melyek *j* segítségével lágyultak, p. dj, lj, nj, tj.

A többi mássalhangzó kemény.

Némely mássalhangzó áthasonulás által lágyítható, ilyenek:

- a) *k* és *c*, melyek *č* betűvé hasonulnak, p. *junak*, vitéz; *junače*, *otac*, atya, *otče*.
- b) *h* és *s*, *š* betűvé, p. *duh*, lélek; *duše*, *kruh*, kenyér; *kruše*, *pisati*, irni, *pišem*.
- c) *g* és *z*, *ž* betűvé, p. *bog*, isten; *bože*, *drug*, társ; *družo*, *knez*, fejedelem; (herceg) *kneže*.

Gyakran a mássalhangzók a szavakban másként mondatnak ki, mint önállóan s ez a könnyebb kiejtés és szebb hangzás végett történik, p. *ljubko*, kedvesen, helyett *ljupko*; *gládko*, simán, h. *glátko*; *slovka*, szótag, h. *slofka*; *gristi*, rágni, h. *gristi*; *teško*, nehezen, h. *teško*. — És megfordítva, p. *svatba*, menyegző, h. *svadba*; *svakda*, mindig h. *svagda*; *k bogu*, istenhez, h. *g bogu*; *s bogom*, istennel, h. *z bogom*.

*) A sziszegők, — minthogy a sziszegés a fogak segítségével történhetik, — a foghangúakhoz soroltattak.

n az ajakhangú mássalhangzók előtt mint *m* mondatik ki, p. *obranba*, védelem, h. *obramba*; *on-bo*, ő pedig, h. *om-bo*. Más mássalhangzók előtt az *m* úgy mondatik ki, mint *n*, p. *humka*, halom, h. *hunka*.

s és *z*, midőn lágyított mássalhangzók előtt állanak, lágyítottan mondatnak ki, p. *listje*, levélzet, h. *lištje*; *grozdje*, h. *groždje*.

II. Fejezet.

A szótagok és a szavak elválasztása.

Minden szótagban a fennemlített két öszszetett kettőshangzót kivéve csak egy hangzó áll, és pedig vagy egyedül, vagy egy, vagy több mássalhangzóval, a melyek egy szájnnyitással mondhatók ki, p. *u-da-ri-tí*, megütni; *si-sa-tí*, szopni; *dru-gi-put*, máskor.

A többszótagú szavak elválasztására nézve e következő szabályok állnak:

1-ör. A két hangzó közt álló egyes mássalhangzó az utóbbi szótaghoz csatolandó, p. *go-vo-ri-tí*, beszélni; *pě-va-tí*, énekelni; *sě-di-tí*, ülni.

2-or. A két hangzó között álló két vagy több mássalhangzó ha együtt könnyen kimondható, szinte az utóbbi szótaghoz csatolandó, p. *i-gra*, táncz; *me-tla*, seprő; *su-kno*, posztó; *je-zgra*, veleje, szike valaminek; *pro-stran*, tágas.

3-or. Ha a két hangzó között álló több mássalhangzó együtt könnyen ki nem mondható, azon mássalhangzók, melyek a kimondás könnyüségét akadályozzák az előszótaghoz kapcsolatnak, p. *on-da*, akkor; *gr-lo*, torok; *tvr-do*, keményen; *sun-ce*, nap; *troj-stvo*, háromság; *kraljev-stvo*, királyság.

4-er. Az öszszetett szavak úgy választatnak el, amint öszszetétettek, p. *ráz-log*, számadás, megfontolás; *od-luka*, szándék, elhatározás; *od-reči*, ellenmondani, lemondani.

III. Fejezet.

A szótagok hosszúsága vagy rövidsége.

Tekintve a szótagok hosszúságát s rövidségét, a megnyiben azok nincsenek a hangsúlyozással összekötve, kétfélék; rövidek vagy hosszúk: ezen rövidség vagy hosszúság a hangzó minőségétől feltételeztetik. A költészetekben használt rövidségi vagy hosszúsági jegyek ugyanazok, melyek a latin nyelvben használtaknak, s ezek a rövid szótagokra $\cup$; a hosszú szótagokra — , p. *brát*, fivér; *dān*.*) Minthogy a szótagok kétfélék, csak a hosszú szótagok taglalásába ereszkedem; magától értetik: amely szótag nem hosszú, az rövid.

Természeténél fogva valódi hosszú szótag mindaz, amelyben a némethez hasonló kettős hangzó egy szótagban hangzik, p. *See*, *Uaß*, *Staat*. A régi ilir-könyvekben ezek mind kettős hangzóval irattak, p. *znaak*, *znāk*, jegy; *glaas glās*, hang, *hir*; *koonj*, *kōnj*, *piir*, *pīr*, menyegző; *puut*, *put*, ut; *veez*, *vēz*, venyecz (szilfa.)

Ezen hosszú szótagok eredetileg nagyrészben összeolvadás által keletkeztek, p. *Ilja*, Illés, *ilijnje* v. *ilijnje* helyett, *ilijnje*, Illésnap; *priiti* helyett, *priiti*, átmenni.

Némelyek azonban összeolvadás nélkül is hosszúk, p. *bög*, isten; szebb hangzás végett, p. *nārod*, nemzet; *rāzmet*, szét-hányás, szórás, szedés; *prēlaz*, folyami rév, átjárás.

Nevezetes az ilir nyelvben, miszerént némely szóban a hosszú szótag ejtegetés által rövidevé változik, p. *bög*, saját; *boga*, és viszont a rövid hosszúvá, p. *lonac*, fazék, *lōnca*.

Némileg megnyújtja a szótagot a hangzót követő több mássalhangzó is, melyeknek egyenkénti hangoztatása időt

*) A már egyszer példakép felhozott szónak magyarsága ismétlések kikerülése végett elhagyatik.

igényel, p. *rob, lav*, oroszán rövid szótagú szavak; *robsvod*, rabság; *lavski*, oroszánosan: ezeknek első szótaguk nyujtott.

A hangsulyra fektetett ékezés.

Minden önálló szónak egyik szótagja hangsulyozva mondatik ki.

A hangsuly azon ereje a hangnak egyik szótagban, mely a többi szótagokat magához vonzza, és magával egyesíti, p. *da-ro-va-ti*, ajándékozni; *ro-bo-va-ti*, raboskodni; *gle-da-ti*, nézni. Ezen szavakban a *ro, bo* és *gle* szótagok vannak hangsulyozva.

Ha valamely szóban a benne levő minden szótag hangsulyozás nélkül mondatik ki, az a mondatban nem ismertetik el önálló szónak; s minthogy, vagy az előtte, vagy az utánna levő szó hangsulyozott szótagja által vonzatik, bár külön van írva, még is úgy mondatik ki, mintha a vonzóval összeíratott volna, p. *vi-di-o sam te*, láttalak. Kimondatik: *vidiosamte*,

Hangsulyozási ékezet van négy, s ezek: $\backslash$, $\cdot$, $\acute{}$, $\grave{}$.

Azon szótagokra, melyek úgy mondatnak ki, mint a németben a kettős mássalhangzó előtti szótagok, p. *mat*, *Gott*, *fallen*, kettős fordított ékezet tétetik, p. *brät*, fivér, *kölo*, kör. Ezen hangsulyozás erős s nehéznek neveztetik.

A közönséges rövid szótagra egy megfordított ékezet tétetik, p. *vò-da*, víz; *nò-ga*, láb. Ezen hangsuly gyengenehéznek mondatik.

A hosszú szótagokra a magyar hosszú szótagra használt ékezet használtatik, p. *dár*, ajándék; *zúb*, fog; ezen ékezet élesnek neveztetik. És végre: a nyujtott szótagokra hajlitott ékezet tétetik, p. *glá-va*, fej; *vî-no*, bor; *dû-ša*, lélek; *pê-ta*, lábsark.

Ezen ékezetek azonban a közéletben nem tétetnek ki, s nem is használtatnak másutt, mint ahol azt az értelemzavar elhárítása megkívánja, p. *pí-tati*, hizlalni, tömni; *pî-tati*, kérdezni.

Hogy melyik szótag hangsúlyoztassék a közbeszédben, azt a tanuló csak társalgás által sajátíthatja el. Az erre vonatkozó szabályok e művet igen hosszúvá s unalmassá tennék.

IV. Fejezet.

A helyesírás.

A helyesírást illetőleg a különféle nemzetiségeknél két alapszabály létezik. Az első a szebbhangzás szabálya, a másik a szószármaztatás szabálya. A szebbhangzás szabályával élnek különösen a szerbek, a mennyiben már nemzetiségek nevéből (*sèrb*) származott melléknév *sèrbski* helyett *srpski* iratik; *od-íci*, elmenni h. *otiíci* stb.

Ezen szabály megkönnyíti a nyelvtant soha sem tanult írónak az írást, amennyiben csak azon hangokat írja le, a melyek a szóban hallhatók. Ellenben megnehezíti az olvasónak az írat megértését, amennyiben majd minden szónál meg kell állapodnia, hogy meg értse a szavak értelmét, melyeket sehonnét sem származtathat.

A szószármaztatás szabályát követők ellenben a tőszóban levő hangokat meghagyják a származtatott szavakban is, s ámbár ezen hangzók kiejtése másként hangzik a közbeszédben, mint a mint írva van, még is a szavak megérthetőségét illetőleg sokkal előnyösebb amannál, p. *rědak*, ritka, melléknévből származott határozó *rědko* iratik, kimondatik pedig *rětko*, ritkán.

A szószármaztatás szabálya szerént írni csak az tud, aki a nyelvtant tanulmányozta.

Csak némely elévült szavaknál engedhető meg a szebbhangzat szerénti írás, s ezek: *kto*, *čto*, helyett *tko*, *što*, *ki*, *mi*; *kďě někda* h. *gdě*, hol, *něgda*, valaha, egyszer; *vasda*, h. *vasda*, mindig; *počtovati* h. *poštovati*, becsülni.

Ami az egyes betűk hangjait s az egyhangzatú *ć* és *tj*; *gj* és *dj* használatát illeti, a betűtannál előadatott.

Az idegen nevek itt is azon nyelv sajátosságai szerint iratnak, a melyből valók, p. Cato, Caesar, *Octavian*, *Quintilian* stb.

Nagy kezdő betűk iratnak mint a magyarban:

1. A beszéd és a versek minden egyes sora elején.
2. Pont után.
3. Kettős pont után akkor, ha utána valakinek szavai idéz-
tetnek.
4. Kérdő és felkiáltó jegyek után, ha velök a beszéd befe-
jeztetett.
5. A tulajdonnevek.
6. A tudományok és havak nevei: *Računstvo* számvetés
tudománya; *Sěčanj*, január, *Veljača*, február stb.
7. A hivatalok és méltóságok nevei, ha nekik irunk, sőt a
reájuk vonatkozó névmások is: p. *Molim Vas*, *drági*
Gospodine. Kérem önt, kedves ur.

Az elválasztási jegyek ugyanazok, melyek a magyarban:
zarez (,) vessző; *piknja* (.) pont; *piknja i zarez* (;) pon-
tosvessző; *dvě piknje* (:) kettőspont; *znak uzkljka* (!)
felkiáltójel; *znak upita* (?) kérdőjel; *znak skupnoga izgo-
vora* (—) kötjel; *zatvor* ( ) zárjel.

V. Fejezet.

A hajlítható beszédrészek.

A hajlítható beszédrészek:

1. Az önálló vagyis a főnevek, *samostavno ime*, *samostavnik*.
2. A melléknevek (*pridavno ime*, vagy *pridavnik*.)
3. A számnevek (*brojno ime*, v. *brojnik*.)

4. A névmások (zaimé.) A két utolsó lehet önálló s lehet nem önálló.*)
5. Az igék (*glagolj.*)

VI. Fejezet.

Az önálló- vagy is a főnevek.

Az önálló- vagy a főnevek azon beszédrészek, melyek vagy valamely személyt, vagy tárgyat, vagy valamely cselekedetet vagy képzelt tulajdonságot jelentnek, p. *Matia*, Mátyás; *stol*, asztal; *rad*, dolgozás; *zloća*, rosszság.

A főnevek három félék:

1. A tulajdonnevek u. m. egyes személyek, városok, megyék, folyók, tavak stb. nevei: p. *Mirko*, Imre; *Budim*, Buda; *Bačka*, Bácsmegeye; *Dunav*, Duna; *Blatno*, Balaton.
2. A köznevek: p. *čověk*, ember; *šišir*, kalap; *kralj*, király; *noga*, láb.
3. Gyűnevek: p. *gospoda*, urak; *bratja*, fivérek, barátok; *čeljad*, cselédek; *prasad*, malaczkok; *telad*, borjuk; *listje kamenje*, kövek.

A nemek.

Mint a latin és német nyelvekben, úgy az ilir nyelvben is három nemet (*spol*) különböztetünk meg: a him-, *muški spol*, a nő-, *ženski spol* és a semleges nemét *srědnji* vagy *nikakvi spol*.

Mínthogy a természetben az élő lények közt csak két nem van, a him- és nőnem, egész határozottsággal nem is

*) Megjegyzendő, miszerént minden szó, a mely mind a három nemben mondható ki, a nem önálló, vagyis a melléknemekhez számítatik.

lehet több nemet képzelni kettőnél. De mivel néha vagy nem ismerhető fel valamely lény nemkülönbsége, vagy nem is szükséges megjelezni, azért van a harmadik nem, mely az előbbieket közül sem egyikhez, sem másikhoz nem tartozik s azért neveztetik közép vagy semleges nemnek: p. *děte*, gyermek, semleges nemű; mert nincs megjelezve fiu-e vagy leánygyermek.

A főnevek nemeinek megismerésére két szabály vezet.

Megismerhetők a főnevek nemei, 1-ör jelentőségokról, s 2-or végzetökröl.

Hímmem.

Hímmemüek a hímek nevei s ezek rendszeren mássalhangzón végzödnek: p. *muž*, férj; *čověk*, ember; *učitelj*, tanító; *učeník*, tanítvány; *konj*, *lav*, orosz lány; *vuk*, farkas; *medved*, medve; *pás*, kutya.

Vannak azonban melyek magánhangzón is végzödnek:

ao végzetü: *orao* sas.

eo végzetüek: *pepeo*, hamu; *angjeo*, angyal.

a végzetüek: *Luka*, Lukács; *Nikola*, Miklós; *Matia*; *sluga*, szolga; *starešina*, legöregebb gazda a házban; *poglavica*, fejedelem; *vodja*, vezető; *vojvoda*, vezér, vajda; *izdajica*, áruló.

e végzetü: *Rade*, h. nemü keresztnév; *Vasoje*, Vazul.

o végzetü: *Janko*, János; *Marko*, Mark; *Stanko*, Szaniszló.

Nőnem.

Nőnemüek a nőnemü személyek s állatok nevei, a melyek rendszeren *a* betün végzödnek: p. *žena*, asszony; *děvojka*, leány; *mačka*, macska; *kobila*, kancza; *krava*, tehén; úgy az *a* végzetü tárgynevek: p. *vuna*, gyapju; *glava*, fej; *kuća*, ház; *knjiga*, könyv; *igla*, tű stb.

Nőneműek e következő mássalhangzón végződő nevek is :

<i>kokos</i> , tyuk ;	<i>zelen</i> , zöldség, (die Grüne) ;
<i>brv</i> , bürü ;	<i>zob</i> , zab ;
<i>čev</i> , cső ;	<i>svast</i> , sógornő.
<i>čeljust</i> , álkapocs ;	<i>bolest</i> , betegség ;
<i>čest</i> , rész ;	<i>čast</i> , tisztelet, lakoma ;
<i>čut</i> , érzék ;	<i>četvrt</i> , negyed ;
<i>golet</i> , kopár hegy ;	<i>čud</i> ,
<i>izpověd</i> , gyónás ;	<i>dobit</i> , győzelem ;
<i>kap</i> , csepp ;	<i>hrid</i> , szikla ;
<i>klět</i> , visko, gunyhó ;	<i>jesen</i> , ősz ;
<i>korist</i> , haszon, előny ;	<i>krv</i> , vér ;
<i>kupelj</i> , fürdő ;	<i>kob</i> , találkozás ;
<i>laš</i> , hazudság ;	<i>kost</i> , csont.
<i>luč</i> , világosság ;	<i>last</i> , könnyűség, kényelem ;
<i>moč</i> , tehetség ;	<i>ljubav</i> , szerelem, barátság ;
<i>narav</i> , természet ;	<i>mast</i> , zsír ;
<i>oblast</i> , hatalom ;	<i>nemoč</i> , tehetetlenség ;
<i>pečal</i> , szomorúság ;	<i>noč</i> , éj.
<i>plěsan</i> , penész ;	<i>pamet</i> , ész ;
<i>pogibel</i> , veszély ;	<i>peč</i> , kályha-kemence ;
<i>prepast</i> , ijedség ;	<i>plav</i> , edény a vizen, hajó,
<i>prijazan</i> , barátságosság ;	bárka ;
<i>propověd</i> , egyházi szónok-	<i>pomoč</i> , segély ;
lat ;	<i>pričest</i> , áldozás ;
<i>pustoš</i> , pusztaság ;	<i>propast</i> , végveszély ;
<i>raž</i> , rozs ;	<i>pust</i> , meggyurt anyag, mely-
<i>skrb</i> , gondviselés ;	ből a kalapok, kalap-
<i>smrt</i> , halál ;	csizmák állnak ;
<i>strast</i> , szenvedély,	<i>put</i> , test, emberitest ;
<i>stvar</i> , tárgy, anyag ;	<i>rěč</i> , szó ;
<i>uš</i> , tetű ;	<i>slast</i> , édesség ;
<i>věst</i> , tudósítás ;	<i>sól</i> , só ;
<i>zapověd</i> , parancs ;	<i>studen</i> , hidegség ;

<i>svěst</i> , lelkiismeret;	<i>zavist, nenavidnost</i> , irigység;
<i>vrst</i> , osztály, rend p. az al- latországban;	<i>zled</i> , rosszaság;
<i>vlast</i> , hatalom;	<i>žuč</i> , epe.

Nőneműek a tulajdonságok nevei is, melyek *ost* szótagon végződnek: p.

hitrost, gyorsaság; *jakost*, erősség; *mudrost*, bölcsesség; *učenost*, tudományosság; *naglost*, hirtelenség; *tupost*, butaság stb.

i betűn végződő nőneműek: *mati*, anya; *kći*, leánya valakinek (Зачѣтер).

e betűn végződnek a leánykák keresztnenei, ha azokat elkényeztetőleg mondjuk ki: p. *Ane*, *Mande*, Anna, Magdolna; *Ana*, *Manda*.

Némely állatoknál nem ismerhető fel a nemi különbség, s ezek: a halak, madarak, bogarak és férgek. Azért nincs is külön him- és nőnemű nevek, mint az a nemileg megkülönböztethető állatok neveinél látható, itt p. *vúk*, *vučica* nőfarakas; *pátak*, him- *patka* nősténkácsa. Ott azonban mind a him- mind a nőnemű állatok egy s ugyanazon néven nevezetnek, s végzetőknél fogva némelyek a him- mások a nőnemhez tartoznak. Himneműek: *som*, harcsa, *šaran*, ponty, *kôs*, rigó; *vrebac*, veréb, *slavulj*, fülmile stb.

Nőneműek: *štuka*, csuka; *muha*, légy; *šěnica*, cinke; *zeba*, sármány stb.

Ha beszéd közt ezen nevek nemét is meg akarjuk különböztetni, hozzá tesszük a *mužak* vagy *ženka* nemhatározó neveket: p. *ubio sam lisicu mužaka, himrököt löttem. Odletio mi je kôs ženka*, elrepült a nőstényrigóm.

Semleges nem.

Semleges neműek azon élő lények nevei, melyeknek nemök nem tudatik, vagy nem akarjuk megkülönböztetni.

Ezen nevek *e* vagy *o* betűkön végződnek *p*: *tele*, *ždrěbe*, csikó; *jagnje*, bárány; *píle*, csirke; *gusče liba*; *govedó*, szarvasmarha, (tulok). Tekintve a végzetet, minden ugyan-ezen betűkön végződő nevek semleges neműek. *p*. *polje*, mező; *sunce*, nap; *vrěme*, idő; *móre*, tenger; *korito*, teknő; *sito*, szita; *rešěto*, rosta; *čudo*, csoda; *meso*, hús; *vino* stb.

Momče és *děvojče*, legényke, leányka ámbár kicsinyítés által a himnemű *momak* és nőnemű *děvojka* szavakból származtak, még is végzetüknél fogva semleges neműek.

Szám, eset, ejtegetés v. ragozás.

Az ejtegethető neveknél háromféle szám különböztetendő meg:

1. Az egyes szám, (*jednobraj*) csak egy személyre vagy tárgyra alkalmazható. *p*. *pisar*, írnok; *pero*, toll.
2. A kettős szám, (*dvobraj*) két, három és négy személyre vagy tárgyra alkalmazható: *p*. *dva čověka*, *tri čověka*, *četiri čověka*, két, három, négy ember; *dvě ovce*, *tri ovce*, *četiri ovce*, két-, három-, négy juh; *dva jagnjeta*, *tri jagnjeta*, *četiri jagnjeta*, két-, három-, négy bárány.
3. A többes szám (*višeobraj*) határozatlan többségre, úgy a négyen felüli számnevek mellett levő személyekre vagy tárgyakra alkalmazható *p*. *konji*; *koze*, kecskék; így *vol* egyesszám; *dva vola* kettős-szám; *voli* v. *volovi*, többes-szám: ökör, két ökör, ökrök.

Esetek.

Mindegyik számban hét eset különböztetendő meg.

1. Az alanyeset, *padež imeniteljni*. E kérdésre felel meg; *tko?* *što?* ki? mi?

2. Sajátító —, *padež roditeljni*. E kérdésre felel meg: *koga?* *čega?* kinek? minek? valamie v. čiji, čija čije? kié?
3. Tulajdonító —, *padež dateljni*. E kérdésre felel meg: *komu?* *čemu?* kinek? minek?
4. Tárgy v. vádló —, *padež tužiteljni*. E kérdésre felel meg: *koga?* *što?* kit? mit?
5. Hívó —, *padež zvateljni*. A megszólításnál használtatik.
6. Helytjelentő — *padež městni*. E kérdésre felel meg: *gdě?* hol? s mindig elüljáróval használtatik p. u *kući*, házban; *na kući*, házon.
7. Eszköztjelentő —, *padež orudni*. E kérdésre felel meg: *kim?* *čim?* kivel? mivel?

Ejtegetés.

A főneveknek három ejtegetésök van. Hogy valamely főnév melyik ejtegetéshez tartozik, felismerhető az egyes számu sajátítóból.

Az I-ső ejtegetés sajátítója *a*; a II-ik *e*; a III-ik *i* betűn végződik.

Az ejtegetésnél megkülönböztetendők: a tőszó és az esetek ragai. A tőszó felismerhető: a sajátító raga elhagyásával, a megmaradt szó a tőszó p. *nokat* köröm saj. *nokta* az *a* elhagyásával megmarad *nokt*, tehát ez a tőszó; *šala* tréfa, s. *šale*, az *e* elhagyatik, a tőszó tehát *šal*; *selo*, falu, s. *sela*, az *a* elhagyatik a tőszó *sel*. stb.

Az ejtegetésnél a tőszó változatlan marad, s csak az esetek ragai változnak p. *lav*, *lava*, *lavu*, *lava*, *lave*, *lavu*, *lavom*.

Az első ejtegetéshez tartoznak a himnemüek (az *a* betűn végződő himnemüeket kivéve) és a semlegesnemüek.

A második ejtegetéshez tartoznak az *a* betűn végződő nő- és himnemüek.

A harmadik ejtegetéshez tartoznak a mássalhangzón végződő nőneműek.

Valami az igékről.*)

A cselekvő igék a jelentő mód jelen idejének első személyében lehetnek háromfélék: *am*, *em* és *im* végzetűek.

Az *am* végzetűek 2-ik személye *aš*-, a harmadik *a*-val végződik. Többes számban: *amo*, *ate*, *aju* ragokat vesznek föl. p.

čitam, *čitáš*, *číta*: *čitamo*, *čitáte*, *čitaju*.
olvasok, olvassz, olvas; olvasunk, olvastok, olvasnak.

Az *em* végzetűek 2-ik személye *eš*-, a harmadik *e*-vel végződik. Többes számban: *emo*, *ete*, *u* ragokat vesznek föl. p.

jedem, *jedeš*, *jede*, *jedemo*, *jedete*, *jedu*,
eszem, eszel, eszik, eszünk, esztek, esznek.

Az *im* végzetűek 2-ik személye *iš*-, a harmadik *i*-vel végződik. Többes számban: *imo*, *ite* és *e* ragokat vesznek föl p.

vidim, *vidiš*, *vidi*, *vidimo*, *vidíte*, *vide*.
látok, látsz, lát, látunk, láttok, látnak.

Az *am* és *em* végzetűek t. sz. harmadik személye *u*- az *im* végzetűek t. sz. harmadik személye *e* betűn végződik. Erre különös figyelmet kérek fordítani, mert ezt a született szlávok is többhelyütt rosszul használják.

I-ső ejtegetés.

Az I-ső ejtegetéshez tartozó him és semleges nemű főnevek ejtegetése kétféle: kemény és lágy. Himnemű lágy

*) Hogy a tanuló már a nevek ejtegetésénél mondatokat fordíthasson, jónak láttam a cselekvő igéket a jelentő mód jelen idejében eleve ismertetni.

ejtegetésűek mind azok, melyek *j-* vagy bármely lágyított mássalhangzón-, semlegesek *e* betűn végződnek. *p. roditelj* szülő; *raj*, éden; *panj*, tuskó; *smudj*, süllő; *koš*, kas, kosár; *puž*, csiga; *carević*, császárfi; *ključ*, kulcs; semlegesek: *polje*; *jare*, kecske-gida.

Az 1-ső ejtegetés esetragai következők.

Egyes szám.

Kemény ejtegetés

Lágy ejtegetés

	hímnemű.	semleges.	hímnemű	semleges.
1	šaran	korito	učitelj	polje
2	a. šarana	a. korita	učitelja	polja
3	u. šaranu	u. koritu	učitelju	polju
4	a. šarana	o. korito	učitelja	polje
5	e. šarane	o. korito	u. učitelju	polje
6	u. šaranu	u. koritu	učitelju	polju
7	om šaranom	om koritom	em. očiteljem	poljem

A kemény ejtegetésű hímnemben a hívó *e-*, az eszközt jelentő eset *om-on* végződik: a lágy ejtegetésű hívója *u-*, az eszközt jelentő *em-en* végződik. — A semleges neműeknél csak az eszközt jelentőben látszik a különbség.

I. gyakorlat.

Šaran u koritu pliva.
 Kuham glavu šarana.
 Otac se šaranu raduje.
 Mati čisti šarana.
 Šarane! rasteš
 Na šaranu vidim ljske.
 Štuka se šaranom nedruguje

A ponty a teknőben uszik.
 Főzöm a ponty fejét.
 Az atya örül a pontynak.
 Az anya pontyot tisztogat.
 Ponty! növekedel.
 A pontyon pikkelyeket látok.
 A csuka pontytyal nem barátkozik.

II. gyakorlat.

Učitelj učenika uči
Nauk utitelja sluša učenik

Učitelju čast i postenje

Učitelja učenik ljubi
Učitelju! hvala tebi
Pri učitelju dobro je biti
Učiteljem se učenik šetje

A tanító a tanulót tanítja.
A tanító tanítását hallgatja
a tanuló.

A tanítónak tisztelet becsü-
let.

A tanítót szereti a tanuló.
Tanító! köszönet neked.

A tanító mellett jó lenni.
A tanítóval a tanuló sétál.

III. gyakorlat.

Léto i prolétje jesu dóba
godine.

Prolétja svršetak jest poče-
tak léta

Prolétju i létu redujemo se.

Prolétje i léto željno čeka-
mo.

Prolétje i léto! dajte nam
toplínu.

U prolétju i u létu ima po
tri mēsecah.

Svakim prolétjem i létom
bivamo stariji.

A nyár és tavasz esztendő-
részek.

A tavasz vége, kezdete a
nyárnak.

A tavasznak és nyárnak
örülünk.

A tavaszt és nyarat kíván-
va várjuk.

Tavasz és nyár! adjatok
nekünk meleget.

A tavaszban és nyárban há-
rom három hó van.

Minden tavasszal és nyár-
ral öregebbekké leszünk.

Szavak magyarázata.

u. ban, ben, ba, be; *plivam aš a*, uszom, ol, ik; čistim, tisztítok; *otac*, atya; *radujem se*, örülök; *rastem* nővök; *na*, n, an, en, ou, ön; *ljuska*, pikkely; *kuham*, főzök; *dru-*

gujem se, barátkozom, társalgok; *učim* tanítok; *učim se*, tanulok; *nauk*, tanítás; *slušam*, figyelek valamire, hallgatok valamit; *i*, és; *poštenje*, becsület; *ljubim*, kedvelek, szeretek; *hvala*, köszönet; *ti*, te; *tebi*, neked; *pri*, mellett; *dobro*, jó; *jesam*, *jesi*, *jest*, v. *sam*, *si*, *je*, többes sz.: *jesmo*, *jeste*, *jesu*, v. *smo*, *ste*, *su*, vagyok, vagy stb. (sum, es, est); *biti*, lenni; *šetjem se*, sétálok; *doba*, időrész; *godina*, év, esztendő; *svršetak*, végezet; *početak*, kezdet; *željno*, kívánva; *čekam*, várok; *dajem*, adok; *nam*, nekünk; *toplina*, melegség; *imam*, *as a*, nekem-neked-neki van; (habeo, es, et.) *po*, ként; *po dva*, kettenként; *po tri*, hármanként; *měsec*, hónap; *svaki*, mindegyik; *bivam*, átváltozom, azzá leszek.

Az első ejtegetés többesszáma.

Kemény ejtegetés.

Lágy ejtegetés.

	Himnemű	Semleges.	Himnemű	Semleges.
1	šarani	korita	učitelji	polja
2	šaranah	koritah	učiteljah	póljah
3	šaranom	koritom	učiteljem	poljem
4	šarane	korita	učitelje	polja
5	šarani	korita	učitelji	polja
6	šaranih	koritih	učiteljih	poljih
7	šarani	koriti	učitelji	polji

IV. fordítandó gyakorlat.

Šarani u koritu plivaju.
 Kuhamo glave šaranah.
 Otac se šaranom raduje.
 Mati čisti sarane.
 Šarani! rastete.
 Na šaranih vidimo ljuske.
 Štuka se šarani nedruguje.

V.

Učitelji učeninike uče.
 Nauk učiteljah sluša učenik.
 Učiteljem čast i poštenje.
 Učitelje učenik ljubi.
 Učitelji! hvala vam. (nektek, ōnōknek.)
 Pri učiteljih dobro je biti.
 Utitelji se učenik šetje.

VI.

Lēta i prolētja jesu doba godine.
 Prolētjah svrsētak jest početak lētah.
 Prolētjem i lētom radujemo se.
 Prolētja i lēta željno čekamo.
 Prolētja i lēta! dajte nam toplinu.
 U prolētjih i lētih ima po tri tri mēsesah.
 Svakimi prolētji i lēti bivamo stariji.

Az első ejtegetés kettősszáma.

A kettős számban a kemény- és lágy ejtegetés közt semmi különbség sem létezik.

Az ejtegetésnél mindig hozzá teendő a *dva*, (kettő számnév); és minden esetben ejtegetendő.

	Имянѣмѣ	Semleges.	Имянѣмѣ	Semleges.
1	dva šarana	dva korita	dva učitelja	dva polja
2	hasonló a többesszám sajátítójához			
3	dvama šaranima	koritima	učiteljima	poljima
4	dva šarana	korita	učitelja	polja
5	dva šarana	korita	učitelja	polja
6	hasonló a többesszámú helytjelentőhöz.			
7	dvama šaranima	kiritima	učiteljima	poljima

VII. fordítási gyakorlat.

Tri (három) šarana plivaju u dvajuh koritih.
Kubamo glavo dvajuh šaranah.
Otac se trima šaranima raduje.
Mati čisti čeriri (négy) šarana.
Dva šarana ! rastite. (nőjjetek).
Na trijuh šaranih vidimo ljuske.
Štuka se dvama šaranima nedruguje.

VIII.

Dva učitelja jednoga (egyet) učenika uče.
Nauk dvajuh učiteljah učenik sluša.
Dvama učiteljima čast i poštenje.
Dva učitelja jedan učenik ljubi.
Dva učitelja ! hvala vam.
Pri dvajuh učiteljih dobro je biti.
Dvama učiteljima se učenik šetje.

IX.

Dva lěta i dva prolětja neima (nincs) u jednoj (egyben) godini.

Dvajuh prolětjah svršetak jest dvajuh lětah početak.
Dvama proletjima i dvama lětima četiriput (négyszer) se radujemo.

Dva prolětja i dva lěta željno čekamo.
Dva prolětja i dva lěta ! željno vas (titekét) čekamo.
U dvajuh proletjih i dvaju letih ima po trí trí mēsecah.
Dvama prolětjima i dvama letima bivamo dvaput (két-szer) staríj.

Széphangzat szabályai az első ejtegetésnél.

Következő egytagú szavakban *pas* himkutyá, *san* álom, *šav* varrás, és számos két három tagú mássalhangzón végződő himnemű szóban, ha az utolsó szótagban rövid *a* van, ezen *a* minden esetben kiugrattatik, kivéve a többesszámú sajátítót, de ekkor hosszan mondatik ki.

1. sz.			t. sz.		
<i>pas</i>	<i>san</i>	<i>šav</i>	<i>psi</i>	<i>sni</i>	<i>švi</i>
<i>psa</i>	<i>sna</i>	<i>šva</i>	<i>pasah</i>	<i>sanah</i>	<i>švah</i>
<i>psu</i>	<i>snu</i>	<i>švu stb.</i>	<i>psom</i>	<i>snom</i>	<i>švom stb</i>

Ilyenek a következő végzetű szavak: *ac, ak, ao* (al), *alj, am, an, alj, ap, ar, as, at, p.*

<i>otac</i>	<i>otca</i>	<i>momak</i> (legény)	<i>momka</i>
<i>orao</i> (oral) (sas)	<i>orla</i>	<i>kašalj</i> (köhögés)	<i>kašlja</i>
<i>jaram</i> (járom)	<i>jarma</i>	<i>ovan</i> (kos)	<i>ovna</i>
<i>oganj</i> (tűz)	<i>ognja</i>	<i>nasap</i> (töltés)	<i>naspa</i>
<i>vëtar</i> (szél)	<i>vëtra</i>	<i>ovas</i> (zab)	<i>ovsa</i>
<i>lakat</i> (könyök)	<i>lakta</i>	<i>nokat</i>	<i>nokta stb</i>

X.

To (ez) je*) polje moga (enyimé) *otca*.

U polju naših (mieinké) *otacah pasemo* (legeltetni) *ovce*. (juhokat).

Čudorednost (erkölcsösség) *momka jest veliko* (nagy) *blago* (kincs).

U kolu (kór) *momakah veselimo se*. (vigadni)

Lajanje (ugatás) *psa nerado* (nemörömet) *čujem*. (hallani)

Opaznost (éberség) *pasah nam koristí*. (használ, hasznót hoz.)

*) Minden mondatban kell igének lenni. Magyarban a *van* ige alattomban értetik, itt azonban kitétetik, p. *Nebo je plavo*; az ég kék (van).

Vannak azonban oly szavak is melyek a rövid *a* hangzót ki nem ugratják, s ezek:

	1 sz. saj.	többes sz. saj.
<i>avan</i> , mozsár,	avana,	avánah
<i>balván</i> , bálvány,	balvana,	balvánah,
<i>brššljan</i> , repkény,	brššljana,	brššljánah,
<i>vagan</i> , gabonamérték.	vagana,	vagánah,
<i>grkljan</i> , torok, gégegög,	grkljana,	grkljánah,
<i>taban</i> , lábtalp.	tabana,	tabánah,
<i>šaran</i> ,	šarana,	šaránah,
<i>šafran</i> , sáfrany,	šafrana,	šafránah,
<i>gavran</i> , holló,	gavrana,	gavránah stb.

Éppen így a himnemű keresztnevek is p:

Dejan	Dejana	Dejanah,
Dušan	Dušana	Dušánah,
Stojan	Stojana.	Stojanah.*)stb.

XI. gyakorlat.

Njuh (szaglás) gavrana jest izvvrstan (tökéletes)
 Let (repülés) gavrana jest spor. (lassú).
 Koža (bőr) tabana jest tvrda. (kemény)
 Stope (lábnyom) tabana jesu jednake. (egyenlő)
 A kući (ház) Stojana stanuje (lakni) Vinko. (Vincze)
 Ima Stojanah, ko i Jovana. — Annyi Sztoján van,
 amennyi János.

Némely *lac* és *lak* végzetű szavakban midőn az *a* kiugrattatik, az előtte álló *l, o* ra változik. p. vladalac, (uralkodó) l. sz. saj. vladaoca, t. sz. saj. vladalacah.

*) Ezek oly sajátosságos nevek, melyeket más nyelven magyarázni nem lehet.

Žetelac, (arató) žeteoca — žetelacah.

zaselak, (más falutól függő kisebb falu) zaseoka, zase-lakah, s. a. t.

A kemény ejtegetésű egyes számu hívó esetben az *e* előtt levő *c* és *k* *č* re változik. p.

otac, otče; prosac. (kérő) prosče;

junak, junače; prosják, (koldus) prosjače.

a *z* és *g* *ž* re p.

knez, kneže; Bog, Bože.

a *h* *š* re változik. p.

duh, duše. (Lásd: a mássalhangzók lágyíthatók.)

XII.

Otče naš! (mienk) ljbimo tebe. (téged)

Košče, (kaszás) sporno košiš! (kaszálni)*

Junače! plače (sirni) ti (tied) majka. (anya)

Oj (oh) prosjače! zar (talán) si gladan. (éhes)

Bože moj! sto (mit) mi vide oči. (szemek)

Duše sveti! (szent) ti si pomoć (segítség) naša.

E szó *franczia* kétféleképen mondatik ki az alanyesetben: *Francez* és *Francuz*; tehát a hívója is kétféle; *Franceže* és *Francuzu*:

Franceže vagy Francuzu! zasto (miért) nisi (nem-vagy) **) miran? (békés)

*) Az igék magyarsága határozatlan módba tétetik, a tanuló keresse fel a végzethől, melyik személyben és számban van.

**) Bármely igenlő igéből tagadó ige lesz, ha elébe *ne* szótag ragasztatik. p. *znam, tudok, tudom; neznam, nem tudok, nem tudom; vidim, nevidim; a biti segédigéhez a jelentő mód jelen idejének a sam, si, je, smo, ste, su, vagyok, vagy, van, s. a. t. elejbe ni* ragasztatik. p. *nisam, nisi, nije, nismo, niste, nisu, nem nem vagyok, nem vagy s. a. t.*

Az *ar* végzetű főnevek hívója *u* val végződik, mint a lágy ejtegetésűeké. p. *gospodar*, *gospodaru* (gazda) *pisaru*, (írnok) *volaru*, ökörpásztor, *zidaru*, kőmives, *čizmaru*, csizmadia. s a t.

Car, (császár) hívója kétfélekép lehet: *care* és *caru*.

Sinak (fiacska) hívója: *sinko*.

XIII.

Gospodáru! neplatjaš (nem fizetni) mi pravo (igazságosan).

Pisaru! neželim (nem kívánni) ti zlo. (roszat)

Govedaru! (marha pásztor) kud (hová) tēraš. (hajtani) goveda? (marhákat-tulok)

Zidaru! kasno (későn) se dižes. (fölkelni)

Mlinaru! (Molnár) gde (hol) je pogača? (pogácsa)

Milostivi (kegyelmes) Care! dopusti (engedd meg) mi. (nekem)

Sinko! gdě (hol) ti je otac?

A *c* végzetű szavak az 1-es számú 7-ik és a többes számú 3-ik esetben *em*-mel végződnek, mint a lágy végzetűek. p. Otac, otcem; kolac (karó) kolcem; prosac, proscem; novac (egy pénzdarab) novcem. s. a. t.

Zéc (nyúl) azonban eltér, *zecom*.

Put (ut) jobban hangzik *putem*.

XIV.

Petar (Péter) se otcem šetje.

Ide (jönni) Matia kolcem u šaki. (markában)

Palcem (hüvelyk) hvatam (fogdosni) muhe. (legyeket)

Žalcem (fullánk) bodu (szurni) pčele. (méhek)

Stricem (nagy bátya) putuje (utazni) Pavao. (Pál)

Zecom béži (futni) i zečica. (nősténynyul)

Putem hodimo. (jární)

A többesszámú 1-ső 5-ik 6-ik és 7-ik esetben az *i* előtt levő *k*, *c*-re; a *g*, *z*-re; a *h*, *s*-re változnak.

p.	<i>djak</i> (deák)	<i>rog</i> (szarv)	<i>duh</i> (szellem, lélek)
1. eset	<i>djaci</i>	<i>rozi</i>	<i>dusi</i>
5.	<i>djaci</i>	<i>rozi</i>	<i>dusi</i>
6.	<i>djacih</i>	<i>rozih</i>	<i>dusih</i>
7.	<i>djaci.</i>	<i>rozi</i>	<i>dusi.</i>

XV.

Opančaru (varga, bocskoros) nisu dobri (jók) opanci.
(bocskorok)

Jakost (erőssége) opanakah u koži sastoji. (foglaltatni)

Opankom nedajem (nem adok) prvinu. (elsőséget)

Čuvam (őrizni) nove (uj) opanke.

Oj opanci! žuljite (szorítani, feltörni) mi noge. (láb)

U starih (régii, ocska) opancih hodim.

Ivo (János) s (val vel) opanci trguje. (kereskedni)

Külön szabályai az első ejtegetésnek.

1. Az élettelen tárgyak himnemű neveinek 1-es számú tárgyesete hasonlít az alany esethez. Az élő lényeké a sajátítóhoz, p. vídim šešir, (kalapot) jelena. (szarvast.)

Ezen szabály még akkor is érvényes, mikor valamely ismert élő lény neve élettelen tárgyat jelent, p. oroz, kokot, (kakas) *vuk* (farkas) lőfegyver (kakas vagy sárkány) jelentményében, p. *navuci oroz, vuk, na puški*, huzd fel a sárkányt, kakast a puskán. Vagy mikor élettelen tárgy neve élő személyt jelent: p. *Posla Bog Atillu biča* (ostor) *svoga*. Elküldte vala Isten Atillát, tulajdon ostorát.

Ha valamely személynév alatt annak tudományos művei vagy arczképe értetnek, mint élőlény jó használatba, p. *kupio sam kralja*, (a király arczképét vettem meg) *čitam Popovića*, Popovity művét olvasom.

Duh (szellem, lélek) midőn mint isteni személy vétetik, élő, — különben mint élettelen használtatik, p. *Zovi Duhu svetog u pomoć*, hívd a sz. Lelket segítségül; — *Izpuštio je duh*; kiadta lelkét.

Puk, nép, mint élettelen használtatik, p. *dozovi puk*, hívd el a népet.

XVI.

Učim učenika.	Pečemo (sütni) kruh.
Služimo (szolgálni) gospodara.	Čujemo glas. (hang)
Češlja, (fésülni, vakarni) konja. (ló)	Čistim (tisztogatni) šešir. (kalap)
Žalim (sajnálni) siromaka (szegény)	Oštrim (élesíteni) nož.
Brat (fivér) poji (itatni) vola (ökör)	Kúpio sam (vettem, vásároltam) plug. (eke)

1. Némely egy és kéttagu himnemű nevek többes száma két félekép használható; szabályosan és megnyujtva. A kemény ejtegetésűek *ovi*, a lágy ejtegetésűek *evi* ragot vesznek föl pl. golub, golubi, golubovi; sokol, (šolyom) sokoli, sokolovi; vol, voli, volovi; miš, (egér) miši, misevi; nož, noži, noževi; kralj, kralji, kraljevi. Ezért a többes számban két-félekép ejtegethetők: pl.

XVII.

1. Noži, noževi su čisti.
2. Oštraj (él) nožah, noževah jest dobar. (jó)
3. Mojim nožem, noževom nećeš zabaviti. (késeimben nem fogsz hiányt találni, nem veted meg.)
4. Nevolim (nem kedvelni) tupe (tompá) nože, noževe.
5. Oj noži, noževi! sasma (nagyon) ste oštri. (élesek.)

6. Na nožih, noževih leži (feküdni) stolnjak. (abrosz)

7. S. noži, noževi režemo (metszeni) kruh.

A szabályos és nyújtott többesnek nem egy s ugyanazon értelmre van: a megnyújtott ugyanazon tárgyakból vagy lényekből nagyobbakat jelent. pl.

voli, ökrök, *volovi*, kinőtt nagy ökrök.

golubi, galambok, *golubovi*, nagy galambok stb.

3. Az *in* végzetű főnevek a többesszám képzésénél csak az *n* betűt hagyják el, p.

Krstjanin, keresztény t. sz. *krstjani*.

Bečanin, bécsi lakos " " *Bečani*.

Mohačanin, mohácsi lakos " " *Mohačani*.

Kivételik: *Turcin*, (török) t. sz. Turci, saj. Turakah stb.

XVIII.

Krstjani věruju (hinni) božanstvo (istenség) Isusa. (Jezus) Subotičani (szabadkai) zovu se (hivatnak, neveztetnek) varošani. (városfiak)

Bečani jesu běloputni (fehértestű)

Turci su dušmani (ellenség) krstjanah.

Krstjani Turkom nevěruju.

4. Némely *e* végzetű semleges nemű szavak az egyes számú sajátítóban s a többi ragozható esetekben is *en*, *et*, nyújtványt vesznek fel a tőszó és az esetek ragai közt.

en nyújtványt vesznek fel: *ime*, név, *im-en-a*, *vime*, tölgy, *vim-en-a*, *pleme*, faj, nem, *plem-en-a*, *sěme*, magv, *sěm-en-a*, *brěme*, nyaláb, *brěm-en-a*, *slěme*, a házfödél csucsa, *slěm-en-a*, *těme*, fejtető, koponya, *těm-en-a*, *vrěme*, idő, *vrěm-en-a*, *rame*, váll, *ram-en-a*.

et nyújtványt vesznek fel azon élő lények *e* végzetű nevei, melyeknek neme nincs meghatározva, p. *čeljade*, cseléd, *čeljad-et-a*; *ždrě-be*, *ždrěb-et-a*; *jagnje*, *jagnj-et-a*; *pile*, *pil-et-a*; *jare*, *jar-et-a* stb.

Épen így veszik fel: *kanape*, pamlag, kanap-et-a; *bure*, hordó, bur-et-a; *drvo* midőn élő fát jelent, *drv-et-a*; — ha pedig feldarabolt fát jelent (lignum Solj) akkor *drva*.

Ezen nevek, melyek *et* nyujtványt vesznek fel, többes számban ki nem mondhatók, hanem e helyett gyűnevet használnak, és pedig az élőlények nevei *ad* végzettel, p. *čeljad*, cselédek; *ždrěbad*, csikók; *jagnjad* stb. (Ezen gyűnevek a III-ik ejtegetés egyes számához tartoznak.)

Děte, gyermek, *děca*; a II-ik ejtegetés egyes számához *Drvo*, *drvlje* az I-ső ejtegetés egyes számához.

XIX.

Čeljadetu trěba (kell) hrana. (élelem)

Naša čeljad danas (ma) nerade. (nem dolgozni)

Krava (tehén) u vimenu nosi (hordani vinni) mlěko. (tej)

Odsěci (vágd el) vrat (nyak) pileta.

S vrěmenom (vel) može svašto biti. (minden lehet)

Jagnjad su odlučena. (elválasztva)

U nasēm plemenu neima igrača. (tánczos)

Odsěc ěu ti sa ramenah glavu. (Hősköltevény)

Elvágom vállaidról fejedet.

5. Három *o* végzetű semleges szó a többes számban *esaval* növelkedik, p. *čudo*, csoda, čudesa; *nebo*, ég, nebesa; *tělo*, test, tělesa, p.

O čudesa! gdě je sada, Koji sa svim světom vlada.

Na nebesih kraljuje, U jaslicah stanuje. (karácsoni ének)

Oh csodák! hol van most, aki az egész világon uralkodik.

Az egekben királykodik, jászolkában lakozik.

6. *Oko*, szem; *uho*, fül, rendes értelemnyben nem használtatnak a többesben, hanem e helyett felveszik a III-ik ejtegetés kettősszámát, p. *oči*, *uši*, (szemek, fülek.)

Átvitt értelemben azonban többesben is használtatnak, p.

Mrěža (háló) ima velika (nagy) oka.

Igle (tű) imaju těsna (szűk) uha.

7. A többszámú sajátító a főszóból képeztetik *ah* képzővel; ha a főszó utolsó tagja rövid, az megnyújtatik, p. *brod*, hajó, *bródah*; *čas*, percz, *časah*; *jelen*, szarvas, *jelénah*; *konj*, *kónjah* stb.

Ha pedig a főszó végén két oly mássalhangzó van, melyeket nehéz kimondani, azok közé mindig egy hosszú *á* tétetik, p. *otac*, főszó *otc*, a közbetett *á* val lesz *otácah*; *nokat*, *nokt*, *nokátah*, *lakat*, *lakt*, *lakátah*; *sunce*, nap, *sunc*, *sunácah*; *veslo*, evezőlapát, *vesl*, *vesálah*; *sedlo*, nyereg, *sedl*, *sedálah* stb.

XX.

Rozi v rogovi *jelénah* svake godine (minden évben) opadaju. (lehullani)

Zubci (fog) *časáljah* (fésű) *jesu tanki*. (vékony)

Slike (*slika* alak) *stabálah* (*stablo* élő szálfa) *jesu kra-sne*. (gyönyörű)

Dvanajst*) (tizenkettő) *palacah* (palac hüvelyk,) *čine* (tenni) *jedan* (egy) *cepeliš*. (láb, hosszmérték)

8. A következő szavak t. sz. sajátítója *ih* végzetű: *crv* (nyű) *crvih*; *hvat* (öl, hosszmérték) *hvátih*; *ljudi*, (emberek) *ljúdíh*; *mrav*, (hangya;) *mrávih*.

Měsec, (hónap) *pút*, (ut) *prst*, (ujj) kétféleképen használtatnak p. *měsécíh*, *mesécáh*; *pútíh*, *pútah*, *prstíh*, *prstah*.

XXI.

Naš toranj (torony) *jest osam* (nyolcz) *hvátih visok* (magas.) *Običaj* (szokás) *ljúdíh níje jednak*. (egyenlő, egyforma.)

*) *Dvanajst* mint önálló főnév használtatik. A két főnév közül az egyik sajátítóba tétetik, s. ez: *palácah*.

Marljivost (szorgalom) mrávih slédimo. (kövessük.)

Život (élet) crvih nije dóg. (hosszú.)

Dvanast mészéh ah čine jednu godinu.

9. *Gospodin*, ur, többesszámban nem használtatik, hanem e helyett *gospoda* gyűnév van használatban s úgy ejtegettetik mint a II-ik ejtegetés egyes száma; *brat* fivér, *vasletin* (birtok ura) épen így használatnak s ejtegettetnek: *bratja*, *vlastela*.

10. A többesszám 7-ik esetéhez, midőn a főnév melléknév vagy előljáró nélkül használtatik könnyebb megérthetés végett *m* ragasztatik p.

Prstim radimo. — Ujakkal dolgozunk.

Nzktim se mačka grebe. (karmolni.)

Razbija (feltörni) orake (diót) zubim.

Nožim režemo kruh s. a. t.

A kettősszám.

Kettősszámuk rendesen azon szavaknak is van, a melyeknek hiányzik többesök, p. dva brata, gospodina, vlastelina, oka, uha, Marka s. a. t. s ezt használják az 1, 4 és 5-ik esetben, a többi esetekben az esetek ragait felveszi az önálló számnév *dvojica*, a főnév pedig a gyűnév sajátitójába tétetik s így lesz: dva brata, dvojice bratje, dvojici bratje, dva brata, o dva brata, na dvojici bratje, s dvojicom bratje.

Az élő lények *e* végzetű neveinél ritkán hallatszik a kettősszám, e helyett használtatik a gyűnév a megfelelő számnévvel p. čeljade (dvoje, troje, četvero) 2. 3. 4. čeljadi; — dēte, (dvoje, troje, četvero) dētce, ždrēbe, (dvje, troje, četvero) ždrēbadi s. a. t.

Ezen szónak *dan*, nap (dies Tag) külön ejtegetése van, amennyiben némely esetben két-háromfélekép mondható ki:

	Egyesszám.	Többesszám.	Kettősszám.
1.	dán	dani, duévi, dni	dva dana dněva
2.	dana, dněva, dně	dánah, dněvah	<i>danah dněvah</i>
3.	danu, dněvu	dánom, dněvom	danima dněvima
4.	dan,	dane, dněve	dana, dněva
5.	dane, danu	dani, dněvi, dni	<i>dana dněva</i>
6.	danu, dněvu	danih, dněvih	<i>dana dněva</i>
7.	danom, dněvom	dani, dněvi	danima, dněvima

XXII.

Jedna sestra (nővér) trojicom bratje putuje. (utazni.)

Tri brata jednom sestrom blaguju. (étkezni.)

Trojici gospode platjam. (fizetni.)

Dvojici vlastele nemožemo služiti. (nem szolgálhatunk.)

Prodali smo (eladtunk) dvoje ždrěbabi.

Troje čeljadi rade (radim dolgozom) u polju.

Dana 15-a (petnajstoga) Travnja. (ápril hó.)

Dněva 24-a (dvadeset i četvrtoga) Svibuja. (május hó.)

Dně 5-a (petoga) Kolovoza. (augusztus hó.)

Izbrojeni su nam dani (dněvi dni.) meg vannak számlálva napjaink.

Tri nedělje danah (dněvah.) *nedělja hét.*

U onih danih (dnevih.) Azon napokban.

Na (ra, re) *dva dana jedan hleb.* (kenyér.)

II. Ejtegetés.

A második ejtegetéshez tartoznak az *á* végzetű nőne-
műek és néhány himnemű főnév.

Minta a II. ejtegetéshez.

	Egyesszám.	Többszám.	Kettősszám.
1.	klupa (pad)	klupe	dvě klupe
2.	klupe	klúpah	dvíjuh klúpah
3.	klupi	klupam	dvěma klupama
4.	klupu	klupe	dvě klupe
5.	klupo	klupe	dvě klupe
6.	klupi	klúpah	dvíjuh klúpah
7.	klupom	klupami	dvěma klupama

Széphangzat szabályai.

A *ga*, *ha* és *ka* végzetű főneveknél *i* eset-rag előtti *g*,
z-re; a *h*, *s*-re; a *k*, *c*-re változhatik p. *knjiga* (könyv) *knjigi*
v. *knjizi*. *snaha* (meny, Schwiegertochter.) *snahi* v. *snasi*.
ruka (kéz) *ruki* v. *ruci*.

XXIII.

Bara (Borbála) *košulju* (košulja ing) *šije*. (varni.)
Na vrh (tetején) *glave* (fej) *nosi koš*. (vinni kosarat.)
Suprug v. (*zi*) (hitestárs, nő) *véruje suprug*. (h. társ férj.)
Odtěraj (hajtsd el) *kobilu* (kancza) u (*ba be*) *ergelu*. (ménés.)
Ženo! što si *smislila* ?) mit gondoltál?
U (*ban ben*) *šumi* (erdő) *žive* (élni) *jeleni*.
Ide (menni) *žena snahom* u (*ba be*) *crkvu*. (templom.)

Kuče (házak) *stoje* (állni) *uzpored*. (sorban.)
Vrh (felett) *kućah letju* (repkedni) *lastavice*. (fecskek.)

Ovcam (juhoknak) baci (dobni) sěno. (széna.)
Zatvori (zárd be) krmače (göbék) u (ba be) kočák. (ól.)
Děvojke! (leányok) što (mit) radite? (dolgozni.)
U posteljah (ágyak) spavaju (alunni) dětca.
S kravami idu i telad.

Dvě krave u šljiviku (szilvásban) pasu. (legelni.)
Obadvjuh (mindkettő) kravah mlěko (tej) uzkisnu. megsavanyodott vala.)
Dvěma kravama nije dosta (elég) sěno.
Izteraj (hajtsd ki) obadvě krave!
Ode (elmenne) sluga s obadvěma kravama na (ra re) sajam. (vásár.)
U knjizi je mudrost. (bölcesség.)
Držite čaše svi u ruci. (Tartsátok a poharakat mindannyian a kézben): bordal.

A II. ejtegetés külön szabályai

1. Az *a* végzetű himnemű keresztnevek 1-es számú hívója hasonlít az alanyesethez p. *Tadija*, Táde stb.

2. A *ca* végzetű három- és több tagú szavak hívója *ce* szótagon végződik p. *carica*, (császárné) *carice*; *bogorodica*, (isten szülője) *bogorodice*. stb.

3. Azon szavak, melyeknél a tőszó több egymásután következő mássalhangzó miatt a végén nehezen mondható ki, a több. számú sajátító képzésénél a mássalhangzók közé előbb *a* betűt vesznek fel s azután az *ah* képzőt p. *sestra*, tőszó, *sestr*, — *sestarah*; *daska* deszka, *dask*, *dasa-kah*; *sablja*, kard, *sablj*, *sab-a-ljah*; *zemlja*, föld, *zemlj*, *zem-a-ljah*; *čavka*, csóka, *čavk*, *čav-a-kah*; *ovca*, *ovc*, *ov-a-cah* sat.

4. Az *a* végzetű himnemű nevek a nőnemű ejtegetés szerént ejtegettetnek, de a velők ejtegetett névmások, mellék- és számnevek, úgy a hajlitott igék himnemben (p. alább.)

5. *Noga* (láb,) *ruka* (kéz,) szavaknak a kettősszámú sajátítóban és helytjelentő esetben *nóguh* és *rúkuh* végzetűk van; a többi esetekre nézve, lásd: (Minta a II. ejtegetéshez.)

XXIV.

Nikola! evo (im itt van) tebi šešir.

Marice! (Mariska) što ti mati (anya) radi?

Množina (sokaság) krušakah (körte) visi (lógni, fügni, csüngni) na drvetu.

Jato (madár csapat) čakakah preleti (átrepülni) Dunav (Duna.)

Na nóguh su čizme, (csizmák) na rúkuh rukavice. (kesztyű.)

Nogama hodimo, (járni) rukama poslujemo. (munkálkodni.)

III. ejtegetés.

A 3-ik ejtegetéshez tartoznak a mássalhangzón végződő nőnemű nevek. (1. mássalhangzón végződő nőneműek.)

Minta a III-ik ejtegetéshez.

egyes szám.

t. szám.

k. szám.

1.	stvar (tárgy)	stvari	dvě stvari
2.	stvari	stvarih	dvijuh stvarih
3.	stvari	stvarim	dvěma stvarima
4.	stvar	stvari	dvě stvari
5.	stvari	stvari	dvě stvari
6.	stvari	stvarih	dvijuh stvarih
7.	stvarju.	stvarmi	dvěma stvarima.

XXV.

Egyes szám.

Raž je svagdě (mindenütt) požanjena. (learatva)

Mnogo slame, (szalma) maló (kevés) raži imano.

Běloj (fehér) raži nenalazim (nem találni) pára. (pár)
Mlinar (molnár) u (ban) mlinu (malom) raž melje.
(őrölni)

Oj raži, al (de) si sitna ! (apró)

U (ban) raži leže (fekünni) dva zêca.

Ražju se mnogi ljudi hrane. (táplálkozni)

Többes szám.

Neizbrojne (megszámlálhatlan) kápi (cseppek) padaju
(hullani) iz (ból ből) oblákah. (felhők)

Množina kápih sakuplja (gyülekezni) se u (ban ben)
moru. (tenger)

I (is) kápim je naredio (megrendelte, kiszabta) Gospo-
din pút.

Silne (nagyon sok) kápi proguta (elnyelni) zemlja.

Kišne kápi, (eső csepp) al ste hladne ! (hideg)

I u (ban ben) kápih ima sile. (erő)

Kápmi se čaša (pohár) puni. (telik)

Kettős szám.

Dvě svasti (sógornő) ředko (ritkán) se skladaju. (egyezni)
Obadvijuh svástih obrazi (arcz) su rumeni. (piros)

Obadvéma svastima kupujemo (vásárolni) marame.
(kendők)

Dozovi obadvě svasti.

Dvě svasti ! što se koljete ? (czivakodni)

Na (n, on ön s. a. t.) obadvijuh svastih jesu nove (uj)
haljine. (ruha)

S obadvéma svastima putuje u (ba be) grad. (vár város)

Következő három szónak külön kettős számú ejtegetése
van: *kost, kokoš, uš.*

1.	dvě	kosti	kokoši	úši
2.	dvijuh	kostijuh	kokošijuh	úšijuh
3.	dvěma	kostima	kokošima	úšima
4.	dvě	kosti	kokoši	úši
5.	dvě	kosti	kokoši	úši
6.	dvijuh	kostijuh	kokošijuh	úšijuh
7.	dvěma	kostima	kokošima	úšima.

Az első ejtegetéshez tartozó semleges *oko who* neveknek t. száma nem lévén, a helyet a III-ik ejtegetés k. számát használják 1. (különszabályai az I-ső ejtegetésnek, 6-ik szám.)

1. oči, uši,	2. očijuh, ušijuh,	3. očima, ušima,
4. oči, uši,	5. oči, uši	6. očijuh ušijuh,
	7. očima, ušima.	

Vannak azonkívül a rendhagyó főnevek közt olyanok, amelyeknek egyesszámuk nem lévén, csak a többesben használtnak, ezek is felvéhetik a III-ik ejtegetés ezen k. számú alakját, *prsa* mell, *saj. prsah* v. *prsjuh*; *pleća*, *lapocz plécah*, v. *plečijuh*; *usta*, *száj, ústah*, v. *ústijuh*.

XXVI.

Obadvě su kokoši mlade. (fiatalok)
 Pojedosmo (megettük vala) obadvijuh kokošijuh jaja.
 (tojásait)
 Obadvěma kokošima jednaku hranu (eledel) dajemo.
 Obadvě kokoši jednako hranimo.
 O dvě kokoši, nesite (tojatok) već (már) jaja!
 Na obadvijuh kokošijuh vidim bělo (fehér) perje. (tollat)
 S obadvěma kokošima sláže se (megegyezni) oroz.
 (kakas).

Vid (látás) je u (ban ben) očijuh, sluh (hallás) u ušijuh.
Očima gledamo, (nézni) ušima čujemo. (hallani)

Misao (gondolat) következőkép ejtegettetik:

1. misao. 2. misli. 3. misli. 4. misao. 5. misli. 6. misli.
7. mislju. (többes és k. szám, lásd: minta a III-ik ejtegetéshez)

Az egyes számú 7-ik esetben, ha a tőszó ajakmással-hangzón végződik, a *ju* esetrag elé szebbhangzás végett *l* tétethetik, p. *zob*, *zobju*, v. *zoblju*; *káp* *kapju* v. *kaplju*; *krv*, *krvju* v. *krvlju*.

Kéi és mati ejtegetése.

Kéi saj. *kéeri*, tehát a tőszó kéer, s ehez a tőszóhoz veszi az esetek ragait. p.

1. kéi, 2. kéeri, 3. kéeri, 4. kéer, 5. kéeri, 6. kéeri,
7. kéerju. s. a t.

Mati saj. *matere*, tehát a tőszó mater: eseteit azonban majd a II-ik, majd a III-ik ejtegetés szerint veszi fel, saját-ságos ejtegetése következő:

	Egyesszám.	Többesszám.	Kettősszám.
1.	mati	matere	mint a többes
2.	matere	materah	— — — —
3.	materi	materam	materama
4.	mater	matere	mint a többes
5.	mati	matere	— — — —
6.	materi	materah	— — — —
7.	mater-ju v. om	materami	materama.

Némely tájakon alanyesetben is *mater* és *kčer* vannak használatban. p. *moja mater*, az én anyám; *tvoja kčer* a te leányod.

XXVII.

Dobra (jó) misao mlogo (sokat) vrědi. (érni *valere*)
Moju misao nepodlažem (alávetni) tvojoj misli.
Ni (sem) u (ban ben) misli te neuvrědi. (bántottalak
vala meg)
Krvlju stečena (szerzett) domovina. (hon)
Dobra kči sluša mater.
Mati kčeri dobro více (tanácsot) daje.
Dětco! neuzrokujte (ne okozatok) žalost (szomorúsá-
got) materam.
Dětci pri (mellett) materah jest najbolje. (legjobb)
Dětca s materami dodju (jönnek) prvi put (először) u
(ba be) školu. (tanoda, iskola)

Rendhagyó főnevek.

Némely rendhagyó főneveknek csak egyesszámuk van.
Ilyenek:

1-ször A képzelt tulajdonságok nevei. p. *dobrota*. (jó-
ság); *jákost*, erősség; *múdrost*, bölcsesség; *stid*, szemérem;
glad, éhség; *žedja*, szomj; *lěnost*, restség. s. a. t.

2-szor Oly anyagok vagy tárgyak nevei, melyeknek
egymásköztli különfélesége könnyen fel nem ismerhető. p.
zlato, arany; *željezo* v. *gvoždje*, vas; *pěsak*, homok; *pšenica*,
buza; *mlěko*, tej; *krv*, —; *blato*, sár; *gnoj*, trágya. s. a. t.

3-szor. A tulajdon nevek, amennyiben nincs több egy-
nevű város, folyó s. a. t. p. *Baja*, *Dunav*, s. a. t.: de ha
szükséges, lehet őket többesben is használni: p. *Ivani su*

srěčni. A Jánosok szerencsések; *Zrinjski su izumrli*. A Zrinyiek kihaltak. *Čověk*, ember; többesszáma: *ljudi*, emberek.

Más főneveknek csak többesük van, s ezek:

1-ször Hímneműek: *ljudi*, — *moždani*, agyvelő; *okovi*, vasalás; *ulozi*, köszvény; és a városok nevei: *Karlovcí* Karlovicz; *Vinkovci* s. a. t.

2-ször Nőneműek: *bisage* (általvető, pisztolytok, a lovas katonáknál); *boginje*, *ospice*, himlő; *gače*, gatyá; *grablje*, gereblye; *gusle*, hegedű; *lěstve*, lépcső, lábtó; *mekine*, v. *mekinje*, korpa; *novine*, ujság, hírlap; *nožice*, v. *škare*, v. *makaze*, olló; *poklade*, farsang utolsó napja; *posije*, (l. *mekine*); *roglje*, széna, trágya hányó villa; *saone*, *saonice*, szán; *snovaće*, szövőszék korongja, (melyre a szövendő fonál föltekertetik); *soline*, sóbánya; *taljige*, taliga; *toplice*, hőviz, fürdő; *trine*, izék (széna-, szalma-hulladék); *vile vilice*, villa; *zâdušnice*, halottak napja, ima valaki lelkeért, (Exequiae Requiem)

3-szor Semlegesek: *jasla*, jászoly; *jetra*, máj; *klěsta*, fogó; *kola*, kocsi; *krosna*, szövőszék; *nedra*, kebel; *nosila*, sz. Mihály lova (melyen a hullát koporsóban viszik); *prsa*, *usta*, *pleća*, *věsala*, bitófa; *vrata*, ajtó.

VII. Fejezet.

A melléknevek. (Pridavnik, pridavno ime)

A melléknevek lehetnek többfélék (l. V. fejezet*) Itt azonban csak a tulajdonságot, birtokot s fajt jelentő melléknevekről leendő szó. (A többiről maga helyén.)

A tulajdonságot jelentő melléknév e kérdésre felel meg: milyen valaki v. valami? p. *visok*, magas; *okrug*, gömbölyű; *žit*, sárga; *zelen*, zöld s. a. t.

Birtokjelentő melléknév e kérdésre felel meg: ki-é valami, p. *Petrov*, Péter-é; *slugin*, szolgá-é; *materin*, anyá-é stb.

Fajt jelentő melléknevek e kérdésre felelnek meg: miből van valami, p. *gvozdén*, vasból való; *drven*, fából való; vagy: *popovski*, papi; *ženski*, női; *psecji*, kutyanemű. (l. alább: A melléknevek képzése.)

A melléknevek rendszeresen mind a három nemben mondhatók ki, hogy bármily nemű főnévvel összeegyeztethetők legyenek.

A tulajdonságot jelentő mellékneveknek kétféle alakjuk van, határozatlan és határozott. Határozatlan alakban akkor vétetnek, midőn egyszerűen csak tulajdonságot jelentenek; s ekkor értelmök a német (ein, eine, ein) jelentménynyel megegyez, p. *jak*, erős, (ein starker). Határozott alakban azonban nem csak a tárgy tulajdonságát, hanem magát a tárgyat is jelenti, melyik legyen az, melyről szó van, p. *ovaj jaki čověk*, ez az erős ember. (Der starke Mann.)

A határozatlan melléknév himnemben mássalhangzón, vagy o betűn végződik. Nőnem a himnemből képeztetik egy *a* hozzáadásával; semleges szinte a himnemből a kemény ejtegetésüeknél *o*, a lágy ejtegetésüeknél *e* hozzáadással, p. kemény: *visok*, *visok-a*, *visok-o*; *zelen*, *zelena*, *zeleno*; *žit*, *žita*, *žitó*; — lágy: *vrúc*, *vrúca*, *vrúce*, meleg; *túdj*, *túdja*, *tudje*, idegen, másnak valámie. — Többesszámban *i*, *e*, *a* betűkön végződnek, p. *šaren-a-o*, t. sz. *šarani-e-a*, tarka.

Határozott alakban az egyesszámú himnem *i* végzetű; a többi végzetek egyeznek a határozatlan alakkal.

Határozatlan alakú ejtegetés.

Egyesszám

Többszám

Kettősszám

	h. nem	n. nem	s. nem	h. nem	n. nem	s. nem	h. nem	n. nem	s. nem
1.	žút	žúta	žúto	žúti	žúte	žúta	žúta	žúte	žúta
2.	žúta	žúte	žúta	žúti	—	—	—	—	—
3.	žútu	žútoj	žútu	žútim	—	—	žútima	—	—
4.	žút(a)	žútu	žúto	žúte	žúte	žúta	žúta	žúte	žúta
5.	žút	žúta	žúto	žúti	žute	žuta	mint az alanyeset		
6.	žútu	žutoj	žútu	žúti	—	—	—	—	—
7.	žútim	žútom	žútim	žútimi	—	—	žútima	—	—

XXVIII.

h. nem.

A tarka ló legel.

Šaren konj pase.

A tarka lónak legelője tágas.

Šarena konja paša je prostrana.

A tarka lónak nem adnak abrakot.

Šarenu konju nedaju zob.

A tarka lovat itatják.

Šarena konja poje.

Oh tarka ló! hol vagy?

O šaren konju! gdje si?

Tarka lovon ül a huszár.

Na šarenu konju sedi husar.

Tarka lóval fut a szürke.

Šarenim konjem trči sivač.

n. nem.

A tarka kancza legel.

s. nem.

A tarka csikó legel.

A tarka kanczának legelője tágas.

A tarka csikónak legelője tágas.

A tarka kanczának nem adnak abrakot.

A tarka csikónak nem adnak abrakot.

A tarka kanczát —

A tarka csikót itatják.

O tarka kancza! — ?

Oh tarka csikó! hol vagy?

Tarka kanczán —

Tarka csikón ül a huszár.

Tarka kanczával —

Tarka csikóval fut a szürke.

Többes szám.

Tarka lovak .	kanczák .	csikók*) legelnek .
A tarka lovaknak .	kanczáknak.	csikóknak legelője tága.s
A tarka lovaknak .	kanczáknak.	csikóknak nem adnak
A tarka lovakat .	kanczákat .	csikókat itatják .
Oh tarka lovak! ?	kanczák! ?	csikók! hol vagytok ?
Tarka lovakon .	kanczákon .	csikókon ülnek a huszárok .
Tarka lovakkal .	kanczákkal .	csikókkal futnak a szürkék.

Kettős szám.

Két tarka ló .	kancza .	csikó legel**)	.
A két tarka lónak.	kanczának	csikónak	.
A két tarka lónak.	kanczának	csikónak	.
A két tarka lovat .	kanczát	csikót	.
Oh két tarka ló! ?	kancza!	? csikó!	?
A két tarka lovon.	kanczán	csikón	.
A két tarka lóval .	kanczával	csikóval	.

Széphanzgat szabályai.

1. Azon melléknevek, melyek a himnemű 1-es sz. alanyesetben *l* végzetűek, ugyanazon *l* et *o* ra változtatják; a többi nemekben s esetekben azonban megmarad az *l*, p. *debel*, *debeo*, *debela*, *debelo*; *vesel*, *vig*, *veseo*, *vesela*, *veselo*; *bél*, fehér, *béo*, *béla*, *bélo* stb.

2. Az *ak*, *al*, *an* és *ar* végzetű melléknevek, az *a*-t kiugratják a nő- és semlegesnemben és minden esetben, és

*) ždržbad — gyűnév, III. ejtegetés. A melléknév: nőnemű 1-es számban.

***) 1. Külön szabályai az I-ső ejtegetésnek. Kettősszám: az élő lények *e* végzetű nevei.

csak a tiszta tőszó marad meg a nemek és esetek ragaival, p. *tanak*, vékony, tőszó: *tank*, *tanka*, *tanko*; *gladak*, sima *gladka*, *gladko*; *obal*, gömbölyű, hengeralaku, *obla*, *oblo*, *bédan*, nyomorúságos, *bédna*, *bédno*; *dobar*, jó, *dobra*, *dobro*, stb., és egy *av* végzetű melléknév: *mrtav*, holt *mrtva*, *mrtvo*.

3. *Siromah*, szegény, t. számban: *siromasi*.

Határozott alakú ejtegetés.

	Egyesszám			Többesszám			Kettősszám		
	h nem	n. nem	s. nem	h. nem	n. nem	s. nem	h. nem	n. nem	s. nem
1.	žúti	žúta	žúto	žúti	žúte	žúta	žúta	žúte	žúta
2.	žútoga	žúte	žútoga	žútih	—	—	mint a	többes	—
3.	žútomu	žútoj	žútomu	žútim	—	—	žútima	—	—
4.	žúti oga	žútu	žúto	žúte	žúte	žúta	žúta	žúte	žúta
5.	žúti	žúta	žúto	žúti	žúte	žuta	—	—	—
6.	žútom	žútoj	žútom	žútih	—	—	—	—	—
7.	žútim	žútom	žútim	žútimi	—	—	žútima	—	—

Mind a határozott, mind a határozatlan alak himnemű 1-es számú tárgyeseite kétféle: az első az élettelen tárgyak-
a másik élő lényeknél jó alkalmazásba.

A lány ejtegetésűek *ega*, *emu*, *em* ragokat vesznek föl, p. *vrúci*, *vrúcega*, *vrúcemu*, *vrúcem*; *tudji*, *tudjega*, *tudjemu*, *tudjem* stb.

Az egyesszámú második és harmadik esetben az utolsó *a* és *u* kihagyható, ha a következő szó magánhangzón kezdődik, ekkor azonban a kihagyott betűt hiányjel (°) pótolja, p. *Dobri otac*, *dobrog' otea*, *dobrom' oteu*; *crni arapin* (fekete arab, szerezsen) *crnog' arapina*, *crnom' arapinu* stb.

XXXIX.

Himnem egyesszám.

<p>Ez*) a ravasz ember gyorsan lépdél. Ezen magas toronynak keresztjét látom. Minden társulati tagnak egy egy könyv jár.</p> <p>Ezen új ládát vettem. (élet-telen) Ezen vadász-kutyát kaptam (élő.) Nemes ur! kérlek téged. E mély Dunán gőzösök uszkálnak. Éles sarlóval aratják a búzát.</p>	<p>ravasz lukav-a o (gyorsan) brzo (lépdél) koracam aša toronj (toranj) kereszt (križ krst.) minden (svaki, a, o) társulati (družben, a, o) tag (član) egy egy, po jedna, könyv, knjiga jár (dolazi.) új (nov, a, o) láda (sanduk.) vadász (lovački, a, o) kaptam (dobio sam.) nemes, plemenita o, téged, te mély (dubok-a-o) gőzös (parobrod) uszkálnak (plovim-iš-i.) éles (oštar ra ro) sarló (srp) aratok (žanjem, žanješ, e buza (žito; pšenica.)</p>
--	--

Nőnem egyesszám.

<p>E szűk ruha egészségtelen. E fehér háznak magas a kéménye. E kis madárnak nem adnak enni. Télen kedveljük a meleg kemenczét. Oh kis leányka! miért sirsz? Hosszú padon ülnek a tanulók. Éles kaszával kaszálják a fűvet.</p>	<p>szűk (tešan-a-o) ruha (haljina) egészségtelen (nezdrav-a-o.) kémény (odžak, dimujak.) kis (mao, mala, malo) madár (ptica) adok (dajem eš e) enni (jesti.) télen (zimi) kedvelni (volim-iš-i.) leányka (devojčica) miért (zašto) sirok (plačem eš e.) hosszú (duga o) ülök (sëdim iš i.) kasza (kosa) kaszálók (kosim-iš-i) fű (trava.)</p>
---	---

*) A mutató névmást nem kell fordítani, — csak is a határozott alak kijelölésére szolgál.

Semlegesnem egyesszám.

Ezen gyönyörű falu előtttem fekszik.	gyönyörű (krasan sna sno) előtttem (předa mnom) fekszem, ležim iš i.
Ezen gyönyörű falunak lakói becsületes emberek.	lakó (stanovnik) becsületes (pošten ena eno.)
Ezen hízott borgyúnak kés kell.	hízott (ugojen na no) kell (trěba.)
Ezen erős teknőt most vettem.	erős (jak a o) most (sad) vettem (sam kúpio)
Kis gyermek! menj az iskolába.	menj (idi) iskolába (u školu.)
Ezen ritka szitában tollat tartanak.	ritka (rědak) ban ben (u) toll (perjegynév, tartok držim iš i.)
Kemény szénával tápláld a juhokat.	kemény (tvrđ da do) táplálni (hranim iš i) juh (ovca.)

A határozott alakú melléknevek többes- és kettősszáma nem különbözik a határozatlan alaktól.

A birtok és fajt jelentő melléknevek képzését. (l. alább: A szóképzésnél.)

A melléknevek fokozása.
(prispodoba.)

A fokozható mellékneveknél három fok különböztetendő meg, u. m.: az alapfok (*prvi stupanj*) középfok (*drugi stup*) és a felsőfok (*treći stup*.)

Az alapfok jelenti valamely lénynek vagy tárgynak egyszerű tulajdonságát minden fokozás nélkül p. *slavan*, dicső; a középfokban már a tulajdonság nagyobb, mint az alapfokban p. *slavniji*, dicsőbb; a felsőfokban már a tulajdonság netovábbját érte el p. *najslavniji*, legdicsőbb.

A középfok az alapfokból úgy képeztetik, hogy az alapfok tiszta tövéhez egyesszámú himnemben *íji*, nőnemben *ija*, semlegesben *ije* ragasztatik; t. számban *íji, ije, ija*. p. pun *a o* puniji, ija ije; t. sz. puni e a, puniji, ije, ija, (teli, teljes); bogat a o, bogatiji ija ije; t. sz. bogatiji ije ija (gazdag); slab a o, slabiji ija ije; t. sz. slabiji ije ija (gyenge); zdrav a o, zdraviji ija ije; t. sz. zdraviji ije ija (egészséges.)

A felsőfokban a középfok elé *náj* előrag ragasztatik.

XXX.

1.

Slán	kruh, slána	čórba, sláno	jělo	(slan a o;) sós, (čorba) leves, (jělo) éték.
slaniji	— slanija	— slánije	—	
nájslaniji	— nájslanija	— najslanije	—	
többesszám.				
— krusi	—	čórbe	— jěla	
— krusi	—	čórbe	— jěla	
— krusi	—	čórbe	— jěla	

2.

prěsan kupus,	prěsna	kaša	prěsno	meso	nyersebb (prešniji.) A tanuló fordítás közt töltse be az üres helyeket.
nyers káposzta	—	kása	—	hús	
nyersebb	— nyersebb	—	—	hús	
legnyersebb	— leg	—	leg	—	
többesszám.					
nyers káposzták	—	kásák	—	húsok	
nyersebb	— nyersebb	—	nyersebb	—	
legnyersebb	—	—	—	—	

Igen sok melléknév a középfok *iji* képzőjéből az 1-ső *i*-t elhagyja, s csak *ji* szótagot használ; s ekkor az előtte levő lágyítható mássalhangzó meglágyul, sőt a lágyak után a *j* is kihagyható. Ilyenek:

1-ször A torok mássalhangzókon, vagy *d t c z*-n végződő egytagu melléknemek p. *jálk*, erős, *jačji* v. *jači*; *drag*, kedves, *dražji* v. *draži*; *súh*, száraz, *sušji* v. *suši*; *mlád*, fiatal, *mladji*; *žut*, *žutji*, *vrúc*, *vrucji* v. *vruci*; *brz*, sebes, *bržji* v. *brži*.

Kivétetnek: *prost*, egyszerű, *prostiji*; *sit*, jóllakott; *sitiji*; *svet*, szent, *svetiji*; *tašt*, éhgyomrú (üres, hiú) *taštiji*, *tmast*, homályos, *tmastiji*; *věšt*, gyakorlott (ügyes) *věštiji*; *lahak* v. *lak*, könnyű, *lakši* v. *laglji*; *düg*, hosszú, *dulji*.

XXXI.

1.

erős,	erősebb,	legerősebb	vitéz.	(junak)
—	—	—	vitézek	
fiatal,	fiatalabb,	legfiatalabb	leány	(děvojka)
—	—	—	leányok.	
száraz,	szárazabb,	legszárazabb	széna	(sěno)
—	—	—	szénák.	

2.

ügyes,	ügyesebb,	legügyesebb	vezér.	(vojvoda)
—	—	—	vezérek.	
homályos,	homályosabb,	leghomályosabb	szín.	(boja)
—	—	—	színek.	
hosszú	hosszabb,	leghosszabb	ár.	(šiló)
—	—	—	árak.	

2-or. Az *ak ek ok* végzetű kéttagú melléknevek, melyek ugyan azon végzeteket a középfokban elhagyják, p. *gladak* sima, *gladji*; *sladak* édes, *sladji*; *ředak* ritka, *ředji*; *židak* ritka (cseppfolyó testeknél) hajlékony (vesszőnél) *židji*; *tanak* vékony, *tanji*; *kratak* rövid, *kratji*; *plitak* csekély, *plitji*; *mrzak* (fertelmes, csuf) *mržji* v. *mrži*; *nizak* alacson *nižji* v. *niži*; *uzak* keskeny, *užji* v. *uži*; *dalek* távollevő, *dalji*; *visok*, *višji*, *viši*; *žestok* tüzes (lónál) *žestji*; *težak* nehéz, *težji* v. *teži*.

Jegyzet. Következő melléknevek: *divlji*, vad; *šupalj*, odvas, *ridj*, rókaveres színű (p. lónál) és *tudj*, szinte *ji* képzőt vennék fel a középfokban, de mivel az alapfokban már van egy *j*, azért a középfokban elmarad, s lesz: *divlji*, *šuplji*, *ridji tudji*.

XXXII.

Vékony,	vékonyabb,	legvékonyabb	fal. (<i>žid</i>)
—	—	—	falak.
sekély,	sekélyebb,	legsekélyebb	víz.
—	—	—	vizek.
széles,	szélesebb,	legszélesebb	mező (<i>širok a o</i>)
—	—	—	mezők.

2.

odvas,	odvasabb,	legodvasabb	tuskó. (<i>pánj</i>)
—	—	—	tuskók.
vad,	vadabb,	legvadabb	madár. (<i>ptica</i>)
—	—	—	madarak.
odvas,	odvasabb	legodvasabb	fa. (<i>drvo</i>)
—	—	—	fák

Vannak melléknevek amelyek a középfok képzőjét kétféleképp vehetik fel *iji* és *ji*, s ezek: *běo*, *běl*, *bělji* v. *bělji*;

crn, *crniji* v. *crnji*; *kasan*, késői, kasniji, v. *kasnji*; *lasan* egyenlő (szinre nézve úgy néz ki) *lasniji* v. *lašnji*; *prěsan*, nyers (főtlen) *prěsniji* v. *prěsnji*; *těsan*, *těsniji*, v. *těsnji*; *skúp*, drága v. (fősvény) *skupiji*, v. *skuplji*; *živ*, élő, *živiji* v. *življi*. — Kivételképen *debeo*, vastag, *deblji*; lép szép, *lěpsi*; használatnak.

Szabálytalanok mint a latinban: *dobar*, *bolji*; *zao*, rosz, *gorji*, v. *gori*; *velik*, nagy *veći*; *mao*, kicsin, *manji*.

XXXIII.

drága,	drágább,	legdrágább	kalap.
—	—	—	kalapok.
vastag,	vastagabb,	legvastagabb	tű
—	—	—	tűk.
fekete	feketébb,	legfeketébb	malacz. (prase)
—	—	—	malaczok. (gyűnév)
vastag,	vastagabb,	legvastagabb	könyv
—	—	—	könyvek.
jó,	jobb,	legjobb,	szolgáló (služkinja)
—	—	—	szolgálók.
rosz,	roszabb,	legroszabb	gyermek.
—	—	—	gyermekek.
nagy,	nagyobb,	legnagyobb	elefánt. (slon)
—	—	—	elefántok.
kis,	kisebb,	legkisebb	egér. (miš)
—	—	—	egerek.

A középfok úgy ejtegettetik, mint a határozott alakú lágy ejtegetésű alapfok; a felsőfok ugyan úgy *naj* előraggal: p.

Minta:

egy es szám.

H. nem.

N. nem.

S. nem.

1.	visoki, višji, naj — toranj	visoka, visja, lipa. (hárs)	viseko, višje — stabló
2.	visokoga višjega —	visoke, višje —	visokoga, višjega —
3.	visokomu višjemu —	visokoj, višjoj —	visokomu, višjemu —
4.	visoki višji —	visoku, višju —	visoko, višje —
5.	visoki višji —	visoka, višja —	visoko, višje —
6.	visokom višjem —	visokoj, višjoj —	visokom, višjem —
7.	visokim višjim —	visokom, višjom —	visokim, višjim —

Többesszám.

H. nem.

N. nem.

S. nem.

1.	visoki, višji —	visoke, višje —	visoka, višja —
2.	visokih, višjih —	visokih, višjih —	visokih, višjih —
3.	visokim, višjim —	visokim, višjim —	visokim, višjim —
4.	visoke, višje —	visoke, višje —	visoka, višja —
5.	visoki, višji —	visoke, višje —	visoka, višja —
6.	visokih, višjih —	visokih, višjih —	visokih, višjih —
7.	visokimi, višjimi —	visokimi, višjimi —	visokimi, višjimi —

Kettősszám.

H. nem.

N. nem.

S. nem.

1.	dva visoka, višja —	dvè visoke, višje —	dva visoka, višja —
2.	— visokih, višjih —	— visokih, višjih —	— visokih, višjih —
3.	— visokima, višjima —	— visokima višjima —	— visokima, višjima —
4.	— visoka, višja —	— visoke, višje —	— visoka, višja —
5.	— visoka, višja —	— visoke, višje —	— visoka, višja —
6.	— visokih, višjih —	— visokih, višjih —	— visokih, višjih —
7.	— visokima višjima —	— visokima višjima —	— visokima, višjima —

XXXIV.

Jakab öreg, János öregebb, Miklós legöregebb gazda a faluban.

Ilonka kis, Borbála kisebb, Anna legkisebb leánya az iskolában.

A legszorgalmasabb fiúnak adom e szebbik könyvet.

Károly a legnagyobb, legszebb és legjobb almákat vásárolja.

Fiam, a jobbakkal társalogj!

A legalacsonyabb házban laknak a legszegényebb emberek.

A legkövérebb falatokkal táplálkozik a gazdag tékozló.

A legtisztább és legegészségesebb vízzel élünk.

A legkomolyabb férfiakon is lát az irigy hibát.

A legképzettebb ember is csak alig él.

A legszűkebb években is látható a fényűzés.

A legtitkosabb gondolatokkal foglalkozik.

Egyes szavak értelmezése.

Jakab (*Jakob*), János (*Ivan, Jovan*), Ilonka (*Jelka Jelenka*), Borbála (*Bara*), Anna (*Ana*), szorgalmas (*marljiv, a o*), fiu (*děćak*), adom (jövő idő) (*hoću dati*), Károly (*Dragutin*) vásárolni (*kupujem. eš, e*), társalogj (*druguj se* fiam, (*sin sinak*), kövér, zsiros (*mastan a o*) falat (*zalogaj-a*) táplálkozom (*hranim se*) tékozló (*razsipnik*), élek *živim iš, i*), komoly *ozbiljan a, o*), is *i* (mindig 1-ső szó a mondatban) (hiba) (*pogrěška-e*) irigy (*zavistan, nenavidan*), képzett (*izobražen a, o*), csak alig (*jedva*), szűk (*oskudan dna o*), látható (*može se viditi*), fényűzés (*nagizda-e*), titkos (*skrovan vna o, krovit a o*), foglalkozom (*bavim se*).

Hiányos v. rendhagyó melléknevek

A hiányos vagy rendhagyó melléknevek azok, melyeknek az alap-, vagy közép-, vagy a közép és felsőfokuk

hiányzik. Igy: I Alapfoka hiányzik: *bliži, najbliži*. közelebbi; mert *blizu* elüljárótól származik.

II Középfokuk nincs a következőknek: *bližnji*, közel szomszédban levő, v. határos, v. közeli rokon: *dolnji*, alsó; *gornji*, felső; *prvi*, első; *poslednji*, utolsó; *skrajnji*, szélső; *zadnji*, hátulsó; *najbližnji*, *najdolnji*, *najgornji*, *najprvi*, *najposlednji*, *najskrajnji*, *najzadnji*.

III. Közép- és felsőfokuk többrendbeli melléknemeknek nincs, s ezek azok, melyeknek fokozása lehetetlen, vagy nincs szokásban. s ezek:

1-ör Amelyek jelentik, kié valami: *susedov a o*, szomszédé; *otčev a o*, atyáé; *gavranov a o*, hollóé s. a. t.

2-or Hová való valaki: p. *peštanski*, pesti; *osěčki*, eszéki s. a. t.

3-or Amelyek jelentik, miből van valami: p. *zlatan* aranyból való; *srebrn*, ezüstből való; *drven*, *gvozden*, *zemljen*, földből való.

Jegyzet: Ha azonban ezen melléknemek átvitt értelemben vétetnek, akkor fokozhatók: p. *drven*, *drveniji*, *najdrveniji čovjek*, fásult, fásultabb, s. a. t.; *gvozdeno*, *gvozdenije*, *najgvozdenije srce*, hajthatlan *abb* vasboli szív.

4-er Amelyek már magukban véve túlságosan nagy tulajdonságot jelentnek p. *predobar*, nagyon, főképen jó; *prebogato*, *vrlo*, *veoma*, *vele lép*, nagyon szép; *svemoguć* mindenható; *svaznajuć*, mindentudó; *svakojak*, mindenféle, *opak*, gonosz, v. viszás.

5-ör A melléknévül használt részesülők p. *znajući a* tudó; *govoreći a e*, beszélő; *slēdeći a e*, következő; *putujući a e*, utazó s. a. t.

6-or Még e következők: *desni a o*, jobbfelöli; *levi* bal; *nutarnji*, *unutarnji*, belső; *izvanji*, *vanjski*, külső; *današnji*, mai; *jučerašnji*, tegnapi; *sutrašnji*, holnapi; *sadanji*, jelen, mostani; *ljetnji*, nyári; *Zimni* v. *zimski*, téli; *svakdanji*, mindennapi; *tolik*, *ovolik*, ekkorra; *onolik*, akkora. s. a. t.

XXXV.

Najbliža postaja jest dva sata hoda.
Antun je najprvi djak u školi.
Josip u najzadnjoj klupi sēdi.
Slavonski su konji mali, ali žestoki.
Zlatan prsten sja na ruci.
Staklenom krugljom kuglaju se gospoda.
Čověk nije svznajući, niti svemogući.
Děvojke slušaju govoreću učiteljku.
Desnom rukom pišem današnji dan.
Lětnja zápara i zimska studen jednako su neugodne.

Egyes szavak értelmzése.

Postaja, (állomás, postaállomás) *sát*, (óra) *hód*, (járás)
Antun, (Antal) *Jozip*, (József) *sedim*, (ülök) *slavonski*,
(slavoniai) *ali*, (de) *prsten*, (gyűrű) *sja* v. *sja*, (fényleni,
tündökleni) *kruglja*, (teke, golyó) *kuglam se*, (tekézni) *niti*,
(sem) *učiteljka*, (tanító) *pišem*, (írni) *zápara*, (hőség)
studen, (hideg) *jednako*, (egyenlően) *ugodan*, (kellemes)
neugodan, (kellemetlen).

Eltérések.

E kifejezésekre: sok, több, legtöbb (multi, plures, plurimi); ugy: kevés, ebb, leg-ebb (pauci) nincsen melléknév, e helyett határozók alkalmaztatnak; a főnév a többesszámú sajátítóba tétetik. p. mnogo, više, najviše jabukah; malo, manje, najmanje krušakah. (körte)

A közép- és felsőfok fokozás nélkül is kifejezhető, ez körülírva történik; azért körülírt fokozásnak neveztetik. (*opisna prispodoba*). A középfok körülírásánál következő

határozók használatnak, a melyek mindig az alapfok elé tétetnek: *veće*, *većma*, nagyobbban, inkább; *više*, többé; *manje*, kevésbé; *jače*, erősebben; a felsőfoknál ugyanazon határozók alkalmaztatnak *naj* előraggal p. Mato je više rumen, nego bléd. (Máté többet piros, mint halavány.)

Ezen körülirt fokozásnak gyakorlati haszna akkor van, midőn valamely rendesen nem fokozható melléknévnek nagyobb fokú tulajdonságot akarunk adni p. *najvećma unu-tarnji*, legbensőbb; *sin*, *više majkin*, *nego očevo*, többet az anyának, mint az atyának fia.

XXXVI.

Mnogo ovácah, maló jaganjácah. (jaganjac bárányka)

Više pušákah, manje vojnikah. (vojnik, katona)

Više je zecévah, manje lisićah, a najviše miševah.

Katica je više skitalica, nego škularica.

Listje je većma žuto, nego zeleno.

Kola su većma stara, nego nova.

(*skitalica* kóborló tekergő) *škularica*, oskolába járó.

VIII. Fejezet.

A számnevek. (Brojno ime, brojnik.)

A melléknevekhez soroltatnak nagyrészt a számnevek is.

A számnevek nyolczfélék: 1-ör A tőszámnevek *brojnici*. (*glavni*). 2-ör sorszámnevek. *br. redni*) 3-ör Osztók. (*br. dělni*) 4-szer szorzók. (*br. množni*) 5-ör Különzők. (*br. kakvoće*) 6-ör Önállók. (*br. samostavnički*) 7-er Határozók, (*br. prislovni*) 8-ör társas számnevek. (*br. družtveni*)

I. A tőszámnevek e kérdésre felelnek meg: hány?
(koliko?) p.

1. jedan, dna o	28. — — osam	700. sedam sto v.
2. dva dvǎ dva	29. — — devet	stotinah
3. tri	30. trideset (három- tiz)	800. osam sto, v.
4. četiri	31. trid set i jedan s. a. t.	stotinah
5. pet	40. četrdeset. (négy- tiz)	900. devet sto, v.
6. šest	50. pedeset (petde- set)	stotinah
7. sedam	60. šesdeset (sestde- set)	1000. tisuća v. hil- jada.
8. osam	70. sedamdeset	1100. tisuća i sto
9. devet	80. osamdeset	1101. tisuća sto i jedan
10. deset	90. devetdeset	2000. dvǎ tisuće v. hiljade.
11. jedanaest (jeda- najst)	100. sto v. stotina	3000. tri tisuće v. hiljade.
12. dvanaest	101. sto i jedan s. a. t.	4000. četiri tisuće v. hiljade.
13. trinaest	200. dvǎsto, v dvǎ stotine.	5000. tisuća v. hil- 6000. sest tisućah v. hiljadah.
14. četrnaest	300. tristo, v. tri stotine	20000. dvadeset tisu- ćah v hiljadah.
15. petnaest	400. četiri sto, v. četiri stotine	21000. dvadeset i jed- na tisuća,
16. šestnaest	500. pet sto, v. stotinah.	100000. sto tizućah v. hiljadah.
17. sedamnaest	600. šest sto, v. stotinah	1000000. tisuća tisu- ćah. (miliun)
18. osamnaest		
19. devetnaest		
20. dvadeset (kértiz)		
21. dvadeset i jedan		
22. dvadeset i dva		
23. — — tri		
24. — — četiri		
25. — — pet		
26. — — šest		
27. — — sedam		

Jedan és *dva* mind a három nemben kimondható; a többiek mind a három nemhez egyfélekép.

Jedan ejtegetése.

1. szám

t. szám.*)

	H. nem.	N. nem.	S. nem.	H. nem.	N. nem.	S. nem.
1.	jedan	jedna	jedno	jedni	jedni	jedna
2.	jednoga	jedne	jednoga	jednih	—	—
3.	jednomu	jednoj	jednomu	jednim	—	—
4.	jedan (dnoga)	jednu	jedno	jedne	jedne	jedna
5.	nincs	—	—	—	—	—
6.	jednom	jednoj	jednom	jednih	—	—
7.	jednim	jednom	jednim	jednimi	—	—

Kettősszáma nincs.

XXXVII.

Egy kapás egy kapával kapál.	(kapás) <i>kopác</i> ; kapa (<i>motika</i>) kapálni (<i>ko- pám ás a</i> :)
Egy fonó (nő) egy guzsalyon fon.	fonó (<i>prelja</i>) guzsaly (<i>preslica</i>) fonni (<i>pre- dem eš e</i>)
Egy kerék nem elég egy kocsiban.	kerék (<i>koleso</i>) nem elég (<i>nije dosta</i>)
Péter és István egy apának s (egy) anyának gyermekei.	István (<i>Stěpan</i>)
Egy napszámosnak egy forintot fi- zetek.	Napszámos (<i>nadničar</i>) forint (<i>forinta</i>) fizetek (<i>platjam</i>)
Egy halász egy nagy halat fogott.	H lász, (<i>ribolovac</i>) hal, (<i>riba</i>) fogott (<i>uhva- tio je</i>)

*) Többszámában *jedan* akkor alkalmaztatik, midőn rend-
hagyó t. számú fonevvel ejtegetetik p. *jedne vile, jedna kola*.

Egy legény egy evezővel evez.	Legény, (<i>momak</i>) evez, (<i>vozim</i>)
A szabó egy nőnek ruhát varr.	Szabó, (<i>krojač</i>) varrni
Egy embernek egy melle van.	(<i>šijem</i>)
Az asztalos egy ajtót csinál.	asztalos (<i>stolar</i>) csi- nálni, (<i>pravim</i>)
Egy ujságot (hírlap) tartok.	tartok, (<i>držim</i>)
Egy szájjal beszél.	

Dva ejtegetése.

	H. nem	N. nem	S. nem.
1.	dva	dvě	dva
2.	dvajuh	dvijuh	dvajuh
3.	dvama	dvěma	dvama
4.	dva	dvě	dva
5.	dva	dvě	dva
6.	dvajuh	dvijuh	dvajuh
7.	dvama	dvěma	dvama

Épen így ejtegettetnek: *oba* és *obadva* (mindkettő) minden nemben és esetben. — Ha pedig többszámú főnévvel ejtegettetnek, akkor a különböző számnevek (l. alább) többszáma vétetik. Ezek *dvoj*, *oboj*, *obadvoj* p. *dvoji* *oboji*, *obadvoji praznici* (ünnepe); *dvoje*, *oboje*, *obadvoje*, *rukavice*, *dvoja*, *oboja*, *obadvoja jasla*.

Tri és *četiri* úgy ejtegettetnek, mint a nőnemű *dvě*.

Négyen fölül minden tőszámnév az 1-ső, 4-ik és 5-ik esetben úgy vétetik mint semleges nemű önálló főnév, azért a mellettök lévő főnév mindig a t. számú sajátítóba tétetik p. *pet kúcah*, *deset krajcárah*, *sto dvadeset i pet dukátah*. (aranypénz). A többi esetben alkalmaztatnak mint melléknevek, és az esetekben egyeztetnek a főnevekkel.

M i n t a.

1.	pet, šest, deset, dvanaset i sedam sélah.
2.	pétih, šestih, desétih, dvadeset i sedmih sélah.
3.	petim, šestim, desetim, dvadeset i sedmim selom.
4.	pet, šest, deset, dvadeset i sedam sélah.
5.	pet, šest, deset, dvadeset i sedam sélah.
6.	pétih, šestih, desetih, dvadeset i sédmih sélih.
7.	petimi, šestimi, desetimi, dvadeset i sédmimi seli.

Ha a számmennyiség többszámmal fejeztetik ki, csak a legutolsó számnév ejtegettetik p. dvě hiljade osam sto tri-deset i jednoga vojnika obukoše (2831 katonát öltöztettek vala fel)

XXXVIII.

Mind a két lábbal lépdélünk. (*koracam aš a*)

Három ajtóban látok kulesokat. (*ključ*)

Négy lovon utazik a földbirtokos.

Száznegyvenhat legénynek parancsol a kapitány. (parancsolni) *zapovédam aš a*. (kapitány) *kapetan*.

Ötszáz ezer forintot ér a birtok. (dobro, imanje)

Összeszedtünk nyolczszázharminczkét almát. (skupili smo)

Indul a gőzös hatszáznegyvenkilencz utassal. (indulni) *kretjem se*, (utas) *putnik*.

A kórházban száznegyvenhárom beteg fekszik. (kórház) *špitálj*, *bolnica*, (beteg) *bolestnik*.

A vendéglő megtelt kétszázttizenöt vendéggel. (vendéglő) *gostionica*; (megtelt) *napunila se je*; (vendég) *gost*.

A gazda eladott hetvenkét hizott ürüt. (eladott) *prodao je*; (hizott) *ugojen-a-o*; (ürü) *škopac-pca*.

II. A sorszámnevek.

A sorszámnevek e kérdésre felelnek meg: hányadik?
(*koji porédu?*) s mindannyian három végzetű melléknevek p.

1-ső prvi a o	25-ik dvadeset i	800-ik osamstoti
2-ik drngi a o	peti a o	a o
3-ik tretji a e	26-ik dvadeset i	900-ik devetstoti
4-ik četvrti a o	šesti a o	a o
5-ik peti a o	27-ik dvadeset i	1000-ik tisući a e
6-ik šesti a o	sedmi a o	1100-ik tisuća i
7-ik sedmi a o	28-ik dvadeset i	stoti a o
8-ik osmi a o	29-ik dvadeset i	1101-ik tisuća sto i
9-ik deveti a o	30-ik tridéseti a o	prvi a o
10-ik deseti a o	31-ik trideset i	2000-ik dvotisući
11-ik jedanaesti a o	prvi a o	a e
12-ik dvanaesti a o	40-ik četrdeseti a o	3000-ik trostisući
13-ik trinaesti a o	50-ik pedeseti a o	a e
14-ik četrnaesti a o	60-ik šesdeseti a o	4000-ik četiri tisući
15-ik petnaesti a o	70-ik sedamdeseti	a e
16-ik šestnaesti a o	a o	5000-ik pet tisući
17-ik sedamnaesti	80-ik osamdeseti	a e
a o	a o	6000-ik šest tisući
18-ik osamnaesti	90-ik devetdeseti	a e
a o	a o	20.000-ik dvadeset
19-ik devetnaesti	100-ik stoti a o	tisući a e
a o	101-ik sto i prvi a o	21.000-ik dvadeseti
20-ik dvadeseti a o	200-ik dvastoti a o	jedno tisu-
21-ik dvabeset i	300-ik trostoti a o	ći a e
prvi a o	400-ik četiri stoti	100.000-ik sto tisući
22-ik dvadeset i	a o	a e
drugi a o	500 ik petstoti a o	1.000.000-ik tisuća
23-ik dvadeset i	600-ik šeststoti a o	tisući
tretji a e	700-ik sedamstoti	a e
24-ik dvadeset i	a o	v. (milliunski a o)
četvrti a o		

Ha a sorszámnev több számból áll, csak az utolsó veszi fel a nemek és esetek ragait, a többi mint ragozatlan

tőszámnév alkalmaztatik p. 465-ik; četiri sto šestdeset i peti a o; — 3958-ik lélek; tri tisuće v. (hiljade) devet sto pedeset i osma duša; 25171-ik fegyver: dvadeset i pet tisućah sto sedamdeset i prvo oružje.

Ejtegetésök a határozott alaku melléknevek ejtegetéséhez hasonlít.

XXXIX.

Vasárnap első napja a hétnek, hétfő második, kedd pedig harmadik.

Február második hava az évnék.

Az anya a harmadik szobában nyugszik.

Klára a tizennegyedik évet betöltötte, most a tizenötödikben van.

Ezernyolczszázhetvenharmadik év a tizenkilencedik században van.

Kilencedik Pius pápa kormányozza a katolika egyházat.

Első Ferencz József király uralkodik a magyar királyságban.

Összedült a negyvenötödik ház az utczában.

Ma juliusnak 31-ik napja van, holnap lesz augusztus elseje.

A kilencedik padban hat tanuló ül, a tizedikben négy.

Vasárnap, *nedělja*; hét, *tjedan*, *sedmica*; hétfő, *poneděljk*, *ponedeljak*; kedd, *utorak*; pedig, *pako*: hó, hónap, *měsec*; szoba, *soba*, *izba*; nyugodni, *opočivam*; Klára, *Klara*: betöltötte, *jest navršila*; most, *sad*; század, *věk*,

stolétje; *) Pius, *Pio*; pápa, *papa*; kormányozni, *upravljam aš a*; katolikus, *katoličanski ska o*; egyház, *crkva*; Ferencz, *Franjo*; magyar (melléknév) *ugarski ska o, magjarski a o*; összedült, *srusila se je*; utca, *sokak, ulica*; ma, *danas*; julius, *Srpanj, pnja*;

III. Osztó számnevek.

Az osztószámnevek e kérdésre felelnek meg; hányan-kint? (*po koliko?*) Külön számneveik nincsenek, hanem a tőszámok elé (*po*) elüljáró tétetik p. *po pet*, ötönkint; *po dva*, kettenkint. s. a. t.

XL.

A fiuk kettenkint mennek a templomba. (*crkva*)

A leányok négyenkint ülnek egy padban.

A madarak százanként repülnek egy csapatban. (madár-csapat,) *jato*.

A fűrjeket egyenkint lödözi a vadász. (fűrj, *prepelica*), (lödözni, *ubijam*;) (vadász. *lovac vca*)

A katonák ezerenkint hullanak a csatában. (hullani, *padam*) (csata, *bitka*)

Huszonnégy krajczáronkint fizetjük a húsnak fontját. (*funta*)

A tojás ötönkint kel. (*prolazim iš i*).

Jegyzet. Csak a magyarnyelv sajátos az, miszerint a számnév mellett álló főnév és ige egyes-számba tétetik.

IV. Szorzó számnevek.

A szorzó számnevek e kérdésre felelnek meg: hány-szo-ros? (kolikostruk, kolikogub?) s a három végzetű mellék-nevekhez számittatnak: p.

*) Fejedelmek tulajdonnevei után tétetik a sorszámnév p. *Kralj Ijudevit drugi*. (2-ik Lajos király)

jednostruk a o
dvostruk a o
trostruk a o
četverostruk a o
peterostruk a o
šesterostruk a o
sedmerostruk a o
osmerostruk a o
devederostruk a o
deseterostruk a o
stostruk a o

jednogub a o
dvogub a o
trogub a o
četverogub
peterogub a o
sesterogub a o
sedmerogub a o
osmerogub a o
deveterogub a o
deseterogub a o
stogub a o

XLI.

Ljubiti roditelje jest dvostruka v. guba dužnost.

Za žito već trostruku cěnu obećavaju.

Brate! stostruka ti hvala.

Zaslužio je deseterostruku platju.

Dvostruka laž děteta trostruku pedepsu zaslužuje.

Dobio je peterostruke novce.

---

ljubiti, (szeretni) *roditelj*, (szülő) *dužnost*, (kötelesség)
žito, (gabna) *cěna*, (ár) *obećavaju*, (ígérgetni) *brate*, (barátom) *zaslužio*, (megérdemel) *platja*, (fizetés) *laž*, (hazudság) *pedepsa*, (büntetést) *dobio je*. (nyert)

V. Különző számnevek.

A különző számnevek e kérdésre felelnek meg: hány-szerű? hányféle? *od koliko raznih vrstah ili načinah je što?* — Ezek egyszerűek és összetettek. — Használhatnak mint a három végzetű melléknevek.

Egyszerűek.

jedin a o	deseter a o	sedamdeseter a o
dvoj a e	jedanaester a o	osamdeseter a o
troj a e	dvadeseter a o	devetdeseter a o
četver a o	dvadeseter i jedin a o	stoter a o
peter a o	dvadeseter dvoj a e	s. a. t.
šester a o	trideseter a o	
sedmer a o	četrideseter a o	
osmer a o	pedeseter a o	
deveter a o	šesdeseter a o	

Összetettek.

jednovrstan stna o	jedanaesterovrstan	petdeseterovrstan a o
dvovrstan a o	a o	sesdeseterovrstan a o
trovrstan a o	dvadeseterovrstan	sedamdeseterovrstan
četverovrstan a o	a o	a o
peterovrstan a o	dvadeset i jednovr-	osamdeseterovrstan
šesterovrstan a o	stan a o	a o
sedmerovrstan a o	dvadeset i dvovrstan	devetdeseterovrstan
osmerovrstan a o	a o	a o
deveterovrstan a o	trideseterovrstan a o	stovrstan a o
deseterovrstan a o	cetrideseterovrstan a o	stb.

Az egyszerűek háromféleképp használatnak:

1-ör Tőszámnevek helyett többesszámú szavaknál p. jedina (jedna) vrata; dvoje saone; troje novine. stb.

2-or A különneű tárgyak kijelölésénél egyes- és t. számban p. dvoj uzrok; (ok) troja uvrěda; (megbántás)

3-or Semleges nemben mint önálló főnevek az előlányek gyűnevei mellett. p. dvoje čeljadi, petero teladi; desetero prasadi.

XLII.

Peterovrstno vino leži u pivnici. (podrumu)
 Haljina od trovrstnoga sukna.
 Šesterovrstnimi knjigami ide u školu.
 Dēte stovrstne nauke čuje od dobroga oca.
 Troji praznici rēdko padaju u godini.
 Kupio sam četvere vile.
 Imam petera uzroka (v. pet uzrókah) mamu ljubiti.
 Sedmero čeljadi platja naš brižni gospodar.
 Zaklali smo šestero prasadi.

pivnica v. *podrum*, (pincze) *od*, (bol ből) *od*, (tol töl)
kúpio sam, (vettem) *brižni* (gondos) *zeklali smo*. (megöltünk)

VI. Önálló számnevek.

Az önálló számnevek e kérdésre felelnek meg: hányan?
 (koliko vas?) — A *jedan* és *sto* itt nem szükségesek, mert
 ezeknek önálló ejtegetésök van. — Ezen számnevek mindig
 a himnemű emberek számát jelentik. S ezek:

dvojica (ketten)	dvadesetorica	sedamdesetorica
trojica —	dvadeset i petorica	osamdesetorica
četvorica (četverica*)	trideset i sedmorica	devetdesetorica
petorica	četrdeset i dvojica	devetdeset i deveto-
šestorica	pedeset i trojica	rica.
deseterica	sesdesetorica	stb.
jedanaestorica		

Ejtegetésök a főnevek II-ik ejtegetéshez tartozik.

XLIII.

Hárman (ember) ülnek egy asztalnál, az atya és két fia.

*) A széphangzat végett jobban van mondva: *četvorica*,
petorica; nehogy az egymásután következő sok e kellemetlen hang-
 zásu legyen p. *deseterica*.

Négyüket vitték át a Dunán egy csolnakban.
Hetükön láttam egyenlő ruhát.
Hetven-nyolczczal soroztatott be.
Nyolczvanöten dolgoznak egy gyárban.
Kilenczvenkilenczen valának együtt, de a századik
nem jött el.

---

nál nél (kod) sajátító vonz. *vitték át* (jesu prineli) *preko*, (saj vonz) *an en on* stb. (na) láttam (vidio sam) soroztatott be, (bio je primljen u vojniko) gyár, (tvorionica) valának, (bijahu) együtt, (zajedno) de, (ál) nem jött el. (nije došao).

VII. Határozó számnevek.

A határozó számnevek háromfélék, s megfelelnek e kérdésekre:

1-ör Hányszor? (koliko-put?). Egyszer, (*jedanput* v. *jedankrat*; kétszer, *dvaput* v. *dvakrat*; háromszor, *triput* v. *trikrat*).

2-or. E kérdésre: hányadszor? (kojiput)? p. *prviput*, *drugiput*, *trećiput*, *četvrtiput* stb.

3-or. E kérdésre: mikor (kada) kojim redom vremena: p. *prvo*, *drugo*, *treće*, *četvrto*, *peto*, *šesto*. (1-ör, 2-or, 3-or, 4-er stb.

Az elsőknél a tőszámnévhez ragasztatik a *put* v. *krat* szócska.

A másodikaknál a sorszámnevek vétetnek himnemben, s azokhoz ragasztatik a *put*.

A harmadikaknál a sorszámnevek semlegesneme használtatik minden utórag nélkül.

XLIV.

Gyakorlatul felhasználandó az egyszer egy leírása p.

jedanput jedan jest jedan :

dvaput dva — četiri

triput tri — devet

petput deset — petdeset stb. Továbbá:

Ivan se danas već petiput kupa.

Sad idem osmiput u Beč.

Sedam glavnih grěhah.

prvo: *Oholost*, drogo: *Lakomost*, treće: *Bludnost*.

četvrto: *Nenavidnost*, peto: *Proždrlost*. šesto

Srditost.

sedmo: *Lěnost na dobra děla*.

---

danas, ma; *već*, már; *kupati se*, fürödni; *sad*, most; *glavan grěh*, főbün; *oholost*, kevélység; *lakomost*, fősvénység; *bludnost*, bujaság; *nenavidnost*, irigység; *proždrlost*, tor-kosság; *srditost*, harag; *lěnost na dobra děla*, jóra való restség.

VIII. Társas számnevek.

A társas számnevek jelentik: hányadmagával van va-laki? (koliko ih ima stobom u družtvu?) s mint három vég-zetű melléknevek használatnak: p.

sam a o (egymaga, solus)

samodrug a o. másodmagával.

samotret a o két társal harmadmagával

samočsetvert a o három — negyed —

samopet a o négy — ötöd —

samošest a o öt — hatod —

samosedam a o hat — heted —

samoosam a o hét — nyolczad —
 samodevet a o nyolcz — kilenczed —
 samodeset a o kilencz — tized —
 samojednaest a o tiz — tizenegyed —
 samodvadeset a o tizenkilencz társsal huszadmagával
 samotrideset i drug a o harminczegy társal harmincz-
 kettedmagával
 samočeterdeset i pet a o negyvennégy társsal negyven-
 ötödmagával.
 stb.

XLV.

Vinko se samopet zabavlja. (*Vinko*) Vincze, (*zabavlja*) mulatni.

Verka samočetverta šije. (*Verba*) Veronka.

Pero se samošest igra. (igram se) játszom.

Lovro samodrug igra. (Lovro) Lőrincz, (igram) tánczolok.

Děte samosedmo víja lepire. (víja) hajhászni, (lepír) lepke.

Manda samoosma pěva u erkvi. (Manda) Magdolna (pěva) énekel.

IX. A törtszámok nevei.

$\frac{1}{2}$ pól v. jedna polovica.
 $\frac{1}{3}$ jedna tretjina v. tretji dio.
 $\frac{2}{3}$ dvě tretjine.
 $\frac{1}{4}$ jedna četvrtina.
 $\frac{3}{4}$ tri četvrtine.
 $\frac{1}{5}$ jedna petina:
 $\frac{4}{5}$ četiri petine.
 $\frac{1}{6}$ jedna šestina.
 $\frac{1}{6}$ pet šestinah.
 $\frac{1}{7}$ jedna sedmina.
 $\frac{1}{7}$ šest sedminah.

$\frac{1}{20}$ jedna dvadesetina.
 $\frac{15}{20}$ petnaest dvadesetinah.
 $\frac{1}{30}$ jedna tridesetina
 $\frac{27}{30}$ dvadeset i sedam tri-
 desetinah.
 $\frac{1}{100}$ jedan stoti dio.
 $\frac{5}{100}$ pet stoti dělah.
 $1\frac{1}{2}$ jedan i pol v. poldrugi.
 $2\frac{1}{2}$ dva — — v. — tretji.
 $3\frac{1}{2}$ tri — — v. — četiri.
 $4\frac{1}{2}$ četiri i pol v. polpolpeti.
 $5\frac{2}{3}$ pet, i dvě tretjine.

$\frac{1}{8}$ jedna osmina.
 $\frac{7}{8}$ sedam osminah.
 $\frac{1}{9}$ jedna devetina.
 $\frac{8}{9}$ osam devetinah.
 $\frac{1}{10}$ jedna desetina.

$\frac{7^5}{8}$ sedam, i pet osminah.
 $11\frac{3}{5}$ jedanaest, i tri petine.
 $25\frac{7}{10}$ dvadeset i pet, i sedam desetinah.
 stb.

XLVI.

Négy és fél (ötödfél) font húst főznek egy fazékban.

$\frac{3}{4}$ forint tesz 75 krajczárt, (forinta, krajcara)

$\frac{2}{8}$ és $\frac{5}{8}$ akó = az $\frac{7}{8}$ akó. (*ákov*)

$\frac{7}{8}$ akóból elfogyasztott $\frac{3}{8}$ akó, megmarad $\frac{4}{8}$ akó (elfogyasztott) *potrošilo se je*; megmarad; *ostaje*.

5-ször $\frac{3}{8}$ akó, az $1\frac{7}{8}$ akó.

$\frac{6}{8}$ akót ketten elosztottak, jut egynek $\frac{3}{8}$ akó, elosztották, *razdělili su*; jut, *zapada*.

IX. Fejezet.

A névmások. (Zaime)

A névmások mint más nyelvekben, — a főnevek helyét pótolják. Felosztatnak 1. személyes — (osobna.) 2. mutató — (pokazna) 3. kérdő — (upitna) 4. visszamutató — (odnosna és 5. *határozatlan* — (neopredëljena) névmásokra.

I. Személyes névmások.

A személyes névmások felosztatnak önálló és mellék névmásokra.

1-es sz.

Önállók.

t. sz.

	1. Személy.	2. Személy.	1. Személy.	2. Személy.
1.	<i>ja</i> én	<i>ti</i> te	mi, mi	vi, ti
2.	mene v. me	tebe v. te	nas	vas
3.	meni v. mi	tebi v. ti	nam	vam
4.	mene v. me	tebe v. te	nas	vas
5.	<i>nincs</i>	ti	<i>nincs</i>	vi
6.	meni	tebi	nas	vas
7.	mnom	tobom	nami	vami.

A harmadik személynek nincs önálló névmása, e helyett vétetik: *on óna ono* (ő) három végzetű mutató névmás. Eljetegetése következő:

Egyesszám.			Többesszám.			
H. nem	N. nem	S. nem	H. nem	N. nem	S. nem	
1	<i>on</i>	<i>ona</i>	<i>ono</i>	<i>oni</i>	<i>one</i>	<i>ona</i>
2	<i>njega-ga</i>	<i>nje-je</i>	<i>njega-ga</i>	<i>njih jih</i>	—	—
3	<i>njemu, mu</i>	<i>njoj-joj</i>	<i>njemu-mu</i>	<i>njim jim</i>	—	—
4	<i>njega-ga</i>	<i>nju-ju</i>	<i>ono, njega, ga</i>	<i>nje je</i>	—	—
5	<i>nincs</i>				—	—
6	<i>njem</i>	<i>njoj</i>	<i>njem</i>	<i>njih</i>	—	—
7	<i>njim</i>	<i>njom</i>	<i>njim</i>	<i>njimi</i>	—	—

Kettősszám.

1. és 4. *ona one ona*. — 2. és 6. *njihuh*. — 3. és 7. *njima*.

XLVII.

Ja i ti, mi smo dvojica, a on je tretji. *)
 Meni ti platjaš, njemu ja, a tebi nitko.
 Daj mi jabukah! Evo ti. Hoću-li i njemu dati? Po-
 daj mu!
 Nežališ mene? Glava me boli.
 Tebe glava boli? Zaisto te boli?
 Pitaj ga! boli-li i njega.
 Ti, (dēte) marljivo se uči!
 U meni je dobro—, u tebi je bolje—, al u njemu je
 najbolje srdce.
 Sa mnom se ti pogadjaš, s tobom on, s njim četvrti.
 Oni nju njeguju, a ona je ljubi.
 Bože! oprosti nam grēhe.

*) A személyes névmások sajátítóba akkor tétetnek, mikor sajátítót vonzó előljáró után állnak. 1. *zbog v. sbog mene, tebe, njega*, miattam, miattad, miatta. (Gyak. 1. alább az előljáróknál.)

Ja vam kažem.

Nas zovu u svatove, a ne vas.

U nas je više ovacah neg u vas, a u njih je još više.

Ona će s nami —, ne s vami večerati.

I one su se nakitile, ne samo ti.

Iglu podaj njoj, a šilo njemu.

Vidio sam ju u crkvi. Svilena je haljina bila na njoj.
i mati je s njom bila.

---

daj, adj; *evo*, itt van; *hoću li dati?* adjak-e? *nežališ*, nem sajnálni; *boli*, fáj; *zaisto*, igazán; *pitaj*, kérdezd; *srce* szív; *sa*, val, vel; *pagadjam*, alkuszom; *njegujem*, finomul nevelni; *oprosti*, bocsásd meg; *grěh*, véték, bün; *kažem-es-e*, mondani; *u*, ba, be; *svatove*, lakodalom, *u nas*, nálunk, nekünk; *neg nego*, mint; *još*, még; *će večerati*, fog vacsorálni; *nakitile su se*, felbokrétázták magukat; *podaj*, add; *vidio sam*, láttam; *svilena*, selyemből való; *bila je*, volt; *na njoj*, rajta.

Jegyzet. Ha valaki megtisztelve szólittatik meg, vagy csak tisztelettel beszélünk is valakiről, a reá vonatkozó személyes névmás t. számba tétetik, p. Ljubezni Gospodine! vi mene bolje poznajete, nego ja vas. — Kedves Úr! ön engem jobban ismer mint én önt. — Otac nisu kod kuće, oni su u vinogradu. Az atya (atyánk) nincs hon, ő a szőlőben van.

Személyre visszaható névmás

Ezen névmásnak 1. és 5. esete nincs. A többi eseteket minden személyben és számban egyenlően veszi fel. p. 2. eset: *sebe se*. 3. sebi si. 4. sebe se, 6. sebi. 7. sobom. magam ad a: magunk atok uk. p. *Sebi sam kupio šesír*, magamnak vettem a kalapot. — *Kupi si i ti!* végy magadnak te is! — *Poveo je sa sobom sina*, magával vezette fiát.

II. Személyes melléknév-mások.

A személyes melléknév-mások birtokos névmásoknak (*zaimena posédovna*) is neveztetnek. — Ejtegettetnek mint a három végzetű melléknevek. S ezek:

Egyesszám.			Többesszám.		
h.	n.	S. n.	h.	n.	S. n.
moj	moja	moje (enyém)	moji	moje	moja (enyéim)
tvoj	tvoja	tvoje (tied)	tvoji	tvoje	tvoja (tied)
Ha a birtokos himnemű			njegovi njegove njegova		
njegov njegovanjegovó (övé)			(övéi)		
Ha a birtokos nőnemű			njezini njezine njezina (övéi)		
njezin njezina njezino (övé)					
A birtokos többel			naši naše naša (mieink)		
naš naša naše (mienk)			vaši vaše vašá (tietek)		
važ vašá vaše (tietek)			njihovinjihove njihova (övéik)		
njihov njihovan njihovo (övék)					

Visszaható birtokos v. melléknév-más.

Egyesszám.	Többesszám.
svoj svoja svoje (magamé-adé-ájé)	svoji svoje svoja (magaméi)

Minta az ejtegetéshez,

Egyesszám.

Többesszám.

	H. nem	N. nem	S. nem	H. nem	N. nem	S. nem
1	moj	moja	moje	moji	moje	moja
2	mojega, móga	moje	mojega, moga	mojih	--	—
3	mojemu mómu	mojoj	mojemu mómu	mojim	—	—
4	moj-ega moga	moju	moje	moje	moje	moja
5	moj	moja	moje	moji	moje	moja
6	mojem, móm	mojoj	mojem, móm	mojih	—	—
7	mojim	mojom	mojem	mojimi	—	—

XLVIII.

- (Moj *) sin dobro se ponaša. Moji sinovi dobro se ponašaju.
1. (Moja se je kći udala. Moje su se kćeri udale.
(Moje je dēte bolestno. Moja su dētca (gyűnėv) bolestna.

- (Mojega v. moga sina kujige su nestale. Mojih sinovah
2. (Moje kćeri muž jest visok čověk. Mojih kćerih — jesu
(Mojega (moga) dēteta *obraz je* rumen. Moje dētce — su

- (Mojemu (momu) sinu ja zapovėdam. Mojim sinovom ja
3. (Mojoj kćeri mati kupuje ruho. Mojim kćerim — —
(Mojemu (momu) dētetu ja dajem hranu. Mojoj dētci.

- (Mojega (moga) sina šaljem u školu. Moje sinove —
4. (Moju kćer mati češlja. — — — —
(Moje dēte dadilja oblači. *Moju dētcu.*

- (Sine moj! što si uradio? Sinovi moji! što ste uradili?
5. (Kćeri moja, budi poštena! Kćeri moje, budite poštene!
(Dēte moje, slušaj otca! Dētco moja, slušajte —!

- (U mojem (mom) sinu nenalazim manu.
6. (Na mojem kćeri neima srebra ni zlata.
(Pri mojoj (mom) dētetu jest uvěk dadilja.

- (S mojim sinom druguje Vasoje. S mojimi sinovi — —
7. (S mojom k ćerju drugarice šiju. S mojimi kćermi —
(S mojim dētetom dadilja se šetje. S mojom dētcom —

ponašam se, viselem magamat; *udala se*, férjhez ment; *bo-*
lestan-tna-tno, beteg; *nestale su*, elvesztek; *obrez*, arcz;

*) Magyarban a birtokos névmást a birtokragok pótolják; itt azonban kiteendők és a birtokkal nemben számban és esetben egyeztetendők. p. *moja* kuća, *tvoja* kuća, *njegova* v. *njezina* kuća; *hazam*, *hazad*, *háza*. *Moj list*, *tvoj list*, *njegov* v. *njezin list*; *levelem ed*, *e*, *s* *a* *t*.

ruho, rňa; *dajem*, adok; *šaljem*, küldeni; *češljam*, fésülni; *dadilja*, dajka; *oblačim*, öltöztetni; *što si uradio?* mit cselekedté? *budi poštena!* légy becsületes! *nenalazim*, nem találni; *mana*, hiba, hiány, s. a. t. *neima*, nincs; *srebro*, ezüst; *pri*, mellett; *uvěk*, mindig; *Vasoje*, Vazul; *drugarica* barátné.

Ezen minta szerint ejtegettetnek a *tvoj* és *svoj* is.

XLIX.

Tvoj kum prodaje svojega (svoga) konja. — Tvoja kuma ljubi svoje děte.

Tvoji drugoví vrše svoje žito. — To je žito tvojih drugovah.

Tvojim kumovom nevěrujem, oni svoju řeč nedrže.

Mala ptičica brižno leži na svojih jajih. Tvoj se brat sa svojim sinom hvali.

---

kuma, komaasszony; *vršim-ís-i*, nyomtatni; *to*, ez; *ptičica*, madárka; *brižno*, gondosan; *leži*, fekszik (ülni); *hvali se*, dicsekedni;

---

naš és *vaš* úgy ejtegettetnek mint a határozott alakú lágy ejtegetésű melléknevek.

I.

Naš otac i naša mati jesu naši roditelji.

Naša čeljad uvěk u polju rade, a vašá kod kuće.

Budite vrědni naslědníci vaših praotacah!

Odnosite tu sliku vašoj babi! a tu lulu vašem dědu.

Ne naše — nego vaše guske těraj! Ja těram naše.

Na naših konjih i kolih uvažemo žito.

S našimi škulari idu vaši u školu.

uvěk, mindig; *kod*, nál nél; *budíte*, legyetek; *vrědan-dna-dno*, érdemes; *naslědnik*, követő, utánczó; *praotac*, ősatya; odnosite, vigyék el; *slíka*, arckép; *děd*, nagyatya; *lula*, pipa; *guszka*, lúd; *teraj*, hajtsd; *uvažamo*, hordjuk be; *škular*, oskolásgyermek.

---

njegov, *njezin* és *njihov* úgy ejtegettetnek mint a határozatlan alakú kemény ejtegetésű melléknevek.

LI.

Bog zna *njegove* misli. *Njezini* su oči modri.

Njihova je lopata kod nas. *Njezine* su rukavice manje nego *njegove*.

Njihovoj služkinji oni platjaju. Na *njihovih* volovih orem.

Njihovimi se novci pomažem. Na *njezinoj* kući neima *blagoslova*.

Naigrao sam se u *njezinih* svatovih. *Njezin* sam bio gost.

Znam aš a, tudni; *modar dra o*, kék; *lopata*, lapát *služkinja*, szolgáló; *orem eš e*, szántani; *pomažem se*, segíttem magamat; *blagoslov*, áldás; *naigrao sam se*, kitáncoltam magamat; *svatovi*, lakodalom, menyegző.

II. Mutató névmások.

Mutató névmással rámutat az 1-ső vagy is beszélő személy arra, ami mellette-, vagy a 2-dik személy mellett- vagy valamely harmadik helyen van. — A harmadik helyre nézve kétféle van: valódi- és vonatkozó mutatónévmás.

1-ső személyhez: ováj ová ovó — t. sz. ovi ove ova. ez, (ezek)

2-ik — táj tá tó — t. sz. ti té ta. (azazok)

3-ik — onaj oná onó — t. sz. oni oné oná (amaz —

4-ik szem. vonatk. on ona ono — t. sz. oni one oná (ő az, azaz)

Ismeretlen személyek :

isti ista isto — t. sz. isti iste ista (ugyan az)
 sam sama semo — t. sz. sami same sama. (én magam)

Ide tartoznak még :

ni ina ino — t. sz. ini ine ina. (idegen, másvalaki.)
 nitko (senki) ništo-ništa (semmi).

Ovaj ejtegetése.

	Egyes szám.			Többes szám.		
	H. nem	N. nem	S. nem	H. nem	N. nem	S. nem
1.	ováj	ová	ovó	ovi	ove	ova
2.	ovoga	ove	ovoga	ovih	—	—
3.	ovomu	ovoj	ovomu	ovim	—	—
4.	ovaj, ovoga	ovu	ovo	ove	ove	ova
6.	ovom	ovoj	ovom	ovih	—	—
7.	ovim	ovom	ovim	ovimi	—	—

Kettősszám.

1. ova ove ova. 2. ovijuh. 3. ovima. 4. ova ove ova
 6. ovijuh. 7. ovima. Igy ejtegettetik *taj* és *onaj* is.

LII.

- (Ovaj čověk tomu je dužan, ne onomu.)
1. (Ova žena toj gospoji šije, ne onoj.)
 (Ovo sěno tomu ždrěbetu daj, ne onomu,
-
- (Toga je kovača kuća izgorila, ne onoga)
2. (Te su škole vrata otvorena, ne one.)
 (Toga su děteta roditelji pomreli, ne onoga,
-
- (Onomu gospodinu nosi zeca ne ovomu.)
3. (Onoj dëvojčici raduju se roditelju, ne ovoju.)
 (Onomu žarilu izgori kraj, ne ovomu.)

- (Ove vojnike šalju u bitku, ne one.
4. (Ove ti knjige preporučujem, ne one.
(Ova su sela oplénili, ne ona.

- (Na tih hrástovih ima žira, ne na onih.
5. (U tih kućah stanuju bunjevci, ne u onih.
(U tih koritih peru pralje, ne u onih.

- (S onimi se nadničari pogodi, ne stimi.
6. (S onimi se dunjami pokrivate, ne s timi.
(S onimi vesli vozite, ne s timi.

dužan, adós; *gospoja*, urnő; *daj*, add; *kovač*, kovács; *izgorila je*, megégett; *vrata*, ajtó; *otvorena su*, nyitva van; *pomreli*, elhaltak; *žarilo*, piszkafa; *izgori*, megégett vala; *kraj*, vége valaminek; *šaljem eš e*, küldeni; *preporučujem*, ajánlani; *oplénili su*, kirabolták; (háboruban) *bunjevci*, (Dalmátiából származott bácskai délszláv lakósok) *perem eš e*, mosni; *pralja*, mosónő; *nadničar*, napszámos; *pogodi se*, alkudjál meg; *dunja*, dunna; *pokrivate se*, takarózzatok; *vozite*, evezzetek.

LIII.

Isti starešina vlada s kućom i sad. — Nisu naša, nego ina čeljad na sokaku. — U istom se dvoru sakupljaju poslenici — Těraj inu telad iz našega dvora. — Istimi sam novci prikupio svoje dědinstvo. Ine pčele robe naše košnice. — U istoj godini, istomu mēsecu, danu i satu rodio se je i moj sin.

sokak, utcza; *dvor*, udvar; *sakupljaju se*, összeszedőzködni; *poslenik*, munkás; *prikupio sam*, átvettem, vásároltam; *dědinstvo*, ősiség; *robim iš i*, rabolni; *košnica*, méhköprü, kaptár; *rodio se je*, született.

A vonatkozó mutató névmás *on* mint személyes névmás már ejtegettetett.

Sam némely esetekben kettős alakban ejtegettetik, t. i. határozott és határozatlan alakban. p.

Egyesszám.

	H. nem	N. nem	S. nem
1.	sam	sama	samo
2.	sama, samoga	same	sama, samoga
3.	samu, samomu	samoj	samu, samomu
4.	sam, sama, samoga	samu	samo
5.	samom	samoj	samom
6.	samim.	samim	samim

A kettős és többesszámban úgy ejtegettetik, mint a határozatlan alakú kemény ejtegetésű melléknevek.

Kose uvék srdi, sama (határozatlan tárgyeset) sebe grdi, al ti nemoj grditi samoga (határozott) sebe.

Aki mindig haragszik maga magát gyalázza, de te ne gyalázd magadat.

nitko és *ništo* ejtegetését lásd alább a kérdő névmásoknál.

A mutató névmásokhoz hasonlók e következő mutató melléknevek.

H. nem.	N. nem.	S. nem.	
Ovakov	ovakova	ovakovo	)
ovakav	ovakva	ovakvo	) ilyen.
ovaki	ovaka	ovako	)
<hr/>			
takov	takova	takovo	)
takav	takva	takvo	) olyan.
taki	taka	tako	)

onakov	onakova	onakovo	)	
onakav	onakva	onakvo	)	amolyan.
onaki	onaka	onako	)	
svakakov	svakakova	svakakovo	)	
svakakav	svakakva	svakakvo	)	mindenféle.
svakaki	svakaka	svakako	)	

---

nikakov	nikakova	nikakovo	)	
nikakav	nikakva	nikakvo	)	semilyen.
nikaki	nikaka	nikako	)	
ikakov	ikakova	ikakovo	)	
ikakav	ikakova	ikakovo	)	bármilyen
ikaki	ikaka	ikako	)	
někakov	někakova	někakovo	)	
někav	někakva	někakvo	)	valamilyen
někaki	někaka	někako	)	

Ejtegetésök a melléknevek ejtegetése szerint történik.

LIV.

Ovakov nauk mnogo vrědi. — Ovakva tikva dugo služi.
— Ovako grozdje dobro vino daje.

Takva je zločinca srce kamenito. — Take ptice gnježdo težko je naći. Takova sěmena klijanje dobro je izkušati.

Ovakomu korenu oštra šekira trěba. — Onakovoj želji neima kraja ni konca. — Onakvomuzelju sitno korenje raste.

Svakakov šešir nemetni na glavu. — Svakakvu kuharicu nemoj najmiti. — Svakako voće prodaju na pijaci. —

Bolje je s ikakvim, nego nikakvim čeljadetom poslužiti se. — Krunoslav (Stěpan) se někakvom děcom igra.

tikva, kabak; *dugo*, hosszú ideig; *zločinac-nca*, gonosztevő; *gnježdo*, fészek; *naći*, megtalálni; *koren*, gyökér; *oš-*

tar-tra-tro, éles; *sékira*, fejsze; *trěba*, kell; *želja*, kívánság *konac i kraj*, vége hossza; *zelje*, zöldség; *sitan-tna-o*, apró; *rastem-teš-e*, nő; *kuharica*, szakácsnő; *nemoj najmiti*, ne fogadj fel; *voće*, gyümölcs; *prodajem-ješ-e*, árulni; *pijaca*, piac; *poslužiti se*, használatba venni, szolgáltatni magát; *Krunoslav (Stěpan)*, István.

III. Kérdő névmások.

A kérdő névmások kétfélék: 1-ör önállók p. *tko?* ki? *sto?* mi? 2-or mellék v. nem önállók p. *koji?* *koja?* *koje?* melyik? *čiji?* *čija?* *čije?* ki-é? Ejzgetésük következő:

Egyesszám.

1.	tko ?	što ?
2.	koga ?	čega (česa) v. sta ?
3.	komu ?	čemu ?
4.	koga ?	što ?
5.	kom ?	čem ?
6.	kim ?	čim ?

Többes és kettősszámuk nincs.

LV.

Tko to govori ? Nitko. — *Što pliva u vodi ? Ništo.* — *Zbog koga si žalostan ? Zbog nikoga.* — *Zbog čega se srdis ? Zbog ničega.* — *Komu šalješ taj list ? Nikomu.* — *Čemu tebi ti konji ? Ničemu.* — *Koga si vidio na šetalištu ? Nikoga.* — *Što si izabrao na sajmu ? (vašaru) Nisto.* — *Na kom je nova kabanica ? Na nikom. v. (Ni na kom)* — *Na čem ložite vatru ? Na ničem (ni na čem)* — *S kim se pogodjaš ? Niskim.* — *S čim se hvališ ? Nisčim.*

žalostan tna tno, szomorú; *srđim se*, haragszom; *šaljem* küldenü; *šesalište*, sétatér; *si izabrao*, választottál ki; *sajam*, vásár; *kabanica*, köpeny; *ložim vatru*, tüzet rakok; *pagadjem*, alkudni; *hvalim se*, dicsekszem.

Koji? a? e? ejtegetése.

1-es szám.

	H. n.	N. n.	S. n.
1.	koji ?	koja ?	koje ?
2.	kojega ?	koje ?	kojega ?
3.	kojemu ?	kojoj ?	kojemu ?
4.	koji. kojega ?	koju ?	koje ?
5.	kojem ?	kojoj ?	kojemi ?
6.	kojim ?	kojom ?	kojimi ?

Többszám.

1.	koji ?	koje ?	koja ?
2.	kojih ?	— ?	— ?
3.	kojim ?	— ?	— ?
4.	koje ?	koje ?	koja ?
5.	kojih ?	— ?	— ?
6.	kojimi	— ?	— ?

Kettősszám.

1. koja ? 2. kojijuh ? 3. kojima ? 4. koja ? 5. kojijuh ?
6. kojima ?

Óji a e ? úgy ejtegetetik mint koji.

Nagyobb nyomaték végett a kérdő névmásokhoz kötjellel *li* szócska is ragoztatik p. tko-li ? što-li ?

LVI.

Egyesszám:

1. (Koji učenik nije dogotovio zadaću ? Koja je službenica verna svojoj gospođi ? Koje selo ima najmanje stanovnikah ?
_____
2. (Kojega je dvora taj nacrt ? Koje je svētje plamen najsvětliji ? Kojega je dēteta to pero ?
_____
3. (Kojemu si sudcu odneo pisma ? Kojoj se šumi približavamo sad ? Kojemu si dētetu izdao rukopis ?
_____
4. (Kojega si kósa uhvatio danas ? Koju si sēnicu poklonio Mirku ? Koje su prase ukrali tati ?
_____
5. (U kojem gradu ima najviše topovah ? U kojoj šumi ima najviše zvěradi ? U kojem polju oru težaci ?
_____
6. (S kojim si se drúgom svadio ? S kojom te je šibom udario ? S kojim perom pišeš ti ?
_____

Többysszám.

1. (Čiji su volovi opasli našu travu ? Čije ovce noćivaju na nasoj njivi ? Čija goveda čine nam kvar ?
2. Čijih su sinóvah (kécérih) ti šeširi ?
3. Čijim nadničarom nedopustjaš přelaz ?
4. Čije konje (krave) čuvaš ? Čija pera otimaš ?
5. U čijih su kućah nastanjivani vojnici ?
6. Čijimi se novci pomažeš ?
_____

nije dogotovio, nem végezte el; *zadaća*, feladvány; *službenica*, (služkinja) věran a o, hű; *gospođa*, urnő; *najmanje*, legkevesebb; *stanovnik*, lakós; *dvor*, udvar; *nacrt*, rajz;

světja, gyertya; *plamen*, láng; *najsvětliji*, l. világosabb; *sudac*, ítélő bírós; *odneo*, elvitted; *pismo*, irat; *približavam*, közeledem; *sad*, most; *izdao*, kiadtad; *rukopis*, kézirat; *uhvatio*, megfogtad; *danas*, ma; *poklonio*, ajándékoztad; *ukrali* ellopták; *tat*, tolvaj; *top*, ágyú; *zvěrad*, (gyűnév) vad, *orem eš e*, szántani; *svadio*, össze vesztél; *šiba*, vessző; *udario*, megütött; *opasli*, lelegelték; *trava*, fű; *nočivam as a*, háláltni; *kvar*, kár; *nedopustjaš*, nem engeded meg; *prélaz*, átjárás; *otimaš*, elragadozod; *nastanjivani su*, elvannak szállásolva.

IV. Visszamatató névmások.

A kérdő névmások egyszersmind visszamatató névmások is.

S ezek: 1-ör egyszerűek: *koji*, *koja*, *koje*, aki; *sto*, ami (mind a három nemben); *čiji*, *čija*, *čije*, akié; 2-or összetettek: *koj-god*, *koja-god*, *koje-god* v. *kojigod*, *kojagod*, *kojegod*, bármelyik; *čije god*, *čija god*, *čijegod*, bárkié; *tkogod*, valaki; *štogod*, valami.

A visszamatató névmások is lehetnek önállók és nem önállók. A nem önállókhöz nagyobb nyomaték végett ragasztatik néha *no* szócska p. *kojino*, *kojano*, *kojeno*.

Ejtegetésük ugyanaz. ami a kérdő névmásoké. Az összetetteknel a *god* utórag minden számban és esetben változatlan marad.

LVII.

Onaj je najjači, koji sam sebe pobědi.

Onaj ti je gost izostao, kojega si željno čekao.

Dobro razumi ona, koja ti se kažu.

Primi dragovoljno, stono ti se daje.

Čegagod se latiš, neide ti za rúkom.

Cijagod je hrana, neće joj se radovati.
 Čijigod su sluge, nemogu jih hvaliti.
 Komugod si uzajmio, móra povratiti.

pobědim iš i, legyőzni; *izoztao je*, kimaradt; *željno*, kívánva; *čekao si*, vártál; *razumi*, értsd meg; *kažu se*, mondatnak; *primi dragovoljno*, vedd kedvesen; *daje se*, adatik; *latim iš i se*, hozzáfogni; *ža rukom*, kezed után; *neće se radovati*, nem fog örülni; *nemogu hvaliti*, nem dicsérhetem; *uzajmio si*, kölcsönöztél; *móra povratiti*, meg kell térítnie.

V. Határozatlan névmások.

A határozatlan névmások azon személyekre vagy tárgyakra vonatkoznak, melyeket a beszélő vagy nem ismer, vagy nem akar határozottan kifejezni.

Felosztatnak önálló és nem önálló határozatlan névmásokra.

Önállók.

N. önállók.

<i>Tko</i> <i>što</i> .	<i>koji</i> . — <i>koja</i> , — <i>koje</i> . —
<i>nětko</i> , valaki. <i>něšto</i> , valami.	<i>něki-něka-o</i> , némely ismeretlen.
<i>gdětko</i> egy némely <i>gděšto</i> ,	<i>někoji oja oje</i> , némely ismerős
itt, ott,	<i>ikoji-ja-je</i> , bármely.
<i>itko</i> bárki, <i>išto</i> , bármi.	<i>volja koji ja je</i> , bármely.
<i>voljatko</i> , bárki, <i>voljašto</i> ,	<i>koji ti, koja ti koje ti drago</i>
bármi.	tetszésed szerinti.
<i>tko ti drago, što ti drago</i> ,	<i>svak a o</i> , mindenki, (minden)
tetszésed szerint.	
<i>svatko</i> mindenki, <i>svasto</i>	
mindenmi.	

LVIII.

Nětko puca. Něšto sam vidio. Gdětko uvěk piše.

Njemu itko za prava Boga govori. Piši ti išto, ja nevěrujem.

Svatko nemože svašto znati. Nek radi tko mu drago, samo nekje gotovo. Koji nezna štediti, neće biti bogat. Neki inostranac putuje na kolih. Nekoja dĕvojka krasno šije. Ikojemu čeljadetu moraš platiti. Zakolji voljakoje jagnje.

Idi u koju ti drago crkvu. Svaka glava platja porez.

pucam aš a, lödözni; *uvĕk*, mindig; *za prava Boga*, hiába; *nemože znati*, nem tudhatja; *nek rádi*, dolgozzék; *samo nek je gotovo*, csak kész legyen; *nezna štediti*, nem tud takarítani; *neće biti*, nem lesz; *inostranac*, idegen (ember), *krasno*, gyönyörűen; *moraš platiti*, kell fizetned; *zakolji* öld meg; *Idi*, menj; *porez*, adó.

XIII. Fejezet.

Az igék. (Glagolj)

Az ige azon beszédrész, amely kijelenti, hogy valamely személy vagy tárgy (alany) valamit cselekszik vagy szenved, vagy valamely csendes állapotban létezik.

Az igék különfélekép osztatnak föl:

I-ör Alapjelentményökre nézve lehetnek az igék:

a) cselekvők, (tvorni) melyek kijelentik, hogy valaki valamit tesz, cselekszik v. csinál p. *pijem, čitam, računam*.

b) szenvedők, (trpi) melyek kijelentik, hogy valaki szenved, vagy szenvedő állapotban létezik p. *vidjen sam*, láttatom, *pozivam se*, hivatom.

c) középigék (srednji) melyek kijelentik, hogy valaki sem cselekszik sem szenved, hanem csak állapotban létezik. p. *jesam, stojim*, állok, *spavam*, alszom.

2. A cselekmény természetére nézve: (*po naravi čina*.)
a. (áthatók (*prelazni*)) melyek oly cselekedetet jelentnek,

a mely a cselekvő személytől más valamire kihat. p. *kujem, željezo*, kalapálom a vasat; *čijam perje*, tollat fosztok.

b) benhatók: (*neprelazni*): melyek vagy nyugodt állapotot, vagy oly cselekedetet jelentnek, mely a cselekvő személynél marad. p. *sědim* ülök, *letim* repülök; *idem*, megyek; *skačem*, ugrálok.

3. A cselekmény folytatása — vagy bevégzésére nézve (po vrsti čina svršena, ili nesvršena:)

a) folytatók: (*trajni*): (verba durativa) melyek minden időben bevégzetlen cselekményt jelentenek: t. i. vagy amely még folytattatik, vagy folytattatott s bevégzetlen maradt, vagy folytattatni fog, és bevégzetlen fog maradni. E kérdésre felelnek meg: Mit cselekszel most? '(*što činiš sada?*) *pišem, prodajem*, árulok; *skačem*, ugrálok; *odgovaram*, felelek; *sědim*, — *govorim*; s. a. t.

b) bevégzők: (dovršni — verba perfectiva) melyek minden időben bevégzett cselekményt jelentenek, minden tekintet nélkül annak folytatására. Ezen igékkel nem lehet helyesen felelni e kérdésre: (*Što činiš sada?* p. *s pišem*, leírom; *prodám*, eladom; *skočim*, ugrok; *odgovorim*, megfelelek; *sědem* (*sědнем*), leülök s. a. t. — Ezen igéknek nem lehet félmult idejük, sem szabályos jelen részesülőjük.

Majd minden cselekvő ige lehet bevégző s folytató. p.

Folytató

Bevégző

<i>padati</i> (határozatlan mód) esdegélni (többször elesni.)	<i>pasti</i> , elesni (esni)
<i>puštati</i> , eresztgetni.	<i>pustiti</i> , eresztteni.
<i>platjati</i> , fizetgetni.	<i>platiti</i> , fizetni.
<i>uzimati</i> , elvevetgetni.	<i>uzeti</i> , elvenni.
<i>dizati</i> , emelgetni.	<i>díci</i> , emelni. s. a. t.

Ide tartoznak még a gyakorító igék is. (*počestjujući*, verba frequentativa) melyek jelentik, hogy valamely bevégzett cselekedet többször egymás után ismételtetik. p. *bosti* szúrni; *boekati*, szurkálni; *grizti* rágni; *grizkati*, rágesálni.

4) Külalakjaikra nézve (*po vanjskom obliku*), lehetnek az igék:

a) Egyszerűek, (*prosti*) (*simplicia*) melyek egy szóból állnak. p. *dati*, adni, *trestí*, rázni, *pisati*, írni; és összetettek (*složeni*, *composita*) amelyek több szóból vannak összetéve. p. *napisati*, felírni; *potresti*, megrázni; *prodati*, eladni.

b) Elsőczék (*prvotni*, *primitiva*), és származottak, (*izvedeni*, *derivativa*.)

Elsőczéknek nevezetnek azok, a melyek határozatlan módban, csak két szótagból állnak, t. i. a *ti* határozatlan mód képzőjéből, és az egytagú tőszóból. p. *da-ti*, *tres-ti*.

Ezek ismét kétfélek:

1. A melyeknek határozatlan tőszavuk magánhangzón végződik. p. *znati*, tudni, *žeti*, aratni, *pi-ti*, inni, *ču-ti*, halani. s. a. t.

2. A melyeknek tőszavuk mássalhangzón végződik. S ezek többfélék:

a) *sti* végzetűek. Ezeknél a valódi tőszó kitetszik a jelentőmód jelenidejében. p. *grizti*, *griz-em*, *presti*, fenni, *predem*, (tőszó *pred*) *mesti*, seperni, *met-em* (t. sz. *met*: *zebsti*, fázni, *zeb-em*; *tepsti se*, botorkálni, *tep-em*.

b) *ći* végzetűek. Ezeknek jelentőmód jelen idejők *žem* és *čem* végzetű. p. *strići* nyírni, *stri-žem*; *sěći* vágni, *sěć em*

Származottak azon igék, melyek a határozatlan módban a *ti* képző és a tőszó közé még egy vagy két szótagot felvesznek. Ily felvehető szó van 11. s ezek a *ja*, *va* *ě*, *i*, *nu*, *ova*, *eva*, *áva*, *ěva*, *iva*, p. *zid-a-ti*, falat rakni; *vi-ja-ti*, szelteni; *spa-va-ti*, *um-ě-ti*, érteni, tudni valamit; *hod-i-ti*,

járni, *kap-nu-ti*, cseppenni; *kup-ova-ti*, vásárolni; *bič-eva-ti*, ostorozni; *pre-pis-ava-ti*, átírogatni; *razum-ěva-ti*, értegetni; *kaz-iva-ti*, mondogatni.

Ezeken kívül: némely igék visszahatóknak (povratni) neveztetnek, melyek mellett a *se* visszaható névmás minden módban, időben, személyben és számban változatlanul áll. p. *bojim se*, félek, *čuvam se* őrizkedem. A visszaható igék háromfélék.

1. Ál visszahatók, (*nepravi povratni*) melyek a *se* visszaható névmás nélkül semmit sem jelentnek. p. *bojim-se*, félek, — *žurim se*, sietek (*bojim žurim* értelmetlenek.)

2. Valódi visszahatók, (*pravi povratni*) melyeknek cselekménye a cselekvő személyre visszahat. p. *oblačim se*, öltöttem magamat; *češljam se*, fésülködöm, (fésülöm magamat) *perem se*, mosakodom, (mosom magamat.)

3. Az utolsóak lehetnek kölcsönzők, (*uzajmni reciproca*) midőn azt jelentik, hogy több személy cselekménye egymásra hat. p. *zli ljudi se tuku*, (rosz emberek verekednek, egymást verik.)

Az igék még lehetnek:

1. Személyesek, (*osobni personalia*) melyek mind a három személyben kimondhatók. p. *ja jedem, ti jedeš, on jede*, eszem, eszel eszik. s. a. t.

2. Személytelenek: (*neosobni, impersonalia*) melyek csak az 1. számú harmadik személyben mondhatók ki minden alany nélkül. p. *daždi*, esőzik, *grmi*, menydörög, *sěva*, villámlik. s. a. t.

3. Szabályosak: (*pravilni, regularia*) melyek a közönséges szabályok szerint hajlittatnak.

4. Szabálytalanok (*nepravilni, irregularia*) melyek a szabályoktól eltérnek. És végre:

5. Hiányosak: (*manjkavi*, defectiva) melyek minden időben nem alkalmazhatók.

Az igék hajlítása (*Sprega glagoljah.*)

Az igehajlításnak két alakja van: cselekvő- és szenvedő alak. Minden cselekvő átható ige a szenvedő alak szerint is hajlítható; a benhatók a cselekvő alak szerént, a szenvedő alakot csak az egyes számú 3. személyben személytelenül vehetik fel.

Az igehajlításnál tekintetbe veendőek:

1. A személy vagy tárgy, melyről valami mondatik.
2. A mód, mely szerént mondatik. És:
3. Az idő, melybe tételik az, ami mondatik.

Az igeinek három személye van:

1. A beszélő-személy.
2. Az, akinek a beszélő elbeszéli.
3. Az, akiről a beszélő beszél.

Mind a három személyre nézve két szám különböztetendő meg: az egyes- és a többes szám.

Jegyzet. A kettősszámnak csak nyomai láthatók, de rendszeren nem használják. (*došla su dva vojnika.*) eljöttek e helyett (*došli su dva vojnika.*)

Igemód (*Način sprezanja.*)

Igemód széles értelemben véve van hat:

1. Jelentőmód, (*pokazni način*, indicativus).
2. Hatómód. (*moćni način*, potentialis).
3. Óhajtómód. (*željni način*, optativus).

4. Parancsolómód. (*zapovědňi način*, imperativus).
5. Határozatlan mód (*neopředěľjěni način*, infinitivus.)
6. Részesülő. (*pričestje* v. *dionik*, participium.)

Szűkebb értelemlen azonban csak négy igésmód van, s ezek; jelentő-, ható-, óhajtó -, és parancsolómód, — Ezen négy mód határozott igélek neveztetik; mivel kijelenti a személyt, amely valamit cselekszik vagy szenved. Az utóbbi két mód határozatlan igének neveztetik, mert személyt nem jelent, s ugyanazért nem is hajlítható.

Jegyzet. A magyar kötőmód (latin: conjunctivus) itt nem létezik. E helyett szolgálnak: a jelentő-, ható- és óhajtómódok, beszédrészekkékel körülírva.

Igeidők. (*Vřěmena*.)

Hét igeidő különböztetendő meg. Ezek:

1. Jelen idő. (*sadanje vřěme*, tempus praesens.)
2. Félmult — (*prošlo trajno*, v. *nesvršeno*, praeteritum imperfectum.)
3. Történelmi mult — (*něgda prošlo*, praeteritum historicum).
4. Jelen v. bevégzett mult — (*prošlo, praet, praesentis*.)
5. Régmult — (*prědprošlo*, praet. plusquam perfectum.)
6. Jövő — (*buduće*, futurum.)
7. Jövőmult — (*buduće prošlo*, futurum exactum.)

Csak az 1. 2. és 3. időben hajlítható a cselekvő ige tisztán, önállóan segédige nélkül, a többi időekben mindig segédige szükségeltetik.

A hajlítás szabályai.

Szabályos hajlítás csak egy van. Azonban minden módban, időben, személyben és számban képzés által az igék más más alakot nyernek. — Szükséges azért minden előtt ismereni az igék töveit, melyekhez a képzők ragasztatnak.

Igető kétféle van: a jelentő mód ige-tője és a határozatlan mód ige-tője.

A jelentő mód ige-tője az *am, em, im* elhagyásával tisztán megmarad. p. *spavam, am* elhagyásával a megmaradt *spav* ige-tő; *rěžem, rěž-em, sadim, (ültetek) sad-im.*

A határozatlan mód ige-tője a nyilván kitett, vagy csak alattomban érthető *ti* határozatlan módot képző elhagyásával ismerhető fel.*) p. *gutati, nyelni, ti* elhagyásával a megmaradt *guta* ige-tő; *kuhati, főzni; kuha-ti; sěditi, sědi-ti.*

A cselekvő igék, jelentő mód, jelen ideje.

Ez már a főnevek ejtegetése előtt tárgyalatott, itt csak a gyakorlat jő elő.

LIX.

A gyermek alszik és álmodik. A gyermekek alusznak és álmodnak. Én nem alszom. Mi nem alszunk. A molnár öröl. A molnárok örlik**) a gabonát. A szülő neveli gyermekeit. A szülők nevelik gyermekeiket. Az arató arat. Az aratók aratják a rozstot. — A kertész ültet. A kertészek ültetik a plántát. A kertésznő gyomlál. A kertésznők gyomlálják a gyomot. A madár repül. A madarak repülnek. A takács sző. A takácsok szövik a vásznot, A takácsnők gombolyítják a fonalat.

*) Némely nyelvészek a határozatlan mód szerint osztályozák az igéket, — s ily osztály van hat. De ennek a magyar tanulónál gyakorlati haszna nincs, a mennyiben minden egyes igének határozatlanát úgy is a szótárban kell felkeresnie. A ki pedig már a nyelvet bírja, s alkalma van társalogni, a közéletben úgy is megtanulja.

**) Magyarban az igének határozott és határozatlan alakja közt különbség van, itt azonban nincs.

Álmodni, *sanjam-* h. tlan. *ati*; molnár, *mlinar*, örölni, *meljem*, *mleti*; nevelni, *odgajam ati*; *odgojim*, *iti*: aratni, *žanjem*, *žeti*; kertész, *vrtlar*, *baštovan*; plánta, *razsada*; kertésznö, *vrtlarica*, *baštovanica*; gyomlálni, *plëvim*, *iti*; gyom, *plëvel*. h. nemü; takács *tkalac*, szöni, *tkam-ati*; takácsnö, *tkalica*; gombolyítani, *motam,-ati*; fonál, *predja*.

Félmult idő.

A félmult képzője az 1 számu első személyben *ah* 2 *aše* harmadik *aše*, t. sz. *asmo aste ahu*. Ezen képzőragokat az ige felveszi a határozatlan tőhez. p. *tresem*, *tresti*, *tres-ah tresase*; *tresasmo*, *tresaste*, *tresahu*.

Mikor azonban a határozatlan tője magánhangzón végződik, az mindig összeolvad a képző hangzójával, s rendesen egy hosszú hangzóvá változik. Ezen összeolvadás történik:

1. Azon igéknél, melyeknek határozatlana *ati* végzetű. Ezek utolsó *a*-ja összeolvad az *ah* val. p. *berem*, *brati*, *ti* elmaradván, megmarad *bra*, ez összeolvad az *ah* képzővel, s lesz *braah*, v. *bráh*; (szedni) *perem prati*, *praah*, v. *práh* (mosni).

2. Azon igéknél, melyeknek határozatlana *iti* végzetű, a *ti*, előtt megmaradt *i*-re változik, s ezzel az előtte levő lágyítható mássalhangzó meglágyul. p. *misliti* (gondolni) *misliah* v. *misljah*; *cviliti*, (gyászolni, keseregni) *cviliah* v. *cviljah*.

3. Az *ėti* végzetűek *é* betűje *i*-re változik, s abból ismét *j* lesz. p. *viděti*, (látni) *vidiah*, *vidjah*; *seděti*, *sediah*, *sedjah*.

4. A *nuti* végzetűek *u* betűje *i*-re, s az ismét *j*-re változik p. *tonuti* (súlyedni) *tonu*, *toni*, *toniah*, *tonjah*.

LX.

Én zenélék, te zenélél, ő zenéle. A zenészek zenelének. Mi almát (kat) szedénk, ti körtét (ket) szedétek, ők szőlőt

szedőnek. — Ti rakátok a fát ölbe, nem ők rakák. Egyenként számlálánk a juhokat. — Nővérem mosa. Nővéreim mosának. Én is mosám kezeimet. — Ő minket dicsőite, mi is dicsőítők őt.

Zenélni, *sviram ati*; zenész, *svirač*; szedni (fárol, tőkéről) *berem, brati*; fát rakni, *slažem, slagati*; számlálni, *brojim, brojiti*; dicsőíteni, *slavim, iti*.

Kivételek.

Uměti, tudni érteni; *razumeti* megérteni; fél-mult: *umijah, rozumijah*; *biti* lenni, ütni verni; *bijah*; *čuti*, hallani, *čujah*.

Némely igék, melyek a határozatlan módban *či* és *sti* végzetűek, szebb hangzás végett a jelentőmód tőjéhez veszik fel a félmult képző ragait. Ilyenek: *bodem, bosti*, szúrni, *bodjah*; *kradem, krasti*, lopni, *kradjah*. Következő *čem* végzetű igéknél a *č k*-vá változik. p. *sěčem, sěči*; *pečem, peči*, sütni; *tečem, teči*, folyani; *túčem, túči* verni; *vúčem, vúči*, huzni; f. multban: *sěkah, pekah, tekah túkah, vúkah*.

Kúnem, kleti, átkozni, *žanjem, žeti*, aratni; *kunjah žanjah*.

LXI.

Ti megértétek engem, de ők nem értétek meg. Mi hallók gyönyörű hangját, ti nem hallátok. Én itthon valék, szomszédom nem vala. A sütő kenyeret süte. Ti nem sütétek. Ők verekedének. Mi csak nézünk. A víz lassan folya. Az anyák gyermekeiket, a gyermekek szülőiket átkozák. Egész nap aratánk. Lovak húzák a hajót.

gyönyörű, *krasan sna no*; hang, *glas*; itthon, *doma, kod kuće*; szomszéd, *komšija, sused*; sütő, *pekar*: lassan *polahko*, egész nap, *ceo dan*; hajó, *brod, ladja*.

Történelmi multidő. *)

A történelmi multidő csak az elbeszélésekben használatik. Ezen időben az ige határozatlan tőjéhez az 1. számú 1. személyben egy *h* betűt vesz fel, a második és harmadikban ismét elhagyja. A t. számban *smo ste še* ragokat vesz fel. p.

pišem, pisati, : *pisah pisa pisa*, t. sz. *pisasmo — ste — še*
čitam — čitah, čita čita, t. sz. *čitasmo, čitaste čitaše, slušam — slušah, sluša sluša*, t. sz. *slušasmo ste še. s. a. t.*

Jegyzet. Az egyesszámú 2. és 3. személyhez megkülönböztetés végett személynév, v. személyes névmás tétetik.

Azon esetben, ha a *h* képzőragnak az igetőben levő mássalhangzó után kellene állnia, könnyebb kiejtés végett, az igető és képző közé egy *o* tétetik. p. *tresem, tres-o-h, grizem. griz-o-h, satarem, satrti, satr-o-h*, (lerombolni)

Igy lesz: *tresoh treso treso, tresosmo, tresoste, tresošē.*
: *grizoh grizo grizo, grizosmo grizoste, grizošē.*
: *satroh satro satro, satrosmo satroste, satrošē*

Némely igék mind a félmultban, mind a történelmi multban kétféleképp használatnak: p.

imam van létez; f. m. *imah* és *imadiah*; *znah* znadiah. t. mult: *znah-znadoh; imah, imadoh; dah-dadoh* (adni).

LXII.

E közben én neki levelet irok vala. Ő pedig nekem felel vala.

Belátja vala pedig Mátyás király a török álnokságot.

Ők pedig fenhargon hirdetik vala az Isten igéjét.

A szél rázza vala a fákat. — Ők pedig rágják vala egymást. = A gyermekek pedig növekednek vala az isteni félelemben. — Ők azonban erre semmit sem felelnek vala.

*) A történelmi multnak a magyarban is megvannak nyomai. p. Tudja vala Judás is, aki elárulá őtet, a helyt s a t. (I Krisztus kinszenvedése.)

e közben, *medjutim*; levél, *pismo*; pedig, *páko*; felelni, *odgovarati*, belátni: *uviditi*; török, *turski-a-o*; álnokság, *lukavstvo*; fenhangon *na glas*; hirdetni, *navistjivati*; Isten igéje, *řeč Božja*; szél, *větar*; egymást, *jedan drugog*; nővekedni, *rasti*; félelem, *strah*; azonban, *utom*.

Bevégzett mult idő.

Ezen idő kifejezéséhez a rendes ige mellé már segédige szükségeltetik, s ez: a *biti* segédigének jelentő módbeli jelen ideje. Hajlítása következő:

jesam sam, jesi si; jest je
jesmo smo, jeste ste, jesu su.

A rendes ige pedig a körülírt mult részesülőbe tétetik, vagy is, — mert mind a három nemben mondatható ki — fölveszi az ige nemi ragait. És pedig: a határozatlan *ti* képző helyett az 1-es sz. himnem *o*, nőn. *la*, s. n. *lo*: t. sz. h. n. *li*; nőn. *le*, s. n. *la*, ige lesz:

kupova-ti kupova-o, kupova-la, kupova-lo.

t. sz. *kupova-li, kupova-le, kupova-la.*

viditi: vidi-o, vidi-la, vidi-lo.

t. sz. *vidi-li vidi-le, vidi-la, stb.*

Az egyesszámú h. n. *o* rag *l* helyett állván, ahol ez az *l* nem volna kimondható, a tőszó és az *l* képzőrag közé egy *a* tétetik, s ez azon igéknél történik, melyeknek határozatlana *sti* v. *ći* végzetű p. *tresem, tresti, tres-l, tres-al tresao, tresla, treslo; grebem* (karmolni) *grebsti, grebao, grebla blo; digao* (emelni) *digla diglo; pekao-kla klo.* stb.

Ha a jelentő mód tője *d* v. *t*. a határozatlan pedig *sti* végzetű; az egész *sti* szótag elhagyásával veszi fel a ragokat p. *predem* (fonni) *presti, pre o pre-la, lo; kradem*, (lopni) *krasti, kra-o, kra-la; -ló metem* (seperni) *mesti, me-o, la, lo; padem* (esni) *pasti, pa-o.*

Mind az egyes- mind a többesszámú him és nőragok mind a három személyre kiterjednek, a semlegesek csak a harmadik személyre. Ha azonban az ígét egy semlegesnemű főnév megelőzi, akkor a második személyben is megállhat p. *Mlado pastirče! što si tako smuždilo.* stb. (Népdal) Fialtal pásztorka, mit szomorodtál úgy el.

Hajlítási minta.

H. nemben.

Nő-nemben.

ja sam*) kopao, ti si —, on
je —
mi smo kopali, vi ste —,
oni su —,

ja sam kopala, ti si —, ona
je —,
mi smo kopale, vi ste —,
one su —.

S. nemben.

ono je kopalo, — ona su kopala.

LXIII.

A tanoncز írt, olvasot és számolt. A tanoncزok irtak, olvas- tak és számoltak. — A leányka kötött és vart. A leánykák kötöttek és vartak. — Te nem aludtál. Ti nem aludtatok. — A gyermek sírt. A gyermekek sírtak. A tehén legelt. A te- henek legeltek. — Miért nem siettél haza? A lovak nem ittak. — A napszamosok dolgoztak. — A kaszások kaszál- tak. — A rabok kenyeret ettek, vizet ittak. — Hallottad-e**) a hirt? A kutya ugatott. A kutyák ugattak. — Elvégezted-e a munkát? — Gyermekek! te hazudtál.

kötni *pletem, plesti*; sírni, *plačem plakati*; legelni, *pásem, pasti*; sietni, *hítim, hititi*; dolgozni, *rádim, raditi*; ka-

* A segédige mindig a rendes ige elé tétetik. Csak rövid feleletekben van megfordítva p. kapao sam.

**) E *li* kérdő kötszó az egész mondatot kérdő alakba teszi. Ha a rendes ige maga hajlítatik, kötjellel ahoz ragasztatik p. *vi- diš-li, čuješ-li, znaš li* stb. Ha azonban segéd ige van jelen, ugyan kötjellel ahoz ragasztatik. p. *jesi-li vidio, čuo, znao.* stb.

Régmúlt idő.

A régmúlt idő kifejezéséhez a *biti* segédige félmúlt ideje vétetik: s ez:

ja bijah, ti bijaše, on ona ono bijaše.

mi bijasmo, vi bijaste, oni one ona bijahu.

A rendes ige pedig a körülirt múlt részesülőbe tétetik, vagyis a nemi ragokat veszi fel, mint a bevégzett múltban. p.

---

ja bijah igrao, igrala, ti bijaše igrao-la, on ona ono bijaše o
la lo, mi bijasmo igrali le, vi bijaste igrali le, oni one ona
bijahu, li, le, la.

LXIV.

A Dunát átúsztam volt. — A Dunát átúsztuk volt. —
Katonáink a folyamot átúszták volt. — Ti a patakot át-
gázoltátok volt. — Én megmondtam volt. — Ők már kifizet-
ték volt. — A szőlő megérett volt. — A házat elkészítették
volt. — A házból kiköltöztek volt az apácák. — A mada-
rak elköltöztek volt. Az anya (ő nőnemben) meghalt volt. —
Szive hasadt volt meg.

átúszni, *preplivam ati*; folyam, *rěka*; megmondani, *reknem*.
reći; kifizetni, *izplatim iti*; megérni, *sazrēm ěti*, *dozrēm ěti*;
elkészíteni, *dogotovim iti*; kiköltözni, *izselim iti*; apáca,
duvna; elköltözni, *odselim, iti*; meghalni, *umrem* hat. lan
umreti v. *umrti*, nemirag: *umro umrla umrlo* stb. megha-
sadni, megpattanni, *puknem pući pukao kla klo*.

Jövő idő.

A jövő időben az ige *hoću* segédigével hajlittatik. Ez
személyragoztatik, a rendes ige pedig határozatlan módba
tétetik.

Hoću hajlitása.

Egyesszám.

Többszám.

hoću v. éu (akarok, fogok) hoćemo v. ćemo

hoćeš v. ćeš hoćete v. ćete

hoće v. će hoće v. će.

T a g a d ó l a g.

neću nećeš neće, t. sz. nećemo nećete neće.*) (nemfogok)

A *hoću* és *neću*, mindig a rendes ige elé tétetnek, p. *hoću pisati*; *ću* pedig az igéhez kötjellel ragasztatik, és az ige a határozatlan mód utolsó *i* betűjét elveszti. p. *pisat ću pisat-ćeš, pisat-će* stb.

A *hoću hoćeš* stb. helyett használható: *ja-ću ti-ćeš on-ona-ono-će*; *mi-ćemo, vi-ćete, oni-one-ona-će*. Ez azonban akkor jó alkalmazásba, midőn a hangsúlyt a személyre akarjuk fektetni. p. *Tko će vatra naložiti?* *Ja ću vatra naložiti.,*

LXV.

Sěst-ću malo, ali se neću dugo zadržavati. — *I oni će sestti.* — *Mi ćemo sutra odputovati.* *Kuda hoćete odputovati?* *Odputovat-ćemo u Beč.* — *Mi hoćemo, i vi hoćete, al i oni hoće pjevati.* — *Svi ćemo pjevati.* *Pjevati-će i nas otac.* — *Izgubit ćeš glavu.* — *Neću ju izgubiti, paziti-ću na nju.* — *Neću piti, to je otrova.* — *Neću jesti, nisam gladan; nego hoću leći, pa spavati, i odpočivati.* *Oni će sutra grozdje brati, mi još nećemo.*

malo, kevésbé; *ali*, de; *zadržavam se*, feltartózkodom; *sutra*, holnap; *odputujem-ovati*, elutazni; *izgubiti*, elveszteni; *paziti*, vigyázni; *otrova*, mérég; *gladan*, éhes; *nego*, hanem; *odpočivati*, pihenni; *još*, még.

*) A *hoću* és *neću* segédigét a köznép sokhelyen a többszámú 3-ik személyben hibásan mondja: *hoćeju nećeju*.

Jövő multidő.

A jövő multidőben a *biti* segédigének jövő ideje vétetik segítségül s ez:

budem budeš bude (leendek) budemo budete budu.

A rendes ige pedig a körülírt mult részesülőbe tétetik, vagyis, a nemi ragokat veszi fel. p.

ako	(budem napisao napisala	(felirandottam)
(ha)	(budeš napisao napisala	(felirandottad)
vagy	(bude napisao napisala nopoulos stb.	

---

kad	(budemo napisali napisale
(mikor)	(budete napisali napisale
	(budu napisali napisale napisala.

LXVI.

Mikor elvégezendtettem dolgaimat, hozzád jövök.

Ha kifizetendtettem adósságaimat, boldog leszek.

Ha elolvasandottad a levelet, örülni fogsz.

Ha a gyermekek kijátszandották magokat, haza fognak jönni.

Mikor kikérdezendtettem őt, megmondom, (fogom) mit tud.

Ha elvállalandjátok a munkát, pénzt kaptok.

---

elvégezni, *svršim-iti*; dolog, *posao, slovi*; jönni, *dodjem, doći*; kifizetni, *izplatim-iti*; boldog, *blažen-a-o*, elolvasni, *pročitam-ati*, *proštijem-štiti*; örülni, *radujem se,-dovati*; kijátszani, *izigram-ati*; kikérdezni, *izpitam-ati*; elvállalni, *primim-iti*; kapni, *dobijem dobiti*.

Hatómód.

A hatómódban az ige *mogu* segédigével hajlíttatik. A segédige felveszi az időket, személyek és számok ragait, a rendes ige mindig határozatlan módban marad.

Jelen idő.

mogu-, *možeš-*, *moze-*, *možemo-*, *možete-*, *mogu raditi*
dolgozhatom, dolgozhatol. stb.

Félmult.

mogah-, *mogaše-*, *mogaše-*, *mogasmo-*, *aste-*, *ahu raditi*,
dolgozhaték stb.

Történelmi mult.

mogoh, — *mogo*, — *mogo* — ; *mogosmo mogoste mogoše*
raditi, dolgozhatok vala. s. a. t.

Bevégzett mult.

mogao- gla sam, — *si*, — *glo je*; *mogli-gle smo*, *gli gle*
ste, *mogli-gle-gla su raditi*, dolgozhattam s. a. t.

Régmult.

bijah mogao gla, *bijaše mogao gla*, *bijaše mogao gla glo*
raditi; *bijasmo mogli gle*, *bijaste mogli gle*, *bijahu mogli*
gle gla raditi, dolgozhattam volt s. a. t.

Jövő idő.

hoću moći v. *moć-ću*, *hoćeš moći* v. *moć-ćeš*, *hoće moći*, v.
moć-će; *hoćemo moći* v. *moć-ćemo*, *hoćete moći* v. *moć-ćete*
hoće moći v. *moć-će raditi*, dolgozhatni fogunk.

Feltételes jövő mult.

ako budem mogao gla, ako budeš mogao gla, ako bude mogao gla glo raditi; ako budemo mogli gle, ako budete mogli mogle, ako budu mogli gle gla raditi, ha dolgozhatandok
s. a. t.

LXVII.

Az embernek szabad akarata van, teheti a jót, *) teheti a rosztat. — Mi eleget kioszthatánk; mert volt miből. — Ők pedig fizethetnek vala; mert volt pénzök. Ti megtanulhattátok a feladványt; mert volt időtök. — Ők meg tanulták, de meg is tanulhatták volt a leczkét. — Mi megfogjuk hálálhatni, de meg is fogjuk hálálni e jótéteményt. — Ha visszaérkezhetendem, beszélni fogok veled.

szabad, *slobodan dna dno*; akarat, *volja*; tenni, *činiti*; eléget, *dosta*; kiosztani, *izdělím iti*; mert, *jer*; miből, *iz čega*; megtanulni, *naučim iti*; feladvány, *zadaća*; leczke, *nalog*; meghálálni, *zahvalim iti*; jótétemény, *dobro dělo*; visszaérkezni, *povratim iti*; veled, *s tobom*.

Óhajtó mód.

Az óhajtó mód kifejezésére a *biti* segéd ige történelmi multja használtatik, azon kivétellel, hogy a t. számú 3. személy hasonlít az 1. sz. harmadik személyhez. p.
bih bi bi, bismo biste bi.

A rendes ige felveszi a körülírt mult részesülőt, vagy is: a nemiragokat. S így lesz a:

Jelen idő.

ja bih postio postila, ti bi postio-la, on bi postio, ona bi postila, ono bi postilo; mi bismo postili-le, vi biste postili-le,

*) Ha a melléknév, főnév helyett áll, mindig semleges nembe tétetik. p. jó *dobro*; rosztat, *zlo*.

oni bi postili, one bi postile, ona bi postila. (bőjtölnék,
bőjtölni óhajtanék.)

Mult idő.

Az óhajtó mód mult idejében a *biti* segédige kétszere-
sen vétetik. Az egyik a nemi ragokkal, a másik a történelmi
multban, — a rendes ige is a nemi ragokat veszi fel. p.

ja bio bih risao, *bila* bih risala; *ti* bio bi risao, *bila* bi risala;
on bio bi risao, *ona* bila bi risala, *ono* bilo bi risalo. (rajzol-
tam volna, rajzolni ohajtottam). t. sz.

mi bili bismo risali, *bile* — risale; *vi* bili biste risali, *bile*
— risale;

oni bili bi risali, *one* bile bi risale, *ona* bila bi risala.

LXVIII.

Enném, innám, mert éhes és szomjas vagyok.

Dolgoznám én örömet, csak (ha) volna mit.

Némely ember átutazná az egész világot, csak volna
költsége.

Te is elkötenéd a Király kincseit, csak rád bíznák.

Mi aratnánk már, ha megért volna a gabona.

Én minden dolgait elvégeztem volna, ha rám bízta volna.

A nők fontak volna, de nem termett meg a kender.

A gyermekek szánkáztak volna, de nem esett hó.

éhes, *gladan*; szomjas, *žedan*; örömet, *dragovoljno*; csak,
samo; átutazni, *preputujem-tovati*; költség, *trošak-ška*;
elkölteni, *potrošim-iti*; kincs, *blago*; rád, *tebi*; bízni, *pově-
rim-iti*; megérni, *sazrém čti, dozrém-čti*; elvégezni, *svršim
iti*; megteremni, *urodim-iti*; kender, *kudilja, konoplja*
szánkázni, *sanjkan se-ati se*; hó, *sněg*.

Parancsoló mód.

A parancsoló módnak egyesszámú 1. személye nincs,
a többesszámúban azonban mind a három személye megvan.

Az *am* végzetű igék e mód 2. személyében az *m* helyett *j*-t vesznek fel; a harmadik személyben a *j* elhagyatik, s az ige elé *nek* tétetik.

A többesszámban az egyesszámú *aj*-hoz *mo*, *te*, és *u* ragokat vesznek fel. p.

gledam (nézni) *gledaj*, *nek gleda*; *gledajmo*, *gledajte*, *nek gledaju*, *slušam*: — *slušaj*, *nek sluša*; *slušajmo*, *slušajte*, *nek slušaju*. *gutam*, (nyelni) *gutaj*, *nek guta*; *gutajmo*, *gutajte*, *nek gutaju*, *kopam* — *kopaj*, *nek kopa*; *kopajmo* *kopajte*, *nek kopaju*.

A *jem* végzetű igék az 1. számú 2. személyben az *em* elhagyásával a megmaradt *j* betűn végződnek, a 3. személyben az előbbihez egy *e* betűt vesznek fel.

A többesszámban ismét az egyesszámú 2. személyhez *mo te u* ragokat vesznek fel. p.

kujem, — *kuj*, *nek kuje*; *kujmo*, *kujte*, *nek kuju*, *kupujem*, — *kupuj*, *nek kupuje*; *kupujmo*, *kupujte*, *nek kupuju*, *pijem*, — *pij*, *nek pije*; *pijmo*, *pijte*, *nek piju*, *čujem*, — *čuj*, *nek čuje*; *čujmo*, *čujte*, *nek čuju*.

Azon *em* végzetű igék, melyek az *em* előtt *j*-t nem bírnak, az egyesszámú 2. személyben az *em* helyett *i*-t vesznek fel; a 3. személyben az *i* t *e*-re változtatják.

A többesszámban *imo ite u* ragokat vesznek fel. p.
vežem (kötni valamit) *veži*, *nek veže*; *vežimo*, *vežite*, *nek vežu*, *tresem*, — *tresi*, *nek trese*; *tresimo*, *tresite*, *nek tresu*, *kažem*, — *kaži*, *nek kaže*; *kažimo*, *kažite*, *nek kažu*, *šaljem* (küldeni) *šalji*, *nek šalje*; *šaljimo*, *šaljite*, *nek šalju*.

Az *im* végzetű igék az egyesszámú 2. és 3. személyben csak az *m*-et hagyják el. A többesszámban *imo ite e* ragokat vesznek fel. p.

vidím, — *vidi*, *nek vidi*; *vidimo*, *vidite*, *nek vide*, *sadim*,
sadí, *nek sadi*; *sadimo*, *sadite*, *nek sade*, *vozim*, — *vozi*,
nek vozi; *vozimo*, *vozite*, *nek voze*, *tajim*, — (tagadni, tit-
kolni) *taji*, *nek taji*; *tajimo*, *tajite*, *nek taje*.

Néhány *jim* végzetű ige a *jem* végzetűek alakja szerint az egyesszámú 2. személyben *j-n* végződnek, a 3.-ban *i-t* vesznek fel.

A többesszámban az egyesszám 2. személyéhez *mo te e* ragokat vesznek fel. p.

brojim — *broj*, *nek broji*; *brojimo*, *brojte*, *nek broje*, *bojim*
se (félni) *boj se*, *nek se boji*; *bojmo se*, *bojte*, — *nek se boje*.

LXIX.

Őrizd becsületedet; mert a becsület nagy kincs.

Főzd meg a halat jól, hogy ő téged meg ne főzzön.

Ne tarkázzuk össze a falakat; mert nem szabad.

Ne nyeljetek nagy falatokat; mert meg fulladhattok.

Ne lődözz itt; de ők se lődözzenek.

Fiam! mindig az igazságért harcölj; mert boldog: aki éhezi és szomjuhozza az igazságot.

Utazzatok az Isten nevében, s ő őrizzen meg benneteket.

Gyermekeiteket az iskolába küldjétek, hadd tanuljanak.

Isten akarja, hogy ő neki szolgáljunk; szolgáljatok tehát az Istennek.

Mutasd meg nekik, hadd lássák, mit irtál.

tarkázni, *šaram ati*; nyelni, *gutam ati*; megfulladni, *zagušim se*, *iti se*; lődözni, *pucam ati*; igazság, *pravda*, ért, *za* (4. esettel) éhezni, *gladujem gladovati*; szomjuhozni, *žedjujem*, *žedjam, ati*; küldeni, *šaljem slati*; szolgálni, *služim iti*; megmutatni, *pokažem azati*;

Határozatlan mód.

Határozatlan módban az ige mindig *i* végzetű, vagy az *i* el is hagyható (l. jelentő mód, jövő időt).

Semmi féle hajlítási ragokat nem vesz föl. — Képzését meghatározni nem lehet; ezeket a kezdő tanuló szótárban találhatja.

Némi tájékozásul, azaz: zavar elkerülése végett megjegyzem: miszerént némely igének kétféle határozatlana van. p. *vidim, vidēti* és *viditi*. *Vidēti* annyit tesz, mint látni, és nem lenni vak; *viditi* *štogod*, látni valamit. stb.

LXX.

Dětci dobro je slušati roditelje i učitelje.

Tko želi obogatěti, mora marljivo raděti.

Naši praotci nisu znali pisati, ni čitati.

Hoćeš li ti štogod naučiti? Od njega možeš mnoga priučiti. (osvojiti.)

Nemojmo kupovati ono, što nam trěba; da nemoramo prodati ono, brez čega nemožemo biti.

Svoje trěba čuvati, a tudje netrěba dirati.

želim, iti, kívánni; *obogatim ěti*, meggazdagodni; *moram, ati* (kelleni, müssen,) *naučim iti*, megtanulni; *priučiti*, hozzászokni; *osvojiti*, elsajátítani; *nemojmo*, (ne tegyük); *trěba* kell; *prodam ati*, eladni; *brez*, nélkül; *tudje*, másé; *diram ati*, bántani.

Részesülők.

Részesülő négyféle van: u. m. a jelen —, körülírtt mult —, a valódi mult —, és a szenvedő részesülő v. is az ige szenvedő alakja.

A jelen részesülő.

A jelen részesülőben az *am* végzetű igék az utolsó *m* helyett az egyesszámban felveszik a *jući juća juće*; a t. számban: *jući juće juća* ragokat. S így lesz;

spavam: *spava-jući, juća, juće; jući, juće, juća.*

sanjam: *sanja-jući, juća, juće, jući, juće, juća.*

pěvam: *pěva-jući, juća, juće, jući, juće, juća.*

(alvó, álmodó éneklő.)

Az *em* végzetű igék az *em* helyett veszik fel az: *ući uća uće*, t. sz. *ući uće uća* ragokat. p.

pišem: *pis-ući, uća, uće, ući, uće, uća.*

pijem: *pijući, uća, uće, ući, uće, uća.*

tresem: *tres-ući, uća, uće, tres-ući, uće, uća.*

(író, ivó, rázó.)

Az *im* végzetű igék az *im* helyett *eci eća eće*; t. számban *eci eće, eća* ragokat vesznek föl. p.

vozim: *voz-eci, eća, eće, eći, eće, eća.*

vidim: *vid-eci, eća, eće, eći, eće, eća.*

govorim: *govor-eci, eća, eće, eći, eće, eća.* *)

(evező, látó, beszélő.)

LXXI.

Kuha-jući kuhač i kuha-juća kuharica u kuhinji se okretju.

Lúpa-juće děte tĕraj od sebe.

Tó sám svazná-jući Bog zná!

Opada-juće jabuke il su zrĕle, il su trule.

Or-uće težake s najboljimi jeli časte.

Per-ućoj pralji dobru nadnicu platjaju.

Čut-eće srce nemoj uvrĕditi.

Rĕči govor-eća sveštenika pozorno slušaj.

Svĕtl-eće i grij-uće sunce svaki dan izilazi i zalazi.

Gor-ećom svĕtjom neidi na tavan.

*) A részesülők mint melléknevek a főnevekkel nemben, esetben és számban egyeztetendők.

kuhač, főző (szakács) *kuharica*, főzőnő (szakácsnő); *kuhinja*, konyha; *okretjem se-ati se*, forgolódni; *lúpam-ati*, zörgetni, *těram-ati*, hajtani; *opadam ati*, lehullani; *zřěo la lo*, érett; *truo, la le*, rothadt; *častim iti*, vendégelni; *pralja*, mosónő; *nadnica*, napszám; *čutim iti*, érezni; *uvřědim iti*, megbántani; *rěč*, szó; *sveštenik*, lelkész; *pozorno*, figyelmesen; *světlim iti*, világítani; *grijem ati*, melegíteni; *izilazim iti*, kikelni; *zalazim iti*, elnyugodni; *gorim iti*, égni; *tavan*, padlás.

A jelen részesülőbből az utolsó magánhangzó elhagyásával jelen határozó képeztetik. p. *sědec piše*, ülve ír; *stojec govori*, állva beszél. Versekben, költeményekben hallható sokszor *ěi* raggal is. —

Körülírt mult részesülő.

A körülírt mult részesülőt (l. a jelentő mód bevégzett multjában).

A valódi mult részesülő.

Az *um ati* végzetű igék a határozatlan *ti* rag helyett az egyesszámban: *vši vša vše* a t. sz. *vši vše vša* ragokat vesznek föl. p.

čitam ati, čitavši, vša, vše; t. sz. *čitavši, vše, vša*.

kuham ati, kuhavši, vša, vše; t. sz. *kuhavši, vše, vša*.

těram, ati, těravši, vša, vše; t. sz. *těravši, vše, vša*.

Az *em* végzetű igék szinte a határozatlan *ti* rag helyett veszik föl ugyanazon ragokat. p.

pišem, pisati: pisavši, vša, vše; t. sz. *pisavši, vše, vša*.

šaljem, slati: slavši, vša, vše; t. sz. *slavši, vee, vša*.

koljem, klati: klavši, vša, vše; t. sz. *klavši, vše, vša*, (ölt).

metnem, metnuti; metnuvši, vša, vše; t. sz. metnuvši, vše, vša, (letett.)

Azon igék, melyeknek határozatlan *ci* végzetű, a jelentőmód tőjéhez *avši avša avše*, t. sz. *avši, avše, avša* ragokat vesznek föl. p.

mogu, moći: mogavši, avša, avše; t. sz. mogavši, avše, avša. rečem (reknem) reči: rekavši, avša, avše; t. sz. rekavši, avše, avša.

sěčem, sěci: sěkavši, avša, avše; t. sz. sěkavši, avše, avša.

Azon igék, melyeknek határozatlan *sti* végzetű, szabályosan csak *ši ša še*, t. sz. *ši še ša* ragokat vesznek föl. p.

padem, pasti; padši, ša, še; t. sz. padši, še, ša, (esett).

grebem, grebsti; grebši, ša, še; t. sz. grebši, še, ša, (karmolt).

tepem tepsti; tepši, ša, še, t. sz. tepši, še, ša, (ütött).

Kivétetik. *rastem rasti; rastavši vša vše; vši vše vša (nőtt).*

Az *im* végzetű igék, a határozatlan *ti* rag helyett veszik föl a fennebbi ragokat. p.

kupim iti, kupivši, vša, vše; t. sz. kupivši kupivše, ša, (szedett.)

vozim, iti, vozivši, vša, vše; t. sz. vozivši, vše, vša, (kocsizott, evezett.)

solim, iti, solivši, vša, vše; t. sz. solivši, vše vša, (szózott).

A mult részesülőből a mult határozó kétféleképp használható: 1. mint a himnemű részesülő *vši* raggal. 2. a *ši* elhagyásával csupán *v* végzettel: p.

počimam ati; počimavši počimav, (elkezdegetni,) selim iti; selivši, seliv. (költözni.)

LXXII.

Kopavším (koji su kopali) nadničarom nadnicu plati.

Lagavših (koji su lagali) učenikah nisam priatelj.

Ugodno sviravšim (koji su svirali) sviračem uvěk sam udělio.

A on sědiv v. sedivši na konju, izdaje zapověd.

Mi pako stojiv v. stojivši oko njega, slušasmo njegove řeči.

U crkvi něko nevino děte sklopiv vagy sklopivši ruke, moli se Bogu.

prijatelj, jó barát; *ugodno*, kellemesen; *sviram*, zenélni; *svirač*, zenész; *udělím iti*, adakozni; *izdajem davati*, kiadni; *zapověd*, parancs; *stojim*, *stajati*, állni; *oko*, körül; *nevin a o*, ártatlan; *sklopim iti*, összetenni; *molim se Bogu*, imádkozni.

A szenvedő mult részesülő.

Ennek egyesszámú ragai *n na no t. sz. ni ne na*; felvételnek következőkép:

Az am, em, ati végzetű igék a határozatlan ti rag helyett veszik fel a ragokat. p.

šišam, *šišati*: *šišan šišana no*; t. sz. *šišani*, *nena*, (nyirott.)

káljam, *ati*: *káljan*, *na*, *no*; t. sz. *káljani nena*, (mocskolt.)

berem, *brati*: *brán*, *na*, *no*; t. sz. *bráni*, *ne*, *na* (szedett.)

šaljem, *slati*: *slán*, *na*, *no*; t. sz. *sláni*, *sláne*, *na* (küldött.)

Azon igék melyeknek határozatlana *ti sti v. éi* végzetű a jelentőmód tövéhez veszik fel a ragokat. p.

šijem, *šiti*: *šijen*, (*šiven*) *na*, *no*; t. sz. *ni*, *ne*, *na*. (varrott.)

grebem, *grebsti*: *greben*, *na*, *no*; t. sz. *ni*, *ne*, *na*, (karmolt)

jědem, *jěsti*: *jěden*, *na*, *no*; t. sz. *jědeni*, *ne*, *na*. (evett.)

vúčem, *vúći*: *vúčen*, *na*, *no*; t. sz. *vúčeni*, *ne*, *na*. (huzott.)

túčem, *túći*: *túčen*, *na*, *no*; t. sz. *túčeni*, *ne*, *na*. (vert.)

Az *im iti* végzetű igék az *iti* helyett veszik fel a következő ragokat: *en ena eno*; t. sz. *eni ene ena*. p.

tovarim iti: *tovaren, ena, eno*; t. sz. *eni ene ena*. (rakott)

lěčim, iti: *lěčen, ena, eno*; t. sz. *eni, ene, ena*. (gyógyított)

gojim, iti: *gojen, ena, eno*; t. sz. *eni, ene, ena*. (hizlalt)

Ha az igében az *iti* előtt lágyítható mássalhangzó van, az rendszeren meglágyul. p.

cěnim, iti; *cěnjen, ena, eno*; t. sz. *cěnjeni ene ena* (becslett)

cvilim, iti; *cviljen, ena, eno*; t. sz. *cviljeni, ene ena*. (keseredett)

solim, iti; *soljen, ena, eno*; t. sz. *soljeni ene ena*. (sózott)

vidim, iti; *vidjen, ena, eno*; t. sz. *vidjeni, ene ena*. (látott)

sádım, iti; *sadjen ena, eno*; t. sz. *sadjeni, ene, ena*. (ültetett)

kosım, iti; *košen, ena eno*; t. sz. *košeni, ene ena*. (kaszált)

gazım, iti; *gažen, ena, eno*; t. sz. *gazeni, ene ena* (gázolt)

A *vim, pim* és *bim* végzetű igék a *v p b* és az *en ena* s. a. t. ragok közé *lj*-t vesznek fel. p.

slavım, iti: *slav-lj-en, ena, eno*; t. sz. *slavljeni, ene ena*.
(dicsőített)

lovım, iti; *lov-lj-en, ena, eno*; t. sz. *lovljeni, ene ena*.
(vadászott)

ljubım, iti; *ljub-ljen, ena, eno*; t. sz. *tubljeni, ene ena*.
(szeretett)

Némely igék *t ta to*, t. sz. *ti te ta* ragokat vesznek fel.

S ezek: különösen a határozatlanban *eti, nuti* és *erti* végzetűek. p.

počmem, početi; *počet, éta éto*; t. sz. *početi, ete eta*. (kezdet)

uzmem, uzéti; *uzét, eta, eto*; t. sz. *uzéti, éte eta*. (elvett)

dignem dignuti: *dignut, úta, útó*; t. sz. *dignúti ute uta*.
(emelt)

satarem, satrti; satrt, ta, to; t. sz. satrti, ta te. (rombolt roncsolt)

LXXIII.

Vinogradi su već po svuda obrani. — U okopánój zemlji bilje bújno raste. — S kuhanimi i pečenimi se jeli hranimo. — Izlěčene bolestnike nenasmaga hranom. — Pokošena i osušena trava daje suho sěno. — Nasobljeni konji mogu lako bėžati. — Započet posao nastoj dovršiti. — Lovac napetom puškom lovi divjačinu. — Otěto blago nije blagoslovljeno. —

vinograd, szőlős; (Weingarten) po svuda, mindenféle; oberem brati, megszedni; okopam ati, meg —; bilje, növény; bujno, buján; izlěčim, ki —; nasmažem smagati, győzni, (elláthatni valamivel) pokosim, le —; osušim, megszáritni; nazobim iti, megabrakolni; lako, könnyen započmem eti, megkezdeni; posao, munka; nastojim iti, iparkodni (azon lenni hogy) dovršim iti, bevégezni; napnem eti, felhuzni (lőfegyvert) divjačina, vad; (Wildpret) otmem otěti, erőszakkal elvenni; blagoslovljen a o, áldásos. (áldott)

Visszaható igék.

A visszaható igék többfélék. (I. az igék osztályozását) Minden cselekvő igéből képezhető visszaható ige *na, raz, s, és za* előragokkal. p. *nasěditi se*, eléggé —; *naspa-vati se*, eléggé aludni, (kialudni magát) stb.

A *se* visszaható névmás a mondatban az ige bárminő hajlítása mellett változatlan marad, és pedig: ha rendes igével magánosan van, mindig az ige után; — ha segédige is van jelen, az után áll; egész mondatban pedig mindig azon szót követi, melyen a mondatbeli hangsúly fekszik. p.

Kite se děvojčice najlěpším cvětjem. (nedaju drugomu)

Děvojčice se najlěpším cvějajem kite. (ne babe)

Najlěpším se cvětjem kite děvojčice. (ne nájružnijim)

Najlěpším cvětjem se kite děvojčice. (ne s korovom)

Nek se děvojčice najlěpším cvětjem kite. (sa nje je)

kitim iti se, felbokrétázni magát :

Itt egy s ugyanazon mondat öt alakban fordul elő, s az mindig azon szó után áll, melyen a hangsúly fekszik.

Az ige hajlítása egészen a cselekvő igék hajlítása szerint történik. p.

Jelentő mód, jelen idő.

čudim se, čudiš se, čudi se; csodálkozom stb.

čudimo se, čudite se, čude se; csodálkozunk. stb.

Félmult.

čudjah se, čudjaše se. stb. csodálkozám. stb.

Történelmi mult.

čudih se, cudi se. stb. csodálkozom vala.

Bevégzett mult.

čudio sam se, čudila sam se, čudio —, čudila si se, csodálkoztam.

Régmult idő.

bijah se čudio čudila, bijaše se čudio-la, csodálkoztam volt.

Jövő.

čudit ću se, čudit ćeš se. stb. csodálkozni fogok. stb.

LXXIV.

Klanjam ti se, Kralju svemogúci!

Radujúca se dětca veselo skaču.

Nit se srdim na te, nit se bojim tebe, samo sam se zamislio.

Nesmij se uvěk! jer tko se uvěk smije, neima bistru pamet.

Cuderednost i čistoća mladeži svakomu se dopada.

Junaci se zatrčeaše na juriš, a nepriatelj se ukloni izpred njih.

Bolestnik u dugoj bolesti može se naležati.

Kad se bijasmo najčli i napili, odlane nam srce.

Dúg je dan, mogu se poslenici naráđiti.

Nemogosmo vam doći, svi se bijasmo razbolili.

---

klanjam se, ati se, leborulok; srdim se, iti se, haragudni; zamislim se liti se, elgondolkodni; smijem se, jati se, nevetni; bistar tra tro, tiszta; pamet, ész; čistoća, tiszta-ság; mladež, fiatalság; dopadam se, ati se, tetszeni; zatrčim se čati se, neki rugaszkodni, szaladni; juriš, roham; uklonim se, niti se, elrejtőzni, elvonulni; izpred, elől; bolestnik, beteg (ember: főnév) naležim se ati se, kifeküdni magát; (eleget feküdni) najedem se, napijem se, eleget enni inni; odlane, megkönnyül vala; poslenik, munkás (ember) naráđim se, diti se, eleget dolgozni; dodjem dóći, eljönni; razbolim se, iti se, megbetegedni.

Szenvedő igék.

A szenvedő igék azok, melyek kijelentik valaki szenvedését, azaz: valamely alanyra mások cselekedetének átmenését.

A szenvedő igék kétféleképp hajlítatnak és pedig körülírva.

1-ör. Vagy a se visszaható névmással. p. Zločinci se vežu, pāk se biju, i zatvaraju se.

2-or. A biti segédigével, amely minden módban, időben, személyben és számban a rendes ige szenvedő mult részesülője, vagyis: a szenvedő alak mellett hajlítottatik p. zločinci bivaju vezani, bijeni i zatvarani.

(A gonosztevők kötöztetnek, veretnek és bezáratnak)

A se visszaható névmássalai hajlítás hasonlít a visszaható igék hajlításához.

A biti segéd igéveli hajlítás következő:

Jelentő mód. Jelen idő.

poštovan-na sam-bivam. (becsültetem: azaz: mások becsülnek)

poštovan-na si bivaš.

poštovan-na-no je-biva.

---

poštovani-ne smo-bivamo.

poštovani-ne ste-bivate

poštovani-ne-na su-bivaju.

Félmult.

poštovan-na bijah

— — bijaše

— — no bijaše

poštovani-ne bijasmo

— — bijaste

— — na bijahu.

Történelmi mult.

poštavan-na bih

— — bi

— — no bi

poštovani ne bismo

— — biste

— — na biše.

Bevégzett mult.

poštovan na sam bio-bila		poštovani ne smo bili bile
— — si — —		— — ste bili —
— — no je — bilo		— na su bili bile bila.

Rég mult.

postavan na bijah bio-bila		poštovani ne bijasmo bili bile.
— — bijaše — —		— — bijaste — —
— no bijaše bio bila bilo.		— na bijahu — bila.

Jövő idő.

poštovan-na	hoću biti		poštavani-ne hoćemo biti
— —	hoćeš biti		— — hoćete biti
— no	hoće biti		— na hoće biti.

Jövő mult idő.

ako budem poštovan-na bio bila		budemo poštovani ne biti bile
v. budes — — — —		budete — — — —
kad bude — no — bilo		budu — na — bila.

Hatómód. Jelenidő.

poštovan-na mogu biti		poštovani ne možemo biti
— — možeš — —		— — možete — —
— no može — —		— na mogu — —

Fél mult.

poštovan na mogah biti		poštovani ne mogasmo biti
— — mogaše — —		— — mogaste — —
— no mogaše — —		— na mogahu biti.

Történelmi mult.

poštovan na mogoh biti		poštovani ne mogosmo biti
— — mogo — —		— — mogoste — —
— no — —		— na mogoše — —

Bevégzett mult.

poštovan na sam mogao mogla	poštovani ne smo mogli-gle biti
— — — — —	— — — — —
— — si — —	— — ste — —
— no je — moglo—	— na su — mogla—

Régmult.

poštovan na bijah mogao gla biti	poštovani ne bijasmo mogli-gle biti
— — — — —	— — — — —
— — bijaše — —	— — bijaste — —
— no — — moglo—	— na bijahu — mogla—

Jövő.

potovan na hoću moći biti	poštovani ne hoćemo moći biti
— — — — —	— — — — —
— -- hoćeš — —	— — hoćete — —
— no — — — —	— na hoće — —

Feltételes jövő mult.

ako budem mogao gla poštovan na	ako budemo mogli-gle poštovani ne
— — — — —	— — — — —
— budeš — — — —	— budete — — — —
— bude — gla no —	— budu — gla na biti.

Óhajtomód. Jelenidő.

ja) bio bih, bila bih poštovan na	bili-bile bismo poštovani ne
— — — — —	— — — — —
bio bi, bila bi — —	— — biste — —
— — — bilo bi — no	— — bila bi — na.

Parancsoló mód.

— — — — —	— — — — —
budi poštovan na	budimo poštovani ne
nek bude poštovan na no	budite — —
— — — — —	nek budu — na

Határozatlan mód.

poštovan biti.

Személyes határozatlan mód.
poštovanim — poštovanom, poštovanim biti.

Jelen részesülő.
budúci postovan na — no.

Mult részesülő.
bivši poštovan na no.

LXXV.

Dobri učenici bivaju pofaljeni. (pohvaljeni.)

Mirni gradjani bijahu nagradjeni, a nemizni oplēnjeni.

Čete francezke biše iz němacke države prognane.

O Mihoilju su jabuke obrane, a šljive otrešene bile.

Vojnici najpre bijahu zaodjeni bili, pak onda odputo-
vaše.

U starosti bit-ćemo oslabljeni.

Kad mi budemo bili nasitjeni, moć-ćete i vi blagovati.

Vi nemogaste opravdani biti; jer su vam děla poznata
bila.

Nećete moći izdovoljeni biti, jer se nepuši kuhinja.

Teško je onim poštovanim biti, koji sebe nepoštivaju.

Miran na no, békés; *nagradim iti*, megjutalmazni, *oplēnim uti*, kirabolni (háboruban) *Četa* hadsereg; *država*, állam; *prognan ati*, kiűzni; *Mihoilje*, Mihálynap; *šljiva*, szilva; *zaodim iti*, felruházni; *onda*, akkor; *oslabim iti*, elgyengűlni; *nasitim iti se*, jóllakni, megelégedni; *blagujom ovati*, étkezni; *opravdam ati*, igazolni; *poznam ati*, ismerni; *izdovoljim iti*, kielégíteni; *pušim iti se*, fűstölőgni.

Személytelen igék.

A személytelen igék mindig az 1-es számú harmadik személyben mondatnak ki. S ezek lehetnek:

1-ör. Olyanok, melyeknek semmi alanyuk nincs, p. *daždi*, esőzik; *grmi*, menydörög; *rosi*, harmatozik; *puca*, pattog (tűz); *ševa*, villámlik; *sněži*, havaz; sat.

Ide tartozik majdnem minden átható és benható ige, midőn a szenvedő alak egyesszámú 3-ik személyében vétetnek, és pedig mind a két mód szerént, t. i. a *se* visszaható névmással, és a szenvedő hajlítás szerint: p. *piše se*, v. *pi-sano je*, iratik irva van; *skače se*, v. *skakano biva*, ugráltatik, ugrálás történik s. a. t.

Kivétetnek azon igék, a melyek érzést, gondolatot, ítéletet vagy beszédet jelentnek: ezek a 3-ik szám alattiakhoz számítottak, p. *čuje se*, hallatszik; *pripověda se*, elbeszéltetik (regéltetik).

2-or. Olyanok, melyeknek alanyuk valamely igének határozatlan módja, és pedig vagy a személyes névmások tulajdonítójával, p. *hoće mi se raditi*; *nepristoji mi se lénčovati*; nem illik lustálkodnom; — vagy a személyes névmások tárgyasetével, p. *strah me je putovati*; *želja nas je učiti se*, kívánunk tanulni, s. a. t.

3-or. Olyanok, melyeknek alanyuk függő, p. *vidi mi se*, *da zora puca*, úgy látszik, hajnalodik; *boli me ruka*, fáj s. t. b.

Hajlítás.

Jelentő mód. Jelen idő.	Tör ténelmi mult.
daždi, skače se, skakano biva.	daždi, skaka se, skakano bi.
Félmult.	Bevégzett mult.
daždjaše, skakaše se, skakano bijaše.	daždělo je, skakalo se je, skakano je bilo.

<p>Régmult.</p> <p>dazdĕlo bijaše, skakalo se bijaše skakano bijaše bilo.</p> <hr/> <p>Jövő.</p> <p>daždĕt ěe, skakat ěe se, ska- kano ěe biti.</p> <hr/> <p>Jövőmult.</p> <p>kad uzdaždi, kad se uzskače, kad bude skakano.</p> <hr/> <p>Hatómód. Jelenidő.</p> <p>može daždĕti, može se skakati, može skakano biti.</p> <hr/> <p>Félmult.</p> <p>mogaše daždĕti, mogaše se skakati, mogaše skakano biti.</p> <hr/> <p>Bevégzettmult.</p> <p>moglo je daždĕti, moglo se je skakati, moglo je skakano biti.</p>	<p>Régmult.</p> <p>bijaše moglo daždĕti, bijaše se moglo skakati, bijaše moglo skakano biti.</p> <hr/> <p>Jövő.</p> <p>hoće moći daždĕti, hoće se moći skakati, hoće moći ska- kano biti.</p> <hr/> <p>Óhajtó mód. Jelenidő.</p> <p>daždĕlo bi, skakalo bi se, ska- kano bi bilo.</p> <hr/> <p>Mult.</p> <p>daždĕlo bi bilo, skakalo bi se bilo, skakano bi bilo.</p> <hr/> <p>Parancsoló mód.</p> <p>néka daždi, nek se skače, ne- ka bude skakano.</p> <hr/> <p>Határozatlan mód.</p> <p>daždĕti, skakati, skakano biti.</p>
---	--

LXXVI.

To se zna i vidi, da si pijanac.

Čuje se, da će kralj našu domovinu pošetiti.

Sněžilo bi, al je velika zima (studen).

Grsti mi se to jelo jĕsti, jer je nečisto.

Čini mi se, kano da sam Vas gdĕgod vidio.

Kad smo tamo bili, strašno grmljaše i sĕvase.

U svatovih je veselo svirano, igrano i pĕvano bilo.

Pisano je: Blaženi su milosrdni, jer će milosrdje dostignuti.

Rečeno je: svoje nedaj, a tudje nedaraj.

Dobro pazi i slušaj, kad se bilo zvonilo.

Pijanac, részeges; *posētiti*, meglátogatni; *zima* (*studenten*), hideg; *grsti se*, undorodni; *čini se*; úgy tetszik; *gděgod*, valahol; *tamo*, ott; *strašno*, rettenetesen; *svatovi*, menyegző; *milosrdan*, irgalmas; *milosrdje*, irgalom; *doštižem gnuti*, elérni; *nedarim ati*, nem bántani; *zvonim zvoniti*, harangozni.

Rendhagyó igék.

A rendhagyó igék közt az 1-ső a *biti jesam* segédige. A rendet elhagyja a jelentő mód jelen idejében; mert mint *am* végzetű igének *aš a*, *amo ateaju* ragokat kellene felvennie, ő azonban következőkép veszi fel:

jesam	sam	nisam
jesi	si	nisi
jest	je	nije
jesmo	smo	nismo
jeste	ste	niste
jesu	su	nisu

---

2. A *hoću*. Elhagyja a rendet a jelentő mód, jelen-ideje, 1. számú 1. személyében; mert a 2. és 3. *eš*, *e* személyről ítélve rendszeren *hočem eš e* kellene lennie. Továbbá némely időben a rendszeres hajlítás mellett rendhagyóan is hajlítható. p.

Félmult idő.

Rendes — Rendhagyó — Tagadó hajlítás.

hotjah	htijah hotijah	nehtijah
hotjaše	htijaše hotijaše	nehtijaše
hotjaše	htijaše hotijaše	nehtijaše
hotjasmo	htijasmo hotijasmo	nehtijasmo
hotjaste	htijaste hotijaste	nehtijaste
hotjahu	htijahu hotijahu	nehtijahu

Történelmi mult.

hotěh	htěh	htědoh	nehtěh
hotě	htě	htěde	nehtě
hotě	htě	htěde	nehtě
hotěsmo	htěsmo	htědosmo	nehtěsmo
hotěste	htěste	htědoste	nehtěste
hotěše	htěše	htědoše	nehtěše

Parancsoló mód.

hotěj htěj		nehtěj vagy nemoj
hotějjte htějjte		nehtějjte — nemojte

Jelen részesülő.

hoteći		nehoteći
--------	--	----------

Mult részesülő.

hotio hotěla hotělo, v. htio htěla htělo

3. A *mogú*. Elhagyja a rendet a jelentő mód jelenidő, 1. számú 1. és a t. számú 3. szeméiyében; mert rendszeren *možem és e, možemo možete možu* kellene hajlítatnia: ő azonban: *mogú možeš može, možemo ete mogú*.

Szabályosan van még, *morem moreš more, moremo moremo mogú*. A többi időket csak a *mogú moći*-bol veszi fel.

Az összetett igékben azonban már nem *mogú*, hanem *možem* áll. p. *po-možem* (nem *pomogú*) segitni.

---

4. *Iti idem*, menni. Ez ekként is használtatik: *íci idjem*.

Elhagyja a rendet a félmulti időben p. *idjah ase ase, idjasmo, idjaste idjahu*. (mintha a határozatlan *iditi* volna.)

A történelmi multban.
idoh ide ide, idosmo idoste idoše. (mintha *idti*-bol képeztetnék.)

A körülirtt részesülő.
išao išla išlo, išli išle išla. (m. h. *išati*-bol volna.)

E rendhagyás szerint hajlítatnak az *idem*-ből származott összetett igék is. S ezek: *dojdem* v. *dodjem*, jövök; *najdem* v. *nadjem*, találok; *pojdem* v. *podjem*, indulok; *obidem obajdem* v. *obidjem obadjem*, megkerülöm.

Hiányos igék.

Hiányos igéknek neveztetnek azok, melyek csak néhány és nem minden időben használhatók. Ilyenek:

1. *Velim* (mondom.) Ennek csak jelen és félmult ideje van. *Velim iš i, velimo velite vele.*

Félmult.

Veljah veljaše veljaše, veljasmo veljaste veljahu.

Részesülő.

Veleé.

2. *Gredem* (grem) *gresti* (menni járni) szinte úgy használtatik.

XIV. Fejezet.

Határozók. (Prislovi).

A határozók azon beszédrészek, melyekkel az igék, melléknevek vagy más határozók jelentményét közelebbről határozzuk meg p. *lěpo pisati; vrlo dobar; dosta visoko leti.*

A határozók négyfélék: idő-, hely-, mennyiség és módhatározók.

Időt jelentők:

1. E kérdésre felelnek meg: mikor? (kad? kada? s ezek:

<i>sada, sad,</i>	most,	<i>lani,</i>	taval
<i>tada tad, onda,</i>	akkor.	<i>prěklani,</i>	harmadéve
<i>vazda, svagda, uvěk varěk,</i>		<i>sutra,</i>	holnap
	mindig.	<i>preksutra,</i>	holnap után
<i>někad, někada, něgda, néha</i>		<i>jeseni,</i>	(őszzsel
<i>ikada, ikad, igda, valaha</i>		<i>lěti,</i>	(nyaranta
<i>nikad, nikada nigda soha</i>		<i>žimi,</i>	(télen át
<i>drugda,</i>	máskor	<i>danóm, danju,</i>	nappal
<i>kadkada, kadšto, kadagod,</i>		<i>noćom noćju,</i>	éjjel
	bármikor.	<i>večerom,</i>	esténte
<i>danas,</i>	ma	<i>vasdan,</i>	egésznap
<i>jutros,</i>	ma reggel	<i>namah, odmah, umah,</i>	azonnal

<i>večeras, sinoć,</i>	az este	<i>ovčas,</i>	e perczben
<i>nočas,</i>	ez éjjel	<i>ončas,</i>	a perczben
<i>letos,</i>	a nyáron	<i>údily sveudily,</i>	folytonosan
<i>prolétos,</i>	a tavaszon	<i>ured, smesta, taki,</i>	mingyárt
<i>zimus,</i>	a télen	<i>opet, opeta,</i>	ismét
<i>jesenas,</i>	az őszön	<i>jedva, istom, tek, tckar,</i>	alig
<i>jučer, juče,</i>	tegnap	<i>jur, jurve, već, veće,</i>	már
<i>prekjučer, prekjuče,</i>	tegnap-	<i>posle, potle, potlam,</i>	azután
	előtt	<i>někoč</i>	valaha
<i>něki dan,</i>	valamely napon	<i>malokad</i>	ritkán (kevésszer.)
<i>onomadne,</i>	minap	<i>čestokad</i>	többször (sűrűen)

najposlē, najzada, napokon . utoljára.

LXXVII.

Sad ti kažem, da onda znaš, što da činiš. — Koji vazda razsipa, nikad bogat biti neće. — Nėgda-nėgda ako necúri kapne. — Bolje je ikada, nego nikada. — Drugda mi opet dodji; kadagod mi dodješ, увек si dobro došao. — Danas meni, sutra tebi. — Jutros daždjaše, a sinoć bijaše snežilo; Nočas je vedro bilo. — Lėtos je malo hrane urodilo. — Pro-lėtos nam hladni vėtrovi dosadjivaše. — Zimus smo mlogo ogriva potrošili. — Jesenas sam bio u Pešti. — Jučer je zlo vrėme bilo, a prekjučer još gorje. — Nėki dan sam bio u vinogradu. — Onomadne sam mu čuo glas. — Lani je malo, a preklani još manje grozdja urodilo. — Danju radimo noćju počivamo. — Malokad je trizan. — Napokon će nami smrt prispėti.

razsipam ati, pazarolni; *cúri,* csurog; *kapnem nuti,* csep-penni; *nego,* mint; *vedro,* derült; *urodim iti,* teremni

hladan a o, hűs; *dosadjivam ati*, alkalmatlankodni; *ogriv*, fűtő anyag; *počivam ati*, pihenni; *trizan*, józan; *smrt*, halál; *prispěm eti*, elérkezni.

2-or. E kérdésre felelnek meg: mióta? (*odkad? odkada?*) Az előbbiek elé *od* előljáró iratik, s lesz: *od sada*, mostantól fogva; *od jučer*, tegnap óta stb.

3-or. E kérdésre felelnek meg: meddig? (*do kad? dokada?*) *do* előljáróval használtatik, p. *do danas*, maig; *do onda*, addig; *do zimus*, mult télig stb.

Jegyzet. *Od* és *do* a fennevezett határozók elé csak a *prek sutra* szóig tétethetik.

LXXVIII.

Od danas do preksutra moram postiti. — *Od lani je u službi*. — *Od někidan ga vidjam po sokáčih hódati*. — *Od prolětos do jesenas kod nas nije bilo kiše*. — *Od sinoć jednako stenje*. — *Vrlo je bolestan, neće do sutra živěti*. — *Od kad si ti njemu dúžan?* *Od nikad (ni odkad)*. — *Od preklani do onomadne nije bio kod kuće (doma)*.

postim iti, böjtölni; *služba*, szolgálat; *vidjam ati*, (folytató ige) látni; *sokak*, utca; *hódam ati*, járkálni; *kiša*, eső; *jednako*, folytonosan; *stenjem ati*, nyögni; *bilestan tna o*, beteg; *dúžan*, adós.

Helytjelentő határozók.

1-ör. E kérdésre felelnek meg: hol? (*gdě*) s ezek.

<i>ovdě tu tude</i>	itt	<i>doma, (kod kuće)</i>	hon (háznál)
<i>ondě — —</i>	ott	<i>nutri, unutri</i>	benn
<i>drugdě — —</i>	másutt	<i>vani, (na dvoru, napolju)</i>	künn
<i>igdě, něgde</i> ,	akárhol bárhol	<i>dolě</i>	lenn
<i>nigdě</i>	sehol	<i>gorě</i>	fenn
<i>gděgod</i>	valahol	<i>sprěda</i>	elől
<i>svakdě</i>	mindenütt		

zada, ostraga, hátul
tik, tja, čak-do, egész eddig (addig)

2-or. E kérdésre felelnek meg: hová? (kámo) s ezek:

<i>amo, ovamo</i>	ide	<i>někamo</i>	valahová
<i>tamo</i>	oda	<i>nikamo</i>	sehová
<i>onamo</i>	amoda	<i>svakamo</i>	mindenhová
<i>drugamo, inamo</i>	máshová	<i>kamogod</i>	akárhová

kamoti drago, kamo-ti volja, tetszésed szerénti helyre.

naprěd, naprvo előre.

natrag, mazad, nazada, zada hátra.

okolo, oko körül kőre.

dole le.

gore fel.

nutar, unutar be.

van, na polje ki.

3-or. E kérdésre felelnek meg: merre? (*kud, kuda*?)

<i>Ovud, ovuda</i>	erre	<i>někuda</i>	valamerre
<i>tud, tuda</i>	arra	<i>nikuda</i>	semerre
<i>onud, onuda</i>	amarra	<i>kudagod, kudgod</i>	akár—bár— merre
<i>druguda</i>	másfelé	<i>kuda hočeš, kuda ti drago, — volja, voljakuda</i> : tetszésed szerént s. a t.	
<i>svakud, svakuda</i>	mindenfelé		

4-er. E kérdésre: honnét? (*odakle? odkale? odkud? odkuda*?)

<i>odavdě, odavle, odovud</i>	innét	<i>izvana, sdvora, spolja</i>	kivülről
<i>odatile, odanle, odonud</i>	onnét	<i>odsvuda, odasvuda</i>	minden- felől
<i>zgora, odzgora, odozgor</i>			
	felülről	<i>sbliza</i>	közlelről
<i>zdola, odzdola, odozdo</i>		<i>sdaleka</i>	messziről
	alulról	<i>odnikud</i>	sehonnét
<i>odtraga, strag</i>	hátulról	<i>odaklegod</i>	valahonnét.
<i>iznutra</i>	belülről		

5-ör. E kérdésre: meddig? (*dokle*) helyet- és időt jelentők:

dovde dovle eddig | *dotle donle* addig, amaddig
doklegod, akár- bármeddig, valameddig.

LXXIX.

Ovdě se igra, a onde tuguju. — Tu su svatovi, a onďě otac mrtav leži. — Svakde ga tražim, nigďě ga nemogu naći. — Unutri nije, drugďě mora biti. — Ovamo gledaj, ne onamo. — Svakamo bih mogao ođići, al neću nikamo. — Naprěd koracaj, ne natrag. — Kuda (kojim putem) putuju vojnici? — Ovuda. — Tuda je put u grad. — Odakle su došli gosti? — Ođanle. — Odozgor čekamo blagostov. — Moja se zemlja odavľě donle produživa. — Oblaci se odnikud (ni od kud) nedižu, velika je suša.

tugujem ovati, szomorkodni, gyászolni; *tražim iti*, keresni; *produživam ati*, nyúlik; *đižem se-ati se*, emelkedni; *suša*, szárazság.

Mennyiséget jelentő határozók.

E kérdésre felelnek meg: mennyi? (*koliko?*) s ezek:

<i>ovoliko-ovolička</i>	ennyi	<i>mnogo</i>	sok
<i>toliko-toličko</i>	annyi	<i>više</i>	több
<i>onolicho-onoličko</i>	amennyi	<i>dosta</i>	elég
<i>několiko</i>	néhány	<i>Obilato</i>	bőven
<i>ikoliko</i>	csak néhány vala-	<i>dovoljno</i>	elégsegesen
	mennyi	<i>odviše suviše</i>	főlöslegesen
<i>něšto poněšto</i>	valami kevés	<i>još, jošte, jošter</i>	még
<i>koliko-god</i>	bármennyi	<i>bar barem</i>	bár
<i>ništa, nikoliko</i>	semennyi		
<i>malo</i>	kevés		
<i>manje</i>	kevesebb		

LXXX.

Ovoliko nisam kadar platiti, nego toliko. — Několiko se učenikah sakupilo u školi. — Nešto ćeš mu platiti, pak će biti mir. — Kolikogod nadničarah nadješ, najmi je. (jih) Pero malo platje ima, a Pavao još manje. — Mi smo mnogo trave nakosili, a oni još vise: ipak jim nije dosta. — Kad svašto obilato urodi, imamo svačega dovoljno. — Koji saviše troši, oskudicu će trpiti.

kadar, képes; *mir*, békesség; *najmim-iti*, felfogadni; *trošim iti*, költeni; *oskudica*, szükség; *trpim iti*, szenvedni.

Módot jelentő határozók.

E kérdésre felelnek meg: hogyan? mikép? miként?

(*kako?*)

Ezek: 1-ör <i>ovako</i>	igy	<i>okomice</i> lökésenként (egy lö-
<i>tako</i>	úgy	késsel).
<i>onako</i>	amúgy	<i>uzastopce uzstopce</i> nyomban
<i>drugako, drugičije, drugačije,</i>		<i>zasebice</i> egymásután
<i>inako, inače</i>	máskép	<i>napose, posebice, ponase</i>
<i>někako</i>	valamikép	egyedül magánosan
<i>nikako</i> sehogy, semmikép		<i>hotimice</i> akarva
<i>svakako, svakojako</i> minden-		<i>nehotice</i> nemakarva
	kép	<i>nemilice</i> kedvetlenül
<i>jako</i>	erősen	<i>ničine</i> arczra borulva
<i>vrlo, vele, veoma</i> nagyon		<i>zbilja ozbiljno</i> igazán (ko-
<i>ujedno, zajedno</i> együttesen		molyan)
<i>bělodano</i>	nyíltan	<i>da</i> hogy
<i>skrovno kradom (ice)</i> alatt-		<i>ne</i> nem
	tomban	<i>nipošto</i> semmi esetre
<i>silom silomice</i> erőszakkal		<i>zar, morda, možda</i> talán
<i>tajom tajno</i> titkon		<i>samo</i> csak
<i>upravo</i> egyenesen igazán		

2-or. A melléknevekből származottak.*) Ezeknél a melléknév semlegesnemű alanyesetben vétetik. p.

<i>dobro</i>	jól	<i>tavno</i>	setéten
<i>zlo</i>	roszul	<i>sjajno</i>	fényesen
<i>světlo</i>	világosan	<i>visoko</i>	magasan s. a. t.

Jegyzet. A *ski ska sko* végzetű melléknevekből származottak himnemben vétetnek, p. *talianski govori*, olaszul beszél. stb.

3. A számnevekből és igékből származott határozókat lásd feljebb a számneveknél és igéknél.

LXXXI.

Tako-tako sinko, samo budi: pozóran i dobro se učí inače češ se kajati. — Svakako mu godim, al nikako ga umiriti nemogu. — Vrlo je bolestan, jako kašlje. — Zajedno idite u školu, ne napose. — Divje guske zasebice lete, a vrebci jatomce. — Pravi čevěk bēlodano svršiva poslove, ne tajno. — Upravo ti kažem: ti nehodiš upravo. (pravim putem.) — Nehotice sam učinio štetu, ipak se jako bojim. — Ničice se klanjajmo pred božanstvenim Veličanstvom. — Zar neznaš, koliko je satih (ah) udarilo?

kajem se-ati se, banni; *godim-ítí*, kedvezni; *umírím-ítí*, kibékéltetni; *bolestan*, beteg; *kašljem-atí*, hurutolni; *guska*, lúd, *jatomce*, csoportosan; *praví-a-o*, igaz; *učiním-ítí*, megtenni; *šteta*, kár; *ipak*, mégis; *klanjam se-ati se*, meghajolni, (leborulni) *božanstven a o*, isteni; *Veličanstvo*, felség; *pred*, előtt.

*) A melléknevekből származottak fokozhatók, p. *lepo*, *lepše*, *najlepše piše*; — *visoko*, *višje*, *najvišje leti*; *dobro*, *bolje*, *najbolje čita* stb.

XV. Fejezet

Az elüljárók. (Prêdlozi.)

Az elüljárók azon beszédrészekék, melyek a szavak egymás közti viszonyát jelölik ki, — s pótolják a magyar viszonyragokat és névutókat.

Az elüljárók az utánok következő ejtegethető beszédrészeket mindig bizonyos esetekbe kívánják tétetni.

Vannak, amelyek egy-; vannak, amelyek különféle értelemben két-, vagy három esetet is kívánnak.

Egy esetet kívánnak és pedig

1-ör. Sajátitót következők:

a) Egyszerűek: *bez*, *brez*, nélkül; *do*, ig; egészen mellette: *iz*,ból, ből; *kod*, nál, nél; *od*, től, től; *sbog*, *zbog*, miatt, végett.

b) Összetettek: *izmed*, közt; *izmedju*, közül; *iznad*, felül, felülről; *izpod*, alul; *izpred*, elül; *izvan*, kívül; *izza*, hátulsó oldalról, tulrészről.

c) Önállóok: (a mennyiben önálló hangsúlyok van) *blizu*, közel; *mimo*, mellett; (neben vorbei) *oko*, *okolo*, körül; *osím*, kívül; *poleg*, *polag*, szerint; *poslě*, *potlě*, után; *prě*, *príje*, előtt; *prěko*, át, keresztül; *rad* (*i*), *porad* (*i*), *zarad* (*i*), végett; *razma*, *razmí*, (*l*, *osím*).

Ide számíthatók még némely főnevek is, a mennyiben sajátitót vonzanak. S ezek:

a) Egyszerű (előrag nélküli) főnevek: *čelo*, homlok-irányban; *dno*, fenék (valamely edénynek); *kráj*, széle (valaminek); *město*, hely (helyett); *put*, ut; *srěd*, közép; *stran*, mellett; (oldalvást) *vrh*, tető (tetején valaminek).

b) Főnevek előraggal: *nakon*, után; *nakraj*, végén (valaminek); *namesto*, helyett; *nasřed*, közepe; *navrh*, tetején; *pokraj*, *pored*, mellett; *posřed*, közepén; *povrh*, *savrh*, *svrh*, felül, felfelé; *usléd*, következtében; *usréd* közepén.

Jegyzet. Az előszámlált főnevek nem tartoznak szorosán az elüljárókhöz.

LXXXII.

Bez muke neima nauke. — Do grada me je pratio. — Iz vode su ga izvukli. — Kod brata je bolestan ležao. — Od sestre sam dobio pozdrav. — Zbog tebe moram patiti. — Izmed fatova se sakriva. — Izmedju ovacah odtěraše ovna. — Iznad tornja sleti golub. — Izpod glave ukradoše mu novce. — Izvan sela velik je pėsak. — Izza kuće stoji staja. — Blizu mene nerado te vidim. — Mimo psa uteče zec. — Oko gajdaša igra se kolo. — Sve děvojke igrahu osim Ane. — Živi poleg zapovědi Božje! — Prije i poslē jěla ruke sklopi! — Prěko tanka leda nesmēm se sanjkati. Idem gospodaru radi novacah. — Stoji mu baš čelo glave. — Kraj sume kose kosci. — Město brata stoji stražu. — Usréd Dunava potopi se ladja. — Pored puta su vočke posadjene. — Usléd višje zapovědi daje vam se na znanje.

Pratím ití, kísérni; *izvučem vučí*, kihuzni; *pozdrav*, köszöntés; *patím ití*, túrni (szenvedni); *fat (hvat)*, ölfá; *sakrívam se-atí se*, bujkálni, rejtődzni; *toranj*, torony; *staja (štala)*, ól, (istáló); *nerado*, nem örömet; *utečem, utečí*, megszökni; *gajdaš*, dudás; *kolo*, nemzeti körtáncz; *sklopím ití*, összetenni (kulcsolni); *led*, jég; *smēm směti*, merni (audere); *straža*, őrállás; *potopím ití*, elsülyedni; *vočka*, gyümölcsfa;

2-or. Tulajdonítót: *k (a)*, hoz, hez; *prama, prema*, irányában valaminek; *proti, suproti*, ellen.

3-or. Tárgymutatót: *kroz*, át, keresztül; *niz (a)*, lefelé (folyam folyása szerint); *uz (a), nuz (a)*, felfelé (folyamnak szemben).

4-er. Helyt-jelentőt: *prí*, mellett (töszomszédságban valakinek).

LXXXIII.

Idi *k-otcu*, *i budi prama* njemu uljudan; *jer ti se ne-pristoji biti proti otcu*. — *Kroz staklo vidimo*, a *kroz duvar ne*. — *Niz brdo je lasno bēzati*, al *nuz brdo ne*. — *Pri otcu i materi je dētetu najbolje biti*.

uljudan, udvarias; *staklo*, üveg; *duvar*, fal; *brdo*, hegy; *lasno*, könnyű.

Két esetet kívánnak.

1-ör. *s*, *sa*, sajátítót és eszközt jelentőt. *Sa* akkor használatik, mikor az utánna következő szó *s* v. *sz* kezdetű, különben mindig az egyszerű *s*.

Sajátítót *vonz*, mikor a magyarról rólí lehetó raggal egyértelmű, p. *s kuce* házról s. a. t.

Eszköztjelentőt *vonz*, mikor a val vel segítő ragokkal egyértelmű, p. *s bratom, sa sestrom* s. a. t.

2-or. *Med(a)* v, *medju*, közé, közt; *nad(a)*, fölé, fölött; *pod(a)*, alá, alatt; *pred(a)*, elé, előtt.

Tárgyesetet *vonzanak*, mikor e kérdésre felelnek meg: *hová?* (*kamo?*)

Eszközt jelentő esetet *vonzanak*, mikor e kérdésre felelnek meg: *hol?* (*gdě?*)

3-or. *na*, „ra re;“ tárgyesetet vonz, p. *na slamu*, szalmára; *n*, *an*, *en* stb. állapító rag értelmében helytjelentőt vonz, p. *na slami leži*, szalmán fekszik.

O, közelitőhöz „hoz hez“ értelmében tárgyesetet vonz, p. *Udariti o zemlju*, földhöz verni. — Állapító értelmében helytjelentőt vonz, p. *o kruhu živěti*, kenyéren élni.

Po okadó „ért“ értelemben tárgyesetet vonz: p. *po koga ideš? Po otca*. — *Po što daješ, oku jabukah? Po deseticu*.

Po helytjelentőt vonz következő külön értelemekben:

a) E kérdésre: merre? (*kuda*) *po gradu*, *po sumi*, stb.

b) E kérdésre: miként? miszerént? (*kako?*) p. (*po dobroti*, *po milosti*, (*dobrota*, jóság; *milost*, kegyelem).

c) E kérdésre: mikor? (*kada?*) *po danu*, *po noći*, — *po kiši*, — *po magli*, (*magla*, köd.)

d) Mikor a magyar „után“ névutót értelmezi, p. *po ručku*, *po večeri* stb. (*ručak*, reggeli, *večera*, vacsora).

e) A magyar „szerint“ értelmében: p. *po zapovědi* — *po napatku* (utasítás), *po zakonu*, (törvény) *živěti*.

LXXXIV.

S drveta je pao. — S puškom se brane vojnici. — Sa sekirom sěčemo drvah. — Neidi med dětcu, nego med ljude, i to medju pametne. — Oběsi kotao nad vatru, nek věsi nad vatrom. — Negori vatra pod kotlom: loži pod njega! — Pred kuću je otac vile metnuo; tamo su i sad pred kućom. — Sědni na klupu; pak se možeš na njoj (klupi) nasěditi. — O glavu mu je lupio knjigu. — O računu tare glavu. — Po mene si došao? — Ne hodaj po kući amo tamo! — Po milosti Božjoj doživio sam petdeset i treću godinu. — Negaz

po sněgu; pokvarit češ obuču. — Po desetoj godini nastaje jedanaesta. — Da si po mojemu savětu učinio, nebi se morao kajati.

Braním se-íti se, védeni magát; *sěkíra*, fejsze; *pametan*, *tna tno*, okos; *oběsím íti*, felakasztani; *kotao*, üst; *věsím íti*, lógni, csüngeni; *ložím íti*, tüzelni, tüzet rakni; *lupím íti*, csapni; *tarem trtí*, törni; *hodam atí*, járkálni; *doživím íti*, megérni, elérni (időben); *pokvarím íti*, elrontani; *obuča*, lábeli; *nastajem jatí*, kezdődni; *da*, ha; *savět*, tanácsadás; *kajem se-atí se*, bánkodni.

Három esetet kívánnak.

1-ör. *U*, sajátítót, tárgyesetet és helyetjelentőt.

a) Sajátítót vonz élő lényeknél a magy. sajátító „nak nek“ ragok értelmében, p. *u mene íma žíta*, *u komsíje vína*. Nekem van buzám, a szomszédnak bora.

b) Tárgyesetet vonz a magy. beható „ba be“ ragok értelmében, p. *u kuču*, házba stb.

c) Helytjelentőt vonz a magy. marasztó „ban ben“ ragok értelmében, p. *u godíní íma dvanaest měsecíh*.

2-or. *Za* sajátítót, tárgyesetet és eszköztjelentőt:

a) Sajátítót, „idő kor“ jelentményben, p. *za kralja Štěpana*. István király idejében, — korában.

b) Tárgyesetet vonz. 1-ör midőn valamely czélt tűz ki. p. *kúpío sam dva šesíra*, *jedan za sebe*, *u drudí za sína*: Vettem két kalapot, egyikét magam, — másikat fiam számára. 2-or. „Helyett“ értelemben, p. *danas služín za otoa*, *sutra za sebe*. Ma atyám, — holnap magam helyett szolgállok. 3-or. Okadó „ért“ értelemben, p. *za grěhe trpímo*. Bűneinkért szenvedünk. 4-er. Midőn oly valami mögött levő helyre utal. p. *Idem za grad*. A vár mögé megyek. 5-ör.

Midőn időtartalmat jelent, p. *za uru, za dan, za godinu*, óra, nap, év lefolyása alatt. 6-or. Midőn valaminek értékét, árát jelezi, p. *kupio sam knjigu za deseticu, i dao sam deseticu za knjigu*. Vettem könyvet tizesért, s tizest adtam könyvért. 7-er. Férjhezmenésnél, p. *udati se za momka, — udovca*. Férjhez menni legény-, v. özvegyhez. 8-or. Különféle igékkel, p. *čuo sam za to*: Hallottam a felől. *Nemarim za Jovana*. (Nem bánom) nem gondolok Jánossal.

c) Eszköztjelentőt vonz, 1-ör e kérdésre: hol? p. *za kučom*. A ház mögött. *Za stolom*. Az asztal mögött. 2-or. Midőn sort, rendet jelent, mely szerint valaki jár, p. *Ide za otcem*. Atyja után megy.

LXXXV.

Ove godine malo je u poljodělacah brane. — Neidi u duboku vodu; jer jeudubokoj vodi pogibel. — Za mene živa nisi siguran. — Donosi tri zemljičke, za mene jednu, za tebe jednu, i za Katu jednu. — Nemogu za sinovca odgovoran biti. — Ze lěpotu se neplatja, nego za posao i dobrotu. — Odtěraj ovce za baru. — Za jednu godinu možeš tušta naučiti. — Nedaju zemljičku za krajcaru, nego za dvě. — Kata se udala za krojača, a Marica za sarača. — Znam za tu stvar čuo sam za nju. — Za štagljem vise merdevine. — Za golubom leti golubica.

poljadělac, földmives; *dubok-a-e*, mély; *siguran-rna-o*, biztos-(ságban levő); *donosim iti*, hozni; *zemljička*, zsemlye; *sinovac*, fivéren fia; *odgovoran*, felelős; *lěpota*, szépség; *bara*, mocsár; *tušta*, igen sok; *krajcara (novčić)*, krajczár; *sarač*, nyerges; *stagalj-glja*, csűr; *merdevine*, lábtó (létra); *golubica*, nöcskegalamb.

Elüljárók mint előragok.

Az elüljárók lehetnek igék — s főneveknek előragaik. (Magyarban igetőknek neveztetnek.) Ezen előragok az igé-

nek vagy főnévnek értelmét tulajdon érteményök szerint viszonyítják. Ilyenek:

do, a magyar „ig” határvető értelmében: p. *dovabiti*, magához (ig) csalni; *dokazati*, illő helyen bemondani; *dozrěti*, megérni (tökéletes érésig);

od, távolító értelemben, p. *odputovati*, elutazni; *odseliti se*, elköltözni; *odpratiti*, elkisérni;

iz, kiható értelemben, p. *izvaditi*, kivenni, *izkopati*, kiásni; *iztěrati*, kihajtani; *izbaciti*, kidobni.

u, beható értelemben, p. *ukopati*, beásni; *utěrati*, behajtani; *ukuhati*, befőzni; *ulaz*, bemenet.

raz, szétható értelemben, p. *razbiti*, széttörni (zuzni); *razdrti*, széttépni (szaggatni); *razići se*, szétmenni.

s, *sa*, összeható értelemben, *sakupiti* (*skupiti*), összeszedni; *savezati* (*svezati*), összekötni; *saviti*, összetekerni (hajtani); *savitak*, tekeres, hajtás.

na, felható értelemben, — és a visszaható igéknél (l. visszaható igék.) p. *napisati*, felírni; *napeti*, (oroz) felhuzni (a kakast löfegyveren).

s., leható értelemben, p. *silazak*, lejövet; *silaziti*, lejönni.

o, *ob*, körülh. ért., p. *obići*, körülmenni (megkerülni); *omesti*; körülseperni; *obkoliti*, körülfogni.

pro, át-, el-, fel-, p. *prokopati*, átásni; *probosti*, átszűrni; *prodati*, eladni; *probuditi*, felkölteni;

po, meg-, össze-, *popiti*, meginni; *pojěsti*, megenni; *pomisłiti*, meggondolni; *polupati*, összetörni (verni).

pre, át-, p. *preplivati*, átuszni; *pregaziti*, átgázolni *prelaz*, átmenet (átjárás).

za, különféle értelemben, p. *zabuniti se*, megzavarodni (tévedni); *zabrinuti se*, gondokba esni (elgondolkodni); *zabosti se*, beszűrni; *zadržati*, megtartani.

zu, fel-, p. *uzdanuhti*, felsóhajtani; *uzbuniti*, fellázítani; *uzčeprkati*, felkaparni (felpiszkálni); *uzorati*, felszántani.

LXXXVI.

Dočuvali smo grozdje, dok je dozrelo. — Odbacismo dobar naputak, sad se možemo kajati. — U iztoku sunce iztiče. — Usahnuli su svi studenci (bunari). — Razcépili (razkolili) smo najveći panj. — Sklopi sinko ručice! — Napustio je čoban ovce (na usiv). — Sadji s konja! — Obkoliše grad. — Bík je konja s rogom probo. — Svi su prozori polupani. — Prepelice jesenom prelete móre. — Zabodi vilice, izvadi meso! — Sve se je selo uzbunilo.

naputak, utbaigazítás; *iztok*, kelet; *iztičem ticati*, kelni (nap); *usahnem nuti*, beszáradni; *studenac*, kut; *razčepim iti*, széthasogatni; *sklopim iti*, összetenni; *ručica*, kezecske; *napustim-iti*, reáereszteni; *usiv*, vetés; *sadjem saći*, leszálni; *prozor*, ablak; *preletim iti*, átrepülni.

XVI. Fejezet.

Kötszók. (Veznici.)

A kötszók a mondatok vagy szavak egymás közti összefüggését jelölik ki.

A mondatok lehetnek függetlenek, melyekkel valamely igazság állittatik, p. *ja čitam*, s lehetnek függők, melyekkel semmi sem állittatik, hanem más mondat megvilágosittatik, p. ha az előbbi mondathoz hozzá adatik, *kađ hoću*.

A mondatok, melyek összeköttetésben állnak valamely más mondattal, vagy vele egyranguak, vagy neki alárendeltek.

Egyranguak azon mondatok, melyek egymás közt függetlenek, p. *ja čitam*, *a ti pišes*.

Alárendeltek azon mondatok, melyek a főmondat értelmének kiegészítésére, megvilágosítására szolgálnak, p. *dobro ću se učiti*, (fő) *ako živ budem*, *i zdrav ostanem*. (alárendeltek).

Felosztatnak e szerént a kötszók is egyranguakra és alárendeltkre. (*Uzpodredni, podredni.*)

Egyranguak e következők:

1-ször. Kapcsolók: (*spojni*) *i* és, meg; *is*; p. *čuvaj se zla, i čini dobro.* — *Pet i pet jest deset.* (öt meg öt) *I ja i ti, i naš sluga.* Én is te is stb.

a, *ugy*. és, *pedig*, p. *ako nećeš, a ti ostavi.* Ha nem akarsz, *ugy* hagyj ott. — *To kažem ja, a šta ti misliš?* — és te mit gondolsz? — *Ja sam došao, a on odputova.* — ő *pedig* elutazik vala.

pa, *pak*, *pedig*, és, *aztán*; p. *Došao si, pa što hoćeš kod kuće?* — és mit akarsz — ? — *Mi mučismo, on pak govoraše.* — Mi hallgatánk, ő *pedig* —. *Najeli smo se napili smo se, pak smo legli.* —, —, *aztán* lefeküdtünk.

te, *ter*, és; igéknél használtatik, midőn több ige egy alany-
nak állitmányául szolgál. p. *Sědi, te pjevaj.* — Ül
le és énekelj.

takodjer, *is* (épen *ugy*); *Ti si visok, takodjar i ja.*

ni, *nit-(i)*, *se*, *sem*, p. *Ni ja, ni on: — Nit smo jěli, nit smo pili.*

2-or. Elválasztók (különzők); *razhtavni.*

il, *ili*, *iliti*; *vagy*, — p. *Il je Petar, il je Pavao bio, ja nemarim.* — *Vi čete pjevati, ili-(ti) svirati.*

al, *ali*, mégis, *de*, p. *Zamolio bih otca, al ga neima* (nije) *kod kuće.* — Megkérném atyám, *de* —.

3-or. Ellenkezők (*protivni*):

a, *ali*, *hát*, *de*, p. *Ja vam poklanjam dva forinta, a šta će vam on pokloniti.* — Én önöknek két forintot ajándé-
kozok, *hát* ő —.

nego, hanem; p. *Nije Petar visok, nego Pavao.* — Nem a Péter magas, hanem —.

da, hogy, ha; p. *Da sam znao, da si bolestan.* — Ha tudtam volna, hogy —.

pako, pedig; p. *Brat mi je obećao, sestra pako neda.* — Fivérem oda ígérte, nővérem pedig —.

nu, no, de, hanem, p. *Ti si izrekao tvoje mnjenje, nu ja nepristajem.* — Te kimondtad véleményedet, de (hancem) én nem állok rá.

već, hanem, p. *Nismo kopali, već kosili.* — Nem kapálunk, hanem —.

sasvim tim, (prísvem tom) mégis, mindamellet; p. *Oni nam bijahu pokazali pravi put, sasvim tim mi smo zašti.* — Ők nekünk megmutatták volt az egyenes utat, mindamellet mi eltévedtünk.

ipák, mégis, p. *Ima šta pojesti i popiti, ipak gladaje i žedja.* — Van mit megennie s innia, mégis éhezik és szomjazik.

4-er. Okadó(k) (uzročni).

bo, mert, (mindig az alany után tétetik) p. *Ne laži, ja-bo znam.* — Ne hazudjál, mert én tudom.

jer, jere, jerbo, mivel, p. *zalud mi govoriš, jer te poznam.* Hiába beszélsz velem, mivel ismerlek.

5-ör. Bevégzők, *zaključni*:

dakle, hát, tehát, p. *Znaš što je dobro i pravo dakle čini.* Tudod mi jó és igazságos, tehát tedd!

zato, azért, p. *Hoću, da dobro činiš, zato te učim.* — Akarom, hogy jót tégy, azért —.

s toga, sbog toga, radi toga, (toga radi), avégett, miatt: p. *Želim, da postaneš učen, radi toga te šaljem u školu.* Kívánom, hogy tanulttá válj, a végett küldelek —.

radi čega, mivégett: p. *Gospodo moja! Vi znate, radi čega smo se skupili*. — Uraim! önök tudják, mi végett sereglettünk össze. (Jöttünk össze.)

radi koje stvari, radi kojega uzroka. — Ugyanaz.

Alárendelt kötszók, (podredni) következők:

1-ör. Kérdők (upitni). Ide tartoznak a kérdő-névmások határozók és kötszók, midőn velök nem egyenesen kérdünk, hanem csak kérdő alakban beszélünk valamely függő mondatban, p. *Neznam*, ni *tko*-si, ni *što*-si, ni *gdě* si bio, ni *odakle* si došao, ni *kamo* ćeš pojtí. — Nem tudom, ki vagy, mi vagy, hol voltál, v. honnét jöttél, v. hová fogsz menni. — Ilyenek:

a) A kérdő névmások: *tko, što, koga, čega, komu, čemu, koji-ja-je, čiji ja je, kakov, kolik, zašto* stb. p. *Vidim, kolik si, i kakov si*. — Látom mekkora és milyen vagy.

b) A hely-, idő- és módot határozók: *gdě, kamo, dokle, odakle* v. *odkuda, kada, kako*, p. *Nitko te nevreba, ni gdě si, ni kada si ostao, ni kako se ponašáš*. Senki sem les, hol vagy, mikor keltél fel, vagy miként viseled magadat.

c) A kérdő kötszók: *li, jeli*, e, p. *znašli?* tudod-e? *da-li, jeda-li, zarđa*, — talán, *nije-li, da-li ne, zar da ne*, nem-e, talán nem, p. *Pitaj ga, jeli gladan, jeli žedan*. Kérdezd őt éhes-e, szomjas-e. — *Kad ga biju, zar-da-ne boli*. — Mikor verik, talán ne fájjon. — *Dobro slušaj, nije-li to otčev glas*. — Jól figyelj, nem-e atyád hangja ez.

2-or. Hasonlítók (*prispodobni*): *ko, kao, kaono, kano, kaoti, kanoti, kakoti, kakonoti*, mintha, amint, mint; — *kako*, amint, mihelyt, mióta; — *kako tako*, amint úgy; *ka-ko da*, mintha csak, p. *Izgleda, ko otac*. Ugy néz ki, mint —. *Platit ću ti, kako dobijem novce*. — Megfizetek neked, mihelyt —. *Čini mi se, kano da vëtar duše*. Úgy tetszik nekem, mintha csak —.

3-or. Föltételezők (*pogodbeni*): *ako*, ha, hogyha; *akoli*, ha pedig; *samo ako*, csakha; *ako ne*, hanem; *samo da*, csak ha; *van ako*, hacsak nem. p. *Poslat ću ti ga, ako ga budem vidio*; *akoli ga nebudem vidio, ja ga tražit neću*. Hozzád küldöm őt, ha —; *akoli* —, én nem fogom őt keresni. *Imamo raži, samo da ju možemo samleti*. Van —, csakha megőrülhetnök.

4-er. Okkötők (*Uzročni*): *buduć-da*, mivel hogy; *kad-već*, mikor már; *zaoto da*, miért hogy; *jer-da*, mert hogy; p. *Buduć-da je velika studen, uzmite tople haljine*. — Mivelhogy nagy hideg van, vegyetek meleg ruhát. — *Nemariam, putuj! kadveć nemožeš kod kuće ostati*. — Nem bánom, —! mikor már —. *Kad on mene nepozna, zašto-da ga pozdravljam*. — Mikor ő engem nem ismer, miért hogy köszöntsem őt.

5-ör. Megengedők (*dopustni*): *ako-i*, *premda*, bár, noha; *ako-prem*, *prem-ako*, *makar-da*, habár, bárha; *budi-da*, jóllehet; *ipák*, még is. p. *Premda smo se dogovori-li, ipak se mismo sastali*. — Bár (noha) összebeszértünk, még sem jöttünk össze. — *Ako-i zna tko sam, ipak te nepoznam*. — Bár tudod ki vagyok, még sem ismerlek. — *Budi-da se veselimo, veselje nam nije podpuno*. Jóllehet vigadunk, vigságunk nem teljes.

6-or. Zárkötők (*naměrni*): *da*, hogy; *jeda*, talán; *neka*, hadd; *na svrhu*, utóvégre; *jeda-ne*, talán nem. p. *Pozna nas svaki čověk, da smo trizni, ida smo dobri*. — Ismer minket minden ember, hogy józanok és hogy jók vagyunk. — *Jedali sam ja izdajica!* — Talán én vagyok az áruló. — *Ti sumnjiš, nasvrhu ćeš mene kriviti*. — Te

gyanakodol, utóvégre engem fogsz bünösnek tartani. — *Ti si sumoran, jedane misliš, da sam te ja izdao.* — Te szomorú vagy, talán csak nem gondolod, hogy én árultalak el.

7-er. Időkötők (*vrěmenni*): *dočim*, amikor; *dok*, míg; *dokle*, ameddig; *čim*, minél: p. *Dočim smo mi pěvali, oni su igrali.* — Amikor mi —. *Nisu jeli, dok ja nisam prispio.* — Nem —, míg én meg nem érkeztem. — *Budi pozoran, da se čim-prije naučiš.* — Légy figyelmes, hogy minél előbb —.

XVII. Fejezet.

Az indulatszók. (Umetei.)

Az indulatszók oly beszédhangok, melyekkel az ember rendkívüli érzést szokott nyilvánítani. Ezek:

1-ör. Hívást jelentők; p. *o, oj, hoj.*

2-ör. Testi v. lelki fájdalmat jelentők: p. *ao, jao, joh, joj, ah, oh, vaj* stb.

3-ör. Örömet jelentők: p. *a, ha, aha, oho, ala, haj* stb.

4-er. Csodálkozást jelentők: p. *o, oho, ihi, gle gle, gle čuda* stb.

5-ör. Kedvetlenséget jelentők: p. *uh, hu, pi* stb.

6-ör. Nevetést jelentők: p. *hahaha, ihih* stb.

7-er. Buzditást jelentők: p. *de, dede, deder* stb.

8-ör. Bár mily állatnak, vagy eszköznek természetes hangja. p. *mú, miáu, ihaha, pu, gingalang* stb.

Hangjaikat a született magyar is könnyen felismerheti, azért nem tartottam szükségesnek hozzá gyakorlatot írni.

XVIII. Fejezet.

Szóalkotás. (Tvorenje reči.)

Szóalkotás annyi, mint a nyelvben meglevő szókból vagy szóelemekből más önálló szavakat alakítani. Ez bizonyos képző-ragok hozzáadása- vagy összetétel által történik.

Valamely szónak legegyszerűbb tője, gyökszónak (*ko-ren*) nevezetik, p. *glav*, *per*, *pis*, *živ*, gyökei: *glava*, *pero*, *pismo* és *život* szavaknak.

A gyökszó néha már mint önálló szó szolgál, p. *hod*, járás; *vid*, —; *sluh*, hallás; stb. de a gyökszó legtöbbszörre semmit sem jelent, hanem csak képző v. más ragok hozzájárulásával változik értelmet kifejező szóvá.

Azon szó, amely csak egy képző által alakul a gyökből, nevezetik elsőcének (*prvotna*) így: *glava*, *pero*, *pismo*, elsőcének a *glav*, *per*, *pis* gyökökből.

Azon szó pedig, amelyből mások származnak, nevezetik a származottak tövének, p. *vlad*, gyök, a képző hozzáadásával lesz *vlada*, ez elsőcze, de egyszersmind töve a *vladati* származtatott szónak; *kralj*, gyökszó, *kraljev*, tőszava a *kraljevina* és *kraljevati* származtatott szavaknak.

A főnevek alkotása.

A főnevek alkothatók fő-, melléknevekből és igékből.

Igékből következő képzők segítségével történik a főnevek képzése:

1-ör *ac*, ez hozzáadva az ige határozatlan tőjéhez, oly nimmemű embert jelent, aki valamit dolgozik, vagy valamivel foglalkozik, p. *kos-iti*, *iti* elhagyásával a megmaradt tőszó *kos*, ehez *ac* ragasztatik, s így lesz: *kosac*, kaszás; *kúp-iti*, *kúpac*; *loviti*, *lovac*; *pisati*, *pisac*; *prodovati*, *prodovac*;

suditi, sudac; trgovati, (kereskedni) *trgovac; voziti, zavoc*.
Ejtegetésöknél az utolsó *a* kiugrattatik, p. *kosac, kosca, koscu*, stb.

b) *ac*, hozzáadva az ige körülirt mult részesülőjéhez, oly férfit jelent, aki valamivel foglalkozott, s úgy tekintik, mintha most is azzal foglalkoznék, p. *pisal-ac, radil-ac, šil-ac, tkal-ac, ustal-ac, varal-ac* stb. saj. *pisaoca*, tulaj. *pisaocu* stb.

c) *ac*, hozzáadva az ige szenvedő alakjához, oly férfit jelent, akien valami végrehajtatott, p. *prokletac*, elátkozott; *ražupan-ac*, széttépett; *ražpasan-ac*, széttövedzett; (övéből kibontakozott) *šiban-ac*, vesszőzött; *tepen-ac*, barangoló stb. Ejtegetésöknél az utolsó *a* kiugrattatik, p. *prokletac, prokleta* stb

---

2-or. *ač*, hozzáadva a határozatlan tőjének utolsó más-salhangzójához, vagy oly férfit jelent, aki valamit dolgozik, p. *brij-ati, brij-ac*, beretváló (borbély); *čepati, čepač*, hasogató; *jahati, jah-ac*, lovagoló; *kopati kop-ac*, kapáló; *kovati kov-ač*, kalapáló; *krojiti, kraj-ač*, szabó; *mlatiti, mlat-ač*, gyümölcs (dió) leverő; *nabijati, nabijač*, tömő (faltömő); *pěvati, pěv-ač*, éneklő; *pomagiti, pomag-ač*, segítő; *řezati, řezač*, metsző; *vezati, vez-ač*, kötöző; vagy eszközt jelent, melylyel valami véghezvitetik, p. *dubiti, dub-ač*, véső; *pokrivati, pokriv-ač*, tetőző (fedő); *razkubiti, razkub-ač*, bontó (fésű); *sijati, sij-ač*, vető (veteményező); *zastirati, zastir-ač*, betakaró stb. Ejtegetésök rendes.

3-or. *aj*, hozzáadva az ige tőjéhez, képzelt cselekedetet jelent, p. *dogodj-aj*, történet; *korač-aj*, lépés; *narašt-aj*, nemzedék; *obič-aj*, szokás; *oprošt-aj*, bocsánat; *sluč-aj*,

eset (Sufall); *teč-aj*, folyamat (idő); *zalog-aj* (*založaj*), falat. Ejtegetésök rendes.

4-er. *ak*, hozzáadva a) az igetűhöz vagy képzelt cselekedetet jelent, p. *dolaz-ak*, eljövet; *odlaz-ak*, elmenet; *povrat-ak*, visszatérés; vagy megtörtént cselekedetet: p. *naput-ak*, utasítás; *smot-ak*, tekerés; *umet-ak*, betoldat; *upljuv-ak*, beköpet; Ejtegetésöknél az utolsó *a* kiugrattatik.

b) *ak*, hozzáadva a *t* végzetű szenvedő részesülűhöz tényt vagy cselekedetet jelent: p. *dobit-ak*, nyereség; *gubit-ak*, veszteség; *dodat-ak*, hozzáadás; *napit-ak*, egy ital (amit egyszerre meglehet inni); *počet-ak*, kezdet; *svršet-ak* (*svršenak*), végzet (bevézés); *razsut-ak*, szétszórás; *razvit-ak*, legombolítás, szétsomagolás; *užit-ak*, haszonnevés (élvezet). Ejtegetésöknél az utolsó *a* kiugrattatik.

5-ör. *ak* (*jak*), hozzáadva az igetűhöz oly férfiut jelent, aki valamit tesz: p. *lež-ak*, fekvő ember (dologtalan); *tež-ak*, szántó-vető munkás; *pros-jak* (*prošak*), kéregető (koldus). — Az ige szenvedő alakjához hozzáadva oly férfiut jelent, aki már az vagy azzá válhat, a mit az ige jelent: p. *Obešen-jak*, bitófára ítélt, vagy arra való; *tepen-jak*, kőboriő. — Ejtegetésök rendes.

6-or. *ar*, hozzáadva az ige tőjéhez kézművest v. szolgálattelvő férfiut jelent: p. *pis-ar*, irnok; *zid-ar*, falrakó; (kőműves); *tes-ar*, faragó (ács); *kles-ar*; kőfaragó; *mal-ar*, festő (szobafestő); *ris-ar*, rajzoló. — Ejtegetésök rendes.

7-er. *ba*, hozzáadva az ige jelentőmbeli mássalhangzón végződő tövéhez, valamely munkát jelent: p. *ber-ba*.

szüret; *děl-ba* (*dioba*), osztozás; *dvojba*, kétségeskedés; *dvor-ba*, udvarlás; *druž-ba*, barátkozás, egyesülés; *hin-ba* (*himba*), család; *melj-ba*, őrlés; *mol-ba*, kérés; *nared-ba*, megrendelés, rendelet; *par-ba*, pereskedés; *pogod-ba*, alku (dozás); *pros-ba*, kéretés; *služ-ba*, szolgálattelvés (szolgálat); *svat-ba*, lakodalmaskodás, (mennyező); *svědoč-ba*, tanuskodás; *tuž-ba*, panaszlás; *ured-ba*, berendezés; *žur-ba*, sietés.

b) Az igehatározatlanla tövéhez hozzáadva ugyanazt jelenti: p. *ženit-ba*, nősülés; *trgat-ba*, szaggatás, szedés, (szőlő-szedés). — Ejtegetésök rendes.

8-or. *ja*, hozzáadva az igetőhöz, az ige értelményét jelenti: p. *dati*, adni; *dat-ja*, adó; *plat-ja*, fizetés; *odet-ja*, ruházat. — Ejtegetésök rendes.

9-er. *elj*, hozzáadva az igehez a határozatlan utolsó *i* helyett, oly férfiut jelent, aki valamit tesz: p. *branit-elj*, védő; *hranit-elj*, élelmező, tápláló; *hvalit-elj*, dicsérő; *krstit-elj*, keresztelő; *ljubit-elj*, kedvelő, szerető; *odkupit-elj*, megváltó; *prijat-elj*, nász, jóbarát; *rodit-elj*, szülő, *stvorit-elj*, teremtő; *spasit-elj*, üdvözítő; *posvetit-elj*, megszentelő; *učit-elj*, tanító. Ejtegetésök rendes.

10-er. *ik*, hozzáadva az ige szenvedő alakjához, az ige értelményét felvevő férfiut jelent: p. *mučen-ik*, kinzott (vértanu); *učēn-ik*, tanuló; *poslan-ik*, küldött; *ranjen-ik*, sebe-sült; *hranjen-ik*, hízó; *tuženik*, vádlott; *zvan-ik*, meghívott (vendég); *zatvoren-ik*, bezárt, bebörtönözött (ember). Ejtegetésöknél a t. sz. alanyeset *ci* végzetű.

11-er. *ilja*, hozzáadva az ige tőjéhez, oly nőt jelent, aki valamivel foglalkozik: p. *bēl-ilja*, fehéritő nő; *per-ilja*

(*pralja*), mosónő; *plet-ilja*, kötőnő; *red-ilja*, rendező-nő, *vez-ilja*, himző-nő; *rod-ilja*; szülőnő. — Ejtegettetnek a 2-ik ejtegetés szerint.

12-er. *išće, ište*, hozzáadva a körülirt részesülőhöz, oly helyet jelent, ahol valami történik: p. *šetal-ište* v. *išće*, sétatér; *igral-ište* v. *išće*, tánczhely; *kupal-ište* v. *išće*, fürdőhely; *pěval-ište* v. *išće*, ének helye; *kazal-ište* v. *išće*, szinpad; *trkal-ište* v. *išće*, szaladgáló hely. — Ejtegettetnek az első ejtegetés, semleges nemű lágy alakja szerint.

13-or. *je*, hozzáadva az ige szenvedő alakjához, valamely állapotot vagy cselekedetet jelent: p. *bit-je*, lét; *čitan-je*, olvasás, *dopušten-je*, engedelem; *govoren-je*, beszéd; *krsten-je*, kereszttelés; *pisan-je*, irás; *pošten-je*, becsület; *stvoren-je*, teremtmény; *věnčan-je*, esketés. — Ejtegetésök, mint fellebb. 12.

14-er. *lo*, hozzáadva a határozatlan tőjéhez jelent:

a) oly eszközt, amelylyel valami véghezvitetik: p. *crni-lo*, feketítő (tinta); *guda-lo* v. *gudi-lo*, hegedűvonó; *drža-lo*, vagy *drž-lo*, fogantyú (nyele valaminek); *hladi-lo*, hűtő; *čedi-lo*, szűrű; *kadi-lo*, füstölő; *kazalo*, mutató; *kresa-lo*, tűz-szerszám (acél, koha stb.); *ogleda-lo*, tükör; *pisa-lo*, író eszköz (palavessző); *ši-lo*, ár. — 1-ső ejtegetés, semleges nemű kemény alak.

b) Emberi gunynevet: p. *uzima-lo*, elvevő (tolvaj); *dava-lo*, adóगतó; *hunta-lo*, nyafogó; *gata-lo*, mesélő; *tepa-lo*, botorkáló; *skaka-lo*, ugráló; *svezna-lo*, mindentudó.

c) *poče-lo* (*početak*), kezdet. Ejtegetés, mint fellebb.

15-ör. *nja*, hozzáadva az igetőhöz, cselekedetet jelent: p. *blud-nja*, bujaság; *hit-nja*, sietés; *kop-nja*, kalapálás; *koš-nja*, kaszálás; *krad-nja*, lopás; *mlat-nja*, gyümölcs (dió) leverés; *mrž-nja*, gyűlölet; *noš-nja*, hordás, vivés; *prat-nja*, kísérés; *proš-nja*, koldulás; *rad-nja*, dolgozás;

smet-nja, aggatás (utban levés); *smut-nja*, botránkozás. — II-ik ejtegetés.

16-or. *ost*, hozzáadva a szenvedő részesülőhöz, állapotot jelent: p. *učen-ost*, tanultság; *znan-ost*, tudás. — III-ik ejtegetés.

17-er. *va*, hozzáadva a határozatlan tőjéhez, cselekedetet jelent: p. *brat-va*, szedés; *klet-va*, átkozás; *molit-va*, imádkozás; *žet-va*, aratás. — II-ik ejtegetés.

Főnevek alkotása melléknevekből.

1. *ac*, hozzáadva a himnemű határozatlan alaku melléknévhez, oly embert jelent, amely tulajdonságot a melléknév fejez ki: p. *bogat-ac*, gazdag (ember); *běl-ac*, fehér, szőke; *bosonož-ac*, mezitlábos; *crn-ac*, fekete; *crnoglav-ac*, fekete fejű; *dugonos-ac*, hosszú orrú; *gologlav-ac*, hajadon fővel járó; *jedin-ac*, egyetlen fiú; *kriv-ac*, bűnös hibás; *krivovrat*, görbenyakú; *mahnit-ac*, tébolyodott; *mlad-ac*, fiatal; *mudr-ac*, bölcs; *prěsn-ac*, *sirov-ac*, nyers, faragatlan; *svet-ac*, szent. — Ejtegetésöknél az utolsó *a* kiugrattatik.

b) Fanemet jelentő birtokos melléknévhez hozzáadva, ugyanazon fából való pálczát jelent: p. *bukov-ac*, bükkfapálcza; *drěno-ac*, somfa; *jasenov-ac*, kőrösfa; *lěskov-ac*, mogyorófa. — Ejtegetésök, mint fellebb.

2-or. *ak, jak*, a melléknévvel oly embert jelent, aki az, amit a melléknév fejez ki; p. *divl-jak*, *div-jak*, vadember; *drobn-jak*, alacson (apró, kistermetű) ember; *gluh-ak*, siket; *lěv-ak*, balog; *lud-ak*, bolondos; *nov-ak*, új; *pametn-jak*, okos; *prost-ak*, egyszerű; *šuplj-ak*, üres (fejű); *vesel-jak*, vig; *věšt-ak*, ügyes; *žut-ak*, sárga színű. — Ejtegetésök rendes.

Épen így hozzáadható a sorszámokhoz, amelyek azután

vagy ugyanannyi éves him állatot jelentnek: p. *treć-ak*, harmadfű, vagy a hét ugyanazon sorú napját: p. *četvrt-ak*, a hét negyedik napja (csütörtök); *pet-ak*, ötödik nap (péntek);

3-or. *ača*, fanemeket jelentő melléknevekhez hozzáadva, ugyanazon fából való botot, vesszőt vagy seprűt jelent: p. *bukov-ača*, bükkfából való bot, vessző vagy seprű; *vrbov-ača*, fűzfából; *rakitov-oča*, sárfűzből. — II. Ejtegetés.

4-er. *ica*, jelent:

a) oly betegséget, melynek tulajdonságát a melléknév fejezi ki: p. *grozn-ica*, láz; *kihav-ica*, trüszsentés; *padav-ica*, nehéz nyavala; *vruć-ica*, forró láz; *zimn-ica*, hidegláz; *zěhav-ica*, ásítózás, *zuten-ica*, sárgaság.

b) bármily nemű tárgyat: p. *bistr-ica*, tiszta víz; *kovn-ica*, érczolvasztó ház; *zobn-ica*, zabos tarisznya.

c) a számnevekhez hozzáadva, adja az önálló számokat: p. *dvoj-ica*, *troj-ica* stb. — II. Ejtegetéshez tartoznak.

5-ör. *ić*, hozzáadva a melléknév himneméhez, oly himnemű kisebbitett egyént jelent, kinek az a tulajdonsága van, melyet a melléknév jelez: p. *bos-ić*, mezitlábocska (mezitlábos kis gyermekeske); *dobr-ić*, jócska; *drag-ić*, kedveske; *gol-ić*, meztelenke; *mal-ić*, kicsinke; *mlad-ić*, ifjucska; *slab-ić*, gyengécske; *slav-ić*, dicsőcske, stb. I. Ejtegetés, — lágy alak.

6-or. *ik*, *n* végzetű melléknévhez hozzáadva, a melléknév tulajdonságát bíró férfit jelent: p. *bolestan*, *bolestin-ik*, beteg (ember); *duž-nik*, adós; *gladn-ik*, éhező; *krvn-ik*, vérszopó; *kužn-ik*, ragadós nyavalában (pestis) sinlődő egyén; *pokojn-ik*, (istenben) elnyugodott; *pokorn-ik*, töredelmes egyén; *pomoćn-ik*, segítő, stb. — I. Ejtegetés.

Ezekhez hasonlók a következők, amelyek jelentik hogy mily foglalkozású valaki: p. *vojn-ik*, harczoló (katona); *glasn-ik*, hangzó; *govorn-ik*, beszélő (szóvivő); *lěčn-ik*, orvos; *radn-ik*, munkás, stb.

7. *in*, hozzáadva a melléknévhez, embert jelent: p. *tudj-in*, idegen; *domaćn-in*, házigazda. — I. Ejtegetés.

8-or. *ina* a) hozzáadva *ov*, *ev*, *in* birtokos melléknevekhez, valakinek földbirtokát jelenti. p. *banov-ina*, bánság (bán birtoka); *carev-ina*, császárság; *hercegov-ina*, hercegség; *kraljev-ina*, királyság; *vojvod-ina*, vezérség (vajdaság).

Épen így képeztetnek: *domov-ina*, hon; *gotov-ina*, készlet; *krčev-ina*, irtás; *trgov-ina*, kereskedés; *peljev-ina*, fűrészpör.

b) hozzáadva *ov ev* végzetű, oly melléknevekhez, melyek tulajdonságot jelentnek, tüzelő vagy más fakészletet jelent: p. *bukov-ina*, bükkfa-készlet; *cerov-ina*, cserfa —; *hrastov-ina*, tölgyfa —; *vrbo-ina*, fűzfa —; *jasenov-ina*, körösfű —; *rakitov-ina*, sárfűz —; stb.

c) valamely állat melléknevéhez hozzáadva, ugyanazon állatnak húsát jelenti: p. *ovnov-ina*, kos-hús; *škopčev-ina*, ürü —; *zečev-ina*, nyúl —; *ovčev-ina*, juh —.

d) következő állatoknál: *govedo*, tulok (szarvasmarha); *brav*, ártány; *prase*, malacz; *srna*, őz; *svinja*, sertés; mindőn húsok jeleztetik, a *ji* végzetű melléknév használtatik és a *ji* elhagyatván, helyette *ina* vétetik: p. *goved-ji*, *goved-ina*, marhahús; *bravet-ina*, ártány —; *praset-ina*, —; *srnet-ina*, —; *svinjet-ina*, —;

e) bármily melléknévhez hozzáadva azon tulajdonság képzelt lényegét jelenti, melyet a melléknév jelez: p. *crn-ina*, feketeség; *čel-ina*, egészség (Boßfständigfeit); *dalj-ina*, távolság; *davn-ina*, régiség; *deblj-ina*, vastagság; *draž-ina*, kedvesség; *dub-ina*, mélység; *duž-ina*, *dulj-ina*, hosszúság; *hitr-ina*, gyorsaság; *kisel-ina*, savanyúság; *količ-ina*, mennyiség; *kriv-ina*, görbeség; *manj-ina*, kisebbség; *množ-ina*, sokaság; *mokr-ina*, nedvesség; *niz-ina*, alacsonyág; *rav-ina*, sikság; *star-ina*, öregség (ödon-ság); *šir-ina*, szélesség; *tvrđ-ina*, keménység; *vis-ina*,

magasság; *vruč-ina*, melegség, stb. — Az *ina* végzetűek mind a II-ik ejtegetéshez tartoznak.

9-er. *inja*, hozzáadva a melléknévhez képzelt tulajdonságot jelent: p. *pust-inja*, pusztaság; *svet-inja*, szentesség; II-ik ejtegetés.

10-er. *ivo*, az *iv, iva, ivo* végzetű melléknevek semleges neme valamely anyagot jelent: p. *grad-ivo*, épületanyagok; *jest-ivo*, élelmi —; *pečivo*, sütni való —; *pivo*, inni való —; *plet-ivo*, kötőpamut, *pred-ivo*, fonnivaló —; *varivo*, főzelék. — I. ejtegetés, kemény alak.

11-er. *je*, tulajdonság nevei: p. *zdrav-je*, v. *zdrav-lje*, egészség, *veselje*, vigság, *dreselje*, komorság, kedvetlenség. I. ejtegetés, lágy alak.

12-er. *oba, oća, ota*, tulajdonság nevei: p. *grd-oba*, csúfság *hud-oba*, gonoszság, *těsn-oba*, szükség, szorosság, *běl-oća*, fehérség, *čist-oća*, tisztaság, *brz-oća*, gyorsaság, *běsn-oća*, veszettség, *grub-oća*, gorombaság, *sam-oća*, egyedülvalóság (magány), *skup-oća*, drágaság, *slab-oća*, gyengeség, *zlóća*, rosszaság; *dobr-ota*, jóság, *bos-ota*, mezítlábasság, *gol-ota*, meztelenség, *gluh-ota*, siketség, *lěp-ota*, szépség, *mil-ota*, kedvesség, *prost-ota*, egyszerűség, *sir-ota*, árva. — II. ejtegetés.

13-or. *ost*, tulajdonság nevét jelenti: p. *budučn-ost*, jövő, *drag-ost*, kedvesség, *dužn-ost*, köteleesség, *gnjil-ost*, puhultság (körténél), *grub-ost*, gorombaság, *harn-ost*, háladatosság, elismerés, *hitr-ost*, gyorsaság, *hrom-ost*, sántaság, *istinit-ost*, igazságosság, *jak-ost*, erősség, *lakom-ost*, fősvénység, kapzsiság, *lěn-ost*, restség, *ljut-ost*, mérgesség, *lud-ost*, bolondság, *mil-ost*, kegyelmesség, irgalom, *mlad-ost*, fiatalság, *mudr-ost*, bölcsesség, *nagl-ost*, hirtelenség, *nemarn-ost*, gondatlanság, *pobožn-ost*, istenesség, ájtatosság, *pokorn-ost*, engedelmesség, alázatosság, *srdit-ost*, haragosság, *sit-ost*, jóllakottság, megelégedettség, *skup-ost*,

drágaság, *učen-ost*, tanultság, *věrn-ost*, hűség, *žal-ost*, szomorúság, szívfájdalom — III-ik ejtegetés.

14-er. *stvo*, ugyanazt jelenti: p. *bogat-stvo*, gazdagság, *dostojan-stvo*, méltóság, *lakom-stvo*, l. *lakomost*, *množ-stvo*, sokaság, *pijan-stvo*,*) részegesség, *siroma-štvo*, szegénység, *svoj-stvo*, tulajdonság, *troj-stvo*, háromság. — Szenvedő részesülővel: *poznan-stvo*, ismerőség, *proklet-stvo*, átok. I. ejtegetés, kemény alak.

Főnevek alkotása főnevekből.

1. *ača*, nőnemű tárgyat jelent: p. *ilov-ača*, agyagföld, *kopj-ača*, lándzsanyél, *semenj-ača*, magnak hagyott növény, *sumpor-ača*, kénbé mártott cérna v. gyufa, *zub-ača*, taraczk. II-ik ejtegetés.

2. *aď*, az élő lények nevei mellett azoknak gyűnévét jelenti: p. *konj-aď*, — *tel-aď*, — *ždrěb-aď*, — *momč-aď*, legény —, *Tur-aď*, török —, *Vlas-aď*, oláh —, *čelj-aď*, cselédség. — III. ejtegetés.

3. *ak*, előljáróval összetett főnévhez adatik: p. *naram-ak*, nyaláb, melyet egy ember vállán elvihet, *navilj-ak*, annyi széna vagy szalma, amennyi villával egyszerre felvehető, *naruč-ak*, amit valaki ölben elvihet, *otraž-ak*, maradvány, utánvét. — I. ejtegetés, az utolsó *a* kiugrattatik.

4. *ar*, főnévhez hozzáadva, oly embert jelent:

a) aki valamit csinál, árul, szállít, kereskedik vagy foglalkozik valamivel. p. *kol-ár*, bodnár, *bráv-ár*, lakatos, *mes-ár*, húsáros, *stol-ár* asztalos, *klobuč-ár*, süveges, *zid-ár*, kőműves, *brod-ár*, hajós, *stakl-ár*, üveges, *uglj-ár*, szénégető stb.

b) állatőr, pásztor: p. *goved-ár*, tulok- (marha) pásztor, *svinj-ár*, kanász, *ovč-ár*, juhász, *vol-ár*, ökörpásztor,

*) Megkülönböztetendő a *pijanost* szótól, ez egy részeg állapotot, egy részegséget jelent, amaz folytonos részegséget.

tel-ár, borjúpásztor, *krav-ár*, tehénpásztor. I-ső ejtegetés, hívó *u* végzetű.

5. *ara*, képző külön értelményű főneveket ad: p. *piv-ara*, serház, *sol-ara*, sóárulás, *straž-ara*, őrház, *svil-ara*, selyemgombolító helyiség, *koš-ara*, kosár vagy sövényből font ól, *dašč-ara*, deszkakereskedés, *klad-ara*, paliszádokból rögtönzött vár, *šub-ara*, bárány- vagy más bőr téლისapka. II-ik ejtegetés.

6. *aš*, képző oly embert jelent, aki vagy az, vagy van neki az, vagy azzal foglalkozik, a mit a tőszó jelent: p. *brk-aš*, nagy bajuszú (ember), *brad-aš*, nagy szakálú —, *bogat-aš*, nagy gazdaságú —, *kart-aš*, kártyázó —, *gatj-aš*, gatyás —, *kočij-aš*, kocsis —, *šajk-aš*, sajkás —, *velik-aš*, nagy módú —. I-ső ejtegetés.

7. *bina*, p. *rod-bina*, rokonság, *súd-bina*, végzet, (fatum) *tast-bina*, ipáról maradt örökség, — ipa háza, *tat-bina*, lopás, tolvajság, *postoj-bina*, tatózkodási hely. II-ik ejtegetés.

8. *če*, oly egyént vagy állatot jelent, melynek neme nem tudatik: p. *cigan-če*, cigány gyermek, *goved-če* —, *konj-če* —, *sirot-če*, árva —, *živin-če*, élőállat. — Ha a tőszó *k* végzetű, e *k* változik *č*-vé: *Grk*, görög, *Grče* —, *Slova-če* —, *djak*, *dja-če*. — Ejtegetés 1-es szám, I-ső ejtegetés, t. sz. Mint gyűnév III-ik ejtegetés egyes számához tartozik.

9. *ija*, főnévvel bizonyos kört vagy állást jelent: p. *biskup-ija*, püspökség (megye), *majstor-ija*, mesterség, *kaptan-ija*, kapitányság. — II-ik ejtegetés.

10. *ik*, fa nevéhez hozzáadva, ugyanazon fából egész erdőt jelent: p. *cer-ik*, csererdő, *grabr-ik*, gyertyánfa —, *jasen-ik*, kőrös —, *šljiv-ik*, szilvás —, *bukv-ik*, bükk —. I-ső ejtegetés.

11. *inja*, képzővel különféle értelményű főnevek alkot-

tatnak: p. *milost-inja*, kegyelemajándék (alamizsna), *sírot-inja*, szegénység, *glog-inja*, galagonyabogyó (gyümölcs).
II-ik ejtegetés

12. *íšte, išće*, főnévvel a) oly helyet jelent ahol valami van, vagy volt: p. *dvor-íšte* v. *išće*, udvarhely, *gnoj-íšte* v. *išće*, ganaj, trágyadomb, *kuć-íšte* v. *išće*, házhely, *ognj-íšte* v. *išće*, tüzhely, *zemlj-íšte* v. *išće*, földtelep. — I-ső ejtegetés, lágy alak.

b) Valaminek nyelét jelenti: p. *kos-íšte* v. *išće*, kaszanyél. — Ejtegetés mint fennebb.

13. *je*, képzővel a) gyünevek alkottatnak: p. *drv-je* v. *drv-lje*, fatömeg, *gran-je*, ág, *grob-je*, sir (temető), *grozd-je*, fűrt (szőlő), *kamen-je*, kő, *kól-je*, karó, *list-je*, levélzet (lombozat), *per-je*, toll, *prut-je*, vessző.

b) Földrajzi elnevezéseknél midőn elüljáróval összetett főnevekhez adatik, bizonyos területet jelent: p. *Podgor-je*, hegyalja, *Zagor-je*, hegyhát, *Podunov-je*, duna-mellék, *Medjumur-je*, muraköz, *Primor-je*, tenger mellék.

c) Valamely szent nevéhez adva, ugyanazon szentnek naptárszerinti ünnepét jelenti: p. *Ivan-je*, sz. Iván napja, *Mihovil-je*, sz. Mihály napja, *Martin-je*, sz. Márton napja. I-ső ejtegetés, lágy alak.

14. *ota*: p. *gréh-ota*, bűn, *sram-ota*, szégyen, *strah-ota*, ijedtség (rendkívüli). — II-ik ejtegetés.

15. *ovo, evo*, sz. névhez adva, ennek ünnepét jelenti: p. *Petr-ovo*, sz. Péter napja, *Gjurgj-evo*, sz. György napja. I-ső ejtegetés, kemény alak.

16. *stvo*, főnévhez adva jelenti:

a) állást, melyben valaki van: p. *ban-stvo*, bánság (báni hivatal), *prijatejl-stvo*, barátság, *poglavar-stvo*, elüljáróság, *sužanj-stvo*, rabszolgaság, *učitelj-stvo*, tanítótság, *dětín-stvo*, gyermekség, *grubijan-stvo*, gorombaság.

b) emberek összegét állapotban, vallásban: p. *ljud-*

stvo, emberiség, *krstjan-stvo*, kereszténység (ben élők), *nevěr-stvo*, hitetlen —, *pogan-stvo*, pogányság —.

Jegyzet. Ha a főnév utolsó betűje *k*, *g*, *h*, ezek a képzőrag előtt meglágyulnak, a ragból pedig az *s* elhagyatik: p. *duhovnik*, *duhovnič-tvo*, lelkészség; *junak*, *junač-tvo*, vitézség; *siromah*, *siromaš-tvo*, szegénység; *ubog*, *ubož-tvo*, szükség, szegénység. I. ejtegetés, kemény alak.

Szülőföldet vagy lakhelyet jelentő főnevek.

A szülőföldet vagy lakhelyet jelentő főnevek két képzővel képezhetők, s ezek: *ac* és *janin* (*anin*).

ac képzőt vesznek fel a kemény végzetűek: p. *Budim-ac*, budai születésű vagy lakos, *Crnogor-ac*, feketehegyi —, *Dalmatin-ac*, dalmáciai —, *Pěcuh-ac*, pécsi —, *Baj-ac*, bajai —, *Vukovar-ac*, vukovári —, *Zemun-ac*, zimonyi —, *Srěm-ac*, szerémi. — I-ső ejtegetés, az utolsó *a* kiugratatik.

anin, *janin* képzőt vesznek fel a lágy végzetűek, vagy csak lágyítható mássalhangzón végződők: p. *Beč-anin*, bécsi —, *Brod-janin*, bródi —, *Carigrad-janin*, konstantinápolyi —, *Karlovc-anin*, kárloviczi —, *Moháč-anin*, mohácsi —, *Novosad-janin*, újvidéki —, *Trst-janin*, triesti —, *Riml-janin*, római —, *Pariž-anin*, párizsi —. Épen így képeztetnek: *krstjanin*, keresztény, *poganin*, pogány, *ciganin*, czigány, stb. — I-ső ejtegetés.

Nőneműek képezése himneműekből.

1. *ka*. Az *ac*-cal képzett főnevekhez az *ac* helyett *ka* ragasztatik, s ekkor ugyanazon értelmű nőnemű egyént jelent: p. *Budim-ac*, *Budim-ka*, budai nő, *praznověr-ac*, üreshitű, *praznověr-ka*, — nő, *neznabož-ac*, *neznabož-ka*, istentelen. — II-ik ejtegetés.

2. Másutt az *ac* képző nőnemben mindenütt *ica*-ra változik: p. *lov-ac*, *lov-ica*, vadász-nő, *tkal-ac*, *tkal-ica*, szővő-nő, *znan-ac*, *znan-ica*, ismerős —, *svet-ac*, *svet-ica*, szent —, *jedin-ac*, *jedin-ica*, egyetlen. — II-ik ejtegetés.

3. Az *ak* végzetű főnevekhez *inja* adatik: p. *prosj-ak*, *prosjak-inja*, koldus-nő, *težak*, *težak-inja*, *divljak*, *divljak-inja*, vad-nő. — II-ik ejtegetés.

4. A *janin* végzetű himnemű főnevek nőneműekké változtatása *anka* és *kinja* képzőkkel történik: p. *Bečanin*, *Beč-anka* vagy *Beč-kinja*; *Mohačanin*, *Mohač-anka* vagy *Mohač-kinja*; *Novosadjanin*, *Novosadj-anka*, vagy *Novosadj-kinja*; *Rimljanin*, *Rimlj-anka*, *Rimljan-kinja*, stb. II-ik ejtegetés.

5. Az *ik* végzetű nőnemben *ica*-vá változik: p. *mučenik*, *mucen-ica*, vértanú-nő, *bolestnik*, *bolestn-ica*, beteg, *učenik*, *učen-ica*, *pokojn*, *pokojn-ica*, *pomočnik*, *pomočn-ica*. — II-ik ejtegetés.

6. Minden más himnemű élőlényt jelentő főnév *ica* képzővel nőneművé változik: p. *gospodar*, *gospodar-ica*, *kopač*, *kopač-ica*, *vez-ač*, *vezač-ica*, kötözők (szőlő, kéve), *golub*, *golub-ica*, *zec*, *zeč-ica*, *vuk*, *vuč-ica*, *paun*, páva, *paun-ica*, *lav*, *lav-ica*. — II-ik ejtegetés. — 1-es számú hívíé végzetű.

Kivételek. — *Knez*, *kneginja*, *Grk*, *Grk-inja*, *Srbin*, *Srbkinja*, *Vlah*, *Vlah-inja*, *Arap*, *Arapka*, *Turčin*, *Turk-inja*, és a házi állatoknál: *könj*, *kobila*, *vol*, *bik*, *krava*, *pas*, *eb*, *kuja* vagy *kučka*. Továbbá:

Némely *ar* végzetű himet jelentő nevek *ka* végzettel válnak nőneműekké: p. *nadničar*, *nadničar-ka*, *govedar*, *govedar-ka*, *svinjar*, *svinjarka*, stb. II-ik ejtegetés.

Jegyzet. Némely szavaknál nincs szokásban nőnemet használni, s ilyenek: *góst*, *vendég*, *kosac*, *mrtvac*, *pisac*, *író*, *kúp-*

ac, prosac, svédok, tanú, stb. Ezen him elnevezés nőneműekre is átruházható: p. *Kata je dobar kosac*. Kati jó kaszás, *ženski gost nam je došao*, nővendégünk jött, *ženski sužnji*, rabszolganők, stb.

A vezetékek-nevek.

A vezetékek-nevek régente a keresztnevékből képeztettek. És pedig a keresztnévből származott birtokos melléknév vétetett alapul: p. *Ivan, Jovan, ov* képzővel lesz, *Ivanov, Jovanov*, (János-é) birtokos melléknév: ehez *ić* ragasztatván, lesz: *Ivanov-ić, Jovanović, Jánosfi, Jozip, Jozipov, Jozipov-ić, Józseffi, Petar, Petrov, Petrov-ić, Péterfi, (Petőfi), Miloš, Milošev, Milošev-ić, Milosfi*; az *a* végzetű keresztnevék birtokos melléknévei *in* végzetűek, ezeknél az utolsó *n* betűt *ć* váltja fel: p. *Nikola, Nikolin, Nikoli-ć, Miklósfí; Lúka, Lúkin, Lúki-ć, Lukácsfi; Manda, (Magdolna) Mándin, Mandi-ć; Káta, Kátin, Káti-ć*. — I-ső ejtőgetés, lágy alak.

Jegyzet. Ha azonban valamely községben az egy vezetéknévűek nagyon elszaporodnak, megkülönböztetés végett a megnevezendő egyén atyjának keresztnéve is említendő: p. *Nikola Joanović Tadin, Jovanovity Miklós, Tádé fia, Ivan Petrović Markov, Petrovics (Péterfi) János, Márk fia*.

Kicsinyítő főnevek.

Kicsinyíthetők az élőlények és tárgyak nevei; a gondolatban létező főnevek csak akkor, midőn elvont értelemben személyre vonatkoznak: p. *lěpotica*, szép nőcske.

A kicsinyítéshez szolgáló képzőragok három neműek, a himnemhez: *ac, ak, ic*; a nőnemhez: *ica*; a semleges nemhez *ce, (ašce, ešce, ice)*. Ezen képzőragok mindig a sajátító tövéhez ragasztatnak s előttök a torokmássalhangzók és a *c* meglágyulnak.

Némely himnemű főnevek kétféle kicsinyítést vehetnek fel: p. *golub-ic*, *golub-ak*, galambka; *grad-ic*, *grad-ac*, vár, városka; — de akkor külön értelmök van: p. *Golubić*, galambfi; *golubak*, kistermetű (ámbár vén) galamb; *gradić*, városka; *gradac*, várka (kis vár).

ac, képzőt következők veszik fel: p. *brat-ac*, fivérke; *brav-ac*, ártány —; *dvor-ac*, udvarka; *hleb-ac*, *kvuš-ac*, kenyér —; *jezić-ac*, nyelvecske; *komar-ac*, szúnyogocska; *mrav-ac*, hangyácska; *stol-ac*, asztalka; stb.

ak, képzőt következők veszik fel: p. *brěž-ak*, hal-mocska; *biser-ak*, gyöngyöcske; *čas-ak*, perc; *član-ak*, tag —; izület, szakasz; *dar-ak*, ajándék —; *gavran-ak*, holló —; *jablan-ak*, topolyfácska; *javor-ak*, juhar —; stb.

ic, képzőt következők veszik fel: p. *ban-ic*, bánfi, *car-ic*; *kralj-ic*; *golub-ic*; *grozd-ic*, fürtöcske; *klobuč-ic*, süveg, kalpag —; *knež-ic*, *konj-ic*, *lepir-ic*, lepkécske; *měsēc-ic*, holdacska, hócska; *momč-ic*, legényke; *nos-ic*, orr —; *nož-ic*, kés —; *brěst-ic*, szilfácska —; *hrast-ic*, tölgy —; stb.

ica, képzőt a nőneműek veszik fel: p. *crvk-ica*, templomocska; *čutor-ica*, csutora —; *glav-ica*, fej —; *kuć-ica*, ház —; *nož-ica*, láb —; *ruč-ica*, kéz —; marok (kender, len) — *dasč-ica*, deszka —; *ovč-ica*, juh —; *krmač-ica*, göbécse; *igl-ica*, tű —; *muš-ica*, legyecse; *kolib-ica*, gunyhó —; *knjiž-ica*, könyv —; *gnjid-ica*, serke —; *furun-ica*, kemence —; *kap-ica*, főkötő —; sapka —; *čizm-ica*, csizma —; *pčel-ica*, méhecske, stb.

Ezenkívül némely szavaknál *ica* helyett:

ka van használatban, p. *Ana*, *An-ica* vagy *An-ka*, Annácska; *slam-ica* v. *slam-ka*, szalmácska; *stra-ica* vagy *stran-ka*, oldal —; *šib-ica*, vesszőcske; *šib-ka*, puska vessző-

Jegyzet. Némely nőnemű fanevek kicsinyítőleg *ica* helyett *ić* képzőt vesznek fel, s ilyenek: *bukva*, *bukv-ić*, kis bükkfa; *smokva*, *smokv-ić*, füge —; *jela*, *jel-ić*, fenyő —; (néhut) ákác —

A semleges neműek közös kicsinyítője, a
ce: p. *per-ce*, tollacska; *sel-ce*, falucska; *drv-ce*, fácska; *brëmen-ce*, nyaláb —; *ramen-ce*, vállacska. Itt azonban figyelmeznii kell, hogy:

1-ör. Ha az *o* végzetű szavaknál a tőszó végén két más-salhangzó van, ezek a *ce* végzettel nehezen volnának kimond-hatók, ilyenkor az előbbeni két mássalhangzó közé *a* tétetik: p. *jutro*, regg v. hold (szántó föld, mérték), *jutr-ce* helyett *jutar-ce*, *platno*, vászon, *platan-ce*; *brašno*, liszt, *braš-an-ce*; *reb-ro*, oldalborda, *reb-ar-ce*; *sedlo*, nyereg, *sed-al-ce*; *stak-lo*, üreg, *stak-al-ce*; *ves-lo*, evezőlapát, *ves-al-ce*; stb.

2-or. Ha a szótó *c* v. *k* végzetű, a kicsinyített szónak *čce* végzetűnek kellene lennie, de minthogy ennek kimondása igen nehéz, a *č š*-sé változik: *sunce*, nap, szótó *sunc*, a kicsi-nyített szó lenne *sunčce*, vagy *sunáč-ce*, helyesen azonban: *sunáš-ce*; *srđce*, szív, *srdaš-ce*.

3-or. A *do* és *to* végzetű szavaknak (brdo, kapito) kicsi-nyítője csupán *ce* végzettel részint nehéz kimondásu, részint értelmetlen volna, azért ezen szavak kettős kicsinyítésen mennek keresztül: p. *brdo*, h. n. *ac* raggal *brđ-ac*, az utolsó *c š*-re változik, s lesz: *brđ-aš-ce*, hegyecske; *kopito*, pata (ló), *kopit-aš-ce*; *korito*, teknő, *korit-aš-ce*; *sitosit-aš-ce*; *gnjězdo*, fészek, *gnjězd-aš-ce*; *rešeto*, rosta, *rešet-aš-ce*; *zlato*, arany, *zlat-aš-ce*; stb.

4-er. Azon *e* végzetű szavak melyeknek az *e* előtt lágyított mássalhangzójuk van, könnyebb kimondhatás vé-gett a szótó és képző közé *j*-t vesznek fel: p. *evětje*, *evětji-ce*, *grozdje*, *grozdji-ce*, stb. — Ezek azonban gyűnevek.

5-ör. Azon *e* végzetű semleges nemű szavaknál, melyek-ben a sajátító tője *t* végzetű, kicsinyítéskor a *t š*-re válto-

zik: p. *jagnje* (janje), s *jagnjeta*, kicsinyítve lesz: *jagješ-ce*, *jagnješ-ce*, bárány —; *jare eta*, *jareš-ce*, gödöllő; *pile*, *pileš-ce*; csirke —; *děte*, *děteš-ce*, stb.

Jegyzet. Némely kicsinyített szavak ismételten kicsinyíthetők: p. *jablan*, *jablan-ak*, *jablanč-íc*; *žena*, *žen-ka*, *ženč-ica*. Ez mindig az előadott szabályok szerint történik.

Nagyító főnevek.

A nagyítást mind a három nemű főnevek egyformán veszik fel, ennek közös képzője *ina*, *etina*, *urina*.

ina, rendes képzővel: *čověč-ina*, szörnyű nagy ember; *konj-ina*, — ló; *vol-ina*, — ökör; *glav-ina*, — fej; *ruč-ina*, — kéz; *nož-ina*, — láb; *kuč-ina*, — ház; *vesl-ina*, — evező; *gvoždj-ina*, — darab vas; stb.

etina és *urina* képzők gunyosan nagyítók, így: *kníž-ina*, nagy könyv; *kníž-etina*, idomtalan —; *knjiž-urina*, belső érték nélküli.

A melléknevek képzése.

A képzett melléknevek többnyire a főnevekből képezetnek, vannak azonban, amelyek melléknevekből, igékből és határozókból is képezetnek. — Képzések következő:

1. *áci*, (*aca ace*), képző folytató ige határozatlan tőjéhez (*ati* határozatlan rag elhagyásával) ragasztva, oly melléknevet jelent, mely meghatározza valamely tárgy rendeltetését: p. *pis-áci* (*papír*), írópapiros; *spav-ača*, (*košulja*) hálóing; *igr-ace* (*děte*), játzó gyermek; *jah-áci* (*konj*), nyerges ló, és főnévből egy szó; *dom-áci*, házi (szelidített állat).

2. *an* (*na no*), minden nemű és féle főnevek tövéhez hozzáadva, (kivéve az élő lények neveit) a főnév értelménye szerinti tulajdonságot jelent:

a) a himneműekből: *glad-an* (*gladna gladn o*) éhes;

dužan, adós; *grěš-an*, bűnös; *praš-an*, poros; *gad-an*, utálatos; *straš-an*, rettenetes; *soč-an*, nedves (leves), stb.

b) nőneműeknél: *muč-an čna čno*, (muka) kinos; *bolest-an*, beteg; *briž-an*, gondos; *věr-an*, hű; *ros-an*, harmatos, stb.

c) semleges-neműekből: *blat an tna tno*, (blato) sáros; *zlatan*, aranyos; *čud-an*, csudálatos; *mlěč-an*, tejes, stb.

Jegyzet. Némelyek ezek közül csak határozott alakot vehetnek fel, s ezek: *božič-ni*, *čna no*, karácsoni; *boj-ni na no*, hadi; *glav-ni na no*, fő —; *grob-ni na no*, síri; *kraj-ni a o*, szélső; *krv-ni a o*, véres; *kuč-ni*, házi; *let-ni a o*, nyári; *lov-ni a o*, vadász; *noč-ni a o*, éji; *okol-ni a o*, kerületi; *ruč-ni a o*, kézi; *sever-ni a o*, északi; *taj-ni a o*, titkos; *ukop-ni a o*, temetkezési; *juž-ni a o*, déli; *iztoč-ni a o*, keleti; *zapad-ni a o*, nyugati; *zim-ni na no*, téli; *jesen-ni na no*, őszi; *prolet-ni na no*; tavaszi; stb.

3. *ast*, hozzáadva a fő- vagy melléknév tövéhez, hasonlatosságot jelent: p. *bed-ast a o*, beteges vagy zavart eszű; *ben-ast a o*, tökfefű; *broč-ast a o*, vereses színű; *budal-ast a o*, bolondos; *dugulj-ast a o*, hosszúkás; *lis-ast a o*, csillogos homlokú (lő); *pepelj-ast a o*, hamvas; *pěg-ast a o*, szeplős, foltos; *crnomanj-ast a o*, barna; *drven-ast a o*, fás; *kus-ast a o*, szárnyaszegett, megcsonkított; *lud-ast a o*, tébolyodott; *mrk-ast a o*, setétes; *rud-ast a o*, sűrű, tömött szőrű; *žut-ast a o*, sárgás, stb.

Jegyzet. A melléknvekből képzettek közül némelyek *kast* képzőt vesznek fel, ez azonban az *ast* képző értelményét megkicsinyíti: p. *žut*, sárga, *žut-ast*, sárgás, *žutkast*, kevéssé, alig észrevehetőleg sárgás, *rumen*, piros, *rumenast*, piroskás, *rumenkast*, igen kevéssé piros, stb.

4. *at*, (*ata ato*) hozzáadva a főnév tőjéhez, a test valamely részének birását jelenti: p. *brk-at a o*, bajuszos; *brad-at a o*, szakálos; *glav-at a o*, fejés; *gran-at a o*, ágas; *kljun-at a o*, csőrös; *krir-at a o*, szárnyas; *nog-at a o*, lábas; *nos-at a o*, orras; *ok-at a o*, szemes; *pleč-at a o*, vállas; *rep-at a o*, fark-as; *rog-at a o*, szarv-as; *trbuš-at a o*, hasas; *vlas-at a o*, haj-as; *zub-at a o*, fogas, (nagy

fogu); ezekhez hasonlók: *bog-at a o*, gazdag; *duh-at a o*, lélegző; *obil-at a o*, bővelkedő.

Némelyeknél a képző elé egy *n* tétetik: p. *kož-n-at*, bőrös; *per-n-at*, tollas; *mes-n-at*, húsos.

5. *av* (*ava avo*), hozzáadva a főnév tőjéhez, valakinek külső, rajta látható tulajdonságát jelenti: p. *dlak-av a o*, szőrös; *grb-av a o*, görbe; *grozič-av a o*, hideglelős; *kalj-av a o*, bemocskolt; *kozič-av a o*, himlőhelyes; *krast-av a o*, sebes (varos); *mloh-av a o*, gyenge, erőtlen; *ospič-av a o*, (l. *kozičav*); *pernj-av a o*, zilált; *ranj-av a o*, sebesült; *sadj-av a o*, (*čadjav*) kormos; *šep-av a o*, csámpás; *tralj-av a o*, (*tranjav*) rongyos; *krv-av avo a o*, véres. stb.

6. *en* (*ena, eno*), hozzáadva a főnév tőjéhez, azon anyagot jelenti, amelyből valami való: p. *drv-en a o*, fából való; *gvozđ-en a o*, vasból —; *ječm-en a o*, árpából —; *kam-en a o*, kőből —, *košt-en a o*, (košćen) csontból —, *lan-en a o*, lenből való, *led-en a o*, jégből —, *med-en a o*, mézből —, *ognj-en a o*, tűzből —, *platn-en a o*, vászonból —. *smokv-en a o*, fűgéből —, *srebr-en a o*, (srebern) ezüsből —, *stakl-en a o*, üvegből —, *sukn-en a o*, posztóból^b —, *svil-en a o*, selyemből —. *vatr-en a o* (l. *ognjen*), *vod-en a o*, vizből —, stb.

Jegyzet. Az *en* képző néha felcserélhető az *an* képzővel: p. *loj-an, loj-en*, fagygyúból való, *san-an, san-en*, álmos, *voštan, vošten*, viaszkból való, stb.

7. *ev*, (*eva, evo*) hozzáadva a lágy végzetű személynevekhez, birtokos melléknevet jelent, (l. birtokos melléknevek): p. *kralj-ev eva evo*, király tulajdona, *pajdaš-ev eva evo*, bajtárs —.

8. *iji* és *ji* képző, a középfok képzője. (l. melléknevek fokozása.)

9. *in* (*ina ino*), a második ejtegetéshez tartozó a végzetű him- és nőnemű személynevekhez adva, azok birtokát jelentő melléknevet jelent: p. *An-in-ina-ino*, Annáé, *Kat-*

in a o, Kati-é, *Vojvod-in ina ino*, — *slug-in ina ino*, —, *Luk-in ina ino*, Lukács-é, *majk-in a o*, vagy *mater-in ina ino*, anyá-é, stb. (l. birtokos mellénevek).

10. *it*, (*ita ito*) főnév tőjéhez hozzáadva, oly tulajdonságot jelent, amely valamely kereten belül van: p. *zakon-it ita ito*, törvényes, *imen-it ita ito*, hirneves, *kamen-it ita ito*, kövecses, *koren-it a o*, tős, gyökeres, *plemen-it a o*, nemes (nemzetes), *poglav-it ita ito*, fő —, *oč-it ta to*, nyilvános, *srd-it a o*, haragos.

Némely szavak a tőszó és képző közé *ov ev* ragokat vesznek: p. *brd-ov it a o*, hegyes (vidék), *brĕg-ov it a o*, halmos —, *dar-ov it ita to*, megajándékozott, *duh-ov it a o*, lelkesült, *glas-ov it*, hirneves, *hasn-ov it*, hasznos, *jadovit (jĕd-ov.it)*, mérges, *kiš-ov it*, esős, *maglovit*, ködös, *pĕskovit*, homokos, *stanovit*, állandó, *strahovit*, (l. *strašan*) valóvit, hullámos, *vĕkovit*, örökös. stb.

ĕudo-bol képzett mellékn. *ĕudnovit* és *ĕudnovat*, csudálatos.

---

11. *iv (iva ivo)* v. *ljiv va vo*, fő-, melléknév vagy ige tőjéhez hozzáadva, valakinek testi vagy lelki hiányát (baját) jelenti: p. *boleš-ljiv a o*, beteges, *crv-iv* v. *crv-ljiv a o*, kukaczos (nyüves), *ĕud-ljiv a o*, szemérmes, *drĕm-ljiv a o*, álmos, *govor-ljiv a o*, beszédes, *grabež-ljiv a o*, ragadozó, *jĕd-ljiv a o*, mérges, *kaš-ljiv a o*, köhögős, *krmelj-iv a o*, csipás, *lišaj-iv a o*, sömörös, *milost-iv a o*, irgalmas, *nemlostiv a o*, irgalmatlan, *deduš-ljiv a o*, lelketlen, *plač-ljiv a o*, sírós, *plešn-iv a o*, penészes, *pomnj-iv a o*, figyelmes, gondos, *smrd-ljiv a o*, büdös, *smĕš-ljiv a o*, nevetős, *srabljiv a o*, viszketős, *sramež-ljiv a o*, *stíd-ljiv a o*, szégyenlős, *šalj-iv a o*, tréfás, *škod-ljiv a o*, káros, *uš-ljiv a o*, tetves, *bod-ljiv a o*, szúrós, *ĕut-ljiv a o*, érzékeny, *gor-iv* v. *gorljiv a o*, égékeny, *jĕst-iv a o*, falánk, *kar-ljiv a o*, pere-

lős, *krad-ljiv a o*, lopós, *mar-ljiv a o*, szorgalmas, *plaš-iv a o*, vagy *plaš-liv*, ijedős, *sumnj-iv a o*, gyanus, *straš-iv* vagy *straš-ljiv a o*, félelmes, *svad-ljiv a o*, veszekedő, *škak-ljiv a o*, csiklandós, *trp-ljiv a o*, türb, *uztrp-ljiv a o*, béketürb.

12. *ji (ja je)*, a főnév tőjéhez hozzáadva határozatlan értelemben, valamely személy, vagy állat tulajdonát jelenti: p. *čoveč-ji a e*, emberi, *dětín-ji a e*, gyermeki, *goved-ji a e*, tulok —, *gad-ji a e*, féreg —, *golub-ji a e*, galamb —, *krav-ji a e*, tehén —, *mač-ji a e*, macska —, *magaret-ji a e*, szamár —, *miš-ji a e*, egér —, *ovči-ji a e*, juh —, *pas-ji a e*, kutya —, *ptič-ji a e*, madár —, *bož-ji a e*, istené, *vraž-ji a e*, ördögi. stb.

13. *ni (na no)*, a 2-ik sz. *an* képző határozott alakja. (l. 2. sz.)

14. *nji (nja nje)*, az ige, főnév, határozó tövéhez vagy elüljáróhoz hozzáadva, oly tulajdonságot jelent, amelyet a tőszó jelez: p. *kraj-nji a e*, szélső, *skraj-nji a e*, szélről levő, *kut-nji a e*, szegletben (sarokban) levő, *uskrš-nji a e*, husvéti, *danas-nji a e*, mai, *jutros-nji a e*, ma reggel *večeras-nji a e*, tegnap esti, *létos-nji a e*, mult nyári, *zimus-nji a e*, mult téli, *jučera-nji* vagy *jučeras-nji a e*, tegnapi, *la-nji* vagy *lan-ski a o*, tavali, *někida-nji a e*, valamely napi, *sada-nji a e*, mostani, *tada-nji a e*, akkori, *godiš-nji a e*, egy éves, *dol-nji a e*, alsó, *gor-nji a e*, felső, *prěd-nji a e*, elől levő (első), *srěd-nji a e*, középső, *zad-nji a e*, vagy *poslěd-nji a e*, utolsó, *blagda-nji a e*, ünnepi, *svakda-nji a e*, mindennapi. stb.

15. *ov (ova ovo)*, hozzáadva:

a) a kemény ejtegetésű személynevekhez, birtokos melléknevet jelent: p. *Ivan-ov a o*, János-é, *Mark-ov a o*, —, *Jakob-ov a o*, Jakab-é, *pastir-ov a o*, pásztor-é, *čoban-ov a o*, juhász-é, *čizmar-ov a e*, csizmadiá-é. stb.

b) valamely fa- vagy állat nevével, ugyanazon fából

vagy állatból valót jelent: p. *drěn-ov a o*, (štap) somfából való (pálca), *grabr-ov a o*, gyertyánfából, *glog-ov a o*, galagonyafából való, *hras-tov a o*, tölgy —, *javor-ov a o*, juhar —, *lěšk-ov a o*, mogyoró —, *lip-ov a o*, hárs —, *rak-ov a o*, rák-é vagy rákból való, *vol-ov a o*, ökör —;

c) ily értelemben bármely növény nevéhez hozzáadható p. *grah-ova slama*, paszuly szalmája, *mak-ovo zrno*, mákszem, *sirk-ov klas*, czirokkalász, *luk-ov cvět*. hagymavirág.

Jegyzet. Azon fák nevei, melyeknek tője *kv* végzetű, e képző felvevésénél az utolsó *v-t* elhagyják: p. *brěskva*, baraczk, *brěšk-ov a o*, *bukva*, *buk-ov a o*, *smokva*, füge, *smok-ov a o*. stb.

16. *ski* (*ska sko*) hozzáadva:

a) nemzetek, családok, állás, méltóság vagy hivatalok neveihez, azok tulajdonát jelenti: p. *magjar-ski ska sko*, *magjar-ski junak*, magyar vitéz, *magjar-ska zemlja*, magyar föld, *magjar-sko víno*, magyar bor, *čověčan-ski a o*, emberi, *gospod-ski a o*, úri, *ban-ski a o*, báni, *učitelj-ski a o*, tanítói, *ministar-ski a o*, miniszteri. stb.

Ha a képző előtt lágyítható mássalhangzó áll, az rendszeren meglágyul, és a *ski* képzőből az *s* kihagyatik: *Vlah*, oláh, *Vlaš-ki a o*, *Čeh*, *češki a o*, *junak*, *junač-ki a o*, *Němac*, német, *němač-ki a o*. — Kivétetik *Turčín*, *tur-ski a o*, török.

b) Ugyanazon értelemben hozzáadható, folyó, hegy, vár, város, stb. tulajdon neveihez: p. *Dunav-ski a o*, dunai, *Budim-ski a o*, budai, *Beč-kí a o*, bécsi, *Pečuh-ski a o*, pécsi, *Osěč-kí a o*, eszéki. stb.

Kicsinyítő melléknevek.

A melléknevek jelentősége kicsinyíthető:

1-őr előraggal, s ezek: *po* és *na*: p. *pr-dobar*, megle-

hetősen jó, *po-visok*, féligmeddig magas, *na-truo*, félig meddig rothadt, rothadni kezdő, *nažut*, sárgulni kezdő.

2-or *ahan* (*ahna no*) vagy *asan* (*asna o*) hozzáadva a tömelléknévhez, annak jelentőségét nagyban megkicsinyíti: p. *mal*, kicsiny, *mal-ahan* vagy *mal-asan sna o*, kicsinykés, vagy nagyon kicsiny, *mlad*, fiatal, *mladj-ahan* vagy *mladjja-san sna sno*, nagyon fiatal, *lag-ahan* vagy *lag-asan*, igen könnyű, *mek-akan* vagy *mek-asan*, igen lágy, *slab-ahan* vagy *slab-asan*, igen gyenge, *tan-ahan* vagy *tan-asan*, igen vékony, *uz-ahan* vagy *uz-asan*, igen keskeny.

Jegyzet. Beszéd közt ritkán mondatik ki a képzőben levő *h* vagy *s*, s ekkor a két *a*, egy hosszú *a*-ban összeolvad: p. *lag-ahan*, *lagan*; *mekahan*, *mekan*, stb.

3-or. *čak*, (*čka čko*) vagy *ačak* (*ačka ačko*); p. *veli-čak*, *čka*, *čko*, nagyocskás, *dug-ačak*, *ačka*, *ačko*, hosszukás, *slab-ačak*, *ačka*, *ačko*, gyengés. stb.

Az igék alkotása.

Az igék lehetnek eredetiek, vagy képzettek és származottak. A származottak ismét kétfélék lehetnek: amenyiben vagy igéből vagy nevekből származnak.

A nevekből képzettek a határozatlan *ti* elé következő szócskákat veszik fel: *a*, *ě*, *i*, *nu*, *ova*, *eva*, *iva*.

1. *ě*-t következők veszik fel: *bol-ě-ti*, fájni, *dažd-ě-ti*, esőzni, *gor-ě-ti*, égni, *hot-ě-ti*, akarni, *sěd-ě-ti*, ülni, *stid-ě-ti se*, szégyenleni, *trp-ě-ti*, túrni, *um-ě-ti*, érteni valamit, *vid-ě-ti*, —, *vis-ě-ti*, lógni, *žel-ě-ti*, kívánni, *žud-ě-ti*, óhajtani. — Midőn az igék átható értelemben vannak, akkor *ě* helyett *i* tétetik közbe: p. *bogatěti*, gazdagodni, *bogatiti koga*, gazdagítani valakit, *běl-ěti*, fehéredni, *běl-iti*, fehériteni (meszelni.)

2. *a* és *i*-t igen sok ige vesz fel, hanem hogy melyik veszi fel valamelyiket, azt csak gyakorlat által lehet elsajátítani: p. *zid*, fal, *vid*, látás; két, egy hangzatú szó, még is az egyik *a*, a másik *i* betűt vesz fel: p. *zid-ati*, *vid-iti*.

Némelyek felvehetik mind a kettőt és pedig ugyanazon értelemben: *ravnati* vagy *ravniti*, egyengetni, igazgatni; *sapun-ati* vagy *sapun-iti*, szappanozni; — mások ellenben külön értelműek: p. *zob-ati*, zabálni; *zob-iti*, abrakolni; *hod-iti*, járni; *hod-ati*, járkálni. stb.

3. *nu* tétetik közbe többnyire az egyszeri cselekedetet jelentő igék képzésénél: p. *puc-ati*, lődözni; *puknu-ti*, lőni (egyszer); *šibati*, vesszőzni; *ši-nu-ti*, suhintani; *vikati*, kiáltani; *viknuti*, elkiáltani magát; *zvati*, hívni; *zov-nu-ti*, elhívni (egyszer). stb.

Vannak azonban folytató igék is, a melyek *nu* közbetevésével képeztetnek: p. *bri-nu-ti se*, gondoskodni, *čez-nuti*, vágyni, *gus-nuti*, sűrűsödni, *grk-nuti*, keserűvé válni, *ginuti*, fogyni, veszni, *gluh-nuti*, siketülni, *kis-nuti*, ázni, *krut-nuti*, keményedni, *mek-nuti*, lágyulni, *mrk-nuti*, setétedni, homályosodni, *mrz-nuti*, fagyni, *mok-nuti*, nedvedsedni, *sti-nuti*, kocsonyásodni, *tonuti*, süllyedni, *tvrd-nuti*, l. *krutnuti*, *vehnuti*, lankadni (növény), *zenuti*, hirtelen nőni.

Jegyzet. A *nuti* végzetű igék határozatlana lehet *ći* végzetű is: p. *doseg-nuti* vagy *doseći*, felérni, *zapreg-nuti* vagy *zapreći*, befogni (lovakat), felkötözködni (nőknél), *mak-nuti* vagy *maći*, mozdítani, *dignuti* vagy *dići*, emelni.

4. *ova*, *eva*, a méltóságok, hivatalok, mesterségek és időszak neveihez hozzáadva, jelenti azon méltóság vagy hivatal viselését, mesterség folytatását, vagy azon időbeli cselekedetet: p. *ban-ova-ti*, báni hivatalt viselni; *bol-o-va-ti*, betegeskedni; *božić-eva-ti*, karácsony ünnepeit ülni; *dan-ova-ti*, a nappalt tölteni; *děv-ova-ti*, leánykodni; *děl-ova-ti*, munkálkodni; *drug-ova-ti*, barátkozni; *dug-ova-ti*, adós

lenni; *glad-ova ti*, éhezni; *gospod-ova ti*, uraskodni; *imen-ova-ti*, nevezni; *kup-ova-ti*, vásárolni; *kvar-ova-ti*, károsodni; *lét-ova-ti*, nyaralni; *mir-ova-ti*, békeességben lenni; *pir-ova-ti*, megnyegzősködni; *posl-ova-ti*, dolgoztatni; *put-ova-ti*, utazni; *rob-ova-ti*, raboskodni; *ruk-ova-ti se*, kezet fogni; *sil-ova-ti*, erőszakolni; *sram-ova-ti se*, szégyenleni magát; *stan ova ti*, szállásolni (lakni); *trug-ova ti*, kereskedni; *tug-ov-ati*, gyászolni; *vazmen-ova-ti*, ünnepelni; *vér-ova-ti*, hinni; *zim ova ti*, telelni; melléknevekből: *blag-ova-ti*, étkezni; *cěl-ova-ti*, csókolni; *lud-ova-ti*, bolondozni; *mil-ova-ti*, kedvelni; *mudr-ova-ti*, bölcselkedni; *obil-ova-ti*, bővelkedni; *očit-ova-ti*, nyilvánítani; *rad ova ti*, örülni; *žal-ova-ti*, (žaliti), szánni; így képeztetnek: *nupréd-ova ti*, előre menni (valamiben); *pland-ova-ti*, (poludnevati), delelni. — Valamely tárgy nevéhez hozzáadva, ugyanazon tárgygyali elhalmozást jelent: p. *bič-eva-ti*, ostorozni; *dar-ova-ti*, megajándékozni; *kamen-ova-ti*, megkövezni; *prsten-ova-ti*, elgyűrűzni; *znamen-ova ti*, megjegyezni.*)

A bevégző, folytató és gyakorító igék.

A bevégző igék bevégzett tényt jelentnek. A folytatók valamely tény folytatását. A gyakorítók valamely tény többszöri ismétlését jelentik.

Az igék lehetnek eredetileg bevégzők vagy folytatók. A bevégző igékből képzés által folytató és gyakorító igék lehetnek. — Folytatók *a*, *va*, *ja*, közbetevésével, — a gyakorítók *iva*, *ava*, *eva*, közbetevésével képezhetők: p. *pregrizti*, átharapni, *pregriz-a ti*, átrágni, *pregriz-iva-ti*, átrágcsálni, *koračiti*, lépni, *korac-a-ti*, lépdelni, *prekorac-iva-ti*, átlépegetni.

*) A kemény végzetűek *ova* szócskát veszik fel: p. *kamen-ovati*; a lágy végzetűek *eva-t*: p. *bicevati*, *kraljevati*. stb.

A folytató igékből képezhetők bevégzett igék, ez azonban előraggal történik: p. *tresti*, rázni, *po tresti*; megrázni, *kopati*, ásni, kapálni, *pro-kopati*, átásni, *pisati*, írni, *iz-pisati*, kiírni, *spavati*, alunni, *na-spavati se*, kialunni magát. stb.

Némely bevégzett igéből csak folytató ige képezhető: p. *natopiti*, tele itatni (szivacs), tele olvasztani (zsir), *nata-pati*, tele itatgatni, stb. más igékből csak gyakorító: p. *napisati*, felírni, *napisivati*, felírogatni. — Vannak, a melyekből sem egyik sem másik nem képezhető: p. *krasti*, lopni. stb.

XIX. Fejezet.

A szavak összetétele.

Az összetett szavak többnyire elüljárókkal összetettek-ből állnak: p. (l. Elüljárók).

Vannak azonban mind a fő- és melléknevek, — úgy az igék közt összetettek.

Összetett főnevek:

1. Mellék- és főnevekből: p. *dobro-tvor*, jótevő, *zlo-tvor*, ellenség (roszakaró), *Bio-grad*, Fehérvár, *Više-grad*, Magasvár, *krivo-kletnik*, hamisan esküdő, *tanko-prelja*, finomul fonó, *Crno-gorac*, Feketehegyi, *gornjo-zemac*, fel-földi. stb.

2. Főnévből és főnévből: p. *kolo-vrat*, guzsalj, *listo-pad*, levélhullás (október hó), *vino-grad*, szőlőültetmény (szőlős), *glavo-bolja*, főfájás, *větro-gonja*, szélkergető, szél-fogó, *bogo-moljac*, istenimádó, ájtatos.

3. Igéből és főnévből: p. *gazi-blato*, sárgázoló, *kaži-put*, utmutató (oszlop), *razspi-kuća*, tékozló.

Összetett melléknevek.

1. Melléknévből és főnévből: p. *boso-nog*, mezétlábas, *golo-gláv*, hajadon fejű, *prazno-ruk*, üreskezű, *vito-rog*, hajtott szarvú.

2. Főnévből és melléknévből: p. *bogo-ljuban*, istenes, (istent szerető), *čudo-tvoran*, csodatevő. stb.

3. Melléknévből és melléknévből: p. *oštro-uman*, éleseszű, *zlo-voljan*, roszkedvű, *novo-gradski*, ujbári, stb.

4. Számnévből és főnévből vagy melléknévből: p. *dvo-struk*, kétrétű, *četvero-nog*, négy lábú. *tro-lětam*, három éves, stb.

5. Főnevekből: p. *svilo-kos*, selyemhaju, *zmio-glav*, kigyófejű. stb.

Összetett igék.

Az elüljárókkal összetett igéken kívül igen kevés összetett ige van, s ezek is többnyire csak határozókkal vannak összetéve: p. *blago-sloviti*, áldottá nevezni (áldani), *zlo-staviti*, visszaélni (valamivel), *ruko-voditi*, kezelni. stb.

XX. Fejezet.

Szócsalád.

Bármely gyökszóból a fennirt szabályok szerint egész szócsalád képezhető: p. *sěd*, ülés, (cselekmény), ebből képzővel képzett főnevek:

Sědlo, nyereg, *sěd-lar*, nyereggyártó, *sědlenik*, nyergeslő, *sědenje*, folytonos ülés, *sědanje*, le-leülés, *sělo*, ülő társaság, *sědnica*, ülés, (gyűlés), *sědalo*, tyukok ülőhelye, *sědalište*, azon hely, ahol ülés történik, *sědílac*, him-ülő, *sědíllica*, nő-ülő, *sědíljka*, ülő gyülekezet, *sědnja*, ülés *sědište*, l. *sědalište*. stb.

Elüljáróval összetettek: *prosěd*, alásülyedés, *ob-sěda*, megszállás (vár), *posěda*, birtokba vevés, *zasěda*, nyomozás, *predsědnik*, elnök, *prisědnik*, ülnök, *posědnik*, birtokos, melléknévvél: *staro-sědílac*, őslakos.

Igék: *sědnem nuti*, *sědem sěsti*, leülni, *sědim iti*, ülni, *sědam ati*, leleülni, *zasěsti*, belülülni az aszsztalon vagy elüldögélni, *posěsti*, birtokba venni vagy (lóra ülni), *nasěsti*, megfenekleni, (hajó), *obsěsti*, megszállni, *predsědati*, elnökölni, *prisědati*, ülnökölni, stb.

XXI. Fejezet.

A szók viszonya a mondatban.

Odnosenje řečih u stavku (izreki).

A szók viszonya a mondatban háromféle:

1. A szó-egyezési viszony, (slaganje řečih — concordantia).
2. A szóvonzati viszony, (zahťevanje řečih — rectio).
3. A szórendi viszony. (redanje řečih — ordo vocabulorum),

A) Szóegyeztetés.

Alany, (podmet), állitmány, (nazov).

Az állitmány megegyezik alanyával személyben, számban és nemben: p. *Ja čitam, Otac kosi, Sluga ore.*

Több egyes v. t. számú alanyval az állitmány többeszámba tételik: p. *Pero i Ivan igraju. Trave i jabuke jesu zelene. Drava i Sava u Dunav teku.*

Ha az alanyok közt személyes névmás is van, az ige mint állitmány mindig az 1-ső, ennek nemlétében a 2-ik személy többesszámába tételik: p. *Ja i Pavao pjevamo. Ti i komšija svadjate se.*

Ha az igeállitmány nemileg is megkülönböztethető, időben van (p. bevégzett mult) az, a különemű alanyokkal mindig himnemben áll: p. *Otac i mati jesu kopali. Mati i dětca bili su u crkvi.*

A gyűnevek után az igeállitmány mindig semleges nemben áll: p. *Gospoda su zapovédila. Prasad su preplivala Dunav. Jagnjad su opasla travu.* stb.

A melléknév mint jelző.

A melléknév mint jelző, a jelzett főnévvel megegyezik nemben, számban és esetben: p. *Duga bolest, sigurna smrt. Ljubezni otce! izkrenom te ljubavju ljubim.*

Ha egy melléknév több különemű főneveket jelez, az mindig himnemű t. számba tétetik: p. *Otac, mati i děte jesu bolestni.*

Ugyanez áll a három végzetű számneveknél és névmásoknál is: p. *Naše konje tēram. Vašoj kravi fali štogod. U četvrtoj klupi ja sam prvi. Rujan je osmi mēsec u godini.*

B) Szóvonzat.

Szóvonzatban az egyik szó oly hatással van a másikra, minélfogva ez valamely esetragot felvenni kénytelen.

Az elüljárók vonzata a maga helyén előadatott. Vonzatuk akkor is áll, midőn világosan ki nem tétetnek, hanem csak alattomban értetnek: p. *Bojim se (od) grēha.* Félek a büntől. *Strah ga je (od) otca.* Fél, retteg az atyjától.

Ezekon kívül egyes szavak lehetnek vonzók és vonzotlak. Így: ha két főnév egymás mellett birtokviszonyban áll, s a birtokos előtt jelző van, az mindig sajátítóba tétetik: p. *Sin sēdoga otca.* Ősz atyának fia. *Ruka ljubezne matere.* Kedves anyának keze.

Ha azonban a birtokos főnév jelző nélkül jön elő, akkor mint birtokos melléknév használtatik: *Otčev sin. Materina ruka.*

Ha az igének valamely főnévre átható cselekményét akarjuk jelezni, a főnév vagy sajátítóba, vagy tárgy esetbe

tétetik. Sajátítóba tétetik akkor, midőn határozatlanul áll: p. *Sěčemo drvah*. Fát vágunk. *Kupujemo ovacah*. Juhokat vásárlunk. *Jedi kruha i pij vode*. Egyél kenyeret s igyál vizet.

Tárgyesetbe tétetik akkor, midőn meg van határozva, hogy melyik az a tárgy, amelyről szó van: p. *Sěčem to drvo*. *Kupio sam te ovce*. *Jedi taj kruh, i pij tu vodu*.

Sajátítót vonzanak az imati és neimati (habere) igék: p. *Imam novacah, neimam raži*. Van pénzem, nincs rozsom.

Sajátítót vonz a biti segédige, midőn tulajdonság mellett áll: p. *On je dobre volje, al zle čudi*. Ő jó kedvű, de rossz természetű. *Lěpo je biti čudoredna života, i poštena srca*. Szép erkölcsös életű- és becsületes szívének lenni.

Sajátítóba tétetik még valamely iratnak kelte, vagy valakinek születési éve, hava és napja: p. *U Baji godine hiljada-osamsto-sedamdeset i tretje dana (dne) prvoga Kolavoza*. Baján 1873-ik évi augusztus elsején. *Ja sam rođen: godine hiljada osamsto-dvadeset i prve dana tretjega Ožujka*. Én 1821-ik évi mártius 3-án születtem.

Eszközt jelentő esetet használunk, az ejtegetésnél és az elüljáróknál jelzett helyeken kívül még:

Midőn valakinek hivatalaskodását vagy szolgálatát jelezzük: p. *On je postao predsjednikom*. Ő elnökké lett. *Ja sam kod strica pisarom bio*. Én nagybátyámnál irnok voltam.

Midőn életleírásoknál, utleveleknél valaki állását u. m. születés helyét, nevét, vallását, mesterségét stb. jelezzük: p. *On je rodnom: Osěčanin*, (eszéki születésű) *imenom: Dragutin*, *zaimenom: Jozić*, (Jozity Károly nevű) *věrozakonom: katolik*, (vallására nézve katolikus) *zanatom: čizmar*, (mesterségére nézve, csizmadia) stb.

Midőn valamely országokon- vagy megyékeken átutazást

jelezünk: p. Putovao sam *Moravskom, Českom, Němačkom* i *Francezkom* u *Englezku*. Morva-, Cseh-, Német- és Franciaországon át Angolhonba utaztam.

C) A szórend.

A szórend szabályos egymásra következése a mondatrészeknek, minélfogva ezek a gondolatot értelmesen és épen úgy fejezzék ki, a mint az gondolva van.

Míthogy a gondolatok különfélék, tehát egy s ugyanazon mondat különféle alakban mondható ki.

Az ige szabályozza a szórendet, amint t. i. a hangsúlyt erre vagy arra a mondatrészre fektetni akarjuk.

Például álljon itt egy mondat különféle alakban: p.
Otac kúpi sinu šesír u Pešti. (Ne drugi.)

Az atya vesz vala fiának kalapot Pesten. (Nem más.)

Sinu kúpi otac šesír u Pešti. (Ne drugomu.)

Fiának vesz vala az atya kalapot Pesten. (Nem másnak.)

U Pešti kúpi otac sinu šesír. (Ne drugdě.)

Pesten vesz vala az atya fiának kalapot. (Nem másutt.)

Šesír kúpi otac sinu u Pešti. (Ne kapi.)

Kalapot vesz vala az atya fiának Pesten. (Nem sapkát.)

Kúpi otac sinu šesír u Pešti. (Nedobi u poklon.)

Vesz vala az atya fiának kalapot Pesten. (Nem kapja ajándékul.)

Itt ugyanazon mondat öt alakban jön elő. A mely mondatrész hangsúlyozandó, az, az ige előt áll.

Ha az ige hangsúlyozandó, az áll a mondat elején.

A segédige és a *se* visszaható névmás állása a maga helyén már megmagyaráztatott.

XXII. Fejezet.

A mondatok viszonya a beszédben.

A mondatok szerkezeteik- s különféleségökre nézve, nem különböznek a magyar nyelvben használt mondatoktól; azért feleslegesnek tartom azok magyarázatát.

GYAKORLATI
ILIR NYELVTAN.

TANKÖNYVÜL ÉS MAGÁNHASZNÁLATRA

IRTA:

MIHÁLOVICS JÁNOS

KÉPEZDEI TANÁR.

Bolti ára mindakét füzetnek 1 frt 80 kr.

II. Füzet.

GYÖKSZÓ-TÁR.

Baja, 1874.

SZIGRISZT GYULA BIZOMÁNYA.

KALOCSÁN, 1874.

Nyomatott Malatin és Holmeyer érs. könyv. intézetében.

Az I-ső füzetben előforduló nevezetesebb sajtóhibák.

7. lap	felről	1. sor	robsvod	helyett	robstvo.
10.	—	15.	—	—	—
12.	—	2.	—	—	—
17.	—	16.	—	—	—
18.	—	4.	—	—	—
—.	alról	8.	—	—	—
20.	felről	1.	—	—	—
—.	—	7.	—	—	—
—.	alról	1.	—	—	—
21.	felről	3.	—	—	—
—.	—	5.	—	—	—
23.	—	5.	—	—	—
—.	—	11.	—	—	—
—.	—	22.	—	—	—
24.	—	12.	—	—	—
27.	—	3.	—	—	—
—.	alról	9.	—	—	—
28.	felről	13.	—	—	—
29.	”	7.	—	—	—
31.	”	3.	—	—	—
—.	”	7.	—	—	—
—.	”	13.	—	—	—
—.	”	14.	—	—	—
—.	alról	5.	—	—	—
32.	”	7.	—	—	—
—.	”	10.	—	—	—
37.	felről	7.	—	—	—
38.	”	11.	—	—	—
45.	”	20.	—	—	—
—.	”	22.	—	—	—
51.	”	4.	—	—	—
52.	”	18.	—	—	—
59.	”	2.	—	—	—
60.	”	5.	—	—	—
—.	”	28.	—	—	—
61.	alról	2.	—	—	—

			helyett	srušila.
62.	lap febról	4. sor	srusila	srušila.
—	—	alról	7. — sajtáságos	— sajtásága.
63.	febról	6. —	sesterogub	— šesterogub.
65.	—	”	11. — zeklali	— zaklali.
—	—	alról	7. — sesdesetorica	— šesdesetorica.
67.	febról	9. —	drogo	— drugo.
68.	alról	1. —	$\frac{1}{7}$	— $\frac{6}{7}$.
—	—	”	3. — $\frac{1}{6}$	— $\frac{5}{6}$.
—	—	”	15. — erkvi	— crkvi.
72.	—	”	13. — többel	— többes.
75.	febról	5. —	guszka	— guska.
80.	—	”	9. — sto	— što
81.	—	”	2. — šesalište	— šetalište.
83.	—	”	14. — sto	— što.
84.	—	”	1. — Cijagod	— čijagod.
—	—	”	8. — ž	— za.
—	—	alról	5. — svasto	— svašto.
87.	febról	4. —	boekati	— bockati.
98.	—	”	11. — pizat će	— pisat će.
110.	—	alról	9. — tubljeni	— ljubjeni.
111.	febról	6. —	Nasobljeni	— Nazobljeni.
112.	—	”	2. — cvějajem	— cvětjem.
—	—	”	16. — cudi se	— čudi se.
117.	—	”	8. — nemizni	— nemirni.
119.	—	”	2. — dazdëlo	— dažďëlo.
122.	—	”	6. — moremo	— morete.
123.	alról	7. —	žimi	— zimi.
124.	febról	1. —	veceras	— večeras.
125.	alról	11. —	bilestan	— bolestan.
—	—	”	16. — živěti	— živeti.
129.	febról	14. —	čevëk	— čovëk.
131.	alról	11. —	sume	— šume.
133.	febról	11. —	sumi	— šumi.
—	—	”	17. — večeri	— večeri.
134.	—	”	14. — komsije	— komšije.
—	—	alról	5. — otva	— otca.
135.	febról	13. —	brane	— hrane.
—	—	”	17. — ze	— za.
137.	—	”	10. — razčëpim	— razčëpim.
138.	—	”	7. — nečëć	— nečëš.
141.	—	”	4. — nešu	— neču.
144.	—	”	1. — zävoc	— vozac.

ILIR-MAGYAR GYÖKSZÓ-TÁR.

	A.
Abeceda	A. B. C.
Ada	sziget.
Adet v. hadet	szokás.
Ajgir v. angir	csődör.
Ak	zeller.
Akov	akó.
Aldov v. žertva	áldozat.
Alem	drágakő.
Alov v. halov	halfogó háló.
Alvatan tna tno	kényelmes.
Am	hám (lószerszám).
Ambar v. hambár	magtár.
Amen v. amin	amen.
Angjeo	angyal.
Aniš	anizs.
Anta v. humka	határhalom.
Apateka v. Lëkar-nica.	gyógytár.
Apostol	apostol.
Apta	földibodza.
Arangjel	főangyal.
Arap, Arapin	Arab.
Ar dov, hardov	hordó.
Ar enda, najam, zaku	haszonbér.
Arnjevi t.sz.	kocsifedél (gyékényből).
Aršin	rőf (mérték).
Artija v. hartija	papír.
Aspa	kihányás (a bőrön).
Astal v. stol	asztal.
Asura	gyékényszövet.
Ašov v. aršov	asó.
At v. hat	nemesvérű arabs ló.
Avet	kisértet.
Avlija v. dvor	udvar.

Azbuka	ciril A. B. C.
Aždaja	sárkány.
	B.
Baba	öreg nő (nagyanya).
Babica	bába.
Babičim iti	segédkezni szülősnél.
Babine t.sz.	keresztelő (lakoma).
Babo	atya.
Babura	banyakemencez.
Bacam ati	hajgálni.
Bacim iti	hajítani.
Bačva l. ardov.	kádár.
Bačvar	éber, eleven, vig.
Badar dra o	mondula.
Badem	Badnjak. Többféle értelemben vették: 1-ör tuskó, mely kárácson estéjén a kemenczébe tétetik. 2-or Kárácsonra süttött nagy kalács.
Badnji dan	rövid este (kárácson előestéje).
Baer	folyam partja.
Baglja	baglya (széna).
Bagljam ati	baglyát rakni.
Bagrena	ákácza.
Baja	kellem.
Bajač	varázsoló.
Bajam ati	regélni.
Bajem ati	varázsolni.
Bajka	mese (anekdota).
Baka l. baba.	veresrész.
Bakar	rézüst (bokrács).
Bakrač	fáklya.
Baklja	rézmetset.
Bakroréz	

Bala	takony.	Bent	vizitöltés.
Balay va o	taknyos.	Berba	szüret-szedés.
Balčak	kardmarkolat.	Berbor	beretváló borbély
Balega	állati ürülék.	Berbernica	beretváló műhely
Balta	balta.	Bereg	mocsáros hely.
Ban	Bán (helytartó).	Berem brati	szedni.
Banak	tűzhely.	Bésan a o	dühös, veszett.
Bangav a o	csámpás.	Besim niti	dühösködni.
Banujem ovati	báni méltóságot viselni.	Bést	negédesség.
Banstvo	báni méltóság.	Bešika	bölcső.
Bara	mocsár.	Beteg	betegség.
Barjak	zászló.	Betežnik	betegember.
Barjaktar	zászlótartó.	Bez	vászon.
Barka	halasbárka.	Bez nélkül. (Elüljáró.)	Igen sok a
Barut	lőpor.	vele összetett (talan telen)	értel-
Basamak t.sz. mci	lépcső.	mű szó, p.	
Basam ati	tévedni.	Bezbožan	istentelen sat.
Basnoslovje	regetan (mytho- logia).	Bežim ati	futni, menekülni.
Bašča bašta	kert.	Brbljam ati	fecsegní.
Baština	örökség.	Brdo	hegy.
Baštlinik	öröklő.	Brdovit a o	hegyes.
Bata	írósvaj-gömölye.	Brk t.sz. brci v.	
Batak	madárczomb.	brkovi	bajúsz.
Batina	bot.	Brnjica	csat.
Bavim se iti se	foglalkozni.	Brst	a fa fiatal haj-
Baza	bodzacserje.	Brstina	tása.
Bdijem. bděti	örködni.	Brstim iti	lombozat.
Beba	baba.		legelni a lombo-
Bečim iti se, oči	szomeket dülleszt-	Bršljan	zatot.
bečiti	teni.	Brv brvina	repkény.
Bečka	böcske (serhordó).	Brz a o	bűrű.
Beda	nyomorúság.	Biber	sebes.
Bedan dna o	nyomorult.	Bič	bors.
Bedast a o	eszélős.	Bičalje	ostor.
Bedim iti	igazságtalanul vádolni.	Bičujem evati	ostornyól.
Bedro	czomb.	Bik	ostorozni.
Bég	futás (menekülés)	Bileg, bilega	bika.
Begunac	menekülő.	Biležim iti	bélyeg, jegy.
Bél a o	fehér.		bélyegezni, je-
Bělaj	szerecsétlenség vizásság.	Biležnik	gyezni.
Bělím iti	fehéritni (me- szelni).	Bilje	jegyzi.
Bělilo	fehéritő (festék).	Bio béla o l. bél.	növény.
		Bir	szedés, választás,
		Biram ati	szedni, választani
		Birov	bíró.
		Birt	korcsmáros.

Bisage t.sz.	átalvető (piz- tolytok).	Bog	Isten.
Biser	gyöngy.	Bogac	nyomorult kol- dús.
Biskup	püspök.	Bogat a o	gazdag.
Bistar tra tro	tiszta (víz).	Boginje t.sz.	himlő.
Bitanga	bitang.	Bogmam ati se	esküdőzni.
Bijem biti	ütni, verni.	Bogoslovje	hittan (theologia)
Bitka	csata.	Boj	harcz.
Bivol	bival.	Boja	szín (festék).
Blag a o	szelid kedves sat.	Bojac, bojár	harczó.
Blagajnica	kincstár.	Bok	oldal (embernél).
Blagajnik	kincstárnok.	Bokar, bokara	kancsó.
Blago	kincs.	Bokin	szipka (pipaszár).
Blagdan	nagy ünnep.	Bokonj	bokony (hajók- nál).
Blagodaran rna no	jótevő.	Bokor	bokor, csokor.
Blagodarim iti	köszönni hálálni.	Bol, bolja	fájdalom.
Blagodat	áldás.	Bolest	betegség.
Blagoslov	u. az.	Boli őti	fájni.
Igen sok a blag	előraggal össze- tett szó, s mind a vele összetett sza- vak értelmében a legjobbat jelenti.	Bolji a e	jobb.
Blagujem ovati	étkezni.	Bolta	boltozat.
Blanja	gyalú.	Bolujem ovati	betegeskedni.
Blanjam ati	gyalulni.	Bor	szurkos fenyő.
Blato	sár.	Boravim iti se	foglalkozni.
Blazan zna o	elkényezett.	Borovica	boroka (fenyő- mag).
Blažen na no	boldog.	Borovnjak	fenyves rigó.
Blеbećem tati	csacsogni, fe- csegni.	Bos a o	mezítlábas.
Blěd a o	szintelen (blasz).	Bosiljak	bazsalikom.
Blejim ati	bégetni.	Bostan	dinnyéskert.
Blak	bégetés (juh).	Božić	karácson.
Blěšk	villámlás, csil- lámlás.	Božur	bazsarózsa (poeo- nia).
Blistam se ati se	csillámlani.	Brada	ál, szakál.
Blitva	veres salátarépa.	Bradva	ácsbárd.
Bliznad	ikrek.	Brak	házasságot.
Blizu	közel.	Brana	védelem, borona.
Bližnji	szomszéd, fele- barát.	Branam ati	boronálni.
Bljumem uvati	okádni.	Branim iti	védni.
Blud, bludnja	tévedés, bujaság.	Brašančevo	Úrnapja (ünnep).
Bluta	borvirág (penész).	Brašno	liszt.
Bob	bab.	Brat	fivér, jóbarát.
Boca	palaczk.	Brav, bravac	ártány.
Bodem sti	szűrni. [siteni.	Brava	lakat (kilincs).
Bodrim iti	ébreszteni, lelke-	Bravar	lakatos.
		Brazda	barázda.
		Brazgotina	forradáshely.

Brëg	halom, folyam- part.
B:ëgunica	partifecske.
Brëskva	baraczk.
Brëst	szilfa.
Breza	nyirfa.
Brëzljak	halmocska.
Brid	kardél.
Briga	gond.
Brijač, brijačica	beretva.
Brijem jati	beretválni.
Brinem nuti se	gondoskodni.
Brišem sati	törülni.
Britva	bicsak (zsebkés).
Brizgam ati	tölgyelni (tehén).
Brod	hajó.
Broj	szám.
Brojim iti	számolni (olvasni)
Broskva	kehl káposzta.
Brus	köszörülő kő.
Buba	rovar (bogár).
Buban	dob.
Bubreg	vese.
Bucam cëm ati	bögni.
Bučim iti	lármazni.
Bučka	tejeskőcsög.
Budač	himpulyka.
Budak	vermelő (kapa).
Budala	bolond.
Budan dna o	éber.
Budj, budja	vasalás. [teni.
Budim iti	ébreszteni, felkel-
Budučnost	jövő.
Budžak	sarok (szobában).
Buha	balha.
Buhač	szökőncz (földi- balha.
Buhav va o	lyukacsos (ke- nyér).
Bujan jna no	bujanövésű.
Bujam ati	felduzzadni.
Buka	lárma, zaj.
Bukagije t.sz.	békó.
Buknem nuti	kitörni (zaj, tűz).
Bukva	bükkfa.
Bukvar	A. B. C. könyv (ciril).

Bulješ	sügér (hal).
Buljim iti	szemeket düllesz teni.
Bumbača, bumba- rica	gombostű.
Buna	zavar, forradalom
Bunar	kút.
Buncam ati	félrebeszélni.
Bunda	bunda.
Bundeva	tök.
Bunim iti	zavarni (idézni elő).
Bura	zivatar.
Burag	állati gyomor.
Bure	hordó.
Burež	húgy.
Burgija	szegfűró.
Burkam ati	huszítani (felpisz- kálni.
Burma	karikagyűrű.
Burmut	tobák.
Burstin	borostyánkő.
Bušak	hízott ökör (kis szerbiai).
Bušim iti	fűrni.
But	czomb (sonka sat.)
Butura	csomag.
Buzdovan	buzogány.

C.

Čaklo l. staklo.	
Čar	császár.
Čädilo	szűrő.
Čädim iti	szűrni.
Čëh	czëh.
Čël a o	egész.
Celov, celiv	csók.
Celivam ati	csókolni.
Cëna	ár.
Cënik	árjegyzék.
Cënim iti	felbecsülni (árát határozni.)
Čëp	cséplő faszerszám.
Čëpanica	hasábfa.
Čëpam ati	hasogatni (fát).
Čëpim iti	ójtani (fát, him- lőt).

Cer cserfa.
 Cerim iti se fogakat vicsoritni
 Cesta (drum) országút.
 Cěv cső.
 Cěvočnik távcső.
 Crknem crči megdögleni.
 Crknem nuti! ugyanaż.
 Crkva templom (egy-
 ház).
 Crn na no fekete.
 Crnim iti feketíteni.
 Crpam ati im iti meríteni (vizet).
 Crtaló csoroszlya.
 Crv féreg, pondró.
 Crven a o veres.
 Ciča nagy hideg.
 Cičim ati cinczogni.
 Ciganin cigány.
 Cigla téglá.
 Cik cinczogás.
 Cikla czéklarépa.
 Cilj czél.
 Cimam ati czimbálni.
 Cimer czimer.
 Cingara juhszengetyű.
 Cipela czipó.
 Cipov, cipovka czipó.
 Cizopas élısdi növény (a-
 ranyka).
 Cmokam ati csencsegni.
 Coklje faczipő.
 Crěp cserép.
 Crešnja, trěšnja cseresnye.
 Crěvlja (l. Cipela).
 Crěvljar czipész.
 Crevo bél (állatnál).
 Cucak himkutyá.
 Cunja ringy rongy.
 Cunjam ati keresni, főlhán-
 ni valamit.
 Cura leány.
 Curim iti folyni (rinnen).
 Cvatem, cvasti virágozni.
 Cvatnja virágzási idény.
 Cvek mézharmat.
 Cvět virág.
 Cvětí, cvětnica virágvasárnap.

Cvrčak tücsök.
 Cvrčim ati czirpelni.
 Cvrka, cvrkutanje czirpelés.
 Cvilim iti gyászolni búsla-
 kodni.
 Č
 Čabar csőbör.
 Čačkam ati pizskálni (foga-
 kat).
 Čadim iti kormosodni.
 Čadja korom.
 Čador sátor.
 Čagalj zúzott kő, meg-
 fagyott sár.
 Čaj thea.
 Čakonac malomkövágó
 csákány.
 Čaklja csáklya (hajókon)
 Čakšire (Hlače) t.sz. nadrág.
 Čalma turbán.
 Čam fenyű fa.
 Čamac ladik.
 Čanak tál (fából).
 Čaplja gém (madár).
 Čapur levágott fának
 törzse.
 Čar varázs.
 Čarapa harisnya.
 Čaram ati varázsolni.
 Čardak őrház.
 Čarkam ati tüzet éleszteni.
 Čarsav abrosz, ágyterítő.
 Čas pillanat, perc.
 Čast tisztelet, vendég-
 ség.
 Častan tni a o tiszteletes.
 Častim iti tisztelni vendé-
 gelni.
 Čaša pohár.
 Čatam, čitam ati olvasni.
 Čatlov csatló.
 Čauš vezető.
 Čavka csóka.
 Čedo kedves gyermeke
 valakinek.
 Čekam ati várni.

Čekić	kalapács.	Čmar	végbél.
Čekmedže	szekrényfiók.	Čoban	juhász.
Čelik	aczel.	Čobanja	csobolyó.
Čeljade	cseléd.	Čoja, čoha	posztó.
Čeljust	álkapocs.	Čokot	szőlőtőke.
Čelo	homlok	Čom	csomó (dohány).
Čemer	csömör.	Čopor	csapat (állat).
Čemin	jásmin.	Čorba, juha	leves.
Čep	dugasz.	Čorda	nyáj (csorda).
Čeperkam ati	kaparni (tyúk)	Čověk	ember.
Češem ati	vakarni.	Čučam ati	guggolni.
Češnjak	foghagyma.	Čudo	csoda.
Čest	rész.	Čun	csolnak.
Čestit a o	jóralvó.	Čupa	egy fürt haj.
Čestitam ati	köszönteni (név- nap).	Čupam ati	haját tépni.
Češalj	fésű.	Čujem čuti	hallani.
Češljam ati	fésülni.	Čutura	kulacs.
Češljuga	pinty (madár).	Čuvam ati	őrizni.
Četa	csapat (katona).	Čvarak	töpörtyű.
Četka, cetiča	kefe.	Čvor	csomó.
Četnik	egy a csapatból (hajdú).	Čvorak	seregély.
Čeznem nuti	eltünni, vágyni.	Čaća	(gyermekieson)
Čiča	nagybátya.		papa.
Čičak	ragados bojtország	Čelav a o	kopasz fejű.
Čifut	zsidó.	Čerpic	vályog.
Čigra	csigra.	Čilim	szőnyeg.
Čijem ati	fosztani (tollat).	Čiriz	csiriz.
Čikov	tergély (csik hal).	Čorav a o	egyszemű.
Čilaš	szürkélő.	Čošak ugal	szeglet.
Čin	tény, cselekmény.	Čud	valakinek termé- szete.
Činim iti	tenni, cselekedni.	Čudorednost	erény.
Čipka	csipke.	Čula	bunkósbot.
Čir	kelés (daganat).	Čupa	cserépkanna.
Čirak	gyertyatartó.	Čuprija	híd.
Čist a o	tiszta.	Čura	nösténypujka.
Čistac	tisztosfű.	Čurak, čuran	himpujka.
Čistim iti	tisztogatni.	Čurak	bőrrel bélelt fel- öltő.
Čitam ati	olvasni.	Čurčija	szűcs.
Čitanka	olvasó könyv,	Čurdija	testhez álló bélelt felöltő.
Čitav a o	egész.	Čuskija	emelytű (dorong).
Čivia	kerékszeg.	Čušim iti	arczulsapni.
Čizma, škornja	csizma.	Čuška	arczulsapás.
Čkakljigam ati	csiklandozni.		
Čkalja	ráklyuk.		
Član	csukló, izület, tag		

Čut
Čutim iti

érzek.
érezni.

D.

Daća
Dadilja
Dah
Dahnem nuti
Dalak
Dalek a o
Dan
Danica

kifizetendő összeg
adó.
dajka.
lélegzet.
lélegzeni.
lépdaganat.
messze (távol-
levő).
nappal (egy nap).
hajnalcsillag (Ve-
nus).

Dar
Daska
Dam ati
Davim iti
Davni a o
Davor
Davoria
Dažd
Daždi eti
Debeo bela o
Debljam ati
Deblo
Děčak
Děd
Dělam ati

ajándék.
deszka.
adni.
fojtani.
régí.
hadisten.
harczidal.
eső.
esőzni.
vastag kövér.
vastagodni.
fatörzs.
fiú (Knabe).
nagyapa.
faragni, dolgozni
sat.

Delija
Dělim iti
Dělenje
Dělo
Dělujem ovati
Děnem nuti
Derač

vitész (dalia).
osztani.
osztás (számtan).
cselekmény, tett.
eszközölni, tenni.
odatenni, állítani.
nyúzó (gyep-
mester).

Derem ati
Dereglja

szagztatni, nyúzni
fedeleetlen kisebb
hajó.

Derež
Desim iti

deres.
eltalálni, illesz-
teni.

Desni a o
Desni t.sz. ih

jobbfelelő levő.
foghús.

Detao tla
Děte
Dětelina
Dětovod
Děva děvica
Děva
Děvenica
Děver sógor (a nő férjének fivére);
ručni děver vőfény.

tarka harkály.
gyermek.
lóher.
nevelő.
szűz.
teve.
kolbász, hurka.

Deverika
Děvojka
Drhtjem tati
Drljača
Drljam ati
Drmam ati
Drpam ati
Drvo

déverkeszeg.
leány.
reszketni.
fogasborona.
boronálni.
rázni.
tépni.
fa.

Držak, držalica, držalje, držalo
Država
Držim ati
Dičan čna o
Dignem nuti diči
Dika

foggantyú, nyele
valaminek.
állam, birtok.
tartani (kézzel).
dicső.
emelni.
tisztesség, dicső-
ség,

Dim
Dinar
Dinja
Dinjka
Dio
Diple

füst.
dénár.
czukordinnye.
dinkaszólló.
rész.
duda, melynek
bassusa nincs.

Diram ati
Dišem sati v. hati
Divan vna no
Divan

bántani.
lélegzeni.
csodaszép.
gyűlés, összebe-
szelés.

Divim se iti se
Divji a e
Divokoza
Divona

csodálkozni.
vad.
zerge.
vám, harminczad-
ház.

Dižem zati
Djak
Djakon

emelni.
tanuló, deák.
szerpap (diako-
nus).

Djavao

ördög.

Djeram	kútgém.	Dolnjak	alsó a kártyában.
Djerdan	nyakék (gyöngy).	Dom	ház.
Djerdjed	himzöráma.	Domaci a e	házi , szelidített, (állat).
Djip	gyep.	Domacín	házigazda.
Djipam	ugrálni.	Domorodac	honfl.
Djogat	szürke ló.	Domovina	hon.
Djon	csizmatalp.	Dopis	utóírás.
Djubre	szemét, trágya.	Dopisnik	levelozó.
Djuture	általában.	Dorat	pejló.
Djuvegija	vőlegény.	Dosada	alkalmatlankodás.
Dlaka	szőr.	Dosegnem í	felérni.
Dlan	tenyér.	Dospijem éti	megerkezni.
Dlétisam ati	vésni.	Dostavnik	bérkocsi (posta- kocsi).
Dlétó	véső.	Dostignem ici	beérni.
Dno	fenék (hajó, hor- dó víz).	Dostojan jna no	méltó.
Doba	időpont, évszám.	Dosuda	ítélet.
Dobar bra o	jó.	Došastje	eljövetel.
Dobavim iti	előteremteni.	Doteče teći	elégéséges leuni.
Dobitak	nyeremény.	Dovoljan ljna no	megelégedett.
Dobim iti	nyerni, kapni.	Dovratak	ajtófélfá, szár.
Doboš bubanj	dob.	Dozvolim iti	megengedni (er- lauben).
Dobro	jól, jószág.	Drača	töviscserje.
Dobrostiv a o	jóltevő.	Drag a o	kedves, drága.
Doček	elvárás (elfoga- dás).	Dram	drachma.
Dočepam ati	elkapni, ragadni.	Dražim iti	ingerelni, szítani.
Dočetak	bevégzés.	Dreka	lárma, kiáltozás.
Dodatak	melléklet.	Drečim ati	kiáltozni, sírni.
Dodam ati	hozzáadni , mel- lékelni.	Drečmak	mákony (opium).
Dodijam ati	valakinek terhére lenni.	Drečmam ati	szunnyadni.
Dodir	érintés.	Drečn	som.
Dogadjaj	történt dolog.	Drečva	fonál (csizmavar- ráshoz).
Dogodovština	történelem.	Drezga	hinár.
Do elüljáróval igen sok melléknév és ige bevégző (céltérő) érteményt kap. p.		Drob	a test belső (emész- tő) részei.
Dogotovim iti	bevégezni.	Drobim iti	morzsolni.
Dojim iti	szoptatni.	Drombulja	doromb.
Dojka	szoptatósadjka.	Drop, dropina	szőlőtörköly.
Dojdem doći, dojti	eljönni.	Droplja	túzok.
Dokaz	bizonyíték.	Drozag, drozd	énekes rigó.
Dol, dolac	völgy.	Drug	bajtárs.
Dolama	dolmány.	Drum	országút.
Dolikujem ovati	illeni (jól állni).	Družina bina	egylet.
		Družtvo	társaság.

Dubač	mélyítővéső.
Dubina, dubljina	mélység.
Dubok a o	mély.
Dubrava	liget.
Dučan	kereskedő bolt.
Dud	szederfa.
Duduk	fuvola.
Dug	adósság.
Dug a o	hosszú.
Dúga	szívárvány.
Duga	hordódonga.
Dugme ta	gomb.
Duh	lélek, szellem.
Duha	szag.
Duhalo	fuvó (orgona).
Duhan	dohány.
Duham ati	lélegzeni.
Duhovi	püstkösd.
Duhovnik	lélkész.
Dumen	kormány (hajón).
Dunav	Duna.
Dunja	birsalma, dunyha.
Duram ati	sokáig eltartani.
Duša	lélek.
Dušak	egy lélekzés.
Dušman dušma-	
nin	ellenség.
Dujem duti se	felfuódni.
Duvan	dohány.
Duvar	fal.
Duвам ati	fújni.
Duvna	apácza.
Dužan žna no	adós.
Duž, dužina	hosszúság.
Dužnost	kötelesség.
Dvoboj	párviadal.
Dvojba	kétség.
Dvojim iti	kettéválasztani,
	kétségeskedni.
Dvo előraggal igen sok szó kapcsol-	
tatik össze, értelménye mindig	
kettős. p. :	
Dvonožni	kétlábú.
Dvokrilni	kétszárnyú sat.
Dvor	udvar.
Dvorana	terem.
Dvorim iti	udvarolni.

Džak	zsák.
Džamija	mecset.
Dželat	hóhér.
Džep	zseb.
Džigerica	máj.
Džomba	zsombék.

E.

Eban	ébenfa.
Egede t.sz.	hegedű.
Ekser	vasszeg.
Elčija	követ, küldött.
Endek	árok.
Engeča	iskába.
Erende eta	reszelő.
Ergela	ménes.
Erlav a o	csámpás, saúta.
Esapim iti	számolni.
Espap	árúkelme.
Eskut	esküdt.
Evangjelje	üdvirat.

F.

Fajda, korist	haszon.
Fala, hvala	hála, köszönet.
Fálim, hvalim iti	dicsérni.
Falim iti	hibázni, hiányzani
Fat, hvat	öl (hosszmérték).
Fenjer	lámpa.
Frsnem nuti	el nem sülni
	(puska).
Fijukam ati	dudolni (szél).
Fin na no	finom.
Findžan	findzsa.
Fioka	fiók (asztal).
Fišek	töltény (lőfegyver)
Fítelj	gyertya-lámpabél
Fraska	ráncz.
Frigam ati	rántani (ételt).
Frula	furulya, tilinkó.
Funat, funt, funta	font.
Furuna	égető-kemence
	(mész).

G.

Gacam ati	gázolni (sárban).
Gače t.sz.	gatya.

Gad	utálat.	Gingav a o	gyenge, lipáncsos.
Gadim iti se	utálni.	Ginem uti	veszni.
Gadjam ati	illeszteni, czélozni	Gizda	ékeség, felékesítés
Gaj	bokros hely, liget.	Gizdam ati	ékesíteni.
Gajdaš	dudás.	Gjumber	gyömbér.
Gajde t.sz.	duda.	Gjurgica	gyöngyvirág.
Gajtan	zsinor.	Glabam ati	rágcsálni.
Gakam ati	krákogni.	Glad	éhség.
Galia	gálya.	Gladak dka o	sima.
Gamižem ati	csuszni, mászni.	Gladan dna o	éhes.
Ganač nča	karom (sas).	Gladim iti	simítani.
Ganak nka	folyosó.	Gladujem ovati	éhezni.
Ganjam ati	üldözni.	Glamaza	iparlovag.
Gar	korom,	Glas	hang, hir.
Gasim iti	oltani (tüze').	Glasba	zene.
Gat	vízvezető csatorna (malomnál).	Glasim iti	közhírré tenni.
Gatam ati	találgatni (rejtett szó).	Glasonoša	hírhordó.
Gavran	holló.	Glava	fej.
Gazda	gazda.	Glavčina	kerékagy.
Gazim iti	gázolni.	Glavica	fej (káposzta, sa- láta, hagyma).
Gem	gödény.	Glavit a o	fő (embernél).
Grb	nemesi czimer.	Glavim iti	beékelni (erősíteni).
Grbav va vo	görbe.	Glavni a o	fő (városnál).
Grč	görcs.	Glavnica	tőke (pénz).
Grčim iti	összevonni (láb).	Glavnina	fejadó.
Grd a o	csúf.	Gled	nézés.
Grdelac	tengelicz (Stieg- litz).	Gledam ati	nézek.
Grdim iti	lepiskolni, csúffá tenni.	Gledište	nézőhely.
Grk	görög.	Gležanj	csontbütyög.
Grkljan	gége.	Glib	posvány.
Grlica	gerlice.	Glista	eső-, bélféreg.
Grlim iti	ölelni.	Gljiva	gomba.
Grlo	torok.	Gljivim iti	tenyészni.
Grm	bokor.	Globa	zsarolás (sarcz).
Grmi iti	menydörögni.	Globim iti	zsarolni.
Grmljavina	menydörgés.	Glog	galagonya (cserje)
Grnem nuti	összehalmozni.	Gluh ha o	siket.
Grstiti se	undorodni.	Glnem nuti	siketülni.
Gib	hajlás.	Gluma	vígjáték.
Gibak bka o	hajlékony.	Glup, glupast a o	ostoba.
Gibanica	retes (sütemény).	Gnjad a o	setét barna.
Gibam ati	hajlítani.	Gnjavim iti	összezüzni (állatot)
Gigalje t.sz.	mankó, faláb.	Gnječim iti	züzni.
		Gnjetem sti	züzni, taposni.
		Gnjev	harag, elkesere- dettség.

Gnjézdím iti	fészkelni.	Goveče eta	szarvasmarha (tu- lok).
Gnjézdó	fészek.	Govedo	ugyanaz.
Gnjida	serke.	Govno	állati ürülék.
Gnjil a o	elpuhult (gyü- mölcs).	Govor	beszéd.
Gnjila, glina	agyagföld.	Govorim iti	beszélni.
Gnjilim iti	puhulni (gyü- mölcs).	Govornik	szónok.
Gnoj	trágya, genyedség.	Grab	gyertyánfa.
Gnojište	trágyagödör.	Grabežljiv a o	rabolni vágyó.
Gnojim iti	trágyázni.	Grabim iti	rabolni, merni (vizet).
God	évnep (templom- bucsu).	Grablje	gereblye.
Godina	év.	Grad	jég (eső).
Godište	évtartam.	Grád	vár, város.
Godim iti	kedvezni.	Gradim iti	építeni, keríteni.
Goj	nevelés.	Gradivo, gradja	épületanyagok.
Gojlište	nevelőintézet.	Gradjanin	városi polgár.
Gojim iti	nevelni, hízlalni.	Grah	paszuly, bab.
Gol a o	meztelen.	Grahor	bükköny.
Golem a o	nagyon nagy.	Gračem, grakati	krákogni.
Golet	kopasz hegy.	Grana	ág.
Golot	jegecz.	Granica	határ (ország).
Golub	híngalamb.	Graničar	határőr.
Gomila	kő-, földhalmoz.	Granem nuti	kisugározni (nap- kelte).
Gomolj	gumó (növény).	Grašak ška	borsó.
Gonetam ati l.	gatom ati.	Greben	gereben.
Gonim iti	úzni, zavarni.	Grebenam ati	gerebenezni.
Gora	magas hegy.	Greben bsti	karmolni.
Gorak rka o	keserű.	Greda	gerenda, földma- gaslat.
Gorim őti	égni.	Gredelj	gerendely (ekénél)
Gorica	hegyecske, nehéz- nyavalya.	Gredica	szalúfa (háztető).
Gorivo	tüzelő, égő anyag.	Grēh, grēhota	bűn, véték.
Gornjak	felső.	Grēš	egres (éretlen szőlő).
Goropadan dna o	goromba, dühös.	Grēšan šna o	bűnös.
Gorostas	óriás.	Grēšim iti	vétkezni.
Gorušica	repcze.	Grēšpa	ráncz, redő.
Goso, gospodar	háziúr.	Greznem nuti	süppedni.
Gospa, gospoja	úrnő.	Grijem jati	melegíteni.
Gospodična	úrhölgy, kisasz- szony.	Grimiz	karminszín.
Gospodin	úr.	Griva	serény (lónál).
Gost	vendég.	Grivnjaš	örvös galamb.
Gostionica	vendéglő.	Griz	harapas.
Gostim iti	vendégelni.	Grizem, grizti	harapni.
Gotov a o	kész.	Griža	rágás (hasban).

Grob	sír.	Gurav a o	elcsenevésett.
Grobar, groboder	sírásó.	Gurim iti se	összehúzni magát.
Grobje, groblje	sírkert.	Gusak	gunár
Grobnica	sírbolt.	Gusar	rabló (tengeri).
Grof	gróf.	Gusenica	hernyó.
Grohot	hahota, kaczagás.	Guska	lúd.
Grohotam ati	hahotára nevetni.	Gusle, gusalah	t.sz. hegedű.
Grom	villám, menykő.	Gusnem nuti	sűrűsödni.
Gromoteg	villámhárító.	Gust a o	sűrű.
Gromovod	ugyanaz.	Gusterna	vízfogó (Cisterna).
Gronica	torokgyik (betegség).	Gustim iti	sűrűsíteni.
Groš, grošić	garas.	Guša	golyva, görvély.
Grotlo	hegyszoros.	Gusće	liba.
Groza	utálat, irtózás.	Gušim iti	fojtani.
Grozan zna o	utálatos.	Gušter	gyik, izom.
Grozđ	fürt (szőlő).	Gut	torok, gége, nyeldeklo.
Grozim iti se	irtózni.	Guta	köszvény.
Groznica	láz (hideglelés).	Gutam ati	nyelni.
Grub	durva, goromba.	Guz	végbél.
Gruda	gömölye, hant.	Guž	vidra, vipera, (kigyó).
Grudi t.sz.	mell.	Gužva	gúzs.
Grumen l. gruda.		Gužvača	rétés (tészta-étel).
Grunem nuti	csattanni.	Gužvam ati	összegyűrni (ruhá).
Grustim iti se	kedvetlenkedni.	Gvožd, gvoždje	vas.
Guba	var, rüh, bélpokosság.		
Gubac bea	hajóorr.		
Gubica	négy lábúak orra.	H.	
Gubim iti	veszteni.	Habat	földibodza.
Gubitak	veszteség.	Habam ati	elviselni (ruhát).
Gucaj	korty, nyelet.	Had	alvilág, pokol.
Gudalo	hegedűvonó.	Hadet	szokás.
Gudim iti	hegedülni.	Hajda, hajdina,	
Guja	kigyó, földi giliszta.	helda	pohánka.
Guka	galambturbékolás	Hajduk	hajdú.
Gučem. gukati	turbékolni.	Hajka	körvadászat.
Gulim iti	nyúzni.	Hajkač	ökör-, dísnóhajtó.
Gumam ati	étvágygal enni (tönni magát).	Hajkam ati	barmot hajtani.
Gumno	szérű.	Hajós	hajós.
Gungula	zavar, zaj, csörömpölés.	Hak	lélegzés.
Gunj, gunjac	szürke köpeny.	Hakati hačem	lélegzeni.
Gunem nuti	egyet nyelni.	Halat	eszköz, szerszám.
Guram ati	taszigálni.	Halja, haljina	öltözet.
		Ham	hám (lószerszám).
		Hambar	magtár. [kat].
		Hamim iti	behámozni (lova-

Handjar, handžar	kés,-gyilok.	Hleb	kenyér.
Hangir	ménló.	Hmelj	komló.
Harač	fejadó (törökök-nél).	Hoču, hotěti	akarni.
Harambaša	zsvány, rablóvezér.	Hód	járás.
Haran rna no	háladatos, lekötélezett.	Hodim iti	járni.
Hardov	hordó.	Hodočastnik	zarándok.
Hartia	papiros.	Hodulje t.sz.	falábak (Stelzen).
Hasna	haszon.	Hrabar bra o	vitéz, bator.
Hasura	gyékény (terítő).	Hrabrim iti	lelkesíteni.
Hat	arabsmén.	Hrakati, hračem	harákolni.
Hatar	határ.	Hram	templom, egyház.
Havan, avan	mozsár.	Hrana	élelmi szer (gabona).
Havlija, avlija	udvar.	Hranilište	nevelőintézet.
Herceg	herceg.	Hranim iti	etetni, táplálni.
Hèrbat bta	hát-gerincz.	Hrapav a o	rapos, ripacsos.
Hèrčak	hőrcsök.	Hrast	tölgy (fa).
Hèrdja	rozsdá.	Hren	torma.
Hèrdjam áti	rozsdásodni.	Hristos	Krisztus (keleti egyházban).
Hèrka	hortyogás.	Hrišćanin	keleti keresztény.
Hèrcem kati	hortyogni.	Hrom a o	sánta.
Hèrpa	rakas.	Hropnja	halálhörgés (végórán).
Hèrskam ati	rapogtatni.	Húd	gonoszság, rosza-ság.
Hèrt	agár.	Huja	nyugalom (hajóhúzásnál).
Hèrvam ati se	viaskodni, birközni.	Hukati, hučem	sóhajtozni.
Hèržem žati	nyeríteni.	Hulja	semmirekellő.
Hiljam ati	bandzsítani.	Hum	halom, hegyecske.
Himba	ravaszság, csal-faság.	Humka	halmocska (határ)
Hinim iti	csalni.	Hunjavica	nátha.
Hinkam ati	sírni, nyöszörögni.	Hunkam ati	nyafogni (orron beszélni).
Hintov	hintó (kocsi).	Hvala	dicséret, dicsekedés, hála.
Hit, hitac	egy lövet.	Hvat	öl (hozmérték).
Hitan tna o	sürgős, sietős.	Hvatam atati	fogdosni.
Hitar tra o	gyors.	Hvoja, hvojka	lomb (fán).
Hitam ati	dobni, vetni.		
Hitim iti	sietni.		
Hitnik	gyorsfutár.		
Hlače t.sz.	nadrág.		
Hlad	árnyék.		
Hladan dna no	hús, hűvös.	Ibrik	rézüst.
Hladetina	kocsonya.	Ibrišim	selyemczérna.
Hladim iti	hűteni.	Idem íci	menni.
Hladujem ovati	hűsölni.	Iena	feneb (hyena).
		Igla	tű.

Igra	játek, táncz.	Izba	szoba.
Igram ati	tánczolni.	Izbava	kiszabadítás.
Igram ati se	játszani.	Izbeg	kifutás, szökés.
Iguman	zárdafönök.	Izbor	választás.
Ikavka	bőfögés.	Izdaica	árulás.
Ikona	arckép, kép.	Izdaja	árulás.
Ikra	ikra (halpete).	Izdanak	a levágott fának földből hajtó fattyúhajtása.
Ilidža	hőfürdő.	Izdušak	szeleelőlyuk.
Ilo ilovača	agyag.	Izglied	példánykép.
Imam ati	van (habero).	Izjam	kivétel.
Ime	név.	Izjednačen a o	kiegyenlített.
Imenujem ovati	nevezni.	Izjēlica	torkos, nagyevő.
In ina ino	más.	Izkustvo	tapasztalás.
Inače	máskép, ellenke- zőleg,	Izmet, izmetak	söpredék.
Inad, inat	vizálgodás, fele- selés.	Iznesak	járandóság, öszs eg kivétel.
Inatim iti se	feleselni.	Iznimka	kivétel.
Inje	zúz.	Iznos, iznosak	kivitel.
Inostran a o	külföldi, idegen.	Izpit	vizsga.
Ira	irha, kikészített juhbor.	Izpolac	vízhányó lapát.
Iskrnji	felebarát.	Izpovēd	gyónás.
Iskra	szikra.	Izprazan zna o	hiú.
Iskren a o	őszinte.	Izraz	kifejezés.
Ištem, iskati	kérni, követelni.	Izreka	mondat.
Istina	igaz, igazság.	Izrod	kifajzás, kifajzott.
Istok, iztok	napkelet.	Iztočaj	eredet, forrás.
Isti a o ugyanaz.	Ezen előraggal igen sok szó használtatik, s min- dig ugyanazon értelemben van. p.	Izvoda	magnak hagyott káposzta fej- utolsó halottas mise (Exequiae)
Istokučan čna o	ugyanazon házból való.	Izvodnja	méltóztatni.
Istobojan jna	ugyanazon színű sat.	Izvolim iti	
Isukèrt	Jézus Krisztus	Izvor l. iztočaj.	
Išpan, župan	ispán.	J.	
Iver	forgács.	Ja	én
Iz ki, előjáróval	mint előraggal igen sok szó használtatik mind kiható értelemben. p. :	Jablan	topolyfa.
Izbiram ati	válogatni.	Jabuka	alma.
Izadjem ati	kimenni.	Jačam ati	erősödni.
Izagnam	elkergetni, szám- űzni.	Jad	méreg, harag, szo- morúság.
Izasipljem pati	kiönteni.	Jadikujem ovati	jaigatni.
Izašastje	kijövet. sat.	Jadrilo	makkos fa.
		Jadrim iti	vitórlázni.
		Jadro	vitórla.
		Jagli ih t.sz.	dara. [ért.
		Jagma	kápkodás valami-

Jagmim iti se	kapkodni, erővel eltulajdonítani valamit.	Ječam	árpa.
Jagnje, janje	bárány.	Ječim ati	hangzani.
Jagoda	eper.	Jéd	méreg, dúli.
Jagodice t.sz.	arcz, pofa.	Jedar dra o	tömött (szilárd testnél.)
Jaje	tojás.	Jedek	kötél.
Ják a o	erős.	Jednak a o	egyarányos.
Jaka	gallér.	Jednjak	bárzsing. (emésztő szerv).
Jakarim iti se	birkózni, elkapni.	Jedno-val összetett számos szó egy és ugyanazon értelemben veendő. pl. :	
Jalak, jarak	vízvezető árok.	Jednodoban bna o egyidejű.	
Jalov a o	meddő.	Jednovrstan	
Jalovim iti	meddősíteni, he- rélni.	stna o	egyféle sat.
Jama	lyuk, gödör.	Jedva	alig.
Jamac	jótálló, kezes.	Jeftin a o	olcsó.
Jamačan čna o	megbízható!	Jegulja	angolna.
Jamačim iti	jótállani.	Jek	hangos hang.
Janjim iti	bárányt elleni.	Jeka, odziv	vizshang.
Jantar	borostyánkő.	Jela	fenyűfa (v. bizo- nyos tájakon ákácfa).
Japundže	köpenyeg.	Jelen	gím (szarvas).
Jarac	kecskebak.	Jelő	étel.
Jaram	járom.	Jemlješ	szántóvas.
Jaran, jaranik	megbízott férfi (szerető).	Jergován, jorgo- ván	orgona cserje.
Jare	kecskegida.	Jesen	ősz (időszak).
Jarebica	fogoly (madár).	Jesetra	tok (hal).
Jarica	tavaszbuza.	Jesti, jedem	enni.
Jarmak, jarmac	kisefa.	Jetrva sógornő, az öregebb fitestvér neje, az ifjabb fitestvér neje irá- nyában.	
Jaruga	hegyről levezető mély út (árok).	Jetra t.sz.	máj.
Jasan sna o	tündöklő, fényes (ragyogó).	Jezero	tó.
Jasen	kőrös-fa.	Jezgra	szike valaminek.
Jasika	rezgő nyárfa.	Jezik	nyelv.
Jasle t.sz.	jászol.	Jež	sün.
Jastreb	héja (madár).	Jogunast a o	önfejtű.
Jastuk	vánkos (fejalj).	Joha	éger-fa.
Jašim iti	nyargalni.	Jomuža	kifejt melegtej.
Jatak	órgazda.	Jorgan	paplan.
Jato	madáracsapat.	Júg	dél (világtáj).
Jauk	jajgatás.	Juha, čorba	leves.
Jaučem kati	jajgatni.	Junac nca	tinó.
Javim iti	bejelenteni.	Junak	vitéz, hős.
Javnost	nyilvánvalóság.		
Javor	juhar.		
Jazavac	borz.		

June, junica	űszó.	Kalpak	kalpak.
Jurgeta	hosszú ennivaló kabak.	Kaludjer	szerzetes [gör. kel.]
Juriš	roham.	Kalup	ráma, kaptafa, csomó [dohánynál]
Jušad i	becsínált.	Kamara	kamra.
Jutro	regg.	Kamata	kamat.
Jutro zemlje	holdföld.	Kamen	kő.
Južina	déli étkezés (ebéd).	Kamiš	pipaszár
	K.	Kanap	zsineg, spárga.
Kabal, kabao	veder.	Kanat	rekesz, válaszfal.
Kaban, kabanica	köpönyeg	Kanave	pinceszok
Kablar	vedercsínáló, kádár.	Kandilo	függő olajlámpa.
Kablica	zsirosvendő.	Kandža	karom [rag. mádár.].
Kaca	kád.	Kandžia	ostor, korbács.
Kacida	sisak.	Kanim iti	elhatározni magát valamire.
Kača, guja, zmija	kigyó.	Kanjuh	kánya [madár].
Kačkam ati	sarat szétlocsan-tani.	Kanonik	kanonok.
Kačkavica	lucskos idő.	Kanta	kanna.
Kád	füstölő anyag.	Kantar	mérleg [súly] — és gabona mérő.
Kádar a o	képes [valamire].	Kap	csepp.
Kadifa	bibor, bárson.	Kapa	sapka, főveg.
Kadilo, kadionica	füstölő edény.	Kapak pka	sisak, fedő.
Kadim iti	füstölni.	Kapara	foglaló [alkunál].
Kadulja	zsálya.	Kapetan	kapitány.
Kafa, kava	kávé.	Kapica	főkötő.
Kaiš	szíj.	Kapija	kapu.
Kajda	hangjegy.	Kaplar	tizedes [káplár].
Kajem jati	büntetni.	Kapljem pati	csepegni.
Kajem ati se	bánkódni.	Kar, karanje	szidás.
Kajgana	rántotta [tojásétel]	Karabe, karablje	dudasíp.
Kajmak	tejfel.	Karak, karica	magtok [növény-nél].
Kajsia	kajszibarack.	Karaman	levéltárca.
Kalaj	máz.	Karanfič	szegfűszeg [fűszer]
Kalam	ojtógalj.	Karanfil	szegfű [virág].
Kalamir	méron [Senkblei].	Karika	gyűrű [karika].
Kalamim iti	ójtani.	Karišik	vegyülek, zagyva-lék.
Kalam ati	hasogatni.	Karlica	kisteknő, medence
Kalež	kehely.	Karmine	halottitor.
Kalfa	iparos segéd [mesterlegény].	Karta	kártya.
Kalina	kánjafa [cserje].	Kartača	kartács [golyó].
Kaljam ati	mocskolni, piszkítani.	Karuće t.sz.	hintó [kocsi].
Kaloper	fodormenta.	Kás	ügetés [lónál].

Kásan sna o	késői.	Kesten	gesztenye.
Kasapin	húsárny, székálló.	Krbanj, vrg	merítő kobak.
Kasam ati	ügetni.	Krcag	korsó.
Kasnim nuti	késni.	Krcim iti	irtani (erdőt).
Kaša	kása, dara.	Krcma	korcsma.
Kasagija	lővakaró.	Krdža	csörgőrucza.
Kašika žlica	kanál.	Krhk a o	törékeny, korhó.
Kašljem ati	köhögni, hurútolni	Krkljam ati	zajongni (p. a fa- zékban főlő bab).
Kaštiga	büntetés.		
Kat	emelet (házon).?	Krmača	göbe, kocza.
Katana	lovás katona.	Krme	egy disznó.
Katanac	lakat.	Krmelj	csipa (szemben).
Katarka	árbozcfa.	Krnja	csorba.
Katran	kátrány, kocsikenő	Krnjast, kèrnjav	
Katun	majorság (épület).	a o	csempé.
Kaulin	virágos kel (kar- fiol).	Krpa	folt, rongy.
Kavez	kalitka (madár).	Krpaam ati; kèr- pim iti	foltozni.
Kavga	összeveszés, cziva- kodás.	Krst	kereszt.
Kazaljka	óramutató.	Krstitelj	keresztelő.
Kazalo	jegyzék.	Krstim iti	keresztelni.
Kazan	kazán.	Krstjanin	keresztény.
Kaznica	fenyítőház.	Kršim iti	rombolni, zúzni.
Kaznim iti	fenyíteni.	Krt, kèrtica	vakand.
Kažem ati	mondani.	Krtina	vakandtúrás.
Kažiput	útmutató (oszlop).	Krtog	mindenféle szemét (szobában).
Kóci	leánya valakinek (filia).	Krtola	burgonya (krumpli).
Keba	kis zsebkés.	Krv	vér.
Kebar	bogár (rovar).	Krvavica	véres hurka.
Kebam ati	kilesni (vadászat- nál).	Krvavim iti	megvérezeni.
Kec	disznó (kártyában)	Krzam ati	leköszörülni, el- koptatni.
Kecelja	kötény (nőknél).	Krzmam ati	késedelmezni, ha- logatni.
Kečiga	kecsige (hal).	Krznar	szűcs.
Kečim iti	örködni, lesni (lap- dajátéknál).	Krzno	gerezna, szőrösbőr
Kelje	csiriz, ragasz.	Kržak	kapadohány.
Keljim iti	ragasztani.	Kicoš	nyalkafi.
Kenjača	kocsikenőcs (meg- sűrűsödve).	Kičica	ezerjőfű (centau- rum minus).
Kerep	dunai malom ha- jója.	Kičma	hátgerincez.
Kesa	zacskó, erszény.	Kidam ati	tépni, szaggatni
Kesim iti	vicsorítani (foga- kat).	Kihavica	trüsszentés.
		Kika	üstök (haj).

Kila	1. kila (kőből), 2. sérülés.	Klicam ati; klijam ati	csirázni.
Kilav a o	sérült.	Klicam ati; klijknem nuti	felkiáltani.
Kiljer	éléskamra.	Klimam ati	integetni fejfel.
Kip	kép.	Klin	ék, szeg (fából).
Kipim őti	futni a fazékból forrás közt.	Klinac	vasszeg.
Kiria	fuvar.	Klip	cső (kukoriczánál).
Kiridžia	fuvaros.	Klipam ati	csővedzni (u. a.)
Kisel a o	savanyú.	Kljucam ati	kopogtatni (mardársórral).
Kiseljak	sóska.		
Kisnem nuti	savanyodni, ázni.	Ključ	kulcs.
Kist	ecset.	Kljuk	zúzott szőlő (bornak).
Kista	bojt.		
Kiša	eső.	Kljukam ati	tömni.
Kišobran	esernyő.	Kljun	csőr.
Kit	czet.	Kljuse	ló, mint állat.
Kita	virágcsokor.	Klobuk	kalpag, süveg.
Kitim iti se	felbokrétázni magát.	Klonim iti se	elvonulni.
		Klonem nuti	sülyedni, hanyatlani.
Klada	tuskó.	Klopac	vizi buborék.
Kladara	tuskókból faerőd.	Klopim iti	befedni fedővel.
Klade t.sz.	kaloda.	Klopotuša	csergőkigyó.
Kladem klasti	sűrűn, lassan folyni p. méznél.	Klubče, klupka	gombolyag.
Kladim iti se	fogadni.	Klupa	pad.
Klanjam ati se	leborúlni, meghajtani magát.	Kmet	hűbérnök.
		Knez	fejedelem (herczeg)
Klas	kalász.	Knjiga	könyv.
Klasam ati	kalászosodni.	Knjigoshrana,	
Klatno	harangszív, ütő.	knjižnica	könyvtár.
Klecalo	térdeplő számoly.	Kob	találkozás.
Klečim ati	térdepelni.	Kobac	vércsesólyom.
Kleka	boroka, gyalogfenyű cserje.	Kobasic	kolbász.
		Kobila	kanczáló.
Klempav a o	lecsüngő fülű.	Kocka	kockza.
Klen	jávorfá.	Kočanj	gyümölcs szára, torzsa káposztánál.
Klepac l. klatno.			
Klepaló, klepetalo	recsegő, kereplő.	Kočija	kocsi.
Klepar	bádogos.	Kočijaš	kocsis.
Klepetam ati	kelepelni.	Kočim iti	fásulni, dermedni.
Klepka	csengő, kolomp.	Kokam ati	kukoriczát pattogtatni.
Klešte	fogó, hamvvevő.		
Klet, klijet	viskó, gunyhó.	Kokica	jércze, pattogtatott kukoricza.
Klet a o	átkozott.		
Klica	csira (növény-nél).	Kokodačem dati	kokodálni.

Kokoš	tyúk.
Kokot, pëtao, oroz	kakas.
Kokotac	somkoró (gyógyfű)
Kol, kolac	karó.
Kola t.sz.	kocsi.
Kolač	kalács.
Kolajna	nyakék, érem, érdemkereszt.
Kolar	bodnár.
Kolebam ati	ingadozni.
Koledar, kolen- dar	naptár.
Koleno	térd, nemzetség.
Kolëvka	bölcső.
Koliba	gunyhó.
Kolo	kör, körtáncz.
Kolobár	körző (Zirkel).
Kolotek, kolote- čina	kerékvágás.
Kolovodja	pártvezér, táncz- rendező.
Kolovoz	augustus hava.
Kolut	korong.
Kom	törköly.
Komad	darab.
Komar, komarac, komarica	szúnyog.
Komarnik	szunyogháló.
Komam ati	lökdödni kézzel.
Komodljika	bojtorján.
Komonika	fekete üröm.
Komora	kamra.
Komornik	kamarás.
Kompa	komp.
Komšija	szomszéd.
Konac	vég (időtartamnál)
Konci acah t.sz.	czérna.
Konak	éjjeli szállás.
Končam ati	fehéren himezni.
Konj	ló.
Konjanik	lovag.
Konoplja	kender.
Kopač	kapás.
Kopam ati	kapálni.
Kopča	kapocs. [mek.
Kopile	törvénytelen gyer-

Kopito	csülök.
Kopje	kopja, lándzsa.
Kopno	száraz föld. (midőn a vizektől meg- különböztetik).
Koprena	lepel, fátyol.
Kopriva	csalán.
Kopun	kappan.
Kora	kéreg.
Korablja	szekrény, hajó.
Koračaj, korak	lépés.
Koracam ati	lépdelni.
Korba	rendreutásítás, szemrehányás.
Korbač	ostor, korbács.
Kore, korice t.sz.	fa vagy csontbori- ték a késnyelen, könyvtáblája.
Koren	gyökér.
Korica	kenyérháj, faháj, kés vagy kard hüvely.
Korist	haszon, előny.
Korim iti	rendreutásítani.
Korito	teknő.
Korizma	40 napos böjt.
Korman, kormilo	kormány (hajón).
Kornjača	teknőcz (béka).
Korota	gyász.
Korov	száraz gyom, kóró
Koršov	vizeskorsó.
Kós	rigó.
Kós a o	ferde.
Kosa	kasza, hajfonat.
Košer, kosir	szőlőmetsző-kés.
Kosište	kaszanyél.
Kositer	ón (Zinn) fém.
Kosim iti	kaszálni.
Kost	csont.
Kostanj, kesten	gesztenye.
Koš	vesszőből font ól, kosár v. varsa halfogáshoz.
Košar	kosárkötő.
Košnica	méhköpű.
Košturnica	csontház; tetem- ház.

Košulja	ing.	Krenem uti	indulni, indítani.
Košuta	suta (gimmőcske).	Krěpak pka o	erős, állandó.
Kot	kotlás, költés (ma- dárnál).	Krěpim iti	erősíteni.
Kotao tla	üst, katlan.	Krěpost	erkölcs, erő.
Kotar	kerület (közigaz- gatási).	Krešem sati	tűzet kiütni.
Kotarica, korpa	kosárka, szakasztó	Kresivo	tűzszerszám.
Kotěrljan	katang, kóró.	Kretjem tati	indítani.
Kotim iti	kölykezni.	Krevet	nyoszolya, ágy.
Kotur	tekeres, karika (fából).	Krezub a o	csorbafooga, fog- hijas.
Kov	vasalás, kovács- munka.	Krilo	1. szárny, 2. öl kebel, 3. oltalom.
Kovač	kovács.	Krinka	álarcz.
Kovanžija	méhész.	Krijem iti	takarni.
Kovče	kapocs.	Kriv	1. görbe. 2. bűnös, 3. hamis.
Kovčeg	láda, szekrény.	Krivim iti	görbitni, vádolni.
Kověrcast a o	bodor, göndör.	Krivověrac	eretnek.
Kovnica	pénzverde.	Krizma, kriz- manje	bérmálás.
Koza	kecske.	Križ l. kěrst.	
Koža	bőr.	Križak	koronástallér.
Kožtek	kostök.	Križam ati	apritni.
Kožuh	ködmen.	Kroj	szabás.
Kožuhar, čurčija	szűcs.	Krojač	szabó.
Kradem asti	lopni.	Krojim iti	szabni.
Kradja	lopás.	Krokodio dila	gyl (krokodil).
Kraguj, kragujac	olyüded sólyom (falco subbuteo).	Krosna t.sz.	szövőszék.
Kraj	vég, szél.	Krotak tka o	szelid.
Krajcara	krajczár.	Krotim iti	szelidíteni.
Krajobraz	térkép.	Krov	házfedél.
Krak	hosszú lábszár (Haksen).	Krug	kör, gömbölyűség.
Kralj	király.	Krugao gla glo	gömbölyű.
Krasan sna o	gyönyörű.	Kruglja, kuglja	teke.
Krasta	sebvar.	Kruh	kenyér.
Krastavac	ugorka.	Kruna	korona.
Kratak tka o	rövid.	Krunica	olvasó.
Kratim iti	rövidíteni.	Krunim iti	koronázni.
Krava	tehén.	Krupa	dara (jégesés).
Kreč	mész.	Krupan pna o	öreg (nagyszemű).
Kreda	kréta.	Kruška	körte.
Krekecem ati	kurutyolni (béka).	Krut a o	kemény, kegyetlen
Kreļja	kopoltyú (hálnál).	Kružim iti	kerekíteni.
Kreļjust i n.n.	pikkely (hal).	Kuburim iti	nyomorultúl tengni.
Kremen	koha, tűzkő.	Kucam ati	kopogni.
		Kučine t.sz.	kócz, cseppű.

Kučka	nőstény kutya.	Kurdely	császárszeg (eké- nél).
Kuća	ház.	Kurjak vúk	farkas.
Kudőlja	egy marok len v. kender.	Kús	falat, ízlelés.
Kudim iti	ócsárolni.	Kus a o	nyírott.
Kudrav a o	bodor, göndör.	Kustura	fanyelű ócska bi- csak.
Kuga	dőghalál, pestis.	Kut	szeglet, sarok.
Kuhača, varnjača	főzőkanál.	Kutija	katulya.
Kuhar	főző, szakács.	Kvačim iti	kapcsolni.
Kuk	csípő.	Kvaka	ajtókilincs.
Kuka	horog, gamó, kampó.	Kvar	kár.
Kukac kea	kukacz.	Kvarim iti	rontani.
Kukav a o	nyomorult.	Kvas	kovász.
Kukavica	1. kakuk, 2. nyo- morult ember.	Kvasim iti	savanyítani, áz- tatni.
Kukinja	kökény (gyümölcs)	Kvēr	pergamen (bőr).
Kukma	tolbóbita (madár- nál).	Kvrga	csomó, bütyök.
Kukulj	csukla, kámzsa.	Kvočka	kotlóstyúk.
Kukuričem rikati	kukurikolni.		
Kukuruz	tengeri, kukoricza	L.	hattyú.
Kukuta	bürok.	Lačam ati	elkapni, átvenni.
Kula	gula (piramis).	Ladja	hajó.
Kulaš	fakó, egérszórú ló.	Lagan a o	könnyű, fürge.
Kulen	gömböcz, puczor (hurka).	Lagum	akna.
Kuleto t.sz.	tölténytáska.	Lahak, lahka o	könnyű (súlynál).
Kulundžija	ezüst-, aranymives	Lajem ati	ugatni.
Kúm	koma.	Lakat kta	könyök, rőf.
Kumin	kömény (növény).	Lakerdija	tréfa, bohózat.
Kumpania	osztály a katonaság- nál.	Lakom a o	torkos, fősvény.
Kumrija	szélid gerle.	Lakomim iti se	torkoskodni, fős- vénykedni.
Kuna	nyest-menyét.	Lala	tulipán.
Kundak	puskaagy.	Lan	len.
Kunem kleti	átkozni.	Lanac	láncz (földmérés- nél) hold.
Kúp	rakás, baglya.	Landa	egy metszet (ke- nyér, alma, din- nye).
Kúp	vétel, gyülekezet.	Lane neta	őzborjú.
Kupa, kupica	kupa, ivópohár.	Lanem nuti	megkönnyebedni.
Kupac	vevő, vásárló.	Lap	vizes talaj, lápföld
Kupam ati se	fürödni.	Lapacka	folyami malom hajtásdeszkája.
Kupina	gyalog-hamves- szeder.	Lapim iti	kigőzölni.
Kúvim iti	venni, vásárolni.	Lapor	márga (ásvány).
Kupim iti	szedni, összeszedni		
Kupus	káposzta.		

Larma	zaj, kiáltozás.	Lěša	vesszöböl fonott
Lasica	menyét.	Lěška	aj'ó, kapu.
Laskam ati	hízelegni.	Lěštve t.sz.	mogyorócserje.
Last n.n.	kényelem.	Lěš	láptó, hágsó.
Lasta lastavica	füstös fecske.	Let	dög.
Lastar	lombozat.	Letim iti	repülés.
Latov	felügyelőőr, látó.	Lětina	repülni.
Lav	óroszlán.	Lětina	nyári gabnanemű
Lavež	ugatás, csaholás.		vetemény.
Lavor, lovor	babér.	Lěto	nyár, év, méhröp-
Lavoris	párducz, leopárd.		lyuk.
Laz	bejárat, nyílás.	Lětujem ovati	nyaralni.
Laž	hazudság.	Letva	lécz.
Lažem, lagati	hazudni.	Lěv a o	balfelöli.
Lažkam ati	meghazudtolni va-	Lěvak vka	tölcsér.
	lakit.	Lěvarna, lěvar-	
Lažokrst	hamis próféta	nica	öntöde.
	(Antichristus).	Lěvča	lőcs
Lebdim iti	lebegni, — vala-	Ležaj	fekvés (nyúl).
	kit betegségében	Ležak	naplopó, dologta-
	gyengéden udva-		lan ember.
	rolni:	Ležim ati	fekszem.
Lěčim iti	gyógyítani.	Lice	képe valakinek.
Lečnik	orvos.	Licuměrac	képmutató.
Led	jég.	Ličar	póráz (melyre ha-
Ledina	pázsit.		lat fűznek).
Ledja djah t.sz.	háta valakinek.	Ličba	árverés.
Leg legló	költés, szaporodás.	Ličim iti, doli	
Legnem nuti	lefeküdni.	kovati	illeni.
Lěk	gyógyszer.	Ličnjak, peškir	törülköző kendő.
Lěkar	gyógyyszerész.	Liha lěja	ágyás (kertben).
Lelek	jajkiáltás, jajgatás	Lija, lisica	róka.
Lem	ragasz (Kitt)	Lijavica	hasmenés.
Lemam ati	elverni valakit.	Lik	hársháncs.
Lěn a o	lomha, henye, tu-	Lim	bádóg.
	nya.	Liman	örvény (folyam-
Lenger	horgony (hajókon)		ban).
Lěp a ó	szép.	Limun	czitrom.
Lěpak pka	madárlép.	Linjak	czompó-ponty.
Lepeza	legyező.	Lipa	hárs.
Lepinja	lepény.	Lipanj	juniushó.
Lepir	lepke.	Lipšem sati	megdögleni (ál-
Lěpim iti	ragasztani.		latnál).
Lěpim iti	szépitni.	Lira	lant.
Lěposlovje	szépezet.	Lisa	csillag (fehér folt
Lěr, liljan	liliom. [porsó.		ló fején).
Lěš	építőanyag, ko-	Liska	szárcsa.

List	levél (fánál és papírnál).	Lonac	fazék.
Listam ati	leveledzni.	Lončar	fazekas.
Listonoša	levélhordó.	Londža	erkély.
Listopad	levélhullás (oktoberhó).	Lopata	lapát.
Lišaj	sömör.	Lópóv	tolvaj.
Lišim iti	kivetkőztetni, megrabolni.	Lopta	lapda.
Litija	körmenet.	Loš a e	kedvezőtlen, hitvány.
Livada	kaszáló.	Lot	lat (súlymérték).
Ližem zati	nyalni.	Lov	vadászat.
Ljaga	szégyenfolt.	Loza	venyige.
Ljohav a o	gyenge, beteges.	Ložim iti	rakni (p. fát tüzre)
Ljuba	kedvelt nő, házastárs).	Lubanja	koponya.
Ljubac, poljubac	csók.	Lubenica	görgő dinnye.
Ljubav	szerelem, jóság, barátság.	Luč	világosság.
Ljubica	ibolya (martiusi).	Luča	napugár.
Ljubim iti	csókolni, szeretni.	Lučba	vegyészet.
Ljubomor	szerelemfeltés.	Lučim iti	elválasztani.
Ljudi t.sz.	emberek.	Lud a o	tébolyodott.
Ljulj	vadóc (növény).	Lúg	1. lúg, 2. ordóréz
Lluljajka	hinta.	Lugar	erdőkoruló (őr).
Ljuljam ati	hintáztatni, ringatni	Luk	hagyma.
Ljupine t.sz.	tojáshéj.	Lukav a o	ravasz.
Ljuska	halpikkely.	Lula	pipa.
Ljuštim iti	lehámozni.	Lumbarda	nehéz üteg (ágyú).
Ljut a o	mérges (p. kutyánál).	Lupam ati	koccolni, zörögni.
Ljutica, zmiija	vipera (mérges kígyó).	Lupez	semmire kellő, rabló, tolvaj.
Ljutika	keserű hagyma.	Lutka	baba (gyermekjáték).
Log	folyam ágy.	Lužim iti	lugozni.
Logor	tábor.	Lužnica	lugzó.
Logov	lógós v. harmadik ló.		
Loj	faggyú.	Maca	M. macska, füzbarka.
Lokot	lógó lakat.	Mač	kard.
Lokva	mocsár.	Mača	makula.
Lokvány	vizítők, fehér és sárga virág.	Máčak	kandúr.
Lom	csalít.	Mača l. maca.	
Lomača	hasábfarakás, máglya.	Mača l. mača.	
Lomim iti	törni, zúzni.	Madež	születési jegy (p. lencse).
		Magarac	szamár.
		Magjar	magyar.
		Magla	köd.
		Mah	1. lóditás, lendület, 2. moha.

Mahna	kifogás.	Marim iti	érdeklődni, gondolni valamivel
Mahnit a o	tébolyodott.	Marljiv a o	gondos, szorgalmas.
Mahnem nuti se	felhagyni valamivel.	Marva	tulok, szarvasmarha.
Mahrama, mahrama	keszkenő.	Masak, mazga	őszvér.
Mahuna	hüvely (veteményénél).	Maskara	álarczos (mulatságban).
Maina	szélcsend (folyón).	Maslina	olajfa.
Majdan	érczbánya, termőhely.	Maslo	vaj, írósvaj.
Majka, mati	anya.	Masnica	kékfolt (ütés után)
Majmun, opica	majom.	Mast	zsír, zsiradék.
Majstor	mester az iparosoknál és művészetnél.	Mašam ati se	nyulni valami után.
Majur	major.	Mašem hati	forгатni (kardot) fejjel, kézzel in-tegetni.
Mak	mák, pipacs.	Maternica	méhanya, hascsikarás.
Makalj klja	ravasz a puskán.	Matica	1. méhkirályné, 2. anyakönyv, 3. eredet, 4. folyam sebje.
Makam ati	mártogatni.	Mator a o	vén.
Makaze t.sz.	olló.	Mazim iti	kényeztetni.
Maklja, makljica	két nyelvű vonókés.	Maža	mázsa.
Makljam ati	vonókéssel simítani	Mažem zati	kenni.
Maknem nuti	indítani.	Mečava	havazó idő.
Makovski a o	makk a kártyánál	Mečem ati	letenni, rakni.
Mal a o, mao la lo	kicsiny.	Med	méz.
Malakšem sati	erőtlenülni, kimerülni állatnál.	Medica	márcz.
Malar	festő, szobafestő.	Medja	határvonal.
Malam ati	festeni.	Medvęd	medve.
Malina	málna (Himbeere)	Méh, mēhur	hólyag, fúvó.
Malj	sulyok.	Mēhana	csapszék.
Maljica	fakalapács.	Mejdan	helytállás (csatában).
Maljka	kendertörő eszköz.	Mek a o, mekan a o	lágy, puha.
Malta	vám.	Meketam ati	mekegni.
Máma	csalátek, 2. toka.	Mekine, mekinje	t.sz. korpa.
Mamaljuga	kukoricza gombóc.	Mekšam ati	lágyulni.
Mameni a o, po-maman	veszett.	Mekterbaša	(török) karmester.
Mamim iti	elcsábitni, elcsalni	Mela	fagyöngy.
Mamlaz	tökfejű, ostoba.	Melj	komló.
Mamuran rna o	mámoros.	Melja, meljivo	órleri való gabna.
Mamuza	sarkantyú.		
Manastir	zárdá, monostor.		
Manjkanje	hiány.		
Mantija	szerzetes ruha.		

Měna	felváltás, hold- ujulás.		keverni czérnát, fonalat gombo- lyításnál.
Mendjuša	fülbevaló függő.		sovány.
Menim iti	felváltani (p. pénzt).	Mršav a o	porczok az orrban.
Menjik	határkő.	Mrštalica	holt.
Měra	mérték.	Mrtav tva tvo	holttest, hulla.
Merdevine t.sz.	létra, lajtorja.	Mrtvac	morzsa.
Merica	gabna mérték, 4 egy pestimérő.	Mrva, mervica	morzsolni.
Mermer, mramor	márványkő.	Mrvim iti	utálatos, csúf.
Mesar	húsárús.	Mrzao zka o	fagyos.
Měsec	hold, hó.	Mrzim iti	utálni.
Měsim iti	gyúrni (tésztát).	Mrznem nuti	fagygni.
Meso	hús.	Micina	kelevény, belső- kelés.
Město	hely.	Mičem cati	mozgatni.
Měšam ati	keverni.	Mig	intés szemmel, pis- lantani.
Mešina	kovács v. orgona fúvó.	Mil'a o, milen a o	kedves.
Meštar	mester, tanító.	Milja	mértföld (hossz- mérték).
Metem mesti	seperni.	Milosėrdan dna o	kegyelmes.
Metež	zaj, keverék.	Milost	kegyelem.
Metilj, metulj	métely, lepke.	Milujem ovati	kegyelni, szeretni.
Metla	seprő.	Mimo mellett, el,	(neben, vorbei)
Metnica	csuhé v. kereszt- háló.	mint elűjáró, több szónak elő- ragja, p. :	
Metnem nuti	letenni.	Mimojdem, mi- moći	elkerülni sat.
Mezimac, mezi- maca	utószor született. gyermek.	Minem nuti	elmulni, változni.
Mrcina	dögtest.	Mir	béke.
Mrcvarim iti	elmarczongolni.	Mirina	omladék (régi fal)
Mrčanje	setétülés.	Miris	illat.
Mrgodim iti se	komoly, makran- czos arczot mu- tatni.	Mirišem sati	szagolni illatot.
Mrk a o	setét színű (lónál pej).	Mirisavka	muskatályszőlő.
Mrknem nuti	setétedni.	Mirim iti	békíteni.
Mrkva	sárgarépa.	Mirujem rovati	békében lenni.
Mrljam ati	bepiszkolni (rubát)	Misa	mise.
Mrlmljam ati	morogni, dör- möggni.	Misao, misal n.n.	gondolat.
Mrnar	hajóslegény (matróz).	Mislim iti	gondolni.
Mrs	húsovés, nem bőj- tölés.	Misnik	áldozár.
Mrsim iti	húst enni 2. össze-	Mistrija	vakoló kőműves kanál.
		Miš	egér.
		Mišjakinja	tyúkhúr (növény).
		Mit	megvesztegetés (pénzzel).

Mitar	pénztárnok vám- és harminczadnál	Moram ati	kell (müssen).
Mítim iti	megvesztegetni.	Morim iti	fáradni, gyilkolni.
Mitropolit	főpap (metro- polita).	Mornar l. mernár.	
Mivam ati	mosdani.	Morokvača	marokvas (faten- gelyen).
Mlad a o	fiatal.	Moruna	viza (hal).
Mlada	menyecske.	Most	híd.
Mladenici	aprószentek.	Mošak	pézsma.
Mladić	ifjú.	Mošt	must.
Mlák a o	lágymeleg, lan- gyos.	Motam ati	tekerni, gombo- lyítani.
Mlatim iti	leverni (gyümöl- csöt) csépelni (gabonát).	Motika	kapa.
Mlěčan čna o	tejes.	Motka	dorong, pózna.
Mlěčika	fűtej.	Motovilo	motola.
Mlěko	tej.	Motrim iti	tekinteni.
Mlěti, meljem	örölni.	Mozag zga	velő.
Mlin	malom.	Moždani t.sz.	agyvelő.
Mlinac	kávédaráló	Mrak	éji setétség.
Mlinar	molnár.	Mrav	hangya.
Mljaka l. Lokva.		Mraz	dér.
Mlohav a o	gyenge, erőtlen.	Mrazim iti se	valakivel összeha- ragudni.
Mnjenje	belátás, vélemény	Mrena	márnaponty (hal).
Mnogi a o	sok (multi e a).	Mrem mreti	halálozni.
Množim iti	sokszorozni.	Mřěža	haló.
Móba összehitítés	valamely munká- nál, csupán eltartásért.	Mucam ati	hebegni, dadogni,
Močar	esőnedvesség.	Mučan čna o	kínos.
Močim iti	mártani.	Múčim ati	hallgatni.
Moč	erő, tehetség.	Mučim iti	kinozni.
Moči t.sz. szentek	ereklyéje, mely kis csomagban nyakon hordatik.	Mučak čka	záptojás.
Modar dra o	kék.	Mudar dra o	bölcs. [nél].
Modrica l. masnica.		Mudo	tök, here (himek- légy.
Mogu moči	tehetni valamit.	Muha	muhar.
Mokar kra o	nedves.	Muhar, muharika	kin.
Molba	ima, kérelem.	Mukao kla lo	rekedt hangú.
Molim iti	kéri.	Muknem nuti	elhallgatni, re- kedni.
Molim se iti se	imádkozni.	Muljolo	szólózúzó cso- miszló.
Molitva	imádság.	Mumakaze t.sz.	hamüevő.
Molj, moljac	moly, szücsmoly.	Munara	törökmeccset tor- nya (minaret).
Molujem ovati	festeni.	Múnja	villám.
Momak mka	legény.	Murga	olajülledék.
Mor	halálozás.	Mušmula	naspolya (gyü- mölc).
More	tenger.		

Mútan tna o zavaros (p. víz).
Mútim iti zavarni, keverni.
Muzem muzti fejni.
Muž férj, férflú.

N.

Na, nate (indulatszók) ne, netek.
Na, mint felható és állapító érte-
ményű elüljáró (l. nyelvtan 133.
lap 3-or) továbbá: a cselekvő
igékből képzett visszaható igék
előragja (l. nyelvtan 111. lap.
visszaható igék) számos ily érte-
lemben gyártott szó előragja le-
vén, nem tartom szükségesnek
azokat mind elsorolni; mert a
gyökszavakat a tanuló a szótár-
ban megtalálván, érdeménnyökön
könnyen eligazodhatik, p. Bacim
iti hajitni vetni.

Nabacim felhajítani, felvetni
Nabacam felhányni (foly-
tató).

Nabacivam ati felhányogatni
(gyakorító).

Vannak azonban szavak, melye-
ket a tanuló nem érthetne meg, s
ezek következők.

Naboj 1. puskatöltés, 2.
törés a lábon 3.
deszkák köztál-
ló faltömet.

Nábor ráncz. [ter.
Načelnik elnök, polgármes-
Načelo kezdet, elv.
Načmem eti megkezdeni.
Način mód.
Nada várakozás, remény
Nadjem nači találni.
Nadorež aczélmetszet.
Nadpis felirat, homlokirat
Nadzor felügyelet.
Nadžak fokok.
Nagao gla o hirtelen.
Naglavak fejelés (csizmánál)
Naglim iti hirtelenkedni.
Nagnut a o hajtott.

Nagon vonzalom, hajtás.
Nagoničar. disznóhajtó.
Nagrada díj, díjazás.
Najam bérbevevés, bér-
pénz.

Najmim iti felfogni, besze-
gödtetni.
Nakana elhatározottság.
Nakaz, Nakaza csodaszülött, ször-
nyeteg.

Nakit pipere.
Naklja fordulat folyam
folyásánál.
Naklon meghajlás (tiszte-
letből).

Naknada helyreépítelés, ki-
egészítés.

Nalik hasonlóság. [ság.
Naloga tolokodás, szo: os-
Namer esetlegesség.
Namet feladott valami.

Nametak ráadás.
Namira kielégítés, nyugta
Naočali t.sz. szemüveg.
Napast kisértet.

Naperak toldat, toldalék.
Napěv dallam.
Naprstak gyűszű.

Napis felirat, cím.
Naplov iszap.
Napol moslék.
Napol felezés.

Napomena említés. [dés.
Napor igyekezet, erőkö-
Naptam ati felnyomozni.
Naramak nyaláb (amit egy-
szerre vállon el-
vihetni.)

Naranča narancs.
Narav, priroda természet.
Narěje tájszójárás.

Naredba rendelet.
Narešen a o felpiperézett.
Národ nemzet.

Naručaj, naruče nyaláb, melyet öl-
ben ellehet vinni.
Naručim iti megrendelni.

Nasap	töltés (földből).	Němac	német.
Nasěk	rovar.	Neman	szörny. [satt.]
Naslada	kéj.	Nenasit	gödény (Nimmer-
Naslov	czim (olvasmány czime).	Nerast	kandiszón.
Nasol	beszósás (p. hús).	Nesem, nesti	tojni (madaraknál)
Naspor	szaporaság.	Netjak	unokaöcs (nőtest- vér fia).
Nastava	folytatás.	Neven	gyűrűvirág, pe- remér.
Nastojnik	felügyelő, sáfár.	Nevěsta	ara, menyasszony.
Nataknem taći	felhúzni (nyársra)	Nevin a o	ártatlan.
Nauk, nauka	tanulmány.	Nevolja	nyomor.
Naumim ití	föltenni magában valamit.	Ni	sem, se.
Navada	szokás.	Ničem nicati	csirázni, kelni.
Navala	erőszakoskodás.	Ničice	arczaborulva.
Navěk, navěke	örökké.	Niknem, niknuti	
Navěrt	nemesített rész a sípolásnál (fa- nemesítés).	nići	kelni.
Navika	hozzászokás.	Nik	szemlesütés.
Naviljak	villán egyszerre elvihető széna, szalma.	Nišan	czélgomb (lőfegy- veren).
Navlaka	minden, amivel valamit bevonni, áthúzni lehet.	Ništa	semmi.
Navoj, navitak	szövőszékre fölte- kert fonál.	Nit	czérnaszál.
Navor	emeltyű, emelő- gép.	Niz	gyöngyfűzér.
Nazdravim iti	valakire köszönte- ni p. (egy pohár bort).	Níz	völgy.
Nazime	egy éves süldő disznó.	Nizak zka o	alacson.
Ne — nem, ne. Ez igen sok szónak előragja s mindig tagadó értelem- ben veendő, p.: Čist a o tiszta; nečist tisztátalan. Čujem čuti hallani; nečujem nem hallani sat.		Nížem zati	fűzni.
Nebo	ég, menny.	Njiva	szántóföld.
Nebce	szájpaddás.	Njuh	szaglás.
Nedělja	vasárnap.	Noč	éj.
Nedra t.sz.	kebel.	Noga	láb.
Něga	gyöngédség, ké- nyesség.	Noj	strucz.
Něm a o	néma.	Nokat	köröm.
		Nos	orr.
		Nosim iti	vinni.
		Nov a o	új.
		Novac	egy darab ércpéz
		Novci novacah	t.sz. pénz.
		Novina	újság.
		Novine t.sz.	hírlap.
		Nož	kés.
		Nudim iti	kinálni.
		Nužda	szükség.
		O.	
		Oba, obe, oba	mindkettő.
		Obad	bögöly (légy).
		O, Ob, Od előragok értelményét l.	

nyelvtan 135. lap : Elüljárók
mint előragok.

Obal bla o	hengeralakú.
Obala	vízpart.
Obamrem eti irati	elájulni.
Obarim iti	abálni.
Občina	község.
Obečam ati	igérni.
Oběd	ebéd.
Ober	kakastaraj.
Oběsim iti	felakasztani.
Oběst	elbizakodottság, hetykeség.
Oběrv, oběrva	szemöldök.
Obhod	körmenet, kerület
Običaj	szokás.
Običan čna no	közönséges.
Obijam ati	zárt, ajtót feltörni
Obilan lna o	bőséges.
Obilat ta o	(ugyanaz).
Obitelj	család.
Objava	hirdetmény.
Oblak	felhő.
Oblast	hatalom, jog.
Oblaznem nuti	megnyalni.
Obličje	alak.
Obliz	sebre való tapasz.
Obodci t.sz.	függő.
Obojak	kapcza (lábra való)
Obor	bekerített disznó- hízaló.
Obranba	védelem.
Obramnica	fából készült esz- köz vállon való vízhordáshoz.
Obraz	arcz.
Obred	szertartás.
Obruč	abroncs.
Obsěda	vármegszállás, kö- rűlfogás.
Obsoj	sugárzás (világos- ság felőli rész).
Obština l. občina.	
Obuča	lábbeli.
Obučem uci	lábbeliket felhú- zni, felöltöztetni valakit.

Obzir	vissza-, közülpil- lantás, figyelem- tekintetbe vétel.
Obznana	tudósítás.
Obzor	láthatár.
Očali t.sz.	szemüvegek.
Očenaš	miatyánk (ima).
Očit a o	nyilt, nyilvános.
Očuh	mostoha atya.
Od, oda	távolító : tól, től.
Ezen előraggal igen sok szó jön ugyanazon értelemben elő, p. :	
Odbacim iti	eldobni.
Odbacam ati	elhányini.
Odah	lélegzet.
Odaja	lakszoba.
Odar	nyoszolya.
Odam ati	titkot felmondani.
Odbor	választmány.
Odeča	ruházat.
Odežda	misemondó ruha.
Odgoja	gondozás, ellátás.
Odgovor	felelet.
Odhod	elutazás.
Odišem sati	lélegzeni.
Odjava	vizshang.
Odkaz	lemondás.
Odkos	széna-rend.
Odkov	kasza kalapáló szerszám.
Odkup	kiváltás.
Odlog	halasztás.
Odlomak	töredék.
Odluka	elhatározás.
Odmor	nyugvás.
Odolim eti	ellentállásban győzni.
Odor	zsákmány.
Odora	viselet.
Odovalja	vízfolyás a ház- kőrül.
Odpad	hulladék.
Odperš a o	kitakart, nyilt.
Odpis	írásí felelet.
Odpor	ellentállás, bocsa- natkérés.
Odpust	elbocsájtás.

Odsebni ca	gyalogárnyékszék (Leibstuhl).	Omladina	sarjadék (átvitt ér- telemben ifjúság)
Odsleka	tengerapály.	Omorika	boroka , gyalog- fenyű.
Odstup	visszalépés.	Onajz	ánizs.
Odsuda	ítélet, elítélés.	Onodim iti	piszmogni.
Odvažan žna o	elhatározott.	Opacina	viszásság, go- noszság.
Odvět	szavazat.	Opad	vizesés, apadás.
Odvětnik	ügyvéd.	Opah	árpakása.
Odvlaka	nyújtás, hosszab- bitás.	Opak a o	gonosz, kegyetlen.
Odžak	kémény.	Opaklia	suba.
Oganj gnja	tűz.	Opanak nka	bocskor.
Ogarina	égéshelye, tűzhely	Opao pala o	összeesett, sovány.
Ogërlica, ogërlina	nyakló.	Opasnost	veszély.
Oglas	hirdetmény.	Opat	apát (egyh. férfiú).
Ogled	vizsgálat.	Opaz	előrelátás , figye- lés, örökös.
Ogledalo	tükör.	Opazka	jegyzet (az iroda- lomban).
Ogovor	rágalom.	Opečem peči	megpörkölni.
Ograda	kerítés.	Opeka	égetett téglá.
Ograišem sati	megjárni (roszul).	Oprha	hó, homokfuvatag
Ogranak	1. galy (apró ág). 2. napkelte.	Opica, majmun	majom.
Ogrěv	fűtő anyag.	Opis	leírás, körülírás.
Ogužam ati se	késedelmezni.	Oplata	ablak , ajtó sze- gélyzete.
Ohmad (omad)	(gyűnőv) egy éves csikók.	Oplećak	női ingvál.
Ohol a o	kevély.	Opor a o	fanyar.
Oka	súlymérték 2 ¹ / ₄ font.	Oporavim iti se	üdülni.
Okalim iti	vasat edzeni.	Oporuka	végrendelet.
Okanim iti se	félbe hagyni.	Opovéd	óvástétel.
Okorim iti se	megdermedni.	Oprava	elkészülés, öltözet
Okostnica	csontváz.	Opravnik	ügynök.
Okov	vasalás, lópat- kolás.	Oprez	figyelem, örökös, elővigyázat.
Okrajak	karaj (kenyérnél).	Oproštaj	végbucsu.
Okretan tna o	virgoncz.	Orah	dió.
Okrug, krug	kör, kerület.	Orao	sas.
Okrugao gla o	gömbölyű.	Orem rati	szántani.
Okrutan tna o	kegyetlen.	Oris	vázlat, rajzolat.
Okvěr, okvir	keret.	Orman, ormár	szekrény.
Olovo	ólom.	Oroz	kakas (madár és puskán.
Oltar	oltár.	Ortak	társ (kereskedés v. másban).
Oluja	zivatar.	Orudje	eszköz.
Omaja	a vizimalom haj- tásáról lecsur- gó víz.		

Oružje	fegyver.
Os, osovina	tengely (kocsiban)
Osa	darázs.
Osje	(gyulánév) kalász- hegy.
Oskoruša	berkenye.
Oskudan dna o	inséges.
Oskvernem nuti	fertőztetni.
Osmak	nyolczados (gabna mérték).
Osnova	terv, javaslat, ta- kácsszövet).
Osoba	személy.
Ospice t.sz.	himlő.
Ostava	lerakó hely (Depot)
Ostružem gati	lepikkelyezni, pik- lyeket levakar- ni halról.
Ostve ostavah	t.sz. halászszigony
Osveta	bosszúállás.
Ošaf	száritott gyümölcs
Oštar a o	éles.
Oštrovid	hiúz.
Otac	atya.
Otajstvo	titok.
Otačem takati	fejteni (bort).
Otmem oteti	erővel elvenni.
Otok	sziget, daganat.
Otop	olvadás.
Otražak	utánvét.
Otrov	méreg.
Otvor	nyílás.
Ovan	kos.
Ovas	zab.
Ovca	juh.

P.

Pabirak	böngészet.
Pacov	patkány.
Pače eta	kácafiok.
Páče t.sz.	kocsonya.
Pačka	hátrány.
Padam ati	hullani.
Padež	ragozási eset.
Pah	kigőzőlgés.
Pajvan	pányvakötél.
Pakao kla	pokol.

Paklina	szénkátrány.
Pakost	gonoszság.
Pala	laptázó bot.
Palac	hüvelyk.
Palača	palota.
Palamar	hajó kikötő kötél.
Paledica	olmoseső.
Palica	pálcza.
Palije t.sz.	csántérfá.
Palim iti	égetni.
Paloš	pallos.
Pamet	ész.
Pamtim iti	emlékezni.
Pamuk	gyapot.
Pandja	ragadozók karma.
Pandur	csendőr, hajdú.
Panj	tuskó, fatörzs.
Paor	pór.
Papa	pápa.
Papak pka	csülök.
Paperje	tollpohly.
Papiga	kajdacs.
Papir	papiros.
Paprac	cziczkoró.
Paprika	paprika.
Papuča	papucs.
Papula	paszulyajsajt.
Par	időpont, 2. pár.
Para	gőz, 2. török pénz- nem.
Parac	ügyész (vádoló v. védő).
Paranak nka	csigasor (Fla- schenzug).
Param ati	szétszelni, fejteni.
Parba	czivódás, perle- kedés.
Parče eta	darabka.
Parija	másolat.
Parim iti	forrázni.
Parlog	parlag.
Parobrod	gőzhajó.
Parok	plebános.
Parokret	gőzgép.
Parokrug	légkör.
Parotina	karczolás.
Parovoz	gőzocsó.

Pás	őv.	Pelen	űröm.
Pas	hímkutya.	Pelena, pelenica	pelenka.
Pasmo	pászma (fonálnál).	Peljam ati	hurczolni, von-
Paspalj	malompor.		czolni.
Pastrva	pisztráng.	Pěna	hab.
Pasternjak	pásztinák.	Pendžer, prozov	ablak.
Pastir	pásztor.	Pěnez	péNZ, érczPéNZ.
Pastorak	mostoha fiú.	Penjem ati se	felkúszni, mászni.
Pasulj	paszuly, bab.	Pepel, pepco	hamú.
Paš, pašanac	vótárs.	Peraja	disznóserte.
Paša	legelő.	Perem	prém, szegélyzet.
Pátak	hímkácsa.	Perem, prati	mosni.
Patèrlj	fakocsány.	Perina	párna, derekallj.
Patim iti	szenvedni.	Periš	tollkés.
Patka	nőcskekácsa.	Perivoj	éden (kert).
Patoka	lóre, durdák (pá- linkafőzésnél).	Perjanica	tollesomag.
		Pero	toll 2. hagyma s más növényyszár.
Patrice	olvasófűzér.	Peršin	petreZszelyem.
Patrijar	pátriárka.	Peruljam ati	kopasztani (tolltól)
Patrola	őrjárat.	Peruška	tollseprő.
Patuljak	törpe.	Pěsak	homok.
Paučina	pókháló.	Pěsma	ének.
Pauk	pók.	Pěšak	gyalogos.
Paun	páva.	Peškir	törülkőző kendő.
Paužina	ozsonna.	Peta	lábsarok.
Pazar	adás-vevés.	Petak	péntek (5-ik nap).
Pazim iti	vigyázni.	Pětao tla	kakas.
Pazka	jegyzet.	Pěvam ati	énekelni.
Pčela	méh.	Pěvka	dallam.
Pecam ati	billegtető, horgon halat fogni.	Prč, jarac	kecskebak.
Pecivo	sütemény.	Prčim iti se	száját tátani.
Pačal n. n.	szomorúság.	Prdačim iti se	gúnytűzni.
Pečat	pecsét.	Prdavac	haris (madár).
Pečem, peći	sütni.	Prdim děti	szelet eresztetni.
Pečurka	csiperkegomba (Champignon).	Pršem hati	szárnynyal csap- kodni.
Peč	sütő vagy fűtő ke- mencze, kályha.	Prkno	alfel, végbélnyillás
Pečina	szikla.	Prkos	dacz.
Pedalj	arasz.	Prnja	rongy.
Pedepsa	büntetés.	Prpoljak	porbujtás, (szőlő- nél).
Pěga	szepplő.	Prsa t.sz.	mell.
Pehar	pohár.	Prskam ati	fecselni, locsolni.
Pekar	sütő, pék.	Prsluk	mellény.
Pekmez	gyümölcs, befőzött	Prst	ujj.
Peksimet	kétszersült.	Prsten	gyűrű.

Pršim iti	havazni, esőzni.	Pisztolj	pisztol.
Prtina	utcsapás (hóban.)	Pita	béles (sütemény),
Prtim iti	utcsapást csinálni	Pítam ati	kérdezni.
	hóban, 2. magát	Pítam ati	tönni, hízlalni.
	valami teherrel	Pitljiv a o	kiváncsi.
	megrakni.	Pitom a o	szelidített (állat- nál).
Prtljág	málhacsomag.	Pitomim iti	szelidíteni.
Prtljam ati	ügyetlenül dol- gozni.	Pivar	serfőző.
Prvi a o első.	Ezen előraggal igen	Pivnica	pincze.
sok szó jó elő	ugyanazon értelem- ben.	Pívo	ser.
Przna	multság bontó, zivódó.	Pizma	gyűlölség.
Przenica	piritott kenyér.	Plač	sírás.
Pržim iti	pörkölni, piritani.	Plačem kati	sírni.
Píca	takarmány.	Plačam ati	fizetni.
Pijac, pijaca	piacz.	Pladanj, tanjur	tányér
Pijan a o	ittas, részeg.	Plah a o	sebes, (esőnél) fé- lelmetes, gyors.
Pijavica	nadály.	Plajvaz, olovka	iron.
Pijem iti	inni.	Plamen	láng.
Pijučem kati	pityogni (csirke).	Plandište	delelő (baromnál).
Pikam ati	pontozni.	Planina	magas hegy.
Pila	fűrész.	Plast	boglya.
Pile eta	csirke.	Plašim iti	ijeszteni.
Piljar, piljarica	kofa.	Plašt	palást.
Pilo, pitje	ital.	Plata, platja	fizetés.
Pípa	csap.	Platno	vászon.
Pipam ati	tapogatni.	Pláv a o	kék, szőke.
Pir	mennyegző, la- koma.	Plávim iti	kékülni.
Pirevina, pirika	perje fű.	Plavim iti	kiáradt vízzel el- önteni.
Pirinač něa	rizs.	Plazim iti	hason csúszni, nyelvet kiöltetni
Pirim iti	gyengén fújni.	Plečo	váll, hónalj.
Pisac	író.	Plemeč	nemzettségű szár- mozat.
Pisak	a fuvó zeneeszkö- zök szájhoz il- lesztett sípja.	Plemenit a o	nemes származású
Pisar	írnok.	Plěn	rablott zsákmány.
Piska	czinczogas.	Plenem nuti	egy ütést adni.
Pismo	irat, irás.	Plěsan	penész.
Pišam ati	vizelleni.	Pletem sti	kötni harisnyát, fonna sövényt.
Pišem pisati	írni.	Pletke t.sz.	pletyka.
Piškor	orsóhal.	Plěva	polyva.
Pišmanim iti se	alkuról lemondani, alkut megbánni.	Plěvel	gyom.
		Plěvim iti	gyomlálni.
		Plitak tka o	sekély.

Plivam ati	úszni.	Podsad	keltés (egy kot- lósajja).
Pljujem, pljuvati	köpni.	Podstava	helyettesítés.
Pljuskam ati	vízet hányni la- dikból.	Podušje	alamizsna meg- holtért.
Ploča	tábla.	Pofala	dicséret.
Plod	gyümölcse vala- minek.	Pogača	pogácsa.
Plot	sővénykerítés.	Pogadjam ati se	alkudozni.
Plovim iti	úszni (hajónál).	Pogan a o	tisztátalan, ronda
Pluća	tüdő.	Pogancina	orbáucz (Rothlauf)
Plug	eke,	Poganim	pogány
Po elüljáró (lásd nyelvtan 133-ik lap). Mint előrag igen sok szó előtt jön elő, mindig meg, el, v. össze érteményben, p. :		Poganim iti	bemecskolni magát.
Pobacam ati	elhányi.	Pogrda	gyalázat.
Pobegnem beći	meg- elszökni.	Pogibel	vész.
Polupam ati	összetörni, sat.	Poglavar	elüljáró.
Pobéda	győzelem.	Poglavica	főnök.
Poboj, poraz	legyőzöttség.	Poglavje	fejzetet.
Pobožan zna o	ájtatos.	Pogled	tekintet.
Počivak vka	nyugalom, pi- henés.	Pogodba	alku.
Podjem poći	indulni valahova.	Pogor, požar	tűzvész.
Pód	padolat.	Pogrěšim iti	hibázni.
Podapnem peti	megtámasztani, megfeszíteni.	Poguba	romlás.
Podam ati	odaadni.	Pohara	rombolás.
Pod, poda	alá.	Pohlepa	sovárgás, vágó- dás.
Podazgati	alágújtani.	Pohod	látogatás.
Podina	boglyafenék.	Pojac jca	éneklész (szerb).
Podkivam ati	patkolni.	Pojas	öv.
Podkova	patkó.	Pojim iti	itatni.
Podloga	lábzsámoly.	Pojdem ti	indulni.
Podložnik	alattvaló.	Pokajanje	bánat.
Podmita	megvesztegetés.	Pokaz	kimutatás.
Podne, poldan	dél (időszak).	Poklade t.sz.	farsang utolsó napja.
Podnebje	éghajlat (clima).	Poklisar	küldöncz.
Podnožje (l. Podloga).		Poklon	bók, ajándék.
Podoba	hasonlatosság.	Poklonik	zarándok.
Podpasač	sérkötő.	Poklopac	fedél (pipán).
Podprsina	mellfűző.	Pokoj	nyugalom.
Podpis	aláírás.	Pokolenje	nemzedék.
Podpor	támasz.	Pokop	temetés.
Podpun a o	teljes, kiegészített	Pokora	töredelem.
Podrět	származás.	Pokrèpa	újulás, erősbülés.
Podrum	pincze.	Pokretnost n. n.	ingóság (vagyon).
		Pokrov	terítő, szemfedél.
		Pokrovac	pokrócz, terítő.

Pokuštvo	házi bútorozat.	Poramenice t.sz.	nadrágtartó.
Pokvarim iti	elrontani.	Poraz	leveretés, csata- vesztés.
Pol, pola	fele valaminek.	Porazumljenje	egyetértés.
Polazaj	karácsoni vendég.	Poreka	visszavonása a szónak.
Poletar	repülni kezdő ma- dárfiok.	Porez	adó.
Polica	polcz.	Porob	rablott zsákmány
Polic	icze (folyadék- mérték).	Porod	szülés.
Poljak	lengyel.	Porub	szegély.
Polje	mező.	Poručim iti	izenni.
Poljubac	csók.	Poruga	csúfolás, gúnyolás
Poludnik	délkör.	Poruka	izenet.
Poma	pálma.	Posada	megszállva tartó csapat.
Pomama	veszettség.	Posal, posao sla	munka, dolog.
Pomast	kenet.	Poseban bna o	magányos.
Pomrčina	fogyatkozás (nap, hold).	Posed, posëlo	társalgás.
Pomijara	öblögető edény.	Posët	látogatást.
Pomnja	figyelem, gon- dosság.	Posrnem nuti	egyensúlyt elvesz- teni, elbukni, botlani.
Pomoć	segély.	Posipač	porzó.
Pomor	járványos halá- lozás.	Poslanik	küldött.
Ponašam ati se	viselni magát.	Poslédica	következés.
Ponedeljak	hétfő.	Poslédnji a e	utósó.
Ponesem neti	magával vinni.	Peslenik	munkás ember.
Poniznost	alázatosság.	Poslovica	közmondás.
Ponjava	lepedő.	Poslovodja	ügy- munkavezető
Ponos	büszkeség.	Posluga	szolgálatkésztség, —tevés.
Ponova	javítás, újítás.	Poslušan sna o	engedelmes.
Ponuda	kínálat.	Poslužan zna o	szolgálatkész.
Pop	pap.	Póst	bőjt.
Popac pca	házitücsök.	Postanak	kezdet, eredet.
Popara	kemény összetör- delt kenyérből leforrázva és megzsírozva é- tel.	Postava	ruhabélés.
Popnem popëti se	felmászni (fára).	Postelja	mindennel ellátott ágy.
Popis	leltár.	Postojbina	hon, születéshely.
Popravim iti	kijavítani, helyre- hozni.	Postup, postu- panje	eljárás.
Poprug	hasaló eszköz (ló- nál).	Posuda	kölesön.
Popustim iti	engedni árból.	Posudje	edényeszközök.
Poramak	vállfolt üngön.	Pospem, posuti	tele szórni.
		Poša	fátyol nyakravaló
		Pošta, postaja	pósta. [gyelmezés.
		Pošteta	kimélet, megke-

Pošten a o	becsületes.	Praštam ati	megbocsájtni.
Potaja	titkosság.	Pratim iti	kisérni.
Potěra	hajhászás, hajka.	Pratjak	mosófa.
Potez	vonal.	Prav a o	igazlelkű, egyenes
Potrk	futamat.	Pravac	egyenes vonal, irány.
Potlačim iti	elnyomni.	Pravda	igazság.
Potočara	patakmalom.	Pravdam ati se	igazolni magát.
Potok	patak.	Pravilo	szabály.
Potomak mka	utód, ivadék.	Pravim iti	csinálni valamit.
Potop	vízözön, vízveszély	Pravopis	helyesírás.
Potrata	fényüzés.	Prazan zna o	üres.
Potrěba	szükség.	Praznik	nagy ünnep.
Potvora	hamis vád, rága- lom.	Pre mint előrag	kétféle értékeny- ben jó elő. 1-ör mint fokozója a melléknemeknek, p. dobar jó, pre- dobar nagyon jó. 2-or magyar át értelemben, p. gaziti gázolni; pregaziti átgázolni.
Povala	első roham, tá- madás.	Prebavim iti	áttenni magát va- lamien.
Povezača	fejre való kendő (nőknél).	Prebim iti	törni zúzni.
Površje	felület.	Prebívam ati	lakni valahol.
Povrtje	kerti vetemény.	Prebolim eti	betegséget kiállni
Povijem viti	pólyázni.	Prečac	legrövidebb egye- nes út.
Povlastica	szabadalom.	Prečim iti	akadályozni.
Povoj	pólya.	Predbrojnik	előfizető.
Povratak	visszaérkezés.	Preděl	tájék.
Povratim iti	visszaadni.	Predem presti	fanni.
Pozder	pozdorja (kender, len).	Predgorje	hegyelő, hegyfok.
Pozdrav	köszöntés.	Predgovor	előszó.
Poziv	meghívás.	Predika	egyházi beszéd.
Pozlata	aranyozás.	Predja	fonál.
Poznat a o	ismerős.	Predjem precí	átmenni.
Pozor	figyelem, tekintet	Predlog	ajánlat, kínálat.
Požar	tűzvész.	Predmet	tárgy, alany.
Požuda	sóvárgás, vágy.	Prednji a e	elüllevő, első.
Prababa	szépanya (nagy- anya anyja).	Predsuda	előítélet.
Pračak	mosófa (öblögetés- nél).	Pregača	kötő (nőknél).
Prag	küszöb	Pregibam ati se	hajlongni.
Prah	por.	Pregon	szőlőízület, pászta
Pralja	mosónő.	Pregrada	válaszfal.
Pranica	havi tisztulás.	Prěk a o	keresztben álló 2. közeli.
Prase	malacz.	Prelaz	átjárás.
Praska	csattanás.	Prelja	fonónő.
Prašak	gyógytári por.		
Prašionica	porzótartó.		
Prašim iti	porozni.		

Preljub	házasságtörés.	Pričest	áldozás.
Prelo	fonóház.	Pričoslovje	hitrege.
Premah	túlsúly.	Prid	feladás (cserénél).
Premašim iti	túlérni, elhagyni.	Pridam ati	feladni u. ott.
Premet	gyöksarj (fáknál).	Pridenem nuti	mellékelni.
Preminem nuti	lelkétkiadni meghalni.	Pridružim iti se	hozzáállni, tár- sulni.
Prenos	átvitel irásnál, képmásolat.	Prigam ati	rántani, zsírban kisütni.
Prepelica	fűrj.	Prigrlim iti	magához ölelni.
Prepis	másolat (írásnál).	Prigoda	alkalom.
Preporuka	ajánlás.	Prigovaram ati	valakinek valamit mondani, ami egy harmadikat il- let, p. : szidom a lányomat, me- nyem vegye magát észre.
Presád	átültetés.	Privatim iti	valamihez hozzá fogni.
Presahnem nuti	kiszáradni (kút).	Prija	nászasszony, jóba- rátnő.
Prěsan sna o	nyers (főtlen).	Prijašnji a e	előbbeni.
Preslica	guzsuly, rokka.	Prijatan tna o	kellemes.
Prestajem jati	megszűnni, meg- állapodni.	Prijatelj	nász, jóbarát.
Prestup	átlépés.	Prijazan zni	(nőnemű) barátság- gosság.
Prespem suti	túlságosan meg- tölteni.	Prikáz	áldozat, felajánlás
Pretečem teći	megelőzni.	Prikaza	kisértet, jelenés.
Preti prem	bevádolni, bepe- relni.	Prikladan dna o	alkalmas, helyes.
Pretim iti	fenyegetni.	Prikov	rávasalás, kala- pálás.
Pretvaram ati	átváltóztatni.	Prilagam ati	hozzárakni.
Preuzmem eti	átvenni.	Priličnost	hasonlatosság.
Preuzvišen a o	nagyméltóságú.	Prilika	hasonmás, kép.
Prevara	csalás.	PriIožak	nyomtaték (hús- nál).
Prevod	nyelvi fordítás.	Primaknem maći	magához rántani.
Prevoz	folyami átjárás, rév.	Primamim iti	magához csalni.
Prezebem bsti	átfázni.	Primam ati	elfogadni, 2. gyö- keret verni.
Prezimo	vezetéknev.	Primer	példa.
Prezirem ati	utánnézni, figye- lembe tartani.	Primorje	tengermellék.
Prezrem zreti	túlérni (növény- nél).	Prinesak	járlulék.
Prežem zati	lovat befogni.	Prinesem neti	hozzáozni.
Pri (elüljáró) mellett; mint előrag mindig közelítő értelemben vé- tetik.		Priobćim iti	valamit közölni.
Pribava	beszerzés.	Pripadam ati	valaki részére esni
Pribitan tna o	jelenlevő.	Pripeka	napszúrás.
Pribivalište	tartózkodási hely.	Pripovédka	mese, rege.
Približam ati se	közeledni.	Pripoznam avati	elismerni.
Priček	hitel; várakozás.		

Priprava	előkészület.	Progon	üldözés, számki- vetés.
Pripravan vna o	készésges.	Progovorim iti	beszélni kezdeni.
Prirast	hozzánövés.	Proja, proha,	
Prirez	adóptótlék.	proso	köles.
Priroda	természet.	Proklet a o	elátkozott.
Prisédnik	ülnök.	Prokop	átásás, csatorna.
Prispiem speti	időre érkezni.	Prolětje	tavas.
Pristanen stati	ráállni (bele- egyezni).	Promah	hibás fogás.
Pristavim iti	fazekat tűzhöz föl- tenni.	Promaha	léghuzam.
Pristojan jna o	illő, illedelmes.	Promena	csere, változás.
Pristup	bemenet, előjárul- hatás.	Proměr	átméret.
Pristupan pna o	hozzáférhető.	Promet	forgalom.
Prisutan tna o l,	pribitan.	Promuknem muči	elrekedni (torok).
Prisvojim iti	eltulajdonítani.	Propast	végveszély.
Prisastje	eljövetel.	Propelo, propetje	feszület.
Prišt	hólyagkelés (tes- ten),	Propis	előírás.
Pritečem teći	megelőzni.	Propověd	egyházi beszéd.
Pritěsnim iti	sarokba nyomni.	Prorēz	átvágás.
Pritka	babkaró.	Prorok	proféta, látnok.
Pritovarim iti	túlterhelni.	Prosac	kérő (uőszülésnél).
Pritvorim iti	ajtótt betámasztani	Prositba	kéretés (u. a.).
Privrženost	ragaszkodás, hoz- zásimulás.	Prosinac	decemberhó.
Priviknem nuti se	hozzászokni.	Prosim iti	kéretni, kérni.
Privrěmeni na no	ideiglenes.	Prosjak	koldús.
Prizor	játékszin, színpad	Prost a o	egyszerű, 2. meg- menekült.
Proba	próba.	Prostim iti	megbocsájtani.
Probitaćan čna o	előnyös.	Prostor	tér.
Probudim iti	álmából felkelteni	Prostran a o	bő, tágas, téres.
Probušim iti	átfúrni.	Prosvěta	felvilágosodás.
Procěna	becsű, becslés.	Prošnja	kérelem, koldulás.
Prodjem proći	mellőzni, elke- rűlni.	Proštac tca	palánkfa.
Prodaja	árulás.	Proštenje	bucsű, megbö- csájtás.
Prodam ati	árulni.	Protivan vna o	ellenszegűlő.
Proder	sérűlés.	Provala	omladék.
Prodor	átrontás, áttörés.	Providnost	előrelátás, gond- viselés.
Produljim iti	meghosszabítani.	Provod	kisérlet, temetés.
Profunata	profuntű, katona- kenyér.	Prozor	ablak.
Proglas	hirdetmény, tud- tuladás. [vetni.	Prozračan čna o	átlátszó.
Program ati	üldözni, számki-	Prug a o	elnyújtott.
		Pruga	vonat, elnyújtott földrés.
		Prut	vessző.
		Pruzim iti	nyújtani.

Psalam lma	zsoltár.
Pseto	kutya,
Psujem ovati	káromkodni.
Pšenica	buza.
Ptica	madár.
Pucam ati	lőni, pattanni.
Puce	gomb,
Pučka, pura	pulyka.
Pudár	szőlőőr, csősz.
Puh	étipele (emlős).
Púk	nép.
Pukotina	hasadás, repedés.
Pun a o	teli, teljes.
Punica	nápa a férjnek.
Punim iti	tölteni.
Pup	bimbó.
Pupak	köldök.
Pupavac	banka (madár).
Purim iti	forrázni.
Pust a o	puszta, elhagyatott.
Pustahija	haramia.
Pustinja	pusztai magány.
Pustinjak	remete.
Pustim iti	ereszteni.
Pušim iti	füstölni, dohányozni.
Puška	puska.
Pušljiv a o	kukaczos (gyümölcs).
Pušt	dibdáb ember (Lump).
Puštam ati	ereszteni.
Pút	út.
Pút	omberitest, hús.
Pútim iti	utasítani.
Puto	békó (lovak lábain)
Puž	csiga.
Pužem zati	csúszni.

R.

Rab, rabadžija	munkás ember.
Raćenje	vágy, kívánság.
Raćun	számolás.
Raćvast a o	villás (fa).
Rád	munka, dolog.
Rad a o	szives, készséges.

Radim iti	dolgozni.
Radost	öröm.
Radujem ovati se	örülni.
Raf	polcz.
Raj	menyország, éden.
Rak	rák.
Raka	sírgödör.
Rakija	pálinka.
Rakita	rekettye (fa).
Rame	váll.
Ran a o	korai.
Rana	seb.
Raneljiv a o	avas (zsír, olaj).
Ranim iti	korán kelni, sebezni.
Rapav a o	egyenlőtlen, rapos
Rasada	ültetni való plánta
Rast n. n.	növés.
Rastem sti	nőni.
Rastilo	faiskola.
Rašak	motola.
Rat	háború.
Ravan vna o	sík, róna, egyenes.
Ravnatelj	igazgató.
Ráz	csapófa gabna-mértéknél.
Raz, raza mint előrag mindig szét-	
ható (bontó) értelemben használ-	
tatik, p. :	
Razadjem aći	szétmenni.
Razadnim iti	kifenekelni (hor-
	dót).
Razapet a o	szétfeszített.
Razboj	útonállás.
Razbolim eti se	megbetegedni.
Razbor	ítélőtehetség.
Razdőljak	hajválaszték.
Razdrt a o	eltépett.
Razdor	szakadás.
Razgled	széttétekintés.
Razgovor	beszéd.
Razhlada	meghülés.
Razkrstje	válpont, ke-
	resztút.
Razkošje	kéj.
Razlažem lagati	értelmezni, ma-
	gyarázni.

Različit a o	különféle.	Rěž	metszés.
Razlog	számadás, okada- tolás.	Rěžanci, zanacah	t.sz. metélttészta.
Razluka	különség.	Riba	hal.
Razměna	váltás.	Ribam ati	súrolni, káposztát gyalulni.
Razměr	arány, viszony.	Ribež	tők-, káposzta- gyalú.
Razmet	pazérlás, szét- szórás.	Ridj dja dje	rókaveres.
Razmniva	képzelő tehetség.	Rif	róf.
Razni a o l. različit.		Rika	bögés.
Razor	válasz-barázda (szántásnál).	Rinem nuti	lökni.
Razpis	körirat, körlevél.	Ris	tigris.
Razpor, razrez	hasíték nőruhán.	Risopas psa	hiúz.
Razpust	házassági elválás.	Rišem sati	híjzolni.
Razsád	szétültetés.	Rít	rét, nádas.
Razsipnik	tékozló.	Rítam ati se	rúgni (lónál).
Razstriž l. Razpor.		Rob	rab.
Razum	ész, okosság, ér- telem.	Roba	kézmű, kelme, portéka.
Razvalina	omladék.	Robim iti	rabolni.
Ráž	rozs.	Ročište	találkozási hely, légyott.
Ražanj	nyárs.	Ród	születés, atyafiság 2. termés.
Rebro t.sz. s. re- barah	ofdalborda, szó.	Róda	gólya.
Rěč	szótár.	Rodim iti	szülni, nemzeni.
Rěčnik	szótár.	Rodjen a o	született, 2. való- ságos fivér vagy nővér.
Red	rend, sor.	Róg	szarv, 2. szalufa házfédelen.
Rědak dka o	ritka.	Rogač	agancsár (bogár).
Redina	eleven sövényke- rités.	Roglje	szénahányó villa ágai.
Redovnik	egyházi rendetfel- vett pap.	Rogoz, rogoza	gyékény káka.
Reduša	soros, hetes nő a konyhán.	Rój	raj.
Rěka	folyó, folyam.	Rok	fizetési határidő.
Remck	remekmű.	Rólja	mángoló.
Remen	szj.	Ronac	buvár, vöcsök.
Renga	hering (hal).	Ronim iti	bukni vízben.
Rep	farok.	Rosa	harmat.
Repa	répa.	Rosnica	földgöz.
Repaša, repatica	üstökös.	Roštilj	rostély.
Rešeto	rosta.	Rotkva	reték.
Revena	a költség együttes viselése.	Rovaš	állatbélyeg (fül- bevágás).
Revnost	hév, buzgó igye- kezet.	Rub	szegés (vászon).

Rubac	zsebkendő.	Sakaga	pók (lónál).
Rubina	hosszú üng, fehér- ruha.	Sakat a o	nyomorult, kéz-, láb nélküli.
Ručak	reggeli étkezés.	Salata	saláta.
Rud a o	bodor.	Salo	háj.
Ruda	ércz, 2. koci rúd.	Samostán	zárda, kolostor.
Rudast a o	tömötten gyapjas.	Sám, samo, mint előrag igen sok	szónál jön elő, mindig egy maga
Rudež	bodor hajfűrt.	érteményben.	
Rúg	kicsúfolás.	Samsar	alkusz.
Rúgló	csúfság.	San sna	álm, alvás.
Ruho	ruha.	Sanduk	láda
Rujan jna	septemberhó.	Sanjam ati	álmodni.
Rúján jna no	verhenyeges (bor- nál).	Sanjkam ati se	szánkázni.
Rúka	kéz.	Sánta	jégtábla (folya- mon).
Rukáv	felöltő, üng új.	Saone, saonice	t.sz. szán.
Rukavica	kesztyű.	Sáp, sapište	nyél (kapa, ásó).
Rukopis	kézirat.	Sapnem eti	megebéközni.
Rukovet	marok (gabnata- karításnál).	Sapun	szappan.
Rukunica	rakonca (kocsinál)	Sarač	nyerges, szíjgyártó
Rumen a o	piros.	Sare t.sz.	csizmaszárak.
Rumenilo	pirosító.	Sat	mézsejt.
Rupa	lyuk.	Sav sva sve	mindannyi.
Rušim iti	dönteni.	Savést, svést n.n.	öntudat, lelkiis- meret.
Rutav a o	szőrös.	Savez	összeköttetés.
Ruzmarin	rozmarin.	Savět	tanácsadás.
Ruža	rózsa.	Sbiljan jna o	igazi, komoly.
Rúžan žna o	csunya.	Sbrajam ati	összeolvasni, ösz- szeadni.
S.		Sdvojim iti	kétségbeesni.
Sablja	kard.	Sěčanj nja	januárhó.
Sabor	gyűlés, gyülekezet	Sěčem í	vágni.
Sačma	serét, göbecs.	Sěčka	szecska.
Sačura	szakasztó (kenyér- sütésnél).	Sěd a o	őszhajú.
Sád	ültetés, ültetmény	Sědim iti	ülni.
Sadim iti	ültetni.	Sědim iti	őszülni.
Sadžak	három lábú vas- láb.	Sedlo	nyereg.
Ság	szőnyeg.	Sedmica	egy hét.
Sagibljem bati se	hajlongni.	Sědnica	ülés gyűlés.
Sahat, sát	óra	Sěguran rna o	biztos, bizonyos.
Sahranim iti	gondviselésbe ten- ni, 2. valakit el- temetni.	Sěja, seka, sestra	nővér.
Sajam	vásár.	Sěkira	fejsze.
		Selim iti se	költözködni.
		Seljak	falusi lakós.
		Selo	falu.

Sěme	magv.	Siv a o	szürke.
Sěn, sěna	árnyék.	Sjam ati	fényleni, tündö- kölni.
Sěnica	czinke.	Sjajan jna o	fényes, tündöklő.
Sěno	széna.	Skačatur	zárravas.
Sěrak rka	czirok.	Skakavac	szökese, sáska.
Sětva	veteményezés.	Skala	szirtfal.
Sěver	észak (világtáj).	Skalin	lépcső.
Srbi iti	viszketni.	Skazaljka	óramutató.
Srce	szív.	Skela	rév (folyamon).
Srčo	üvegpalczk.	Skrb	gondoskodás.
Srdim iti se	haragudni.	Skrlet	skárlátveres szín.
Srdobolja	vérhas.	Skika	disznóordítás.
Srdžba	harag.	Skitam ati se	barangolni.
Srna	őz.	Sklad	összhangzat.
Srp	sarló.	Skladište	raktár.
Srpanj	juliushó.	Sklanjam ati	ejtegetni (nyelv- tanban).
Srž	csontvelő.	Sklizak zka o	sikamlós.
Sgoda	eset, esemény.	Sklonim iti	félretenni, oltenni.
Sgodan dna no	illő, helyes.	Skloniv a o	hajtható, hajlít- ható.
Sgrada	építmény, ház.	Sklop	összetét.
Siba	vörös gyűrűcze (bokor).	Skoba	kapocs, eszkába.
Sijaset	megszámlálhatlan sokaság.	Skobim iti se	összetalálkozni.
Sila	erő, erőszak.	Skočim iti	ugorni.
Sin	fiú (filius).	Skopčam ati	összekapcsolni.
Sinj nja e	hamuszínű, szürke	Skor a o	hamari, fris.
Sinovac vca	unokaöcs.	Skorup	fel (tejjel).
Sinem nuti	egyszer villámlani	Skot	egy alombeliek, ivadék, fajzat.
Sipak pka o	porló (föld, hó).	Skotan tna o	nehézkés (kutyafa- joknál).
Sipljiv a o	kéhes.	Skrajnji a e	szélső.
Sir	turó.	Skrivim iti	görbíteni, hibátkö- vetni el.
Sirac	sajt.	Skrojim iti	ruhát kiszabni.
Sirće	eczet.	Skrovan vna o	eltitkolt.
Širomah	szegény.	Skrovište	buvóhely.
Širota'	árva.	Skrusenje	töredelem,
Širov a o	nyers (fánál).	Skucam ati	aprónkint össze- halmazni (pénzt)
Širutka	savó.	Skudim iti	leócsárolni.
Sisa	csecsbimbó.	Skúp a o	drága, értékes.
Sisam sati	szopni.	Skupac pca	fősvény ember.
Sit a o	jóllakott, megelé- gedett.	Skupština	gyülekezet.
Sitan tna o	apró.	Skut	ruhaszegély.
Sitar	szítás (kézműves).		
Sitnozor	nagyító üveg (Mi- kroskop).		
Sito	szita.		

Skute t.sz.	pendel.	Slúz	nyálka.
Slab a o	gyenge.	Slúžim iti	szolgálni.
Sladak dka o	édes.	Služba	szolgálat.
Sladičar	czukrász.	Smaknem maći	útból eltenni, gyilkolni.
Sladkiš	csemege.	Směh	nevetés.
Sladoled	fagyalt.	Smějem jati se	nevetni.
Slama	szalma.	Smelan, smiona o	merész.
Slan a o	sós.	Směran rna o	békés, alázatos.
Slanina	szalonna.	Směs	keverék, zagyvalék
Slast	édesség.	Směšan šna o	nevetséges, tréfás.
Slatina	sósforrás.	Smet	sőpredék, hófu- vatag.
Slava	dicsőség.	Smetam ati	akadályoskodni.
Slavina	csap.	Smeten a o	zavart elméjű.
Slavodobítje	diadal.	Směti směm	merni (wagen).
Slavulj	zenér, fülemüle.	Smetište	szemétgödör.
Slědim iti	követni.	Smetnja	zavar.
Slěme	házfedél csúcsa, 2. tűzfal.	Smrčak	szömörce gomba.
Slěp a o	vak.	Smrdim iti	bűdösnek lenni (stinken).
Slěpi mis	denevér.	Smrdljiv a o	bűdös.
Slěpo oko	halánték.	Smrt	halál.
Slěz	mályva.	Smijem ati se	nevetni.
Slezena	lép (emlősnél).	Smilj	szalmavirág, gya- pár.
Sličan cua o	hozzáilló.	Smisao sla	tekintet, értemény
Slika	hasonmás, kép- más.	Smočan čna o	ízletes.
Slikar	arczképfestő.	Smok	íztadó az ételnek (só, sat.).
Slina	nyál, takony.	Smokva	füge (gyümölcs).
Sloboda	szabadság.	Smola	szurok.
Slog	osztály, agyás (kertben).	Smotak	tekeres.
Sloga	egyértés.	Smotka	szivar.
Slom	enyészet, végsű- lyedés.	Smrad	bűdösség.
Slon	elefánt.	Smreka	boróka, gyalog- fenyű.
Slovka	szótág.	Smudj	süllő (hal).
Slovnica	nyelvtan.	Smutnja	botrány, 2. zavar.
Slovo	betű.	Snaga	erő.
Složan žna o	egyesült, egyet- értő.	Snaħa	meny (Schwieger- tochter).
Slučaj	eset (történelem- ben).	Snaħa	menyecské (fiatal asszony).
Slúga	szolga.	Sněg	hó.
Sluh	hallás.	Snet	űszög (gabnában).
Slušam ati	hallgatódzni, fi- gyelni.	Snop	kéve.
Slutim iti	vélekedni.		

Soba	szoba. [mély.	Srēdstvo	közvetítő eszköz.
Sobstvo	lény, egyén, sze-	Srēš	borkó.
Sočan čna o	lédús, leveses.	Srētan tna o	szerencsés.
Sočivica	lencse.	Srēz	közgazgatási já-
Sočivo	hüvelyes vetemény	Srodan dna o	rás, kör.
Sojka	szajkó (madár).		atyafiságos, roko-
Sok	leve valaminek.		nos.
Sokak	utcza.	Stablo	szár, élőfa.
Sokol	sólyom.	Stačun	vásári bodé.
Sol	só.	Stado	nyáj.
Soldat	zsoldos, katona.	Staja	ól, istálló.
Solika	hódara.	Staklo	üveg.
Soline t.sz.	sóbánya.	Stalan lna o	állandó.
Solja	kovag.	Stališ	állomás, állapot.
Solnitar tra	salétrom.	Stan	lakhely, tartózkodási hely.
Som	harcsa.	Stanar	helyi örökdő pásztor.
Sominj	egyensúly.	Stanica	méhsejtlyuk.
Somun	egy egész kenyér.	Stanje	állás, állapot.
Sopolj	takony, nyál.	Stanka	nyugjegy (zerészetnél).
Sotona	sátán.	Stapka	szőlőfűrt szára.
Sova	bagoly.	Star a o	öreg, régi.
Sovurina	nagy bagoly.	Stara	nagyanya.
Spajija	földes úr.	Starac	öreg ember.
Spanac	laboda (Spinat).	Staram ati se	gondoskodni valamiről.
Spara	tekeres (kosár alá fejre).	Starešina	legöregebb, gazda a házban.
Spasitelj	megváltó, mentő.	Starisvat	násznagy.
Spasovo	áldozó csütörtök.	Stas	testállás.
Spavam ati	alunni.	Stavak	mondat (nyelvtanban).
Sprdam ati	tréfálni, fecsegni.	Staza	gyalogút.
Splav	tutaj.	Stečem í	megszerezni.
Splet	hajfonat.	Stega	örvonal (cordon), 2. megszorítás.
Spol	nem.	Stēk	csőd.
Spomen, spomena	emlék.	Stēna	kőfal, szikla.
Spor a o	lassú.	Stēnica	poloska.
Sprava	eszköz, szerszám.	Stenjem ati	nyögni, meredek.
Spravan vna o	készséges.	Strm a o	szitári darázs, ló-
Sprega	fogat.	Strmelj	darázs.
Srab	rüh.	Stignem nuti sti í	beérni, (menés, futás közt).
Sračka	lágyszékelés.		
Sram	szégyen.		
Sramota	u. a.		
Srati serem	ürítkezni.		
Srebro	ezüst.		
Srēča	szerencse.		
Srēda	közepé valminek, 2. szerda.		

Stid	szemérem.	Sud	edény.
Stih	vers.	Súd	törvény.
Stipsa	timsó.	Sudac	ítélőbíró.
Stol	asztal.	Sudbina	végzet.
Stolac	szék.	Suh a o	száraz.
Stolétje	század (száz év).	Suhar	kétszersült.
Stolnjak	abrosz.	Sukija	fojtás (lőfegyver- hez).
Stonoga	neresz (százlábú bogár).	Suknja	szoknja.
Stopa	nyom.	Súknó	posztó.
Stožer	tengely, mely kö- rül valami forog.	Sumrak	alkony.
		Sumnja	gyanu.
Stračim iti	elvesztegetni.	Sumoran rna o	szomorú.
Strah	félelem.	Sumpor	kén.
Strahota	ijedtség.	Sunce	nap.
Strana	oldalrész.	Suncokret	napraforgó (Heli- antos).
Stranka	párt.		
Strast	szenvedély.	Sundjer	szívacs.
Strašan šna o	rettenetes.	Sunovrat	narcis (virág).
Strašilo	ijesztő.	Suprug	férj, házastárs.
Stratište	vesztőhely.	Supruga	nő.
Straža	őr.	Suražica	kétszeresbuza.
Stražnji a e	hátulsó.	Surduk	útszoros.
Strěha	eresz (házfedélen).	Surduma	szürdoldmány.
Strela	nyíl.	Suséd	szomszéd.
Strělište	lőhely, lőkert.	Susrét	találkozás úton.
Stric	nagybátya (atyá- ról).	Sustanem stati	elfáradni.
		Sustávim iti	fentartóztatni.
Strina	előbbinek neje.	Suša	szárazság.
Strížem í	nyírni (állatokat).	Sušim iti	száritni.
Strog a o	szigorú.	Suti, spem eš e	kiönteni.
Strug	eszterga.	Suv a o l. suh.	
Struk	szál (növéynél).	Suvaja	szárazmalom.
Struka	osztályzat, rend.	Suvišak ska	felesleg.
Struna	lószőr.	Suvoparan rna o	zsírtalan (eledel).
Stružnica	gyalupad.	Suza	köny.
Stud, studen	hideg.	Sužanj	fogoly, rabszolga,
Studenac	kút.	Svadja	összeveszés, peres- kedés.
Stup	oszlop.		
Stupa	kender törő gép.	Svakdanji a e	mindennapi.
Stupanj	fok, fokozat.	Svák	vőtárs.
Stupam ati	lépdelni.	Svaki a o	minden, mindenki
Stupica	egérfogó.	Svalim iti	ledönteni.
Stvar	tárgy.	Svanjiva ati	(személytelen) virrad.
Stvor	teremtmény.		
Subota	szombat.	Svanutje	virradat. [nejei.]
Sučut	rokonszenv.	Svast	sógornő (két fivér)

Svat	lakodalmi vendég	Šafran	š. sáfrány.
Svatba	lakadalom, me- nyegző.	Šajka	sajka, vízi jármű.
Svatim iti	felfogni észszel.	Šajtov	csavar.
Svečan a o	ünnepélyes.	Šaka	embermarok.
Svěća	gyertya.	Šala	tréfa.
Svědočim iti	tanúskodni bizo- nyítani.	Šalim iti se	tréfálni.
Svědok	tanú.	Šanac	sáncz, árok.
Svekar	ipa a nőnek.	Šantav a o	sánta.
Svekrva	napa.	Šapa	macskák első lába
Svemoguć a o	mindenható.	Šaptjem ati	súgni, susogni.
Svesrdan dna o	tiszta szívű.	Šaram ati	tarkázni.
Svěst	öntudat, lelkiis- meret.	Šaran	ponty.
Sveštenik	lelkész.	Šaren a o	tarka.
Svet a o	szent.	Šaš	sás (növény).
Svět	világ.	Šaška	sáska.
Svetac	ünnep, szent.	Šatra	sátor.
Světao tla o	világos, fényes.	Šav	varrás.
Svetim iti ünnepelni; Osvetim iti	boszút állni.	Šečer	czukor.
Svetlim iti	világítani.	Šegert	tanuló iparnál (inas).
Sveza	kötélék.	Šepav a o	lekonyult fülű.
Svezak	fűzet (könyveknél)	Šerpinje	serpenyő.
Svežem zati	kötni.	Šestar	körző.
Svrbi eti	viszketni.	Šešir	kalap.
Svrdao dla	fűrő.	Šetalica	inga az órán.
Svrha	vég, cél, végeczél.	Šetam, šetjem	sétálni.
Svršim iti	végezni.	ati se	sétálni.
Svibanj	majushó.	Ševa	pacsirta.
Svila	selyem.	Šiba	vessző.
Svinja	sértés, disznó.	Šibam ati	vesszőzni.
Sviram ati	zenélni.	Šibljak	vesszős, malát.
Svitjem tati	világosodni (reg- gel).	Šicar	czéllövész.
Svlak	levetett bőre a kí- gyónak.	Šijem iti	varrni.
Svod	boltozat.	Šilac	varró.
Svoj	örvény a vízben.	Šiler	világos veres bor.
Svoj a e	tulajdon.	Šilica	varrónó.
Svoljub	önző.	Šiljat a o	hegyes.
Svota	összeg.	Šilježe eta	toklyú (éves juh).
Svračak čka	aranybegy (sárga- rigó).	Šilo	ár.
Svraka	szarka.	Šimšir	puszpáng (téli zöld).
Svud, svuda	mindenfelé.	Šina	kerék sing.
		Šindra	fazsindelj.
		Šinem nuti	suhintni vesszővel
		Šipak pka	vadrózsa bogója.
		Šira	must.

Širim iti	szélesíteni, terjeszteni.	Špiun	kém.
Širok a o	széles.	Špurak rka	bököl (skorpio).
Šišarica, šiška	gubacs.	Štagalj	csűr.
Šišam ati	nyírni.	Štaka	mankó.
Šiše eta	nyírott csikó (egy éves).	Štala, staja	ól, istálló.
Šišmiš	denevér.	Štampa	nyomtatás.
Škaf	dézsza, sajtár.	Štampam ati	sajtolni, nyomtatni.
Škakljam ati	csiklandani.	Štap	pálcza.
Škare t.sz.	olló.	Štedim eti	kimélni, takarítani.
Škrge t.sz.	kopoltýú hálnál.	Štedionica	takarékpénztár.
Škiljast a o	kancsal.	Štene eta	kutyakölyök.
Škip	fürösztő-, sütőteknő.	Šteta l. škoda.	
Šklopac pca	szunyog-, balhaszúrás.	Štetina	serte.
Škoda	kár.	Štrba	foghiasság, csorbáság.
Škola	oskola, tanoda.	Štrcaljka	fecskendő.
Školjka	kagyló.	Štica	eltámasztó csáklya (hajón).
Škopac pca	űrű.	Štipam ati	csípni.
Škriljak	széles karimájú kalap.	Štirka	keményítő.
Škrinja	szekrény.	Štit	védelem, örködés, paizs.
Škrip, škripnja	csikorgás.	Štiti štijem	olvasni.
Škropim iti	vizzel hiinteni (aspergere).	Štivo	olvasmány.
Škuda	tallér (dollár).	Štujem štovati	becsülni.
Škvorac rea	seregély.	Štrojim iti	herélni.
Šlakuja	šalak	Štropolit	zörömbölés.
Šlez	mályva (Eibisch).	Štucanje	csuklás, bőfögés.
Šljig	rothadt növényföld.	Štuka	csuka.
Šljiva	szilva.	Štula	faláb.
Šljoka	pillangó (érezcsillám).	Šturak rka	tücsök.
Šljuka	szalonka.	Šuba	gyapjasbőr, ködmen.
Šljunak	murva.	Šubara	börsüveg.
Šogor	sógor.	Šuga	rüh.
Šórak rka	sors.	Šukunbaba	dédanya.
Špada	egyes kard.	Šukundéd	dédatya.
Špaga	zsinog (spárga).	Šuljak	ocsú.
Špan	majores, gazda.	Šuljevi t.sz.	aranyér.
Špica	tök-, dinyemagv.	Šuma	erdő.
Špika	szurony.	Šumak	balga ember.
Špilja	odu, üreg.	Šumar	körvadász.
Špitalj	kórház.	Šumim eti	suhogni.
		Šupalj plja e	odvas.
		Šuplyikast a o	lyukacsos.
		Šurjak	sógor (a nő fivére).

Trlica	lentörő gép.	Tokar	esztergályos.
Trn	tövis, túsök.	Tolik a o	akkora.
Trnem nuti	irtózni, fásulni (tag), oltani (tü- zet).	Tolim iti l. tišim	
Trpam ati	tömní.	Toljaga	dorong.
Trpim iti	szenvedni.	Tolmač	tolmács.
Trpeza	asztal.	Tonem nuti	merülni.
Trpež	türelem. [kedni.	Top	ágyú.
Trsim iti se	igyekezni, töre- nád.	Topao pla o	meleg.
Trska	kenni, dörzsölni.	Topim iti	olvasztani.
Trti tarem	rángatni.	Toplice tsz.	hővíz, fürdő.
Trzam ati	érinteni.	Toploměr	hőmérő.
Tičem cati	vasserpenyő.	Topola	jegenyefa, topolyfa
Tigan	vasaló (téglázó vas).	Toporište	valamely eszköz- nek nyele.
Tigla	csendes.	Tor	akol.
Tih a o	kabak.	Toranj rnja	torony.
Tikva	hízni.	Torba	tarisznya.
Tijem iti	kormányrúd.	Torgunja	korai margitszilva
Timun	ügyetlen, lassú.	Torim iti	fektetés által trá- gyázni.
Tipav a o	timsót.	Tornjam ati se	eltakarodni.
Tipsa	nyomtatás (könyv)	Tovar	felrakott teher.
Tisak ska	sajtó műhely (nyomda).	Tovarim iti	terhet felrakni.
Tiskarna	csitítani, csende- síteni.	Tovim iti	hízlalni.
Tišim iti	nyugalom, szél- csend.	Trag	lábnyom, nyomás
Tišina	felcizfrázni magát	Trajem ati	kitartani.
Titram ati se	székfű (Camilla officia).	Traljav a o	rongyos.
Titrica	egy hét.	Tralje t.sz.	talicska.
Tjedan	szóvész, takács.	Tranjav a o	rest. [gyep.
Tkalac tkaoca	szóni. [ni.	Tratina	kerítésen kívüli
Tkam ati	elyomni, gyötör- setét színü.	Tratnja	költség.
Tlačim iti	setétség.	Trava	fű.
Tmast a o	pénzeserszény!	Travanj	april hó.
Tmina	köszörűkő.	Tražim iti	keresni.
Tobolac lea	kerék.	Treba biti	kell lenni.
Tocilj	pontos.	Trebam ati	használni.
Točak čka	folyadékot más edénybe fejtani, szűrni.	Trebim iti	fosztani (bab, ku- koricza).
Točan čna o	tokja valaminek.	Trebujem ovati	szükségelni.
Točim iti		Trem	eresz (a házon).
Tok		Trenutak	pillanat.
		Trenuti nem	pillantani.
		Trepavica	szempilla.
		Trepet	reszketés.
		Trepetjem tati	reszketni.
		Treptjem tati	pislantani.
		Trepetljika	rezgötű.

Tresak villámcsapás.
 Treska szálla.
 Tresnem nuti lecsapni (villám).
 Tresem sti rázni.
 Trešnja földindulás.
 Trešnja cseresnye.
 Trézan zna o józan.
 Trice t sz. semmit érő cse-
 kélység.
 Trina reszelő hulladék.
 Trine t.sz. ízék (széna hullá-
 dék).
 Tro előraggal igen sok szó jó elő,
 mindig hármas értelemben, p. :
 Trobojan jna o háromszinű.
 Troglav a o háromfejű sat.
 Trojka három akós hordó
 Trojstvo háromság.
 Trom a o rest, lomha.
 Troska salak.
 Trošak ška költség.
 Trošim iti költeni.
 Truba kürt (trombita).
 Trubica szip (rovaroknál).
 Trublja l. truba.
 Trud tapló, fáradság.
 Trudim iti se fáradozni.
 Trujem ovati mérgezni.
 Trul a o rothadt.
 Truljar rongyszedő.
 Trun szálla, törmelék
 szemben.
 Trunem nuti rothadni.
 Trup törzs (emberi test)
 Trutanj here (méheknél).
 Tuč harangércz.
 Tuča gràd jégeső.
 Tučem uči ütni, verni.
 Tudj a e idegen, másé.
 Tudjinac, ino-
 stranac idegen.
 Túga szomorúság, gyász
 Tugujem ovati szomorkodni, gyá-
 szolni.
 Tuljim iti se átallani.
 Tumačim iti tolmácsolni.
 Tumaram ati bolyongni, tévedni

Túp a o tompa.
 Turam ati taszigálni, henge-
 ritni.
 Turčin török.
 Turica viaszsonkoly.
 Turma karaván.
 Turovan vna o szomorú, ros z
 kedvű.
 Turpia fűrészmetsző rás-
 poly.
 Tušim iti csendesíteni, el-
 nyomni tüzet.
 Tušta igen sok.
 Tutanj tnja ágyúbömbölés.
 Tutkal asztalosenyv.
 Tutnjim iti rezgő tompa han-
 got adni.
 Tutor templomatya,
 gyám.
 Tužan žna o keseredett.
 Tužba panas z.
 Túžim iti panaszolni.
 Túžim iti se panaszólkodni.
 Tvrđ a o kemény, fősvény.
 Tvrđjava erőd.
 Tvor mű.
 Tvorim-iti művet készíteni.
 Tvorionica műhely.

U.

U. elüljáró, I. nyelvtan 134. lap.
 Mint előrag sok szó előtt hasz-
 náltatik, mindig beható értelem-
 mel. p. :
 Ubacim iti behajítani.
 Ubacivanje behajgálás.
 Ubávěst felvilágosítás.
 Ubevutim iti se elájulni.
 Ubijem iti agyonütni.
 Ubod szűrés.
 Ubog szegény, szűkül-
 kődő.
 Ubojica gyilkos.
 Úbojstvo gyilkosság.
 Ubradač kendő, melyel a
 menyasszony
 feje beköttetik.

Učna	becsár.	Ugrabim iti	elkapni.
Ucram ati se	megnyívesedni.	Ugrebem bsti	megkarmolni.
Učan čna o	tanult.	Ugrijam ati	felmelegíteni.
Učen	u. az.	Ugrizem zti	megharapni
Učenik	tanuló.		(kutya).
Učinim iti	megtenni, 2. bört kikészíteni.	Uhitim iti	beérni, elfogni.
Učionica	tanoda.	Uho	fül.
Učitelj	tanító.	Uhod	bemenet.
Učim iti	tanítani.	Uhoda	kém.
Učim iti se	tanulni.	Ujak	nagybátya, anya, fivére.
Udjem uči	bemenni.	Ujim jati	ordítani (vihar).
Učutim tėti	elhallgatni.	Ujna	az anya fivérének neje.
Uđ, udo	tag (testen).	Ukaz	parancs.
Udaja, udatba	férjhezmenés.	Ukebam ati	leskelődve, elkapni
Udaljim iti	eltávolítani.	Ukinem nuti	megszakasztani.
Udarac	egy ütés.	Uklonim niti	utból eltenni.
Udarim iti	megütni.	Ukočim iti se	megdermedni.
Udam ati	férjhezadni.	Ukop	temetés.
Udčla	alamizsna.	Ukor	szemrehányás, rendreutasítás.
Udes	eset, körülmény.		zsellér, bérben lakó.
Udesan sna o	rendes, illő.	Ukučanin	izletes.
Udesim iti	rendbe hozni, han- golni.	Ukusan sna o	kötőfék.
Udica	halfogó horog.	Ular	bemenet.
Udilj	folytonos.	Ulaz	utca.
Udim iti	széttagolni.	Ulica	méhköpu bejárata.
Udobost	alkalmas, kellő idő.	Ulište	szentelt olaj.
Udovac	özvegyember.	Ulje	olajfa.
Udovica	özvegy nő.	Uljika	udvarias.
Udužim iti se	eladósodni.	Uljudan dna o	tört rész (szám- tanban).
Ufam ati	remélleni.	Ulomak	köszvény (po- dogra).
Ugal gla	szeglet.		ész, elme.
Ugalj glja	szén.	Um	mártalék.
Ugar	ugarföld.	Umaka	ügyesség.
Ugarak rka	egy darab égő fa.	Umčca	mértékletes.
Ugarim iti	ugarolni (szántás).	Umčren a o	betét, közbetét, toldalék.
Ugasim iti	eloltani tüzet.	Umet	művész.
Uglast a o	szegletes.		halandó.
Ugled	tekintet, megte- kintés.	Umčtnik	halandóság.
Ugledan dna o	tekintélyes.	Umrlj a o	kedvelt.
Ugodan dna o	kellemes.	Umrljost	haldokolni.
Ugodim iti	kedvezni.	Umiljat	
Ugorak rka	ugorka.	Umirem ati	
Ugovor	megbeszélés.		

Umijem miti se	mosodni.	Usék 1. urész.	
Umiven a o	megmosdott, tisza.	Usékovanje	János fővételi napja.
Umor	fáradtság, halál- küzdelem.	Usév	vetemény.
Umotvor	remekmű.	Uskrs	husvét.
Umrem eti	meghalni.	Uskrsnem nuti	feltámadni.
Umuknem nuti	elnémulni, meg- rekedni.	Uskok	szökés, szökevény.
Unča	uncia, 2 lat.	Uslovje	összebeszélés, szer- ződés.
Unijat	egyesült görög.	Usna	ajak.
Unistim iti	megsemmisíteni.	Uspëh	siker.
Unkaš	nyeregkápa.	Uspomena	emlék.
Unuk	férfi unoka.	Uspor	folyó víz áradása fenakadás végett
Unoka	nő.	Usta t.sz.	száj.
Upaočim iti	kereket kötni.	Ustajem stati	felállni.
Uperak	vékony vége a cér- nának tübe hú- zásnál.	Ustav	alkotmány.
Upirina	éji kísértet, vampir	Ustava	zsilip.
Upliv	befolyás.	Usud	esetlegesség.
Upljuvak	légyköpés, petézés	Usudim iti se	bátorságot venni.
Uplodim iti	megtermékenyíteni	Uš	tetű.
Uporan rna o	ellenszegülő.	Ušljv a o	tetves.
Uporavim iti	alkalmazni, igény- be venni.	Ušnjaci t.sz.	függők a fülben.
Upotrebigim iti	használatba venni	Uštap	holdtölte.
Uprava	vezénylet igaz- gatás.	Uštrbina	csorba (vasesz- közön.
Upremi eti	szemeket oda zze- gezni.	Uštje	nyílás.
Uputa	utbaigazítás.	Ušur	malomvám.
Uputjenje	testté, hússá vál- tozás.	Utečem eči	megszökni.
Ura	óra (idő).?	Utega	sérvkötő.
Uranim iti	korán kelni.	Utëha	vigasztalás.
Urečem eči	szemmel verni.	Utemeljim iti	alapossá tenni, megörökíteni.
Uredan dna o	rendes.	Utëšim iti	vigasztalni.
Uredba	rendezés.	Utičem cati	versenyezni.
Urednik	hivatálnok, hírlap szerkesztő.	Utočište	menhely.
Ures	ékszer, ékesség.	Utok	folyam beszakadá- sa a másikba.
Urëž	bevágás.	Utorak	kedd.
Urlam ati	vonyítani.	Utor	hordó csinyja.
Urma	datolya, török szilva.	Utrina	egy lóditás, — egy csapat állat, me- lyet együtt haj- tanak.
Uročim iti	határidőt szabni.	Utroba	ember emésztő belrészei.
		Utuk	ellenszer.

Uveho hla o	fonyyadt.
Uvët	feltétel.
Uvrnem nuti	hím állatnak nemi szerveit betekerés által megzápítani.
Uvit a o	betekert.
Uvod	bevezetés. [nél].
Uvratine t.sz.	düllő (szántóföld-megbántás.
Uvrëda	keskeny.
Uzak zka o	birói lefoglalás.
Uzapt	gyeplő.
Uzda	sóhaj.
Uzdam ati	fékezni.
Uzduž	hosszában.
Uzica	zsineg.
Uzimam mljem ati venni, vásárolni.	
Uzkrš l. uskrš.	
Uzor	képzelt, mintaszépség.
Uzrast	felnövés.
Uzrok	ok.
Užar	kötélgyártó.
Uže	kötél.
Uživam ati	élvezni.

V.

Váb	csábítás, csalogatás.
Vabim iti	csábítani.
Vadim iti	kiszedni, kivenni.
Vag	emelyű.
Vagan	gabnamérték.
Vagaš, kolotečina	kerékvágás.
Vagov, kosir	szőlőmetsző kés.
Vajda	haszon.
Val	hullám.
Valj	henger.
Valjan a o	derék, derekas.
Váljam ati	hengeríteni.
Valjam ati	érni annyit.
Valjuška	galuska (tészta).
Valov	vályú.
Vancaga	szekerceze.
Vanjski a o	külső.
Vanredan dna o	rendkívüli.

Vapaj	kiáltozás.
Varam ati	csalni.
Varganj	vargánya (gomba)
Varim iti	főzni.
Varivo	főzelék.
Varjača	főzőkanál.
Varoš	város.
Varzilo	börzsönfa (festék).
Vasdan	egésznap.
Vašar, sajam	vásár.
Vaška	kutya.
Vatra	tűz.
Vatralj	tűzszerszám.
Vatren a o	tüzes.
Vatruština	forróház.
Vazam	husvétnapja.
Važan žna o	fontos.
Vëčan čna o	örökös.
Vëčer	est.
Vëčera	estebéd, vacsora.
Vëčernja	vecsernye.
Vëčnost	örökvalóság.
Vëčam ati	tanácskozni.
Vëče	tanácsadás.
Vëčnica	tanácsház.
Vëčnik	tanácsnok.
Vedar dra o	tiszta, felhőnélküli.
Vedrenjak	tiszta, dérijég.
Vedrim iti	tisztulni (idő felhőtől).
Vehnem nuti	fonyyadni.
Vëk	életidő, század.
Vëkujem ovati	életet eltölteni.
Vëkovëčan čna o l. vëčan.	l. vëčan.
Velim ëti	mondani.
Veleum	nagyész (Genie).
Veličanstvo	nagyság, méltóság
Velik a o	nagy.
Velikaš, velmoža	mágnás.
Veljača	februárhó.
Vënac nca	koszorú.
Vënčam ati	koszorúzni, esketni.
Veo, vela	fátyol, lepel.
Vëpar	kandiszó.
Vëra	hit, hűség.

Verem ati se	titokban idestova járnai.	Vrt	kert.
Veresia	hitel.	Vrtam ati	fűrni.
Veriga	láncz.	Vrtar	kertész.
Věrnost	hűség.	Vrtim ití	forgatni.
Věrovnik	hitelező.	Vrtlog	vízörvény.
Věrozakon	hitvallás.	Vrvim eti	pezsegni, hemzsegni.
Veselim iti se	vigadni.	Vickast a o	nyulánk.
Veseo la o	víg.	Vičan čna o	jártas valamiben.
Veska	madárlép.	Vičem vikati	kiáltani.
Veslo	evező lapát.	Vid	látás.
Věšt	hír, tudtuladás, tudósítás.	Vidim eti	látni. [kintés.
Věšala t.sz.	bitófa.	Vidik	tekintet, megte láthatár.
Věšt a o	ügyes, gyakorlott	Vidokrug	vidra (emlős).
Větar	szél.	Vidra	kohó(kovácsoknál)
Větrim iti	szellőztetni.	Viganj	vihar.
Věverica	evet (mókus).	Vihar	szelelni (gabnát).
Véz	kötélék, himzés.	Vijam ati	szórni (hó) hajlongni.
Vez	venyecz szilfa.	Vijem ati	
Vezem zti	hímezni.	Vijavica	hófuvatag.
Vežem ati	kötözni.	Vije	lombozat.
Vežbam ati	gyakorolni.	Vika	kiáltozás.
Vrba	tűzfa.	Vikao kla o	megszokott.
Vrbujem ovati	toborzani.	Vila	tündér.
Vrč	vizes korsó.	Vilajet	ország, távul világrész.
Vrčina	éjjeli edény.	Vildiš	elefántcsont.
Vrg	merő edény kobakból.	Vile t.sz.	széna hányó villa.
Vrgnem vrci	helyre tenni.	Vilice, viljuške	evő villa.
Vrhnje	tejfél.	Vilina kosa	árva leány haj.
Vrhubrojan jna o	számfeletti.	Vime	tölgy, tőgy.
Vrhunac	hegytető.	Vinjaga	vadszőlő.
Vrndam ati	felhányni valamit	Vino	bor.
Vrnem nuti	fordítani.	Vinograd	szőlős.
Vrst	rend, osztály.	Vinogradar	vinczellér.
Vrstan tna o	alkalmas, tökéletes.	Vír, izvor	eredet, forrás.
Vršaj	ágyás nyomtatásnál.	Virim iti	kandikálni.
Vršak	teteje, hegye valaminek.	Vis, visina	magasság.
Vršim iti	nyomtatni (gabonát).	Visim éti	logni.
Vrška	halfogó varsa.	Vísim iti	felmagasztalni.
Vršnik	borító cserép (tészta sütéshez).	Visok a o	magas.
		Višnja	meggy.
		Vitak tka o	hajlékony.
		Vitao tla	motola.
		Vitez	vitéz.
		Vitlam ati	motollálni.

Zabrdje	hegyhát.	Zakoljem klati	megölni.
Zabiléžim iti	megjegyezni, be- jegy.	Zakon	törvény, vallás.
Zabijem biti	beleverni.	Zakopam ati	betemetni.
Zablenem nuti se	elbámulni.	Zakošak	saráglya.
Zabludim iti	tévedni, rosztát tenni.	Zaktévam ati	követelni.
Zaboravim iti	elfeledni.	Zakunem kleti se	esküt letenni.
Zabrana	tilalom, tilos erdő	Zakup	haszonbér.
Zabreknem nuti	bedagadni.	Zalaz	kerülés (útban).
Zabrinem nuti se	gondolkodásba esni.	Zalév	tenger-öböl.
Zabuna	tévedés.	Zalévalo	öntöző kanna.
Začelje	főhely az asztalnál	Zaliv	zátony.
Začepak	dugasz.	Zalog	zálog.
Začmem eti	kezdeni.	Zalogaj	falat.
Začetje	fogatatás.	Zalučim iti	bárányokat elvá- lasztani.
Začina, mirodia	fűszer.	Zalud	ingyen, haszta- lanul.
Zadača	feladvány.	Zamah	lódítás, sújtás.
Zadaha	rosz szag.	Zamašan šna o	súlyos, nehéz.
Zadjem zači	kerülni, megke- rülni.	Zaměna	csere.
Zadnim iti	befenekelni hordót	Zaměra	bosszúság, sértés.
Zadnji a e	utolsó, végső.	Zametak	gyümölcs csira fo- gantatása.
Zadnjica	alfel.	Zamrsim iti	összekészíteni (czernát).
Zadorica	viszály.	Zamka	tőr, török.
Zadruga	társulat.	Zanat	iparos mesterség.
Zadušnice t.sz.	halottak napja, gyász isteni tiszt- elet (Exequiae).	Zao zla zlo	rosz.
Zaglavak	ék (kapa-, ásó- nyélben).	Zaova	sógornő, a férj nő- vére.
Zagonetam ati	talányt feladni s oldani.	Zapalim iti	meggyújtani.
Zagrada	kerítés.	Zapara	nyári forróság.
Zagradje	külváros.	Zapatim iti	szerezni, valami- hez jutni.
Zagrizak	harapás.	Zapečak	kuczkó.
Zahod, zapad	napnyugot.	Zaperak	kacs, hónaljhajítás
Zahvalim iti	megköszönni.	Zapnem peti	megakasztani.
Zaimam ati	kölcsönözni.	Zapisnik	jegyzőköny.
Zaime	névmás.	Zapor	kerékkötés.
Zajam	kölcsön.	Zaporka	záradék, kikötés (clausula).
Zajdem ti	megkerülni.	Zapověd	parancs.
Zakasnim iti se	elkésni.	Zaprěka	hátráltatás.
Zakletva	eskü.	Zarastem sti	benőni (seb).
Zaklon	szárnyék.	Zarez	bevágás, vessző írásnál (comma).
Zaklop, zaklopac	dugasz, tető.	Zarub	szegély, szegélyzet

Zaručnik	jegyves, völegény.	Zrno	magszem, gyöngy- szem.
Zarudim eti	pirosodni, gyü- mölcséréskor.	Zet	vő.
Zasěda	nyomozás.	Zěv	ásítás.
Zasěna	beárnyékolás.	Zěvam ati	ásítózni.
Zasluga	érdem.	Zgodan dna o	illő.
Zaslužim iti	megérdemelni.	Zgrada	épület.
Zastava	jelző zászló, 2-or utolsó hely.	Zibka	bölcső.
Zastavnik	zászlótartó.	Zibljem bati	ringatni.
Zastor	függöny.	Zid	rakott fal.
Zatajim iti	eltitkolni.	Zidar	kőműves.
Zatělak tioka	nyakszirt.	Zidam ati	falat rakni.
Zatiljak ljka	ugyanaz.	Zift	pipamocsok.
Zatvor	zar.	Zima	tél.
Zaušnica	arczulsapás.	Zimnica	hideglelés.
Zavada	meghasonlás, ösz- szevezés.	Zimozelen	télizöld (pusz pang)
Zavět	fogadalom.	Zinem nuti	száját eltátani.
Zavětnik	szószólló.	Zjalo	kemenczeszáj.
Zavičaj	születéshely.	Zjam zjati	ácsorogni.
Zavisan sna o	mástól függő.	Zlamenje	jel.
Zavod	alapítvány, intézet	Zlato	arany (fém).
Zavoj	borongatás, hajlás	Zlo	rosz.
Zazor	rosz néven vevés.	Zloba	gonoszság.
Zděla	tál.	Zloban bna o	gonosz.
Zdenac	kút, forrás.	Zlo előraggal igen sok szó jő elő, mindig rosz érteményben, p. :	Zlo előraggal igen sok szó jő elő, mindig rosz érteményben, p. :
Zdrav a o	egészséges.	Zločudan dna o	rosz természetű sat.
Zdravica	felkészöntés.	Zlotvor	ellenség.
Zdravlje	egészség.	Zmaj	sárkány.
Zdrobim iti	összemorzsolni.	Zmija	kígyó.
Zdvojim iti	kétségbeesni.	Značaj	jelentőség.
Zeba	sármány (pinty).	Znak	jegy.
Zebem bsti	fázni.	Znanac	ismerős ember.
Zec	nyúl.	Znam ati	tudni.
Zejtin	faolaj, táblaolaj.	Znanje	tudás.
Zekast a o	nyúlszórú.	Znanost	tudomány.
Zelen a o	zöld.	Znoj	izzadság, verejtek.
Zelje	zöldség (fűszer).	Zob	abrak.
Zembil	kötött szalma táska.	Zobljem bati	zabálni.
Zemlja	föld.	Zobim iti	abrakolni.
Zemunica	földbe ásott kuny- hó (putri).	Zobun	gyapottal bélelt felső ruha.
Zenica	szemlata (pupilla)	Zora	hajnal.
Zenem nuti	hirtelen felülni.	Zornica	hajnali mise.
Zrcalo	tükör.	Zornik	távcső.
		Zova	bodza.

Zovem zvati	hívni.	Žarak rka o	égető tüzes.
Zrak	levegő.	Žavoranak	szarkaláb (virág).
Zraka	fénysugár, nap-sugár.	Žbanja	veder (kúton).
Zrēm eti	érni (reifen).	Žbica	küllő a kerékben.
Zub	fog.	Žderem ati	mértékletlenül enni.
Zubac	fésűfog, kerékküllő	Ždral	daru.
Zubača	taraczk.	Ždraljika	kék lóhere.
Zučim čati	zúgni, dongni.	Ždrēbac	fiatal mén.
Zumbul	jaczint.	Ždrēbe	csikó.
Zvanje	hívás, hivatás.	Ždrēbim iti se	csikózni.
Zvečim čati	csőrömpölni, csengetni.	Ždrēlo	gége, nyeldeklő.
Zveka	csőrömpölés.	Žedan dna o	szomjas.
Zvekan	ostoba együgyű ember.	Žedja	szomjúság.
Zvekir	csengetyű huzó foggantyúja.	Žeg	gyújtó (ágyúnál).
Zvēr	vadállat.	Železnica	vasut.
Zvērinjak	vadaskert.	Železo	vas.
Zvēzda	csillag.	Želim eti	kivánni.
Zvizga	fűtty.	Želja	kivánság.
Zviždim ati	fűtőlni.	Želudac	gyomor.
Zvonar	harangöntő, 2. harangozó.	Želva l, kornjača.	nő, asszony.
Zvonic	harangvirág.	Žena	nősülés.
Zvonik	harangláb, torony	Ženitba	házositni.
Zvonim iti	harangozni.	Ženim iti	házasodni, nősülni
Zvono	harang.	Ženim iti se	
Zvuk	zúgás.	Žeravica l. žar.	forróság.
	Ž.	Žestina	méregben felgyuladni.
Žaba	béka.	Žestim iti	tüzes (lónál).
Žabice t.sz.	nyakmirigy.	Žestok	arató.
Žabnjak	békapocsolya.	Žetelac teoca	aratás.
Žalac	fullánk (méh).	Žetva	jogár, kormány-pálca.
Žalim iti	sajnálni.	Žezlo	kolomp (juhász-kutyán).
Žalost	sajnálati, szomorúság.	Žeželj	pörkölni, égetni.
Žalostim iti	szomorítani. [ni.	Žežem zeči	áldozat.
Žamorim iti	susogni, mormog- aratni.	Žertva	áldozó oltár.
Žanjem žeti	átallani, fészkedni	Žertvenik	kézi malom, só- daráló
Žapam ati se	parázs (tűz).	Žervanj	kukoricalisztből galuska.
Žar	piszkafa.	Žganica	égetett szesz (pá- linka).
Žarilo	kemenzét sütés- hez fűteni.	Žica	húr, ércz-sodrony huzal.

Židak dka o	ritka, folyó tes- teknél, hajlékony vesszőnél.	Žlěb	folyó csatorna.
Židov	zsidó.	Žlězda	mirigy.
Žig	sütött bélyeg (ál- laton).	Žlica	kanál. [ni.
Žila	vérér, fagyökér.	Žmirim iti	szemeket behuny- rejtény (svábbo- gár).
Žilj	repedés, ér (vas- ban).	Žohar	cseregedezni (pa- tak).
Žiljer	zsellér, más házá- ban lakó.	Žuborim iti	epe.
Žioka	házfedélre szege- zett lécz.	Žuč	sárga virágú akác (cytissus).
Žir	makk.	Žučica	kivánni, óhajtani.
Žitak	élet, élelmi szer.	Žudim iti	keserű.
Žito	gabna, 2. buza.	Žuhak hka o	ugyanaz.
Živ a o	élő.	Žuk a o	törés, daganat.
Živa	higany.	Žulj	törni, nyomni csizmával.
Živac	izom.	Žuljim iti	zöld harkály.
Živad (gyűnév)	baromfi.	Žuna	plebánia.
Živahan hna o	eleven, vidor.	Župa	ispán,
Živalj	elem.	Župan	vármegye.
Živica	eleven kerítés.	Župania	lelkész, plebános.
Živim eti	élni.	Župnik	sietni.
Živina	állat, 2. rákfene.	Žurim iti se	sárga.
Živinče	házi állat.	Žut a o	sárgaság (kór).
Živoder	gyepmester.	Žutenica	rágcsálni.
Život	élet.	Žvačem kati	zabla, zabala.
Žiža	tűz, égő valami.	Žvale t.sz.	ragadozók torka.
Žizak	zsiszik.	Žvalo	sarkantyú pengő.
		Žvrk	

KERESZTNEVEK.

Abram, Avram	Ábrahám.	Anasztazia, Stana	Anasztazia.
Acím, Jaćim	Joáchim.	Angja, Angjelia	Angyalka.
Adam, Danko	Ádám.	Andria	András.
Agata, Ága, Jaga	Ágota.	Antun	Antal.
Agneza, Janja	Ágnes.	Ardoje	Arthur.
Albert, Albo	Béla.	Atanazio	Athanáz.
Alekša	Elek.	August	August.
Alojzia	Alajos.	Augustin	Ágoston.
Ambrozia	Ambrus.	Bara, Barbara	Borbála.
Ana, Anka	Anna.	Bartol	Bertalan.

Bělan	Albin.	Ignatio, Ignjo,	
Benedik, Blagoje	Bencze.	Ognjan	Ignác.
Blagorod	Jenő.	Ilia	Illés.
Blagotvor	Bonifác.	Isaija	Izaiás.
Blaž	Balázs.	Isus	Jézus.
Blaženka	Beatrix.	Ivan, Jovan	János.
Bogdar, Božidar	Tódor.	Jvanica, Jvica,	
Bogomila	Theophila.	Jvka, Jovana	Johanna.
Bogomir	Gottfried.	Jadviga	Hedvig.
Božko	Natalis.	Jakob, Jakov	Jakab.
Bratoljub	Adolph.	Jelena, Jela	Ilona.
Cecilia, Ceca	Cziczelle.	Jerina	Irén.
Cvěta	Flora.	Jerko, Jerolim	Jeromos.
Cvětan	Florián.	Josip	József.
Cvetoljub	Florentin.	Jula	Julianna.
Častibog	Timot.	Juraj	György.
Čiril	Cziril.	Krsto	Kristof.
Damjan, Dako	Dömjén.	Kata	Katalin.
Danica	Hajnalka (Venus).	Kliman	Kelemen.
Danilo	Dani.	Konjrad	Konrád.
Daša I. Damjan.		Konstantin,	
David	David.	Kosta	Konstantin.
Davorin	Márton.	Krunoslav	István.
Děvoslav	Virgil.	Krunoslava	Stephanie.
Dimitria, Mitar	Demeter.	Kuzman	Kozma.
Dinko, Domin	Domonkos.	Laca, Ladislav	László.
Dora	Dorottya.	Lav	Arszlán (Leo).
Draginja, Dra-		Lavoslav	Lipót.
goila	Karolina.	Lazar, Lazo	Lázár.
Dragutin	Károly.	Lěpa, Lěposlava	Pulcheria.
Drenka	Kornelia.	Linarto	Lénárd.
Elisabeta	Erzšebet.	Ljudevit	Lajos.
Fabian, Bajo	Fábián.	Lora	Eleonora.
Ferdinand, Fer-		Lovro	Lórincz.
din	Nándor.	Luca, Lucia	Lucza.
Filip	Fülöp,	Luka	Lukács.
Franka, Franca	Franciska.	Maca, Maria, Ma-	
Franjo	Ferencz.	rica	Mária.
Gašo, Gašpar	Gáspár.	Manda	Magdolna.
Gavra, Gavriła	Gabriela.	Malčika	Amália.
Gavril, Gavro	Gábor.	Manojlo	Emanuel.
Grgur	Gergely.	Marga	Margit.
Gervasio	Gyárfás.	Marko	Márk.
Gjuro, Gjurađi,		Marta	Márta.
Gjorgja, Gjuka	György.	Mártin I. Davorin.	
Grujo	Rudolf.	Mate	Máthé.
Hinko	Henrik.	Matia	Mátyás.

Mavro	Mór.	Slavica	Julia.
Mihoil, Mijo	Mihály.	Slavoje	Gyula.
Milan	Emil.	Slavoljub	Eduard.
Milica	Emilia.	Sofija, Soka	Zsófi.
Minden mil előraggal kezdődő keresztnév ugyanezen értelemben veendő.			
Miroboj	Szigfrid.	Stanislav, Stanko	Szaniszló.
Mirko	Imre.	Stěpan, Stevan I.	Krunoslav.
Miroslav	Frigyes.	Savo	Saul.
Miroslava	Friderika.	Tadia	Tádé.
Mladen	Juvenalis.	Tanacko	Athanáz.
Mojsia	Mózes.	Timotia	Timoteus.
Neděljko I. Dinko.		Toma, Tomo,	
Niko, Nikola	Miklós.	Tošo	Tamás.
Pavao vla	Pál.	Uroš	Urosius.
Pavka	Paulina.	Uršula	Urosolya.
Pero, Petar	Péter.	Vasilia, Vaso	Vazul (Bazil).
Reza	Teréz.	Věkoslav I. Alojzia.	
Roza	Rozália.	Venceslav	Venczel.
Ruža	Rózsa.	Vrban	Urbán, Orbán.
Ružica	Rozina.	Verka, Veronika	Verona.
Sava, Savo	Szabbás.	Vinko	Vincze.
Simo, Šimun	Simon.	Vuk	Farkas.
Skender	Sándor.	Zako, Zarija	Zachariás.
		Zora, Zorica	Aurora.
		Željko	Desider.
		Živan, Živko	Vitalis.

FÖLDRAJZI SZÓTÁR.

Arapska (Zemlja)	Arábia.	Bélgia	Belgaország.
Albania	Albánia.	Bělo-more	Márvány tenger.
Austria	Osztrák ország.	Brno	Brünn.
Bačka	Bácsmegye.	Biograd	Nándorfehérvár.
Bag	Carlopago (ten- germellék).	Bistrica nad Va- gom	Vág-Besztercze.
Bakar	Buccari.	Blatno	Balaton.
Banat	Bánság.	Bogdanszka	Moldvaország.
Banska Bistrica	Zólyom.	Bolsan	Botzen (Tirol).
Bardiöv	Bártfa.	Bosna	Bosnyákország.
Barut	Bairut (Siria).	Brasov	Brassó (Erdély).
Bavarska	Bajorhon.	Brezno	Breznobánya.
Beč	Bécs.	Brunšvig	Braunschweig.
Bečej	Becse.	Budimpešta	Budapest.
Béla crkva	Fehértemplom.	Bugarska	Bolgárország.

Bukurešt	Bükarest.	Kostanac	Konstáncz.
Carigrad	Konstantinápol.	Košice t.sz.	Kassa.
Cavtat	Raguza.	Kotor	Cattaro.
Celje	Cilli.	Krajnska	Krajna.
Celovac	Klagefurt.	Kremnica	Körmöczbánya.
Crna gora	Feketehegy (Montenegro).	Krupina	Korpona.
Četinje	város u. ott.	Kupa	Kulpa (folyó).
Čakovac	Csáktornya (Muraköz).	Laba	Elba (folyó).
Čalokez	Csalóköz (sziget).	Lavov	Lemberg.
Česka	Csehország.	Levoča	Lőcse.
Danezka	Dánország.	Lipiska	Lipcse.
Damesak	Dámország.	Litava	Lajta (folyó).
Djakovo	Damaskus.	Litvania	Lithvania.
Dněpar	Diakovár.	Ljubljana	Laibach.
Dněstar	Dnipер (folyam).	Lorena	Lotharingia.
Don	Dnister (folyam).	Lubjetova	Libetbánya.
Drač	Don (folyam).	Lučenac	Losonc.
Drava	Durazzo (város).	Magjarska	Magyarhon.
Drzdjani t.sz.	Dráva (folyam).	Medjumurje	Muraköz.
Drinopolje	Drezda.	Milan	Milano, Mailand.
Dubrovnik	Adrianopolis, Drinápoly.	Miškovac	Miskolcz.
Dunaj, Dunav	Raguzza.	Mletci mletakak	t.sz. Velence.
Ečava	Duna.	Modra	Modor.
Egipat	Etsch (folyam).	Monakov	München.
Erdelj	Egiptus.	Moravszka	Morvaország.
Ěrsava	Erdély.	Moskva	Moszkva.
Francezka, Franczka	Orsova.	Napulj	Nápoly.
Jadransko more	Frankhon.	Němačka	Némethon.
Jaš	Adriai tenger.	Niš	Nissa.
Jegar	Jassi.	Nitra	Nyitra.
Jermenia	Eger.	Nizozemska	Németalföld.
Karlovac	Örményország.	Nižider	Nezider.
Karlovcı t.sz.	Károlyvár.	Nižidersko jezero	Fertő.
Karlovi vari	Karlovicz.	Novi Jorak	Új York.
Krf	Károlyfürdő (Karlsbad).	Novisad	Újvidék.
Kisag	Korfu (sziget).	Olomuc	Olműcz.
Kitaj	Kószeg.	Opava	Troppau.
Kodanj	Khina.	Optuj	Pettau.
Kološvar	Koppenhága.	Osěk	Eszék.
Komorán	Kolozsvár.	Oštrogon	Esztergam.
Koruška	Komárom.	Pasovo	Passau.
Kosovo polje	Karintia.	Pečuh	Pécs.
	Rigómező.	Pekin	Peking.
		Petrograd	Sz. Pétervár.
		Podravje	Drávamellék.
		Podunavje	Dunamellék.
		Poljska	Lengyelhon.

Pósavje	Szávamellék.	Spiš	Szepes.
Potisje	Tiszamellék.	Srēdozemno more	Középtenger.
Považje	Vágmellék.	Stolni Biograd	Székes-Fehérvár.
Požun	Pozson.	Subotica	Szabadka.
Prag, Zbatni	Prága.	Subotičte	Szombathely.
Prežov	Eperjes.	Ščavnica	Selmecz.
Primorje	Tengermellék.	Škotska	Skóthon.
Pruska	Poroszhon.	Švajcarska	Sveicz.
Rěka	Fiúme.	Talianska	Olaszhon.
Ren	Rajna (folyam).	Tamiz	Themse.
Rim	Roma.	Trst	Trieszt.
Rod	Rodus (sziget).	Tisa	Tisza.
Rodan	Rhone (folyam).	Varadin	Várad (Péter- és Nagy-.)
Rožnava	Rozsnyó.	Věrovitica	Verőcze.
Rusia, Ruska	Oroszhon.	Vršac	Versecz.
Sabinov	Szeben (magyar).	Vršava	Varsó.
Saska	Szászhon.	Vlaška	Oláhország.
Sava	Száva.	Vrana	Aurana (tört. ne- vezetességű).
Senj	Zeng.	Vratislav	Boroszló.
Srbija	Szerbhón.	Zagreb	Zágráb.
Sibinj	Szeben (Erdély).	Zemun	Zimony.
Skalica	Szakolcza.	Zvolen	Zólyom.
Slana	Sajó (folyam).		
Solim Jerusolim	Jeruzsalem.		

